

10 310 804

Bur dour

1/2 pl...

Umučenie

Pána nášeho

Ježiša Krista.

Napísal: Fr. V. Sasinek, kňaz baňsko-bystrického biskupstva.

Vydal:

Fr. Richard Osvald,
kňaz ostrihomského arcibiskupstva.

I. Diel.

Hora olivová a zahrada gethemanská.

V SKALICI.

Tlačou dedičov Jozefa Škarnicla. — Nákladom „Kazateľne“.

1886.

17A0709479

F 322

G. III. 1962

DN SB 134 1-3.

Predmluva.

Sv. Maria Magdalena, keď bola sa odobrала na púšť, prosila Boha, aby jej ráčil zjaviť, čím by sa tu mala zvláštne zamestnávať? Vypráva sa, že vtedy sv. Michal archanjel zasadil jej prekrásny kríž pred jaskyňu, tak že toto znamenie utrpenia Pána nášeho Ježiša Krista bolo Magdalene vždy pred očima, a nedalo jej zabudnúť na tie tajomstva, ktoré boli konané na kríži (Sylvest., in Ros. aut. I.). A ustavičné myslenie na umučenie Pánovo učinilo Magdalenu veľikou Sväticou Božou.

To ani ináč nemohlo byť.

„Chceš-li, človeče, chodiť po stupňoch od čnosti k čnosti, od milosti k milosti, od dobrého k lepšiemu, rozjímaj — jako len stačíš nábožne — umučenie Pánovo; nič tak nepôsobí v duši všeobecné posvätenie, jako rozjímanie múk Kristových“ (S. Bon. de Pass.).

Preto i svätá Cirkev, ktorá vede nás k svätosti a skrze tuto k blahoslavenstvu časnému i večnému, vždy odporúča veriacim toto rozjímanie, vždy predstavuje jim tajomstva spasenia. V čas pôstny však žiada nám zvláštne vtlačiť do duše hrozný obraz umučenia, aby sme oškľivosťou zhrozic sa hriechu láskou zahoreli k Vykupiteľovi a so sv. Pavlom nič iného nechceli znať, nikoho iného milovať než Ježiša Krista, a to ukrižovaného (I. Kor. 2. 2.).

Dúfajme v milosrdenstvo Božie, že nás posvätné dni času pôstneho tak šťastlive premenia, aby sme mohli v hodinu posledného súdu bez strachu stáť pred tým, ktorého teraz vídame šliapaného nohami hriechu!

K tomu nech nám dopomáha táto kniha.

Velebný pán pôvodca vykladá v nej umučenie Pána nášeho Ježiša Krista tak dômyslne, tak prakticky a k sláveniu pôstneho času tak poučene, jako to dosiaľ ešte nikto v žiadnom podobnom diele neučinil. — Prirodzený postup myšlienok,

prostorozumný výklad, živá a názorná, vždy srozumiteľná mluva, dogmatická dôkladnosť, praktické vzťahovanie na časové pomery a život veriacich sú prednosti i tejto knihy jako všetkých homiletických diel v. p. Sasinekových, ktorý obzvlášťne zná zaujať i upútať, vzdeláť i poučiť.

Prvá tato časť celého diela obsahuje 46 rozjímaní o tom, čo činil a utrpel Pán Ježiš na hore olivovej, v zahrade gethsemanskej,

druhá časť bude obsahovať tiež toľko rozjímaní o mukách božského Spasiteľa v Jerusaleme a na hore kalvárskej.

Vám, velební páni bratia, na vinici Pánovej pracujúci, bude toto dielo výdatným prameňom pri hlásaní slova Božieho. Vám, veriace duše kresťanské, bude ono k obživeniu, k očišteniu a k osvieteniu.

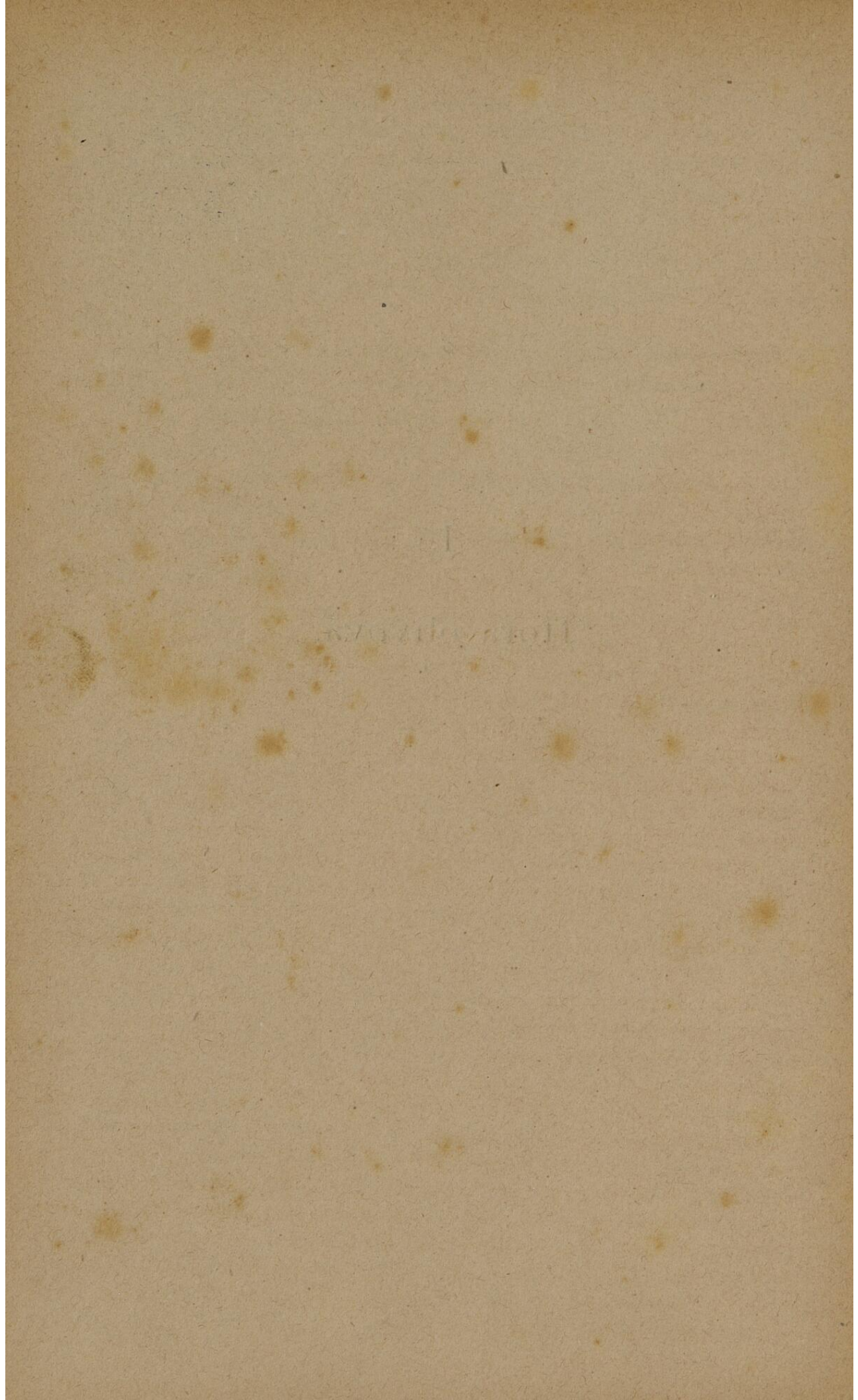
Prijmite ho všetci na oslavu a česť Pána Ježiša Krista za nás ukrižovaného.

Na Teplej na deň Povýšenia sv. kríža 1885.

Vydavateľ.

I.

Hora olivová.

1.

Ježiš bere sa na horu olivovú; v posvätnnej samote rozjímajme sv. pravdy Božie a umučenie Pána Ježiša.

„Šiel (Ježiš) na horu olivovú; šli ale za ním i učenníci jeho.“ Luk. 22, 39.

Mnohé udalosti starého zákona sú jakoby prorockým obrazom toho, čo sa malo diať so zaslúbeným Messiasom v novom zákone. Taký predobraz Messiasa predstavuje nám sv. Písmo na kráľovi Davidovi. Keď jeho vlastní syn Absolon stal sa proti nemu odbojným a pod svoju zástavu shromažďoval ozbrojencov, prestrašený David dal sa so svojimi vernými na útek. So smutnou tvárou tiahol pres potok Cedron do zahrady gethemanskej a bral sa na horu olivovú s plačom, bosýma nohama a s hlavou smútkom zastrenou (II. Kráľ. 15, 1—30.). Máme-li na pamäti, čo sa dialo pred umčením Pána našeho Ježiša Krista, a porovnáme-li to s onou smutnou príhodou Davidovou, nenie možné, abysme v kráľovi Davidovi nepoznali obraz Pána Ježiša.

Ježiš Kristus, keď jeho vlastní apoštol ztratil sa od poslednej večeri, aby sa čo nešlechtný zradca a odbojník postavil na čelo strážnikov a služebníkov, vyslaných skrze radu židovskú k tomu cieľu, aby jich priviedol k jatiu jeho, podobne tiahol pres potok Cedron do zahrady gethemanskej (Ján 18, 1.) a z tejto vystúpil na horu olivovú, aby sa tu utiahol do posvätnnej samoty. Sv. evanjelium dokladá, že šli za ním i učenníci jeho; jakoby nám dávali príklad, abysme i my nasledovali Ježiša na tu horu olivovú. My aj skutočne chceme nasledovať ten príklad verných Kristu apoštolov, lebo sama cirkev sv. k tomu povoláva nás.

Dnes cirkev sv. koná obrady smutné, prináša Bohu mnohé modlitby kajúce a posväceným popoľom posypáva hlavy naše, aby nás mala k tomu, žebysme pamätali na smrteľnosť svoju, že sme prach, a v prach sa obrátíme. Má nás k tomu, abysme vynaložili starostlivosť svoju na svoju dušu nesmrteľnú, za ktorej vykúpenie podstúpil Pán Ježiš mnohé muky a prehorkú smrť. Ona v prikázaniach svojich zabraňuje nám pre tento čas pôstni všeliké veselosti svetské a slúženie smrteľnému telu, povzbudzuje nás k posteniu, zdržanlivosti a duchovným cvičeniam, aby tým spôsobom posilnená duša víťazila nad hriešnym telom. Ona odlučuje nás od hluku sveta a radí nám, abysme utiahli sa do posvätnnej samoty. Ona rozostiera pred nami obrazy umučenia Pána našeho Ježiša Krista, abysme jich rozjíjali a jakoby na nich čítali i to, čo Pán Ježiš trpel pre spasenie naše, i to, jak drahocenná je naša duša, za ktorú Pán Ježiš podstúpil toľké muky a tak prehroznú smrť.

Prvý obraz, ktorý sv. cirkev predkladá nám k rozjímaniu, je ten, predstavujúci Pána Ježiša na hore olivovej; lebo — jako ste to snáď i sami zpozorovali — prv než nás uvede na „krížovú cestu“, vede nás k obrazu Ježiša na hore olivovej, abysme pripravili ducha svojego k pobožnosti „krížovej cesty.“ Že rozjímanie Pána Ježiša má skutočne mocný vliv na ducha nášeho, o tom sa presvedčíme, keď v prvých dňoch tohoto sv. pôstu obracať budeme zvláštny zreteľ k obrazu Pána Ježiša na hore olivovej.

Pán Ježiš predpovedaný bol skrze prorokov dľa trojakého úradu: čo učiteľ, kňaz a kráľ. Skúmame-li život Ježiša Krista, nachádzame, že skutočne bol učiteľom, kňazom a kráľom; učiteľom bol pred svojim prehorkým umučením, kňazom pri svojom umučení, kráľom po svojom umučení. Pred svojim umučením chodil po zemi svätej a ohlašoval to sväté učenie, ktoré priniesol na zem z lôna Otca svojego nebeského; lebo pravil: „*Moje učenie nenie moje, ale toho, ktorý mňa poslal, Otcove*“ (Ján 7, 16.). Pri svojom umučení bol kňazom, konajúc modlitby a obeť za naše spasenie; lebo pri poslednej večeri tak sa modlil: „*Otče svätý, zachovaj tých (apoštolov), ktorých si mi dal, v mene svojom, aby boli jedno, jako (sme jedno) i my. Neprosím ale len za nich, ale i za tých, ktorí skrze slovo jejich uveria vo mňa*“ (Ján 17, 11. a 20.). A po tej modlitbe, jako velekňaz nového zákona, priniesol veľikú obeť umučeného tela a vyliatej krve na oltari kríža. Po svojom umučení objavil sa celému svetu jako kráľ, ktorého kráľovstvo nenie z tohoto sveta (Ján 18, 36.), sriadiv v cirkvi katolickej svoje duchovné kráľovstvo, nad ktorým panuje, sediac na trône nebeskom na pravici Otca (Kol. 3, 1.).

Ponevác tento čas svätého pôstu ale zasväcený je hlavne rozjímaniu umučenia Pána nášeho Ježiša Krista, my pobožným okom svojim hladieť budeme na neho jako kňaza, ktorý konal modlitby a obeť za spasenie naše.

Kňaz bohabojný, prv než pristúpi k oltáru, utiahne sa do posvätnej samoty, aby skrze vrúčne modlitby pripravil a posvätil sa ku konaniu najsv. obeti: tak i náš velekňaz Ježiš Kristus utiahol sa do posvätnej samoty na horu olivovú, aby tam pripravil sa k tej veľikej najsv. obeti, ktorú chcel konať za nás na sv. kríži; lebo zajiste k veľkému dielu je treba i veľkej prípravy. Tým spôsobom teda dal nám Pán Ježiš spolu príklad, že i my, keď sa chystáme sláviť veľké dielo umučenia jeho a vykúpenia nášeho, máme sa behom tohoto pôstnieho času uťahovať od hluku sveta do posvätnej samoty. Jak pre nás užitočným je toto vzdialenie sa od sveta a uťahovania sa do posvätnej samoty, o tom rozmýšľajme.

Kreštan nepochybuje, že príklad Pána Ježiša je vzorom života najdokonalejšieho, tak že právom požadovať môže od nás: „*Príklad som vám dal, abyste, jako ja som činil, i vy činili*“ (Ján 13, 15.). On, keď sa chystal k svojemu úradu učiteľskému, Duchom sv. vedený odlúčil sa od hluku sveta a utiahol sa na púšť (Luk. 4, 1.); a keď sa chystal k svojemu úradu kňazskému, podobne vzdialil sa od hluku sveta a utiahol sa na horu olivovú: tak i my, keď máme nečo vážneho a vznešeného konať, vzdalujme sa od hluku svetského a utiahnime sa do tichej posvätnej samoty, abysme tam posvätili a pripravili ducha svojego. Je nám to potrebné a užitočné nielen vo vecach večných ale i vo vecach časných; lebo veci vážne a vznešené nikdy nemajú byť podujaté

bez rozvaby a bez poradenia sa s Bohom. Chce-li kto venovať sa nejakému stavu, zaviazat sa nejakým bohumilým sľubom alebo vstúpiť do stavu manželského, nech utiahne sa najprv do tichej samoty k Pánu Bohu, ktorý praví o duši jeho: „*Povedem ju na púšť, a tam budem mlúviť k jej srdcu*“ (Os. 2 14.). Chce-li kto pristúpiť k hodnému prijatiu sviatostí, zvláštne ale sviatosti pokania a sviatosti oltárnej, nech sa najprv vzdiali od hluku sveta, od starosti o marné svetské veci, a nech utiahne sa do posvätnnej samoty; tam nech zpytuje svoje svedomie a uvažuje svoju hriechnosť; tam nech rozjíma velebnosť najsv. olt. sviatosti a nesmiernu lásku Pána Ježiša v nej, keď vie, že sv. Pavel praví: „*Zkusuj ale sám seba človek, a tak z toho chleba jedz a z (toho) kaľicha pij; lebo kto jie nehodne, odsúdenie seba jie a pije nerozsudzujúc telo Pánovo*“ (I. Kor. 11, 28. a 29.). Ten, kto chce náležite uvážiť cenu duše svojej a vznešenosť spasenia večného, nech utiahne sa do posvätnnej samoty, a tam nech rozjíma cenu predrahej krve, ktorú Syn Boží vyliat za jej vykúpenie, a tu nesmiernu jeho lásku, s ktorou podstúpil ukrutnú smrť, aby jej navrátil život večný. Kto chce náležite uvážiť tie slova Pána Ježiša: „*Tak Boh miloval svet, že dal svojého jednorodzeného Syna, aby, kto uverí v neho, nezahynul, ale mal život večný*“ (Ján 3, 16.), ten nech ich uvažuje v posvätnnej tichej samote, nie ale v hluku sveta. Preto riekal sv. Bernard k mníchom svojim: „*Si-li chorý na duchu, tvoja cella ťa vylieči*“. Sv. Ján zlatoustý ale praví: „*Duch svätý nebýva rád v hromade a hemžení ľudí, kde je rúznica a hašterenie; lebo Duch sv. miluje samotu*“ (Hom. 3.). V posvätnnej samote zachovávala Judith svoju bohobojnosť (Judith 8, 5.). V posvätnnej samote našiel anjel Gabriel bl. Pannu Mariu, keď jej priniesol nebeské pozdravenie (Luk. 1, 28.). V posvätnnej samote boli apoštoli okolo Rodičky Božej shromaždení, keď prišiel na nich Duch svätý z neba (Sk. Ap. 1, 14.). V posvätnnej samote dosiahli ti svätí mníši a pustevníci svoje vysoké dokonalosti, tak že sv. Hieronym hovorieval: „*Kedykoľvek prišiel som zo sveta (do samoty), vždycky som prišiel menší*.“

Hladajme teda často, zvláštne za tejto doby pôstnej posvätnnú samotu, abysme tam rozjíмали sv. pravdy Božie a umučenie Pána Ježiša. Nemáte-li jako mníši a pustevníci tiché celly a jaskyne, aspoň sa vzdialte od hluku sveta, zdržujte sa doma, v pokoji a tichosti rozjímajte sv. pravdy a hladajte posvätnný útulok v chráme Božom. V chráme zavčasom otváranom zvláštne najdete tu samotu, v ktorej s Pánom Ježišom pobožne sa baviť môžete.

Bože, veď i nás na púšť, a mlúv k srdcu našemu (Os. 2, 14.), abysme skrze spasiteľné cvičenia duchovné občerstvení boli! Amen.

2.

Ježiš vyhľadal posvätnnú samotu; k vrúenej modlitbe potrebný je pokoj vonkajší i vnútorný.

Riekol (Ježiš) učeníkom svojim: „Posedzte tuto, dokuď, odojdúc ta, modlit sa budem.“
Mat. 26, 36.

Keď Boh všemohúci chcel na zkušku postaviť lásku a vernosť arcioťca Abrahama, rozkázal mu, aby mu obetoval jediného synáčka svojého Isáka. Žiadosť to bola veľiká a žalostná pre jeho srdce otcovské: avšak i v tom

chcel dokázať poslušnosť svoju. Vstal v noci, osedlal osla svojeho a vzal so sebou milého synáčka svojeho, jako i dvoch mládencov svojich. Keď sa priblížili k hore Moria, kde Isák mal byť obetovaný, riekol k služebníkovi svojim: „*Počkajte tuto s oslom: ja a pachola, keď učiníme poklaňanie, navrátíme sa k vám*“ (I. Mojž. 22, 2—5.). Abraham chel konať obeť v posvätnej samote hory Moria. V tom máme vyobrazenú i tu udalosť, ktorá sa prihodila, keď Pán Ježiš uberal sa do posvätnej samoty na horu olivovú. S učenníkami svojimi vkročil do gethsemanskej zahrady až k hore olivovej, a na jej úpäť riekol k učenníkovi svojim: „*Posedzte tuto, dokuď, odojdúc ta, modliť sa budem.*“ Učinil to asi preto, aby vo svojom modlení a rozjímaní nebol ani videný ani prerušovaný. V tom dal nám príklad, abysme pri našej pobožnosti ani nehľadali oko ľudské ani neboli prerušovaní roztržitostou mysle, pamätujúce na slova sv. Písma: „*Pred modlitbou priprav dušu svoju, a nebuď jako človek, ktorý pokúša Boha*“ (Sir. 18, 23.).

K vrúcnej modlitbe potrebný je pokoj; pokoj vonkajší okolo nás a pokoj vnútorný v samých nás.

Vonkajší pokoj k modlitbe zabezpečuje nám samota, nielen preto, že nás chráni pred hlukom svetským, ale zvláštne preto, že nás kryje pred okom ľudským. Prečo pred okom ľudským? Vysvetlia nám to dokonale slova Pána Ježiša, keď praví: „*Keď sa modlíte, nebuďte jako pokrytci, ktorí majú obyčaj vo školách a na uhloch ulíc stojace sa modliť, aby boli videní od ľudí. Amen, pravím vám, vzali odplatu svoju! Ale ty, keď sa budeš modliť, vojdí do izbičky tvojej, zavri dvere a modli sa k Otcovi svojemu v skryte: a Otec tvôj, ktorý vidí i v skryte, odplatí tebe*“ (Mat. 6, 5. a 6.). Je pravda, že proti oku ľudskému najlepšie nás zakrýva samota, abysme pri tom, čo činíme ku cti a chvále Božej, videní boli len od Boha: avšak smysel tých slov Pána Ježiša je len ten: Lepšie je tam sa modliť, kde nás ľudia nevidia, nežli ta ísť modliť sa, aby nás ľudia videli a chválili; lebo hľadaná chvála ľudská odňalaby nám zásluhu modlitby. Tento smysel majú tie slova Pánove, lebo za jedno nenie každému dano, aby mal — jako mních a pustovník — osamotené miestečko k modleniu a rozjímaniu, a Pán Ježiš nielen modlieval sa na miestach ozamotených (Mat. 14, 23.), ale i v chráme, ba i u prítomnosti veľkého zástupu (Ján 6, 11.). Modlitba naša nemá byť podobná takovým žobrákom, ktorý snáď len vtedy sa modlia, keď ich ľudia vidia a slyšia, a len preto, aby dostali almužnu, nie ale preto, aby oslavovali Boha. Lepšie je pre nás, keď nás ľudia pre pobožnosť potupia, nežli pochvála; lebo potupa činí nás poníženými a rozmnožuje zásluhu našej modlitby pred Bohom, kdežto hľadaná chvála ľudská naplňuje ducha pýchou a tým poškvŕňuje našu pobožnosť a znižuje i ujíma nám zásluhu modlitby pred Bohom. Spomeňte si len na modlitbu farisejského a publikána v chráme. Dobre učinili oba, že šli do chrámu Božieho sa modliť, lebo o chráme praví Boh: „*Dom môj dom modlitby je*“ (Luk. 19, 46.): predca však dľa slov Pána Ježiša nie ten farisej, ale publikán navrátil sa do domu svojeho ospravedlnený. Príčinou bolo to, že farisej, aby slyšaný a videný a chválený bol od ľudí, čo človek poctivý a bohabojný, modlil sa, ba povedzme pravdu, nemodlil, ale pýšne sa chvastal: Publikán, ten sa utiahol v úzadie chrámu, aby ho ľudia nevideli; sklopil oči, sklonil hlavu a v hlbokkej pokore

ducha svojeho bil sa v prsá a vzdychal: „Bože, buď milostiv mne hriešnemu!“ Pri modlitbách našich teda nebuďme pokrytci, abysme konali modlitbu preto, bysme sa nekomu jínemu zaľúbili, nežli samému Bohu; lebo modlitba má hľadať len oko a priazeň u Boha, nie ale oko a priazeň u ľudí.

Nenie však dosť na tom, aby modlenie a rozjímanie naše odlúčené bolo od nepokoja vonkajšieho a od ohľadu na ľudí, ale je nám treba i pokoja vňútorného, abysme dľa možnosti neboli ducha nepozorného, studeného a roztržitého. Jako Abraham nechal svojich služobníkov pod horou Moria a Pán Ježiš učenníkov svojich pod horou olivovou: tak i my naše svetské myšlenky nepripúšťajme k sebe, keď sa modlíme buď v chráme Božom alebo na j inom mieste. Je pravda, že chrám je to najzvláštniešie miesto Bohu zasväčené, kde prebýva na zemi a prijíma od nás modlitby a obete, a kde udeľuje nám mnohé obzvláštné dary a milosti: ale v širšom smysle celý svet je chrámom Božím, lebo všade je prítomnosť jeho. Dokladám i to, že ničby nám neprospeľ chrám ten stavaný, keby sme nielen von z neho, ale i v ňom neboli sami chrámom jeho (I. Kor. 3, 16.). Všade, kde sa modlíme, je jakoby chrám, a tak jako do chrámu, tak i k nám nemá mať prístupu, čo nepatrí do chrámu, čo nepatrí k pravej pobožnosti. Mnohé príklady a podobenstva k tomu, jako sa máme chovať v modlitbe a rozjímaní, nachádzame buď v dejepise, buď vo sv. Písme alebo v knihách sv. otcov.

Dejepis vypráva, že Rimani vypravili do Bithynie troch vyslancov podivného druhu: jeden mal oviazanú hlavu, druhý boľavú nohu a ten tretí pošetilú myseľ. Jeden vážny ostrovtipný mešťan, menom Káto, keď ich spatril, pohodil tieto slova: „Biedne to vyslanstvo! nemá ani hlavy ani nohy ani srdca.“ Tak to býva i s mnohou modlitbou: je bez hlavy, keď je roztržitá; je bez nohy, keď je lenivá; je bez srdca, keď to, čo jazyk šepce, necíti i srdce.

Keď Ježiš Kristus prišiel jedenkrát do chrámu jerusalemského a videl tam predavačov a kupcov, ktorí neprístojným krikom a hlukom naplňovali chrám a tým spôsobom mýlili a znepokojovali pobožných v modlitbe, nad tým rozhorlený uplietol korbáč a vyhnal lomozujúcich z chrámu, i riekol k nim: „Písano je: *Dom môj dom modlitby je, vy ale učinili ste ho pelešou lotrovskou.*“ Tak to býva pri modlení v hlave tých, ktorí sa modlia roztržite, keď myšlenky obrátené sú docela na j iné veci, nežli na Pána Boha, na ktorého jedine pri modlitbe myseľ máme. Mnohý predáva a kupuje, uvažuje zisk a ztratu, plný je starostí o časné veci; ano v mnohej hlave vypadá to skutočne jako v nejakej peleši lotrovskej: je tam hnev, nenávisť a pomsta; sú tam telesné, bujné a nečisté žiadosti; je tam hrdošť, pýcha a nadutosť, slovom, je tam hniezdo hriešnych a bezbožných myšlienok. Preč s takými myšlienkami! Jako zahrada, kde je viac buriny nežli kvetu, neľúbi sa: tak nemôže sa ľúbiť Bohu človek, keď v ňom pri modlitbe viac je hriešnych a marných myšlienok nežli pobožných.

Pri modlitbe nielen nemáme byť roztržití, ale ani leniví, chladní a vlažní, bez všetkej vrúcnosti a pobožnosti vňútornej. O takú vrúcnosť prosil kráľ David, keď pravil: „*Vznášaj sa modlitba moja jako (temjanový) zápal pred obličaj tvôj*“ (Žalm 140, 2.). Slova tieto krásne vysvetľuje pápež Innocent III. v ten smysel, že temjan, aby vydal príjemný dým, musí byť položený na živé uhlie:

tak i modlitba, aby povznesená bola hore a príjemná bola Bohu, musí pochádzať z vrúcneho srdca.

Pri modlitbe nemáme byť tiež bez srdca, tak že by to, čo hovoríme ústami, cítili sme i v srdci; lebo ináč týkaly by sa nás tie slova Pána Ježiša: „*Ľuď tento ctí mňa ustama, ale jich srdcia ďaleko sú odo mňa*“ (Mat. 15, 8.). To čo hovoríme pri modlení, musíme i rozumieť v mysli i cítiť v srdci. Preto praví sv. František Saleský, že jeden „Otčenáš,“ keď sa ho modlíme s pozornosťou, viac platí u Boha, nežli sto „Otčenášov,“ keby sme sa jich modlili rýchle a bez rozmyslu. Nech niesme podobní dieťatu, ktoré vyrapoce, čo sa naučilo, bez toho žeby tomu rozumelo a to i v srdci cítilo, čo má na jazyku. „Mnohí — tak praví sv. Augustín — keď sa modlia v duchu, bývajú vyslyšaní i pri zatvorených ústach; a mnohí, bár pri svojom modlení jakokoľvek kričia, nebývajú vyslyšaní“ (In Ps. 119.). Chystáme-li sa k modlitbe, máme teda povedať so sv. Pavlom: „*Modliť sa budem duchom, modliť sa budem i myslou*“ (I. Kor. 14, 15.), t. j. tak sa budem modliť, abych to i cítil v duchu i rozumel v mysli.

Hľadajme teda pri modlitbe i pokoj okolo seba i pokoj v nás samých, aby bola i Bohu príjemná i nám užitočná.

Bože, rač nám dať ducha pobožného a spôsobného k pravej modlitbe!
Amen.

3.

Ježiš bol smutný až k smrti: čo je príčina toho jeho smútku?

„*Smutná je duša moja až k smrti.*“
Mat. 26, 38.

V podivnom, ba v prorockom spojení je hora Thabor s horou olivovou. Na horu Thabor vzal bol so sebou Pán Ježiš svojich najvernejších apoštolov: Petra, Jakuba a Jána, a premenil sa pred nimi. Tvár jeho zastkvela sa jako slnce, a rúcho jeho stalo sa bielym jako sňah. Ukázali sa tiež hlavní predstavitelia starého zákona, Mojžiš a Eliáš, rozmluvajúce sa s Ježišom. Sláva jeho toľkou slastou naplnila apoštolov, že sv. Peter vo svojom vytržení zvolal: „Pane! dobre je nám tuto byť; chceš-li, spravme tu tri stánky: tebe jeden, Mojžišovi jeden a Eliášovi jeden.“ A keď ešte tak mluvil, jasný oblak obklúčil ich a z neho volal hlas Otca nebeského: „*Tento je Syn môj milý, v ktorom sa mi dobre zalúbilo, jeho poslúchajte*“ (Mat. 17, 1—5.). Prečo sa to stalo? Vysvetlenie toho nachádzame na hore olivovej. Na vrchu Thabor mali byť poučení apoštoli o velebnosti Pána Ježiša a utvrdení v tej viere, že je opravdivým Synom Božím, a to preto, aby v tom presvedčení neboli rozvyklaní, až ho na hore olivovej uvidia vo svojom hlbokom znížení. Ostatných apoštolov nechal v zahrade getsemanskej na úpäť hory olivovej, na horu olivovú ale vzal so sebou len Petra, Jakuba a Jána; aby svedkami jeho hlbokého zníženia boli len oni, ktorí na Thábore boli svedkami jeho velebného vyvýšenia.

Tvár Pána Ježiša na vrchu olivovom nebola už tá jasná jako slnce, ale bládá jako ten mesiac, ktorý z oblohy hľadel dolu na neho. „*Počal sa rmútiť* — praví evanjelista — *a tesklivým byť,*“ a riekol im: „*Smutná je duša moja až k smrti.*“

Ach, ty náš premilý Ježišu Kriste! čo je príčinou, že smutná je duša tvoja až k smrti? Ráč nás osvietiť Duchom svätým, abysme dľa možnosti poznali a uvážili ten smrtonosný zármutok tvôj.

Keď Balthasar, kráľ babylonský, dával veľkú hostinu kniežatom a velmožom, dopustil sa i toho svätokrádežného skutku, že dal priniesť tie sv. nádoby, ktoré ukoristené a odvečené boly z chrámu jerusalemského, aby i z nich sa pilo a potupenie mena Božieho páchalo. V tom na stene oproti kráľovi ukázaly sa jakési neznáme, rukou neviditeľnou písané slova. Balthasar zblábol, triasol sa od ľaku a vyzýval mudrcov, aby mu vysvetlili písmo to tajomstvomé. Darma sa o to pokusovali pohanskí mudrci, až konečne vyhľadaný a pozvaný bol prorok Boží, Daniel, ktorý vysvetloval písmo. Tým viac trnul kráľ, keď mu prorok z vnuknutia Božieho vykladal význam písma. Tak pravil: Písano je: „Mane, Thekel, Fares,“ a znamená: Spočítaný si, odvážený a rozdelený. Zakončený je počet rokov veku a kraľovania tvojeho, odvážený si čo nehodný ďalšieho panovania, umreš a rozpadne sa veľké kráľovstvo tvoje. Splnilo sa to, lebo ešte tú noc pozbyl života. Zhrozil-li sa Balthasar toho tajomstvomého písma, ktoré mu predpovedalo jeho smutnú budúcnosť: jako nemala byť smutná duša Pána Ježiša, keď vševedúcim okom svojim videl, že prichádza hodina, v ktorej na ňom splniť sa má, čo napísali proroci o jeho prehorkom umučení a ukrutnej smrti na kríži? Jako opravdivý a bolestí schopný človek ale hrozil sa toho, o čom bol len nedávno pravil k apoštolom: *„Hľa, vstupujeme do Jerusalema, a dokoná sa všetko to, čo je písané skrze prorokov o Synovi človeka; lebo vydaný bude pohanom, a bude posmievaný a bičovaný i upľuvaný, a keď ho ubičujú, zabijú ho“* (Luk. 18, 31—33.). On videl jako na živom obraze všetko to, čo bude musieť podstúpiť od ukrutného sviazania v zahrade gethsemanskej až k strašnej smrti kríža na Golgote: a preto nemôže nám byť divno, že bol smutný, tesklivý a že pravil: *„Smutná je duša moja až k smrti.“* Hrízu umučenia a bolestí ukrižovania cítil prv na duši, nežli na tele, a to tým viac, čím jasnejšie a dokonalejšie *„znal všetko, čo na neho prísť malo“* (Ján 18, 4.), čím neslýchanejšie boly muky, ktoré na neho čakaly.

Smutná bola však duša jeho nielen pre ty muky, ktoré mal podstúpiť, ale i pre jiné mnohé okolnosti, ktoré maly kvapkať trpkosť do jeho kalicha. Bolelo ho, že mal trpeť od svojego národa, od toho národa, ktorý bol národom od Boha vyvoleným; od toho národa, ktorému bol čo Messias zaslubovaný; od toho národa, ktorému behom troch rokov slovom i skutkom preukazoval nesčíselné a nesmierne dobrodenia. Jako kráľ David nehrozil sa tak války, keď proti nemu tiahly pohanské národy, jako hrozil sa jej, keď odbojní Israelskí zdvihli proti nemu krvavý meč: podobne i Pán Ježiš hrozil sa toho, že ho vlastní národ vydá pohanom, aby ho umučili a ukrižovali.

Smutná bola duša jeho, lebo ho zaboľelo to žalostné povedomie, že nielen zo strachu jeho učenníci ho opustia a sám hlava apoštolov Peter trikrát ho zapre, ale že na 30 strieborných ulakomený Judáš iškariotský ho zradí. Keď proti kr. Davidovi povstali odbojní poddaní, to ho predca najviac bolelo, že na jich čelo postavil sa sám jeho neverný vlastní syn Absolon: podobne i Pána Ježiša bolelo, keď v duchu svojom už

videl Judáša iškariotského, svojego vlastního apoštola a dôverníka, na čele toho ozbrojeného zástupu, ktorý za nim vtrhol do zahrady gethsemanskej, aby na zradné heslo jeho oboril sa na neho a jal ho.

Smutná bola duša jeho, keď videl, že toľké muky a toľká obeť jeho na mnohých bude zmarená; že za mnohých darmo bude tiecť jeho presvätá krev, keď pri odporovaní pravde a zátvrdlosti ponosú i na ďalej ešte kliatbu Božiu na čele svojom a jeho diabolské, z ktorého má jich vysvobodiť skrze prehorké umučenie svoje a hroznú smrť svoju. Bolí-li to pastiera, že ztratil ovečku: jako to nemalo boieť Pána Ježiša, keď predvidel tisíce oviečok tak draho síce vykúpiť sa majúcich, ale len svojou vlastnou vinou ztratených? Pomyslíte na otca, ktorý vo svojej starostlivosti o lepšiu budúcnosť syna svojego mozoloval, od úst si odtrhoval a snáď poslednie sústo vynaložil na vzdelanie a opatrenie syna svojego, potom ale syn v čiernej nevďačnosti svojej nielen nepodporuje biedneho otca, ale odriekne sa i reči a mena jeho (Is. 1, 2.): nemá sa to bôľne dotknúť jeho srdca? Podobne bolelo to i Pána Ježiša, keď predvidel, že mnohí, za ktorých až do poslednej kvapky vyliat krev svoju predrahú, opovrhnu ho, pohrdnú rečou a menom jeho. Keď už plakal nad zatvrdlosťou a z nej nasledujúcou zkazou mesta Jerusaléma (Luk. 19, 41.), tým bolestnejším mu bolo spomenúť si na toľkých zatvrdlivých hriešnikov a na jich len nimi samými zavinenú večnú záhubu. Je-li tomu delníkovi bolesťou, že to, čo si tak práčne získal, ztratil: jak nemalo byť Pánu Ježišovi žalostným to, že toľko oviečok, pre ktoré na smrť pracoval, zahyne?

Smutná bola jeho duša, keď predvidel, že mnohí, ktorých s toľkou obeťou vyslobodil z moci diabolskej, buď samochtiace opäť sa mu dajú do otroctva, alebo skrze jeho náhončích dajú sa oklamať a uviesť pod jeho jarmo. Žalostil nad tým kedysi Mojžiš, že ľud ten israelský, ktorého vyslobodil z ťažkého zajatia egyptského a zaopatril mannou z neba, reptal proti nemu a vrátiť sa chcel do predošlej služebnosti egyptskej (II. Moj. 15, 24.): nemal-li rmútiť sa nad tým Pán Ježiš, že mnohí nevďační reptáť budú proti učeniu a zákonu jeho, že poženú sa opäť za hriechami a nepravosťami, že odvráta sa od neho, a obráta sa k diablovej, jako to učinili nekdy prví rodičia v raji? Nemala byť smutná duša jeho, keď predvidel, že darmo prevýši toho silného a vyrve mu korisť, keď potom diabol vezme k sebe ešte jiných zlých duchov, aby sa zmocnili predošlej koristi (Mat. 12, 45.); že darmo dával tak dôraznú výstrahu pred falošnými prorokami, keď mnohí dajú sa podvieť falošnými prorokami, odvráta sa od Krista k antikristovi, od pravdy k lži, od ducha k telu, od dobrého k zlému. Smutná bola jeho duša, keď predvidel, že povstanú zlostníci, ktorí mečom a perom, slovom a skutkom, lichotením a klamom, podvodom a násilím kazíť budú tú vinicu, ktorú založil svojim učením, ohradil zákonom a polieval nielen potom, ale i predrahou krvou svojou.

Neztraťme, pre Boha, s očí tak smutného a tesklivého Pána Ježiša na hore olivovej, a často sa rozpomeňme, zdáľiž i nad nami nebola vtedy a nenie i teraz smutná jeho duša. On nás vysvobodil zo tmy a uviedol nás k svetlu skrze svoje učenie. On nás prehorkým umučením a preukrutnou smrťou kríža

vykúpil z večného zatracenia. Nech nás ani nevera ani nepravosť neuvrhne do tmy a do nešťastia večného.

Bože, daj, abysme vždycky hovorili so sv. Margitou: „Ponevác mňa Ježiš sebe vykúpil, jeho som na veky!“ Amen.

4.

Ježiš nakladá apoštolom, aby zostali s nim; zostať s Ježišom znamená verným byť jeho učeniu a prikázaniam v šťastí i v nešťastí.

„Zostaňte tu a bďte so mnou.“ Mat. 26, 38.

Pán Ježiš pravil jedenkrát k apoštolom: „*Vy ste priatelia moji*“ (Ján 15, 14.). Zajiste chcel tými slovami spolu i to povedať, že chcú-li byť skutočne priateľmi jeho, majú byť opravdivými, a nie lživými priateľmi; a tak priateľmi nielen v šťastí, ale i v nešťastí. Priateľstvo ľudí nestálych a vrtkavých krásne pripodobňuje Plinius (L. X. c. 14.) priateľstvu lastovičiek. Ony, dokiaľ nám v lete teplé slnko svieti, zostávajú pri nás: keď ale pozorujú, že nám hrozí studená zima, odletujú od nás. Takovými nevernými priateľmi nemali byť apoštoli; priateľmi s Ježišom obcujúcimi mali byť nielen pri sláve jeho na vrchu Thabor (Mat. 12, 18.), ale i pri smutku a tesklivosti jeho na hore olivovej. Preto teda Pán Ježiš, keď sa vzdaloval i od Petra, Jakuba a Jána s tými slovami: „*Smutná je duša moja až k smrti*“, dodal: „*Zostaňte tu a bďte so mnou*.“ Tak ich napomenul, aby mu zostali verní i v dobe zármutku a protivenstva.

Jako Pán Ježiš povedal k apoštolom, tak praví i k nám, ktorí sme nie menej učenníkami jeho: „*Zostaňte a bďte so mnou*.“ Čo toto napomenutie v sebe obsahuje? Vysvetlí to prítomné rozjímanie.

„*Zostaňte so mnou*“, praví Pán Ježiš. Zostávať s nim čo jiného znamená, nežli verným zostávať jeho učeniu, plniť jeho prikázania a stále ho milovať.

Zostávať máme v jeho sv. učení, i preto, že jeho učenie je neomylná pravda, i preto, že viera v neho má veľké zaslúbenie. Ježiš Kristus je onen hospodár nebeský, ktorý dobré semä zasial na roli svojej (Mat. 13, 24.), a to semä je slovo Božie (Luk. 8, 11.): a teda jakobysme mohli do nejakej i tej najmenej pochybnosti brať pravdu slova Božieho? On jako opravdivý Messias praví: „*Moje učenie nenie moje, ale toho, ktorý mňa poslal*“ (Ján 7, 16.). Jako Syn Boží praví nám: „*Ja som prišiel na svet, abych dal svedoctvo pravde*“ (Ján 18, 36.). A cieľ všetkých sv. evanjelií o presvätom živote a zázrakoch a proroctvách Pána Ježiša vyslovil sv. Ján týmito slovami: „*Napísané sú, abyste verili, že Ježiš je Kristus, Syn Boží*“ (Ján 20, 31.). Zdálizby sa teda slušalo na nás, aby i nám — jako to učinil zátvrdlivým židom — mal činiť výčitku: „*Jestli pravdu pravím vám, prečo mi neveríte*“ (Ján 8, 46.)? My čím dokonalejšie poznávame velebnosť Pána Ježiša, tým oduševnenejšie voláme so sv. Petrom: „*Pane, ku komu pojdeme? Ty máš slova života večného, a my sme uverili a poznali, že si Ty Kristus, Syn Boží*“ (Ján 6, 69. a 70.). Pevne sa pridržujme učenia Pána Ježiša, i pre veľkú odmenu viery, lebo ubezpečuje nás on sám: „*Kto uverí a pokrsten bude, spasen bude*“ (Mar. 16, 16.).

Pevne sa držíme jeho nebeského učenia vždycky; lebo dokladá: „*Kto vytrvá až do konca, ten spasen bude*“ (Mat. 10, 22.). Nie bez príčiny bývala u bohabojných kresťanov tá obyčaj, že si zachovávali tú sviecu, ktorá jim horela pri krste svätom, aby pri pohľade na ňu rozepamätúvali sa na ten dar viery, ktorý pri krste svätom obdržali; a keď ju v poslednej hodinke chladnou už rukou držať a pred zlomeným zrakom mať budú, aby vzbudili v sebe vieru a v nej z tohoto sveta vykročili. Učenie Pána Ježiša je zajiste to svetlo, ktoré osvecovať má každého človeka (Ján 1, 9.) od koliečky až do hrobu; lebo praví Pán Ježiš: „*Kto mňa nasleduje, nechodí vo tme, ale bude mať život večný*“ (Ján 8, 12.). Nech sa svet marný chvastá svojou domnelou a lichou učenosťou, ktorá je len pre tento svet: my si zakladáme na osвете Kristovej, ktorá je i pre uspokojenie pravdychtivého ducha na zemi i pre spasenie večné na nebi. Vieru Pána Ježiša považujeme za svoj najväčší poklad, za viac, nežli je i sám časný život náš, jako to činili sv. apoštoli a mučeníci, ktorí radšej odrekli sa všetkého i samého časného života, nežli viery v Pána Ježiša.

Zostávať máme s Pánom Ježišom však nielen vo svetle viery ale i na ceste jeho príkladov a prikázaní; lebo to je jeho vôľa a v tom je naša nádej na blažený život večný. Kto sa chce dostať za Pánom Ježišom do slávy jeho, ten musí kráčať i po šľapajach jeho; lebo praví: „*Ja som cesta*“ (Ján 14, 6.). Zajiste preto Pán Ježiš stal sa človekom a prebýval medzi nami (Ján 1, 14.), aby sa stal vzorom nášho života. Z tej príčiny tiež praví: „*Príklad som vám dal, aby ste tak, jako ja som činil i vy činili*“ (Ján 13, 15.). Príklady Pána Ježiša sú tou najpatrnejšou knihou k našemu poučeniu a život jeho je tým najsprávnejším zrkadlom, v ktorom môžeme poznať nedostatky svoje, a dľa ktorého najlepšie môžeme napraviť poklesky a chyby svoje. — Je pravda, že dobré príklady sú mocnejšie nežli slova: aby však človek nielen povzbudzovan bol k nasledovaniu dobrého, ale cítil sa byť k tomu i zaviazaným, preto pravil Ježiš Kristus k apoštolom, aby nielen učili národy, čo majú veriť, ale aby jich učili tiež zachovávať všetko, čokoľvek prikazoval (Mat. 28, 20.). Pýtame-li sa: jaké prikázania dal nám? Mravné prikázania Božie starého zákona preniesol i do nového; lebo pravil: „*Neprišiel som zrušiť zákon (Mojžiša) a Prorokov*“ (Mat. 5, 17.). K tým slovám svojim však dokladá, že prišiel Mojžiša a Prorokov vyplniť a zdokonáliť; a preto k prikázaniam starého zákona priložil i nové dokonalejšie prikázania (Mat. 5, 21.), jako i splnomocnil cirkev svätú, aby dľa duchovných potrieb v mene jeho vydávala veriacim predpisy a zákony, tak že kto poslúcha predstavených cirkve, jeho poslúcha (Luk. 10, 16.), a ktoby neposlúchal cirkev, považovan bol jakoby za pohana (Mat. 18, 17.). Uznávame-li už Ježiša Krista za Kráľa a Pána svojeho, teda sme služebníci a poddaní: a tak na služebníka prislúši poslušnosť. Uznávame-li predstavených cirkevných za otcov (I. Kor. 4, 15.), cirkev svätú za matku, sme jich dietkami, a tak podobne prislúši na nás poslušnosť k jich predpisom a prikázaniam. Je pravda, že každý zákon je protivný našej k zlému naklonenej vôli, lebo na uzde drží naše náruživosti a klade medze našej rozpustlosti: ale však zachovanie prikázaní je nám nevyhnutelne potrebné, abysme po ceste večnej záhuby neblúdili, a užitočné, abysme skrze poslušnosť nadobudli si zásluhy k večnej odplate. Neustrkujme na ťažkosť zákona, lebo nie

sv. Písmo klame, keď praví: „*Prikázania jeho niesú ťažké*“ (I. Ján 5, 3.), ale my klameme seba, keď chceme byť služebníkmi Božími a dietkami cirkve samovoľnými, svedovoľnými a neposlušnými. Podívajme sa len na ten veľký rad Svätých Božích, a poznáme, že nielen kráčali po ceste prikázaní Božích, ale nasledovali i rady evanjelické, aby k tým väčšej dokonalosti dospel a tým hojnejšej odmeny dosiahli v nebesiach.

Zostávať máme s Pánom Ježišom nielen v šťastí, ale i v nešťastí; nielen pri „*Hosannah*,“ ale i pri „*Ukrižuj ho*;“ nielen medzi priateľmi, ale i medzi nepriateľmi jeho, tak abysme právom mohli povedať so sv. Pavlom: „*Kto nás odlúči od lásky Kristovej? zdáliš súženie alebo úzkosť alebo hlad? zdáliš nahota alebo nebezpečenstvo? zdáliš protivenstvo alebo meč? Ani smrť, ani život, ani sila, ani stvorenie nebude môcť nás odlúčiť od lásky božej*“ (Rim. 8, 35—39.). Jako nás Ježiš Kristus miloval nielen za dňov svojeho pozemského pokoja, ale i a to zvláštne za doby svojeho prehorkého umučenia a v hodine svojej prehroznej smrti na kríži: tak i my na vzájem máme ho milovať nielen za dňov radostných ale i za dňov žalostných. Milovať nekoľho len dotiaľ, dokiaľ nám činí radosť a dobrodenie, nenie to opravdivá láska, ale sebeckosť a hľadanie vlastného prospechu; zabudnúť na priateľa, na jeho uprimnosť a dobrodenie, keď nám prestal činiť radosť a preukazovať štedrosť, to je nevďak. Pravá láska zostáva vždycky jednakou, vernou i v protivenstve; ano opravdivá láska je ešte činnejšia v hodine protivenstva a neštíti sa obetí za priateľa. O, jak často poskytuje sa nám príležitosť k dokázaniu tak vernej lásky ku Kristu Pánu! poskytuje sa nám zvláštne tam, kde jeho najsv. meno sa znevažuje, jeho učenie ponižuje, jeho prikázanie zľahčuje, jeho cirkev potupuje, jeho stádo rozptyľuje: vtedy treba buď slovom buď perom osvedčiť lásku k Pánu Ježišovi, a to bez ohľadu na potupu a protivenstvo, lebo praví Ježiš: „*Kto nenie so mnou, proti mne je*“ (Mat. 12, 30.). Keď trpel Ježiš za nás, prečobysme my, a to menšie nepríjemnosti a protivenstva netrpeli za neho?

Dokážme teda vernosť ku Kristu Pánu, pridržiujúc sa jeho nebeského učenia, podvoľujúc sa jeho prikázaniám a milujúc ho jak v príjemných tak v nepríjemných okolnostiach života.

Bože, daj, abysme vždycky v pamäti nosili slova Pána Ježiša: „*Buď verný až do smrti*“ (Zjav. 2, 10.)! Amen.

5.

Ježiš padol na kolená, na tvár, aby sa modlil; zovňútornými znakmi vyjavujeme city vnútornej pobožnosti: tie znaky sú v prospech duchovný našim bližným, k úcte Boha všemohúceho a prístojné našej povahe.

„*Padol na tvár svoju, modliac sa.*“
Mat. 26, 39.

Človek záleží z tela a duše. Sú to bytnosti od seba docela rozdielne, lebo telo je telesnej, duša duchovej prirodzenosti. Predca však obe tieto čiastky človeka tak sú na vzájem spojené, že telo má vliv na dušu, duša ale na telo. Vidí-li oko nečo radostného alebo žalostného, ten príjemný alebo protivný cit

Umučenie.

prechádza do duše: naopak ale, keď v duši povstane radostná alebo žalostná myšlienka, javí sa ona zovnútorne skrze jasné alebo zaslzené oko; slovom vnútorný cit duše prejavuje sa zovnútornými posunkami a znakami na tele. Deje sa tak i pri modlitbe, tak že niektoré odznaky vnútornej pobožnosti, jakoby vrodzené človeku spatrujeme temer u všetkých, buď kresťanských alebo nekresťanských, národov. Takový zovnútorň znak vnútornej pobožnosti pozorujeme i na Kristu Pánu na hore olivovej.

Keď sa bol Pán Ježiš máľučko vzdialil od svojich apoštolov: Petra, Jakuba a Jána, padol na kolena (Luk. 22, 41.), ba na tvár svoju, aby sa modlil (Mat. 26, 39). I my pri modlitbe svojej zachovávame jistý spôsob zovnútorňých znakov, ktorými vyjavujeme rozličné city vnútornej pobožnosti: abysme ale ocenili jejich pravý význam, to bude predmetom tohoto rozjímania.

Vnútorňá pobožnosť prejavuje sa skrze zovnútorňé znaky buďto v prospech duchovný našich blížnych, alebo k úcte Boha všemohúceho.

Jako od jednej horiacej sviece zapaľujú sa jiné: tak na vonkajších znakoch pobožnosti jedného sa modliaceho k pobožnosti povzbudzovaní bývajú jiní. Toto tajiť nikomu nemožno; lebo sami to zkusujeme, že, jako skrze nepríslušné chovanie sa pri modlitbe pohoršení bývame, tak skrze príslušné vonkajšie znaky pobožnosti povzbudzovaní a k pobožnosti podnecovaní bývame. Je pravda, že v tých vonkajších znakoch nezáleží hlavne pobožnosť, ano i to dopúšťam, že pokrytec môže sa nimi pretvarovať: však ale z jednej strany my o vnútornej pobožnosti jiného nemôžeme súdiť, leda zo znakov vonkajších, z druhej strany ale bolby nesmysel požadovať od oviec, aby složily zo seba rúcho ovčie, ponevác sa do neho obliekajú i falošní proroci (Mat. 7, 15.); bolby nesmysel neveriť nikomu, ponevác medzi hovoriacimi sú i lhári.

Hlavná váha vonkajších znakov pobožnosti záleží však v tom, abysme nielen vnútornou vrúcnosťou a pobožnosťou, ale i vonkajšími telesnými znakami prejavovali úctu Pánu Bohu. Keď istými vonkajšími znakami prejavujeme úctu, pokoru a oddanosť ľuďom: prečobysme nesmeli ano nemali tak činiť i vzhľadom na milého Pána Boha? Keby sme právom nejaké ledabolo a neslušné položenia a posunky tela považovali za znamenie neucty ba i rúhania sa proti Bohu (ku pr. hrozenie pästou proti nebu): tak naopak príslušné znaky zovnútornej úcty musíme považovať za skutočné uctenie Pána Boha.

Obyčajné vonkajšie znaky, ktorými pri modlitbe prejavuje sa úcta, pokora a oddanosť Pánu Bohu, sú dľa sv. Vincenia Ferrerského tieto: 1. pozdvihujeme oči k nebesiam na znamenie dôvery, ktorú skladáme v Bohu; 2. vystierame ruky k nebu na znamenie nádeje, že budeme vyslyšaní a obdržíme, o čo prosíme; 3. skloňujeme hlavu k zemi na znamenie, že sa haňbíme za svoju hriešnosť a nevďačnosť oproti Bohu; 4. rozostierame ruky na znamenie, že mnohé sú potreby a nedostatky naše; 5. spíname a skľučujeme ruky na znamenie, že s trasúcima rukama prosíme o slutovanie; 6. klademe ruky v kríž na prsia svoje, na znamenie pobúreného svedomia, že sme Pána Boha urazili; 7. bijeme sa v prsia na znamenie ľútosti, ktorú cítime v srdci nad hriešnymi žiadostami, a na znamenie, že uznávame hriešnosť svoju; 8. sohybujeme hlboko

horejšiu časť tela, na znamenie, že uznávame seba za nepatrné a nízke stvorenia v oči velebnosti a vysokosti Božej; 9. padáme na kolena na znamenie, že sa pokorne poddávame Bohu; 10. padáme celí na zem na znamenie, že sme pred Bohom len prach, popol a nič.

Po tomto výklade vonkajších znakov pobožnosti ktoby neuznal, že ony nielen majú hlboký a dojímavý význam, ale i prispievajú k roznieteniu vrúcnosti jak v nás samých tak i v blížnych našich? Niesú to znaky, ktorými i bez slov aj u ľudí dosahujeme vyslyšanie, slutovanie a milosrdenstvo? Oheň horí i bez dúchania, ale mohútnejšie horí, keď rozduchovaný býva. Čo je pre oheň rozduchovanie, to je pre vrúcnosť pri modlitbe užívanie vonkajších znakov pobožnosti.

Povážme však túto vec nielen dľa svojeho hlbokého a dojímavého významu, ale i v príkladoch sv. písma. Nikto zajiste nebude pochybovať, že je to dobré a bohumilé, čo sv. písmo schvaluje na patriarchoch a prorokoch, na Kristu Pánu a Svätých i Vyvolených jeho. Za starého zákona vzorom pobožnosti najskvelejším bol zajiste David kráľ; však jeho žalmy dosavád sú modlitbou v cirkvi a rozliehajú sa i v chrámoch našich. Na Davidovi vidíme temer všetky tie vonkajšie znaky pobožnosti, keď z jeho vlastných úst slyšíme: „*Pozdvihol som oči svoje k Tebe, ktorý prebývaš na nebesiach* (Žalm 122, 1.). *Vyslyš, Pane, hlas prosby mojej, keď sa modlím k Tebe, keď pozdvihujem ruky svoje k svätému chrámu tvojemu* (Žalm 27, 1.). *Pres celý deň zahaňbenie moje predou mnou je, a stud tváre mojej prikryva mňa* (Žalm 43, 16.). *Podte, klaňajte sa a padajte* (na tvár) *a plačte pred Pánom, ktorý učinil nás*“ (Žalm 94, 6.). Krem toho s rukama k nebu pozdviženýma modlil sa Mojžiš za víťazstvo ľudu israelského (II. Mojž. 17, 11.); kráľ Šalomún pri posviacke veľkolepého chrámu jerusalemského klakol na kolena predou všetkým množstvom israelským a pozdvihol ruky k nebu a modlil sa (II. Par. 6, 13.); a podobne činili patriarchovia, proroci a spravodliví starého zákona.

Čítame-li sv. Písmo nového zákona, kde máme hľadať dokonalejší príklad pobožnosti nežli na Kristu Pánu? Oči svoje pozdvihol k nebesiam, keď sa modlil nad hrobom Lazara (Ján 11, 41.) a za svoje oslávenie (Ján 17, 1.); pred svojim umučením, keď sa modlil na hore olivovej, padol na kolena a na tvár svoju; na kríži s rozpjatýma rukama sa modlil, a keď mal už stúpiť na nebesa, pozdvihol ruky svoje a dal apoštolom požehnanie (Luk. 24, 50.). Nenie-li teda Kristus Pán vzorom naším i v tom, že modlitbu našu sprevádzať majú i vonkajšie znaky pobožnosti? Preto aj čítame o apoštoloch a jiných Svätých, že Pána Ježiša v tom nasledovali. Tak Skutky Apoštolské, opisujúce smrť sv. Štefana prvomučenníka, predstavujú nám ho, jako hľadá na nebe a padá na kolena, aby sa modlil za tých, ktorí ho ukamenovali (7, 55. a 59.). Tak sv. Peter padol na kolena, keď sa modlil za vzkriesenie Tabithy (Sk. Ap. 9, 40.), a sv. Pavel, keď sa lúčil v Efesu (Sk. Ap. 20, 36.). V liste k Timotheovi ale vyslovuje žiadosť: „*Aby sa muži modlili, pzdvihujúce čisté ruky*“ k nebu (I. Tim. 2, 8.).

Načo však pripomínať viac podobných príkladov, keď slyšíme sv. Pavla hlásať o Kristu Pánu: „*Ponížil seba samého, učiněn súc poslušným až k smrti, a to k smrti kríža. Preto i Boh povýšil ho, aby vo meno Ježiša*

každé koleno klakalo“ (Fil. 2, 8—10.)? Zajiste, keby nás príklad sv. Pavla, padajúceho na kolena (Ef. 3, 14.), a príklad starcov, v nebi pred trónom Bäránka padajúcich na tváre svoje (Zjav. 4, 10.), nepovzbudil k zovnútorným znakom pobožnosti, muselibysme sa cítiť zahaňbenými príkladom tých pohanských mudrcov od východu, ktorí v Bethleheme padnúce na tváre svoje klaňali sa Pánu Ježišovi.

Konečne pripomenúť sluší, že vonkajšie znaky pobožnosti sú úplne prístojné našej povahe. Keď my nielen povinní sme cítiť úctu, pokoru a poddanosť k Bohu, ale ju máme vyznávať i pred svetom (Luk. 12, 8.): zdáliš je k tomu spôsobné len slovo, nie ale i každý vonkajší znak pobožnosti? Keď duša svojími duševnými vlohami osvedčuje Pánu Bohu úctu, pokoru a poddanosť: zdáliš nemá to činiť i telo dľa spôsobu svojeho? Keď po všeobecnom vzkriesení nielen duša má dojsť večnej odmeny, ale na tejto má brať účasť i telo oslávené: zdáliš už i sama spavodlivosť nenese to so sebou, aby telo bralo tiež účasť na prejavovaní úcty, pokory a poddanosti k Bohu skrze vonkajšie znaky pobožnosti?

Z toho už, čo sme tuna rozjímali, poznať musíme, že bohumilé, chvalitebné a užitočné je prejavovanie vnútornej pobožnosti skrze vonkajšie telesné znaky; že nemúdre, ľahkomyselne, ba i zlostne jedajú tí, ktorí tie vonkajšie znaky pobožnosti zľahčujú a potupujú, a tak iných pohoršujú a od pobožných výkonov odľahujú. Jich jednanie nás nepomýli v presvedčení, lebo vieme, že tí, ktorí tie vonkajšie znaky pobožnosti zľahčujú, obyčajne i vnútornú pobožnosť si nevšímajú a zanedbávajú.

Bože, ráč nás vyslyšať, keď pri modlitbe k Tebe budeme pozdvihovať oči a ruky svoje, a pred tebou skláňať hlavu a koleno, i padať na zem pred obličajom tvojim! Amen.

6.

Ježiš nesmierne trpel, keď potil sa krvou; tým dokázal nesmiernu lásku k nám.

„Učinený je pot jeho jako kropaje krve, tekúcej na zem.“ Luk. 22, 44.

Keď Boh všemohúci nad Adamom vyslovoval trest, ktorý uvalil na seba skrze hriech, pravil: *„V potu tvári svojej jiest budeš chlieb, dokial sa nenavrátíš do zeme, z ktorej vzatý si“* (I. Mojž. 3, 19.). Adam vodovým potom musel hľadať život časný pre seba a rodinu: nový Adam, Ježiš Kristus však musel hľadať život večný a to pre celé pokolenie ľudské, a tak toto požadovalo väčšieho trápenia a významnejšieho potu, potu nie vodového, ale krvavého.

Keď sa bol Pán Ježiš vzdialil od Petra, Jakuba a Jána s tými trúchlivými slovami: *„Smutná je duša moja až k smrti,“* padol na tvár svoju a zahrúzil sa do rozjímania svojeho prehorkého umučenia a svojej prehroznej smrti kríža. Tým rozjímaním tak bol dojatý, že smrteľné úzkosti zaľahly na neho a naplnila ho toľká hrúza, že *„Učinen je pot jeho jako kropaje krve, tekúcej na zem.“* Strašné divadlo teda otvára sa pred nami, abysme ho rozjímali, tak že srdcu citlivému ľahšie boloby liať slzy útrpnosti nad smrteľnou úzkosťou milého

Pána Ježiša, nežli rozjímať o tej jeho nesmiernej muke, že sa až krvou potil. Jakokoľvek však bolestne nám to padne, predca nesmieme vyhnúť i tomuto žalostnému rozjímaniu, abysme z toho poznali jeho nesmiernu lásku, s ktorou túto obeť priniesol za nás.

Za času sv. Hieronyma a Hilaria niektorí neučení kresťania porušili osnovu sv. evanjelia Lukášoveho, vymazavše z neho tie slova, že Ježiš plakal nad Jerusalemom (Luk. 19, 16.) a krvou sa potil na hore olivovej. I prečo tak učinili? Sv. Epifan udáva tú príčinu, že tí neučení kresťania pokladali to za potupenie velebnosti Pána Ježiša, aby tak slabým a bezvládnym bol, žeby od žiaľu a hrúzy až plakal a krvou sa potil. Zajiste nemúdre to učinili, lebo horké slzy a krvavý pot Pána Ježiša nielen že nenie pohoršením pre nás a nečesťou pre neho, ale že je i k spasiteľnému skrúšeniu a Kristu Pánu na veľikú česť a oslavu. Slzy sú znakom nežného srdca. Plakal Ježiš nad mestom pre jeho zatvrdilosť, plakal nad chrámom z úcty k domu Otca svojeho nebeského: zdáľž to neboly slzy lásky a úcty plné? Na hore olivovej až krvou sa potil pre náramnú tesklivosť smrteľnú, ktorá ho obklúčila, aby tým vyjavená bola opravdivá jeho prirodzenosť ľudská a velikosť muky, ktorú v tom smrteľnom zápase podstúpil za nás. Je pravda, že zprávu o krvavom pote Pána Ježiša podáva len sv. Lukáš evanjelista: ale práve to, že on ju naznačil pre kresťanov, primerané je len jeho osobnej povahe. Sv. Lukáš bol vyučeným lekárom, a tak na neho ten zriedkavý krvavý pot Pána Ježiša väčší dojem učinil, nežli jiné okolnosti jeho smrteľného zármutku na hore olivovej. Iní evanjelistovia pripomínajú, že sa Pán Ježiš trikrát modlil k Oteovi nebeskému, aby odvrátil od neho kalich umučenia: Lukáš ale len poznamenal, že sa dlhšie modlil. Iní evanjelistovia pripomenuli, že duša Pána Ježiša bola smutná až k smrti: Lukáš ale poznačil i to, že tá náramná smrteľná tesklivosť jeho vyrázila sa potom krvavým.

Naišli sa i takí opovážliví vykladači, ktorí tie slova sv. Lukáša tak vysvetlovali, že sa má rozumieť vodový pot, ktorý tiekol s neho v takej velikosti, jako sú kvapky krve. Proti tomu opovážlivému výkladu postavil sa v mnohých veciach učený Focius týmto dôvodom: Panujú príslovia: „Srdce mi krváca; krvavým potom zaslúžená mzda.“ K tomu dodať možno i to príslovie, že sú ľudia tak tvrdého srdca, že sa nedajú obmäkčiť ani tým, keby krvavé slzy plakal. Jako — dôvodí Focius — mohly tieto príslovia povstať, keby nebolo krvácajúceho srdca a krvavého potu možného? Že pravoverní kresťania tie slova sv. Lukáša brali o skutočnom krvavom pote, dôkazom je evanjelium grécke, ktoré vyjadruje jich tak, že padaly s Pána Ježiša zhustené kvapky krve. Preto pravil sv. Athanás: „Kto je z blahoslavených Syna Božieho, vyslovuje vyobcovanie nad tými, ktorí zapierajú, že Kristus opravdivou krvou sa potil.“

Je-li ale možný taký krvavý pot? Na to nech odpovedia znalci lekárski. Hovoria títo, že je to možné; lebo smrteľná úzkosť ztenčuje a zriedzuje krev, zväčšuje potnie dieročky, a keď potenie nemá viac vody, potními dieročkami vyráza sa i krev. Je to tak, jako s materským prsom: je-li mlieko vyssato, za ním vyráza sa krev.

Čo na to hovorí dejepis? to, že čo je neobyčajného, nenie nemožného. Čo môže učiniť hrúza a strach, dosvedčujú nasledujúce príklady. Hadrianus

Junius (de crim. c. 10.) vypráva, že jistý španielčan Diego Osorius, keď mu do žalára priniesli zprávu, že je na smrť odsúdený, taká hrúza ho obklúčila, že za jednu noc sošedivel. — Maldonatus (In c. 26. Math.) vypráva, že v Paríži jeden nešťastník, keď z úst sudca uslyšal svoje odsúdenie na smrť, tak sa zdesil, že mu na čele vystúpily kvapky krve. — Biskup konimbrický (Tr. 225. in Luc.), že jedna manželka v Lusitanii tak náramne oplakávala smrť svojeho manžela, až i krvavé slzy vynútila z očí svojich. — Thomas Bartolinus vypráva o druhu nemoci, v ktorých i krvavý pot sa prýšti. — Diodorus Siculus (L. XVII.) vypráva o jistých hadoch, ktorých pohryz nielen zapríčiňuje hrozné bolesti, ale nekdy i krvavý pot. — V životopise pápeža Sixta V. sa číta o jednom na smrť odsúdenom, že posledniu noc mal tak strašnú, až sa i krvou potil. — Thuanus vo svojom dejepise (L. II.) naznačil, že knieža August zo Salucie zahrozil smrťou prefektovi Monte Marino, jestli sa nepoddá s hradom, následkom čoho od strachu krvou sa potil. Konečne uvedem ešte Aristoteles (L. III. hist. anim. c. 19.), ktorý dosvedčuje, že človek útleho tela a riedkej krve vo veľkej úzkosti môže sa i krvou potiť. Ovšem tieto a podobné pády sú neobyčajné a zriedkavé: ale zdáliš pri Kristu Pánu neboly práve tak zriedkavé a neobyčajné okolnosti? Tak láskavé a nežné srdce, jak sa nám ono vo sv. evanjeliume predstavuje, nebolo príliš citlivé? Tak útle a panické telo, jaké sv. otcovia a vykladači sv. Písma mu pripisujú, nebolo spolu i nad mieru citlivé? Jeho vševedúce oko predstavilo si žive všetko to, čo trpeť má od jatia v gethsemanskej zahrade až k posledniemu „*Dokonano je*“ na Golgote, ano i to, že všetka veľká obeť, ktorú prinesie, na mnohých nevďačníkoch bude ztratená, zmarená: nemalo ho toto do veľkého a hrozného zármutku uvrhnúť? Zajiste len po takom krvavom pote a po tak hroznom smrteľnom zápase dá sa rozumieť slovám jeho: „*Smutná je duša moja až k smrti.*“ Len po takom stave dá sa rozumieť tomu, čo poznamenal sv. Lukáš, že bol postavený v smrteľnej úzkosti, tak že prišiel i anjel z neba, aby ho posilnil.

V takom žalostnom obraze predstav si, kresťane, milého Pána Ježiša na hore olivovej! Jak strašné musely byť jeho bolesti ducha, keď v tesklivosti a úzkosti svojej až i krvou sa potil! Div divúci, že ešte pod tak náramnou farchou zostal pri živote. Padajú-li na teba starostlivosti, trudnomyselnosti a úzkostlivosti, pomni, že volá: „*Pozorujte a vidzte, zdáliš je bolesť jako bolesť moja*“ (Jer. pl. 1, 12.)? Po tomto rozjímaní o hroznej úzkosti a krvavom potu Pána Ježiša už zajiste nevy pustíš z úst to kacierske slovo: „*Ľahko bolo Kristu Pánu trpeť, keď bol Boh?*“ Jako opravdivý Boh nemohol trpeť; on trpel jako opravdivý človek, a trpel viac nežli ktorýkoľvek človek, ba nežli všetci ľudia, ponevác trpel za všetkých. Nie ľahko, ale náramne trpel už na hore olivovej, keď jeho nežné srdce toľká bolesť svierala, až i od nevysloviteľného trápenia a zármutku krvou sa potil. Pováž o človeče ale i to, za koho trpel? Za teba trpel, za teba až krvou sa potil, abys ty netrpel tam, kde bude plač a škripanie zubov (Mat. 8, 12.). On trpel za svet, lebo je „*Bäránok, ktorý sníma sveta hriechy*“ (Ján 1, 29.). On je nevinný, a trpí len za nepravosti sveta, ktoré vzal na seba, aby za ne pretrpel trest, ktorý jiní zaslúžili. Ach, rozostri celé náručie mysle svojej, abys koľko len možno uvážil a pochopil lásku jeho k ubohému človečenstvu a k tebe. Kvapky jeho krvavého potu sú cena, ktorú

i za teba, za dušu tvoju platil spravodlivosti Božej, aby zadosťučinenie preniesol, ktoré si nebol v stave preniesť sám. Si-li hriešnikom nekajúcim a zátvrdlivým, nech kvapky krvavého jeho potu napoja a obmäkčia kamenné srdce tvoje, aby nezahynula duša tvoja, za ktorú na hore olivovej podstúpil toľkú tesklivosť a úzkosť, až sa i krvou potil. Otvor srdce tvoje, aby plameň jeho nesmiernej lásky zapálil i srdce tvoje láskou, a ty abys vrúcne miloval nekonečnú lásku Ježiša.

Bože, daj, abysme nikdy nezapomenuli to Pánu Ježišovi, že i za nás bol tak tesklivý, až sa krvou potil. Amen.

7.

Ježiš sa modlí, ale vyslyšanie modlitby necháva na vôľu Otcovi svojemu; modlime sa i my, ale vyslyšanie nechajme na Pána Boha.

„Otče môj, je-li možné, nech odojde kalich tento odo mňa: však nie jako ja chcem, ale jako ty.“ Mat. 26, 39.

Kam sa máme obrátiť v kríži a trápení, leda k tomu najmocnejšiemu a najdobrotivejšiemu, k Bohu? Tak to osvedčuje David kráľ, keď sa modlí k nemu: *„V deň súženia svojeho volal som k Tebe, lebo vyslyšáš mňa. Slyš Pane modlitbu moju, a pozoruj na hlas prosby mojej“* (Žalm 85, 6. a 7.). S tou dôverou, že Otec nebeský vyslyšal prosbu Syna svojeho (Ján 11, 42.), vidíme i Pána Ježiša modliť sa na hore olivovej.

Keď Pán Ježiš vševedúcim okom svojim videl všetko, čo na neho prist malo (Ján 18, 2.), zo strachu pred potupou, umučením a prehorkou smrťou bol tak zronený a tesklivý, až sa i krvou potil. Duch bol síce ochotný priniesť tak veľkú obeť, ale slabé telo ľakalo sa jej. Úzkosť svierala srdce, a v tejto úzkosti volal Pán Ježiš: *„Otče môj, je-li možné, nech odojde kalich tento odo mňa!“* Doložil však: *„Nie jako ja chcem, ale jako ty.“* Taká má byť i modlitba naša. V kríži a trápení modlime sa, aby Otec náš, ktorý je v nebesiach, odstránil od nás horký kalich trápenia: ale na neho ponechajme, aby vyslyšal alebo nevyslyšal prosbu našu. V tom záleží nielen úplné poddanie sa Bohu, ale i opravdivá múdrosť pri modlitbe; jako sa o tom presvedčíme v tomto rozjímaní.

Modlime sa, ale vyslyšanie modlitby ponechajme na vôľu Pánu Bohu, a to preto, že Boh je najmocnejší, tak že proti jeho vôli nič sa nestane. Modlitba naša môže nakloniť ho, nie však prinútiť. Na to nás upamätáva štít Michala archanjela s nápisom: *„Kto jako Boh?“* S tým presvedčením modlil sa kedysi Mardocheus: *„Pane, Pane Kráľu všemohúci, v moci tvojej zajiste všetky veci položené sú, a nenie, ktoby mohol odolať vôle tvojej, kebys uložil, aby vysvoboden bol Israel“* (Esth. 13, 9.). Tak je; Boh je mocný, a — keď je jeho vôľa — môže učiniť všetko, oč ho prosíme. Boh je ale tiež mocný v tom smysle, že — keď to, oč prosíme, je proti jeho vôli — nemusí učiniť, oč ho prosíme. Pri tejto príležitosti musím sa dotknúť tých rozličných kramárskych modlitieb tlačených, pri ktorých, aby na nich kramári tržili čím viac, stojí, že sú tak mocné, že jich Boh istotne vyslyší. Také modlitby samy v sebe môžu byť dobré, ale ten sľub, že budú jistotne vyslyšané, je klam

a lež; lebo modlitba nenie rozkaz, a my by sme sa dopustili proti Bohu veľkej opovážlivosti, keby sme pri svojej modlitbe mysleli, že nás Boh vyslyšať musí. Nie na slovách modlitby, ale jedine na vôli Božej zakladá sa vyslyšanie alebo nevyslyšanie modlitby. Naša modlitba musí byť podobná modlitbe toho malomocného, ktorý klaňajúc sa Kristu Pánu, prosil ho: „*Pane, chceš-li, môžeš mňa očistiť*“ (Mat. 8, 2.); musí byť podobná modlitbe Pána Ježiša na hore Olivovej, ktorý s úplným odovzdaním do vôle svojho Otca nebeského pravil: „*Však nie jako ja chcem, ale jako ty*“ chceš, tak nech sa stane.

Modlime sa, a vyslyšanie prosby svojej ponechajme na vôľu Božiu, ponevác Boh je najmúdrejší a tak najlepšie pozná, zdá-liž modlitba naša je hodná alebo nehodná vyslyšania; zdá-liž to, oč prosíme, boloby nám k dobrému, alebo k zlému; zdá-liž nevyslyšanie modlitby je pre nás užitočnejšie nežli vyslyšanie. I matka synov Zebedeových prosila Pána Ježiša, aby jedného posadil na pravici, druhého na ľavici svojej v kráľovstve svojom: Ježiš ale, ktorý neprišiel založiť také kráľovstvo zemské, pripomenul jej a synom jejim, že nevedia, oč prosia (Mat. 20, 22.). Keď nekomu hodiny idú zle, pošetileby mluvil, keby tvrdil, že jeho hodiny idú dobre, ale to slnko pravidelne nevychádza a nezapadá: zdá-liž nie hodiny dľa slnka, ale slnko dľa hodín jeho má riadiť svôj beh? Podobne nemúdre by sme mysleli, že Boh dľa našej vôle riadiť sa má, nie ale my dľa vôle jeho. Čoby ste povedali o tom lekárovi, ktorýby také lieky predpísal nemocnému, jaké tento chce, nie ale také, jaké uznáva za prospešné nemocnému? Čoby ste povedali o matke, keby vo všetkom bola po vôli nerozumnému dieťatu, ano i samu britvu mu dala, keby o ňu žiadalo? Nuž a my chceme, aby Boh vo všetkom bol nám po vôli, bar aj predvidí, žeby nám to bolo škodlivé buď na tele alebo na duši, — žeby nám to bolo síce prospešné na tele, nie ale na duši? Zajiste i pri modlitbe musíme na to pamätať, že dľa sv. Pavla nepochopiteľné sú súdy Božie a nevystížitelné sú cesty jeho (Rim. 11, 33.). Pravda, že je nám nemilé nevyslyšanie modlitby, ale pri tom nepamätáme, že rady Božie sú múdrejšie, že Boh často stavia nás do boja, abysme boli víťazstvom oslávení; že vede nás po ceste zármutku k radosti. Pripomeňme si zo sv. Písma len príklad na Josefovi egyptskom. Od závistných bratov bol hodený do jamy, aby tam hladom zahynul; bol predaný kupcom Madianským a od týchto Faraonovi za otroka; bol falošne obžalovaný a do žalára uvržený: a hľa, po tak protivných cestách prišiel k hodnosti prvého kniežata v Egypte. Čo predtým ani netušil, to potom uznal, že podivné je a nepochopiteľné riadenie Božie, tak že to i trasúcim sa pred nim bratom osvedčil, reknúc: „*Nelakajte sa, aniž vám to ťažkým buď, že ste mňa predali do týchto krajín; lebo pre zachovanie vaše poslal mňa Boh pred vami do Egypta. Nie vašou radou, ale vôľou Božou, som poslan sem*“ (I. Mojž. 45, 5. a 8.). Pri nevyslyšanej modlitbe neposudzujte riadenie Božie, ale spokojte sa tým, že Boh učinil dľa nekonečnej múdrosti svojej, nie ale dľa neprozreteľného a chybného náhľadu nášeho. Keď diabol svádzal prvú matku Evu k tomu, aby požívala zo stromu zapovedeného, ona múdre odvetila: Boh nám to zakázal. Keď ale diabol sa tázal: Prečo vám to Boh zakázal? počala mudrovať a posudzovať jednanie Božie: a kam ju to priviedlo, že v pýche svojej postavila múdrovanie svoje nad múdrosť Božiu?

Modlime sa, ale vyslyšanie alebo nevyslyšanie prosby svojej zanechajme na rozhodnutie vôle Božej, v tom presvedčení, že Boh je najdobrotivejší; že vyslyšaním modlitby nechce nám uškodiť, a nevyslyšaním modlitby chce nám len dobre učiniť. Nebuďme jako to nerozumné dieťa, ktoré vtedy sa domnieva, že ho rodičia milujú, keď mu, čo si len zažiada, dajú a dovoľia: vtedy ale, keď mu čo odoprú, domnieva sa, že ho nemilujú. Má-li dieťa úplné presvedčenie, že ho rodičia milujú, považuje i to za lásku, keď jeho žiadosť splnia, i to, keď mu ju odoprú; je presvedčené, že v oboch pádoch len z lásky k nemu jednajú. Také presvedčenie majme i my o láske Božej k nám a vyznajme s bohobojnou Judithou: „*Verme, že metly Pánove, ktorými nás jako služebníkov tresce, k polepšeniu, a nie k našemu zahynutiu prišli*“ (Jud. 8, 27.). Majme aspoň toľkú dôveru k Bohu, jakú mal kráľ Alexander veľký k lekárovi svojemu. Keď tento bol listovne upodozrievaný u kráľa, že ho chce lekár otráviť, kráľ jednou rukou vzal od lekára podávaný liek, druhou rukou ale podal lekárovi onen osočujúci list, aby, keď kráľ bude piť liek, prečítal si ho. Alexander vypil liek, a lekár po prečítanom zlomyselnom liste s tichým srdcom odvetil: „Výsledok lieku mňa ospravedlní.“ Mal-li už Alexander toľkú dôveru k svojemu lekárovi, že je mu verný, a že liek nim podaný bude mu k dobrému: jako nemáme byť presvedčení, že Otec nebeský nás miluje (Ján 16, 27.), a že i vtedy, keď kalich trápenia necháva nás piť, len naše dobré chce? Ktože pochybuje o tom, že Otec nebeský miloval Syna svojeho Ježiša Krista (Mat. 3, 17.): predca však na prosbu jeho neodňal od neho kalich prehorkého umučenia, a to preto, že umučenie jeho malo priniesť svetu veľké a nesmierne dobrodenie vykúpenia. V ohľade tomto krásne je podobenstvo sv. Augustína, keď praví: „Keď matka umýva a češe dieťa, ono plače a prosí, aby už prestala, lebo nenahliada, že mu to k zdraviu slúži: ktože už povie, že to matka ukrutná, keď nedá na nerozumný plač a prosbu dieťaťa? nečiní-li to ona z lásky k nemu? Sv. Alfons ale praví: „Pán odopiera nektorým telesné zdravie alebo časné statky, o ktoré ho prosia, ponevác ich miluje; nahliada totižto, žeby jim to bolo k potraceniu milosti alebo aspoň k duchovnej vlačnosti.“

Modlime sa teda, ale vyslyšanie alebo nevyslyšanie modlitby ponechajme Pánu Bohu na vôli, lebo je to v moci jeho; lebo on najlepšie vie, čo je nám k dobrému; lebo on čo dobrotivý, len dobré chce nám, a nie zlé.

Bože, keď Ťa budeme oč prosiť, staň sa tvoja, a nie naša vôľa! Amen.

8.

Anjel posilnil Pána Ježiša, predstaviac jeho duchu veľký úžitok z toho, keď podvolí sa smrti na križi.

„Ukázal sa mu anjel z neba, posilňujúc ho.“
Luk. 22, 43.

Keď sa bezbožná kráľovna Jezabel zaprisahala, že musí zavraždený byť prorok Boží Eliáš, tento dal sa pred jej hnevom na útek a šiel na púšť. Cestou unavený a strachom zronený položil sa pod jalovcom, žiadal si umrieť a v tom usnul. A hľa, anjel Boží sostúpil, položil mu k hlave chlieb a vodu, dotknul sa ho, zbudil ho a pravil mu: „*Vstaň, pojedz; lebo máš ešte dlhú cestu pred*

sebou.“ Eliáš učinil tak a v sile toho pokrmu šiel 40 dní a 40 nocí až na božiu horu Horeb (III. Kr. 19, 1—8.). Tak posilnil anjel anjel proroka Eliáša. Čítame-li vo sv. evanjeliume o Kristu Pánu, že na hore olivovej padol do smrtnej mdloby, a že prišiel anjel z neba, aby posilnil ho: v čom záležalo to posilnenie jeho? zdá-liž odňal Otec nebeský ten kalich umučenia? Nie. Vôľa jeho bola, aby ho vyprázdnil za spasenie sveta. K tomu ho posilniť mal anjel. Eliáš bol posilnený na tele, Pán Ježiš ale bol posilnený na duchu, tak že pravil: Telo moje je síce mdlé, ale duch môj je hotový, posilnený (Mat. 26, 41.). V čom asi záležalo toto mocné posilnenie ducha jeho? To buď predmet tohoto rozjímania.

Nenie síce naznačeno vo sv. evanjeliume, v čom záležalo to posilnenie ducha, ktoré dodal anjel umdlenému Pánu Ježišovi: nebude to však opovázli-vošťou, keď súdace dľa okolností, domýšľať sa budeme toho. Nepochybujem totižto, že anjel rozprestrel pred duchom Pána Ježiša všetek ten úžitok, ktorý nasledovať bude z toho, keď sa podvolí prehorkému umučeniu a prehroznej smrti na kríži.

Anjel predostrel Kristu Pánu z jednej strany nekonečnú vznešenosť a velebnosť Božiu, z druhej strany ale tú urážku velebnosti Božej, ktorá sa stala skrze nevďak a hriech prvých nešťastných rodičov. Jeho nevinná krev bola len v stave zmyť potupu z najsvätejšieho mena Božieho, zadosťučiniť spravodlivosti Božej a vrátiť Bohu príslušnú úctu a česť. I podvolil sa Pán Ježiš dosaženiu tak vznešeného a dôstojného cieľa.

Anjel predostrel Kristu Pánu, že Otec nebeský, ktorému sa zaľúbilo na ňom (Mat. 12, 28.), má vôľu, aby vyslyšané byly vzdychy prorokov a vrúcna modlitba Danielova: „*Aby koniec vzal hriech, a shladená bola neprávosť a privedená bola spravodlnosť večná*“ (Dan. 9, 24.). I podvolil sa Pán Ježiš vôli Otca svojeho nebeského, aby i touto ochotnosťou svojou dokázal, čo bol pravil slovom vo svojej modlitbe: „Však ale nie moja, ale tvoja staň sa vôľa.“

Anjel predostrel Kristu Pánu z jednej strany biedny stav pokolenia ľudského, z ktorého sám sa nemôže vysvobodíť, z druhej strany ale ten blažený stav, do ktorého nazpak uvedené bude, podstúpi-li zaň ty hrozné muky a prehorkú smrť. I podvolil sa tomu Pán Ježiš, aby z lásky k nám nehodným stal sa tým bäránkom, ktorýby sňal so sveta hriechy a zaslúženú za ne kliatbu Božiu; aby stal sa tým silnejším, ktorýby odňal diablovej zbraň a korisť, aby stal sa verným pastierom, ktorýby hľadal ztratenú ovečku a vyslobodil ju z moci vlka pekelného.

Anjel predostrel Kristu Pánu, že duša ľudská, na obraz Boží stvorená, milosťou Božou a výbornými vlohami obohatená a ozdobená, potom skrze nevďak a hriech poškrvnená, zohavená a porušená, potrebuje Obnoviteľa, ktorýby ju krvou svojou smyl, smrťou svojou oživil, a tak navrátil jej predošlý obraz Boží a milosti Božie. I podvolil sa Pán Ježiš k tej krvavej obeti, aby spatril na duši ľudskej opäť ten dôstojný obraz Boží, ktorým vynikala duša ľudská pred pádom prvého človeka; stal sa Adamom novým, aby to, čo zkažil starý Adam, skrze neho — jakožto nového Adama napraveno bolo (I. Kor. 15, 22.).

Anjel predostrel mu tú radosť, ktorú pocíti srdce jeho, keď jako dobrý pastier nalezne ovečku a na pleciah svojich ponese ju do ovčince Božieho

(Luk. 15, 5.); tú radosť, ktorú pocíti, keď uvidí, že nepriateľstvo medzi Bohom a ľuďmi prestane, pokolenie ľudské s Bohom smerené bude, a nebe otvorené bude tým, ktorým bolo skrze hriech zavreté; tú radosť, ktorú pocíti, keď uvidí, jako sbory anjelské plesat budú nad vykúpením hriešneho človeka (Luk. 7, 20.), jako patriarchovia, proroci a spravodliví starého zákona plesat budú nad vrúcne túženým vykúpením. I podvolil sa Pán Ježiš prehorkému umučeniu a hroznej smrti, aby na kríž pribil písmo dlhu ľudského (Kol. 2, 14.), a smeril a bohumilým učinil človeka.

Anjel predostrel Kristu Pánu tú slávu, pred ktorou triast sa bude peklo a trnúť zlostní protivníci jeho, keď po zázračnom vzkriešení ukáže sa vo svojom lesku božská velebnosť jeho a po predivnom nanebestúpení jeho oslávené bude človečenstvo jeho; tú slávu, keď pred krížom jeho padať budú modly, a po celom svete hlásané bude víťazné meno jeho; tú slávu, s ktorou ho vítať budú sbory anjelské, keď po víťazstve nad peklom navracovať sa bude do slávy svojej večnej; tú slávu, s ktorou Otec nebeský posadí ho na pravici svojej, poddá mu všetky národy (Žid. 2, 5.) a korunovať ho bude za kráľa kráľovstva večného, a dá mu meno, pred ktorým na kolena padať budú i tí, ktorí sú na nebi, i tí, ktorí na zemi, i tí, ktorí sú pod zemou (Fil. 2, 10.).

Anjel predostrel Kristu Pánu tú slávu, ktorá sa stane jeho Otcovi nebeskému, keď nielen sbory anjelské, ale i vykúpené zástupy zo všetkých národov a jazykov naplnia príbytky jeho nebeské (Ján 14, 2.) a pred trónom jeho sa klaňať, plesat a radostné „alleluja“ na veky jemu prespevovať budú. I podvolil sa Pán Ježiš prehorkému umučeniu a prehroznej smrti, aby sjednal tú slávu Otcovi svojemu nebeskému, ktorého česť a sláva bola mu najsladšou úlohou a ochotnosťou (Ján 8, 49.).

Anjel predostrel mu ten mocný vliv, ktorý bude mať jeho trpezlivosť na na všetkých tých, ktorí ponosú rozličné kríže, biedy a trápenia, zvláštne ale na tých, ktorí za nebeskú pravdu jeho prenasledovaní a mučení budú. Jak mocný bude hlas jeho, keď z kríža volať bude: „*Kto chce za mnou prísť, nech zapre seba a vezme kríž svoj na seba a nasleduje mňa*“ (Mat. 16, 24.). Jak sa budú kresťania povzbudzovať k trpelivosti, volajúc: „*Kristus trpel za nás, zanechajúc vám príklad, aby ste nasledovali šlapaje jeho*“ (I. Pet. 2, 21.). I podvolil sa Pán Ježiš prehorkému umučeniu a smrti kríža, aby nás naučil trpezlivo nosiť kríž, zvláštne aby sv. apoštoli a mučeníci neľakali sa tých, ktorí môžu usmrtiť len telo, nie ale i dušu človeka (Mat. 10, 28.). „Nebolo Pánu Kristu dosť povzbudiť mučeníkov slovom — praví sv. Augustin —, ale chcel ich posilniť i príkladom“ (Ps. 63.).

Anjel predostrel Kristu Pánu, že ľudia pri pohľade na jeho muky a na jeho preukrutnú smrť, zošklivia si hriechy, za ktoré trpel, a zhrozia sa trestu Božieho, ktorý uvaluje hriech na človeka. I podvolil sa Pán Ježiš vziať na seba hriechy sveta, ktoré boly toľkou a tak veľkou urážkou Velebnosti Božej, že len on, čo Boh a človek spolu, bol v stave zadostučiniť urazenej Velebnosti Božej; aby človek v tom poznal veľkosť neprávosti; aby poznal, že keď je veľkým zločinom urazenie kráľa zemského, tým väčším zločinom je urazenie Kráľa kráľov, urazenie Velebnosti Božej. S tým, že Pán Ježiš vzal na seba hriechy sveta, vzal na seba spolu i trest za ne, aby človek uvážil význam

tých slov: „*Ponevác na zelenom dreve toto činia, čo bude na suchom*“ (Luk. 23, 31.)? Keď Ježiš Kristus, tento svätý a spravodlivý, za hriechy jiných tolké muky trpí: jako bude s nekajúcimi hriešnikami, ktorí za svoje neprávosti trestaní budú?

Anjel predostrel Kristu Pánu, že podvolením sa umučeniu a smrti za spasenie sveta, podá tak vznešený a veľkolepý príklad lásky, jaký svet ešte nevidel a o jakom neslýchal; lebo keď „*neкто nemá väčšej lásky, nežli ten, ktorý dá i svoj život za priateľa svojeho*“ (Ján 15, 13.), on že dá život za nepriateľov svojich. I podvolil sa Pán Ježiš vôli svojego Otca nebeského a ochotný bol piť prehorký kalich umučenia, abysme boli uzdravení, podstúpil časnú smrť, abysme mali život večný, a to v tej nádeji, že budeme milovať jeho, ktorý nás tak miloval.

Tak hľa, anjel z neba posilňoval Pána Ježiša! Neodstránil od neho prehorké umučenie a ukrutnú smrť, nedal nejakú divotvornú silu zomdlenému telu: ale len duchu dodal hrdinskej odvahy, aby nie pre zisk a marnú chválu, ale len pre česť a chválu Otca nebeského, pre dobro a spasenie človeka, len z čistej lásky k Otcu nebeskému a k nám biednym sa obetoval. Kéžbysme nikdy nezapomneli na túto nekonečnú lásku Ježiša Krista!

Bože, daj, abysme vždycky na pamäti mali ochotnosť a lásku Pána Ježiša, s ktorou nás tak miloval! Amen.

9.

Ježiš vytýka apoštolom ospalivosť; ostrejšiu výčitku zasluhujeme my pre ospalivosť a lenivosť, čo sa týka chrámu božieho, prípravy k prijímaniu sv. sviatostí a modlitby.

„*Nemohli ste jednu hodinu bdieť so mnou.*“
Mat. 26, 40.

Dobre je nám v pamäti podobenstvo, ktoré povedal Pán Ježiš o hospodárovi, ktorý vyšiel na úsvite, aby najal delníkov na vinicu svoju. Najal ich, sľúbil im mzdu a poslal ich do vinice k práci. A keď oni pracovali vo vinici, jiní stáli na trhu zahálajúce; ktorých keď uzrel hospodár, šiel k nim, a pravil: „*Čo tu stojíte celý deň zahálajúce? Idzte i vy do vinice mojej*“ (Mat. 20, 1—7.). Ľahko sa dá uhádnuť, že v tom podobenstve my sme vyobrazení; nás pri krste svätom prijal Hospodár nebeský, poslal nás do vinice cirkve svojej, abysme pracovali na spasení duše svojej, a pravil: „*Mzda vaša hojná je v nebesiach*“ (Mat. 5, 12.). Ale, ach, koľko je tých, ktorí miesto toho, aby čo pracovali pre večné spasenie svoje, zahálajú a nečinia to, čo je jim k dobrému a k životu večnému! Mnohí zaslúža tiež tú výčitku: „*Čo tu stojíte celý deň zahálajúce?*“

Zaslúža tí, ktorí sú leniví a neteční vo vecach večného spasenia, tým viac tú výčitku, ktorú učinil Pán Ježiš svojim apoštolom na hore olivovej. On ich vzal so sebou, aby boli svedkami jeho tesklivosti, jeho krvavého potu a jeho modlitby k svojemu Otcovi nebeskému; on vzdalujúc sa máľučko od nich, napomenul ich, aby bdeli s ním: a keď sa navrátil k nim, našiel ich vo spánok pohrúžených, a pravil Petrovi: „*Nemohli ste (ani tú) jednu hodinu bdieť so*

mnou?“ Jestli apoštoli, ktorí netušili nebezpečenstvo, ktoré Kristu Pánu hrozilo, a v nočnu hodinu nevládali odolať slabosti a ospalosti, takú výčitku museli slyšať: čím viac zasluhujeme my takú, ano ostrejšiu výčitku, keď sme neteční a ospalí v tých veciach, ktoré sa týkajú nášeho spasenia? Abysme ale z tejto duševnej ospalosti a lenivosti prebudení boli, to bude predmetom tohoto rozjímania.

K hlavným hriechom počíta sa lenivosť vôbec, a lenivosť v službách Božích zvláštna. Pod touto lenivosťou v službách Božích rozumeť nielen lenivé navštevovanie a zanedbanie chrámu Božieho a verejných v ňom pobožností, ale i každú lenivosť a nechuf v tom, čo sa týče vecí duševných a náboženských. Nejedná sa tu o tých, ktorí sa docela odtrhli od Boha a od všetkého, čo sa týče Boha, duše a večnosti, oddavše sa nevere a zveraciemu životu: ale len o tých, ktorí nedbalí a neteční sú vo veciach a povinnostiach náboženských. Jejich stav skutočne sa podobá ospalosti, ktorá človeka vždycky dial a dial až do smrteľného spánku pohrúzuje. Duša netečného kresťana poznenáhla a temer nepozorovane klesá viac a viac v ľahostajnosť, v nedbalosť, ba až vo smrteľný duševný stav a necit upadá. Je stav duševnej nemoce, ktorý je viac a viac nebezpečnejší, čím viac nemocný tráti chuť k jiedlu a nápoju. Táto nebezpečná nechuf k veciam duševným zjavuje sa na všetky strany.

Čo sa týče chrámu Božieho, mnohým by mohol Pán Ježiš povedať: „*Nemohli ste za jednu hodinu bdiť so mnou?*“ Dvanástletý Pán Ježiš konal ďalekú cestu do Jerusalema, a už tretí deň sotrvával v chráme, konajúc modlitbu a obeť, vypytujúc sa na zákon a dávajúc odpovede o zákone; a pred bl. Matkou i so. Josefom ospravedlňujúc svoje dlhšie pobytie v chráme, pravil: „*Zdáliž ste nevedeli, že ja v tých veciach, ktoré sú Otca mojeho (nebeského), musím byť*“ (Luk. 2, 49.)? Nasleduje-li naša mládež, buď nedospelá alebo dospelá, tento príklad, ktorý jej dal Pán Ježiš? Nenie to smutné, že ju musia rodičia posielat' ba i s hrozbou poháňať do kostola? Nenie to smutné, že rodičia musia jich ešte i špehovať, zdáliž skutočne sú v chráme alebo mimo chrámu? Nenie to smutné, že mládež, keď sa i s tou nechufou dostaví do chrámu, nielen nemá pozorného oka na obeť najsvätejšiu, čujné ucho na kázeň a výklad katekizmu, pobožné srdce k modlitbe, ale pácha v ňom rozpustilosti a neslušnosti, hádže všetečné ba snád i chlipné pohľady po jiných? Nenie to smutné, že ani tú hodinu a to na tak svätom mieste nezná sa zachovať, jako sa sluší na kresťanskú mládež? Nenie to smutné, že k jej uvedeniu do poriadku nestačí ani hlas vlastnieho svedomia, ani napomenutie od ľudí bohabojných, tak že v mnohých chrámoch potrebný by bol korbáč jako medzi zločincami v žalároch? — A tí dospelí mužskí a ženské jako sa chovajú k chrámu Božiemu? Tí traja Králi od východu jak ďalekú a obtížnu cestu konali, a s jakou túžbou srdca spiechali do Bethlehema! S jakou poniženosťou padali až na zem pred Pánom Ježišom v jasličkách a s jakou vrúcnosťou obetovali mu svoje dary! zdáliž aspoň čiastku tejto horlivosti a vrúcnosti pozorujeme pri terajších mnohých kresťanoch? Mnohých dosť málo neprijemné počasie a dosť málo obtížna cesta odvracia od chrámu Božieho, a nemávajú-li dosť času v prácach časných, čo sa týče chrámu Božieho a služieb Božích, až veľmi často jim napadá tá myšlienka: Ešte času dosť. Nenie to smutné, že mnohí i v nedeľu a to

bez služieb Božích dávajú sa na cestu a za zisk dávajú sa nekresťanom do vozby a práce na potupu mena kresťanského? Mnohým pri kartách a sklienkach, v dýme a zápachu krčmovom nenie dlho bár i od polodňa pres pôl noc: ale pri kázni a sv. mši mohol by jim povedať Pán Ježiš: „*Nemohli ste za jednu hodinu bdieť so mnou?*“

Čo sa týče prípravy k prijímaniu sv. sviatostí, podobne moholby jim Pán Ježiš povedať: „*Nemohli ste za jednu hodinu bdieť so mnou?*“ O sv. sviatostiach učí sv. matka cirkev diatky svoje, nielen že majú prijímať sv. sviatosti, ale i to, že jich majú prijímať hodne a náležite: to sa ale nedá vykonať bez náležitej prípravy. Bohužial! i pri tých svätých vecach, ktoré Ježiš Kristus založil len pre dušu, dbá sa na telo viac než na dušu. Pri sv. krste platí jiesť a piť; pri sviatosti stavu manželského mnohým hlavnou vecou je jiesť a piť, a keby aspoň tie krstiny a svatby neboly poškvŕňované nemiernosťou a opitím, a z toho pochádzajúcimi špatnými žartami, necudnými rečami a piesňami! I tie najpotrebnejšie a najvznešenejšie sviatosti prijímané bývajú len tak leda bolo; pokanie buď v nadutosti bez pokory alebo chladne bez všetkej skrúsenosti; prijímanie najsv. olt. sviatosti bez túžby, bez pobožnosti, bez vrúcnosti. Nenie potom divu, že i tieto sviatosti málo duchovného úžitku prinášajú duši. A s tou náležitou prípravou jako to vyzerá? Pred sviatosťou birmovania hlavná starosť je o nejakých bohatých kmotrov a vystrojení birmovanky; pred sobášom o hojný stôl a vystrojení nevesty: na príslušnú a hlavnú prípravu duše k prijatiu hojnej milosti Božej mnohí temer docela zabúdzajú. Pred zpoveďou a po nej, pred prijímaním a po ňom náležitou vecou je posvätná samota, tiché rozjímanie a vrúcna modlitba: predca však jak mnohí sú, ktoríby Kristus Pán i v tomto ohľade povedal: „*Nemohli ste za jednu hodinu bdieť so mnou?*“

Čo sa týče modlitby, ktorou máme posvätiť východ a západ slnka, požívanie darov Božích, zvláštne ale deň nedelný a sviatočný, opäť mnohým môže povedať Pán: „*Nemohli ste jednu hodinu bdieť so mnou?*“ O Kristu Pánu praví sv. evanjelium: „*Vyšel na horu k modleniu, a pres noc trval na modlitbe Božej*“ (Luk. 6, 12.). Celú noc trval na modlitbe, a nám sa ťaží hodinu alebo pôl hodiny trvať na modlitbe? Mnohý ani sa neprežehná, keď ide k práci dennej a k odpočinku nočnému, keď ide k stolu a od neho. Bl. Caesarius Arelatenský, porovnávajúc Pána Ježiša s človekom praví: „Modlí sa milosrdenstvo, a nemodlí sa miserný? Modlí sa láska, a nechce sa uponížiť zlostník? Modlí sa nevinnosť, a nemodlí sa nepravosť? Modlí sa, ktorý neučinil hriechu, a človek, ktorý má na sebe mnoho hriechov, nepadá na kolena? Modlí sa súdca, aby sa slutoval, a nemodlí sa zločinec, aby došiel milosrdenstva“ (Hom. 30.)? Je pravda, že nie každému je dano, aby mohol viac času venovať rozjímaniu a modlitbe a splniť napomenutie sv. Pavla: „*Modlite sa bez prestania*“ (I. Thes. 5, 17.): avšak mnohý miesto toho, aby páchal zálety a vy-metal krčmy, a mnohá miesto toho, aby sháňala sa za novinkami a klebetami, lepšie by bolo obom, keby radšej doma sedeli pri modlitbe a ruženci. Nemáš-li času k modlitbe vo všední deň, najdi si ho v nedelný a sviatočný deň; nemôžeš-li opustiť prácu, môžeš pri práci pamätať na Boha a povzdychovať k Bohu, a tým i sama práca tvoja stane sa modlitbou.

Majmeže teda pozor na seba, aby nám čas pri službách Božích, pri kázni a výkladu katekizmu, pri chystaní sa k sv. sviatostiam a pri domácej pobožnosti nebol dlhý, tak žeby sme i my zaslúžili, aby nás pokarhal Pán Ježiš: „*Nemohli ste za jednu hodinu bdiť so mnou?*“

Bože, daj nám horlivosti k tomu, čo je tebe ku cti a chvále, nám ale ku spaseniu duše! Amen.

10.

Ježiš napomína apoštolov k modlitbe proti pokúšeniu; i nám je modlitba zbraňou proti telu, svetu a diablu.

„*Bdete a modlite sa, abyste nevojšli v pokušenie.*“ Mat. 26, 41.

V nedostatku a biede, v kríži a trápení, v strachu a nebezpečenstve voláme o pomoc. Dobre je síce hľadať pomoc u ľudí, ale lepšie je hľadať u Boha; lebo mocnejší je pán, nežli sluha jeho. Preto praví kráľ David: „*Lepšie je dúfať v Pána, nežli dúfať v človeka; lepšie je mať nádej v Pána, nežli skladať nádej v kniežatoch*“ (Žalm 117, 8. a 9.). Tomu nás učí tiež Pán Ježiš na hore olivovej i príkladom i napomenutím svojim. Vediať všetko, čo na neho prísť malo (Ján 18, 2.), v slabosti ľudskej prirodzenosti svojej hľadal útočisko u svojeho Otca nebeského a prosil ho, aby, je-li možné, odňal od neho kalich prehorkého umučenia (Mat. 26, 39.). K nasledovaniu tohoto svojho príkladu napomenul ale i slovom apoštolov, ktorých bol vzal so sebou na horu olivovú.

Keď ešte bol na ceste do zahrady gethsemanskej, so žialom predpovedal apoštolom, ktorí ho sprevádzali: „*Všetci vy pohoršíte sa nado mnou tejto noci, lebo písano je: Biť budem pastiera, a rozprchnú sa ovce stáda*“ (Mat. 26, 31.; Zach. 13, 7.). Táto obava tým bola väčšia, čím bližšie bolo už nebezpečenstvo, ktoré hrozilo Pánu Ježišu skrze jatie jeho. Preto, keď sa navrátil od modlitby svojej a pokarhal ospalosť Petra, Jakuba a Jána, napomenul ich: „*Bdete a modlite sa, abyste nevojšli v pokušenie; lebo duch síce hotový je, ale telo mdlé.*“ Znal Pán Ježiš oduševnenosť jejich (Mat. 26, 33.), ale spolu znal i to, že ľahko môžu byť rozviklaní vo viere v božskú velebnosť jeho, keď ho uvidia v ponížení a v slabosti človečenstva jeho. Napomenul ich teda, aby sa nespoliehali na vlastnú silu a oduševnenie, ale pamätujúce na krehkosť a slabosť prirodzenosti ľudskej, aby sa modlili k Bohu, žeby jich mocnou milosťou svojou posilniť ráčil proti hroziacemu pokušeniu.

Kto z nás nezná mnohé pokušenia, ktoré tak často nás obkľučujú? Pokúša nás telo, svet a diabol, a v tomto zápase potrebná je nám milosť Božia, abysme nielen nepodľahli pokušeniu, ale izvífázili nad ním: ktože nás ale má posilniť v hodine pokušenia, keď nie mocný Pán Boh? Abysme teda povzbudzení boli k tomu, žeby sme v hodine pokušenia skrze vrúcnu modlitbu hľadali pomoc u Boha, o tom budiž toto rozjímanie.

Čo je život človeka na zemi? Na tú otázku odpovedá nám bohobojný Job: „*Bojovaním je život človeka na zemi*“ (Job 7, 1.), ano bojovaním proti telu, svetu a diablu, bojovaním proti pokušeniam, ktoré od týchto nepriateľov

duše našej pochádzajú. Preto nás naučil Pán Ježiš modliť sa k Otcovi našemu, ktorý je na nebesiach: „*Neuvoď nás v pokušenie*“ (Mat. 6, 13.), t. j. neráč dopustiť na nás pokušenie, abysme snáď pri našej netečnosti a slabosti neklesli, nepadli a nezahynuli.

Čo ale má byť zbraňou našou proti pokušeniu? Na to odpovedá sv. Ján Zlatoustý: „Modlitba je veľkou zbraňou, pevným útočišťom, mocnou obranou“ (Hom. 30. in Gen.). Ano tak je: modlitba je zbraňou proti telu, útočišťom proti svetu, obranou proti diablu.

Keď sám sv. Pavel vyznáva, že telesné žiadosti bojujú proti duchu (Gal. 5, 16.): čo máme my povedať? Telesné žiadosti tým nepriateľskejšie a mocnejšie bojujú proti duchu našemu, že miesto toho, abysme telu odňímali jeho zbraň, ešte i sami zradu páchame na duši svojej, keď telo ozbrojujeme proti duchu; miesto toho, abysme — keď nie skrze prísny pôst a mŕtvenie — aspoň skrze miernosť a zdržanlivosť krotili telo a tak uvádzali ho v službu ducha (I. Kor. 9, 27.), lichotíme mu skrze nečisté myšlenky a žiadosti, pochlebujeme mu skrze hojné a chutné jiedla, dráždime ho skrze opojné nápoje a skrze hovenie rozličným jeho vášňam a náruživosťam. Jako ten strom, ktorý je v masnej zemi, nad potokom a v zátiší, bujne raste, nemá ani ovocia ani trvácnosti a dostáva červa, ktorý ho zkaží: tak — hovorí sv. Ján Zlatoustý — je človek, ktorý hojným jiedlom a nápojom slúži telu a miluje pohodlie, pestuje v sebe bujnosť a červa nečistoty, ktorý ho jak na tele tak na duši zkaží. Bohužial! príkladov toho máme za našej doby dost. Tie krstnie knihy žalujú na našu mládež, zvláštne na mládež mestskú, ktorá čítaním nečistotných a len zveraciu smyselnosť dráždacích kníh zkazená, nemá opravdivého už temer citu panickej a pannenskej poctivosti; tvár ztratila rumenec stydlivosti; chlipné oči jako lovec sháňajú sa za koristou; usta sú plné lichotení a sľubov; myšlenky mudrujú nad úkladmi, jakoby poctivé srdce oklamali a uviedli do pádu a haňby. Beda tým poctivým mládencom a pannám, ktoré sa dajú jako muchy obtáčať takou úkladnou pavučinou necudných chlipníkov! Beda tým, ktoré sa púšťajú do sveta a neopatrne vstupujú do služby pod takú strechu, kde prebýva chlipnosť a smilstvo! Kdeže ty kresťanská mládež a vôbec ktorákoľvek kresťanská duša máš hľadať pomoc proti pokušeniu telesnému a proti úkladom, strojeným poctivosti panickej a počestnosti manželskej, nežli v modlitbe? Kamže sa utiekal sv. Pavel v pokušení tela? „*Trikrát som prosil Pána — praví —, aby odo mňa odstúpil*“ *pokušiteľ* (II. Kor. 12, 8.). Tak teda i my v modlitbe máme hľadať zbraň proti pokušeniu.

Druhé pokušenie prichádza od sveta a proti tomu je modlitba pevným útočišťom. Nie ten svet velikanský, ktorý označuje súhrn všetkých stvorených vecí, pokúša nás k zlému; lebo pohľad naň učí nás z viditeľných vecí poznať neviditeľného jejich Stvoriteľa a spolu jeho múdrosť, všemohúcnosť a dobrotivosť (Rim. 1, 20.). Ten svet, ktorý nás pokúša k zlému, označuje ľudí, ktorý majú ducha dľa tohoto sveta časného, nie ale dľa tamtoho sveta večného. Ľudia, ktorým nezáleží na Bohu, na duši, na viere, na čnosti a večnej blaženosti, ale len na časnom šťastí, pohodlí a svetskej marnosti, sú ten svet, o ktorom praví sv. Ján: „(Pán Ježiš) vo svete bol, a svet ho nepoznal (Ján 1, 10.). Svet všetek je vo zlom postaven“ (I. Ján 5, 19.). Ano zlý je svet, za

našej doby až príliš zlý, ktorý slovom a perom, zlým príkladom a pohoršením zlahčuje v nás svedomie, zacpáva uši naše pred pravdou, búri náruživosti naše proti prikázaniam Božím a úlisne i podvodne chce nás pripraviť o vieru a dobré mravy, o milosť Božiu a večné spasenie. Vo svete sú falošní proroci, ktorí prichádzajú k nám v rúchu ovčom, vnútri ale sú vlci hltaví; sú pokrytci, ktorí pod tvárou lásky hľadajú náš pád a ztratu milosti Božej; sú zákoníci, ktorí pod menom učenosti, osvety a vzdelanosti chcú podkopať našu vieru a dobré mravy; sú Saducejskí, ktorí nám prichvalujú len užitie tohoto sveta a jeho rozkoši; sú Publikáni, ktorí povzbudzujú nás len k hľadaniu zisku a pokladov časných bez ohľadu na spravodlivosť a súd Boží. No však — jako praví Ježiš — „*po ovoci jejich poznáte jich*“ (Mat. 7, 16.). Beda nám, jestli z nedbalosti a z neopatrnosti podľahneme v boji, ktorý falošní proroci a bezbožní ľudia vedú proti nám; lebo praví sv. Jakub: „*Čož neviete, že priateľstvo s týmto svetom je nepriateľstvo s Bohom? Preto, ktokoľvek chce byť priateľom tohoto sveta, nepriateľom Božím učiněn býva*“ (Jak. 4, 4.). Hľadáme teda útočisko v modlitbe, abysme sa opevnili a ohradili pred svodom sveta tohoto.

Tretie pokušenie pochádza od diabla. Je pravda, že Pán Ježiš zlomil moc diabla (I. Ján 3, 8.) a vysvobodil nás z nej: ale ho nezničil; aby nám ponechal boj proti nemu a dal príležitosť k víťazstvu a večnej odplate. Kto nevede boj proti diablu a z netečnosti svojej poddáva sa jeho pokušeniu, ten opäť vrhá sa diablu do služby a moci; na ňom plnia sa slova Pána Ježiša: „*Keď nečistý duch výjde z človeka — — vezme k sebe iných sedem duchov, horších od seba, a vojdúc (nazpak do človeka), prebýva tam; a (tak) poslednie veci človeka bývajú horšie, nežli (boly) prvú*“ (Luk. 11, 24—26.). Diabol čo duch má vliv na ducha nášeho a vnuknutím svojim podvracia v nás vieru skrze podstrkovanie pochybností, podpaľuje v nás iskru zlých myšlienok a žiadostí, a tak stáva sa, že dľa slov sv. Jakuba „*žiadost, keď počne, porodí hriech; hriech ale, keď je vykonaný, zplodzuje smrť*“ večnú duše (Jak. 1, 15.). Pamätajme teda na slova sv. Pavla: „*Nedajte miesto diablu*“ (Ef. 4, 27.), ale ohradme sa proti jeho útoku modlitbou, ktorá je mocnou našou obranou; jako i sám Pán Ježiš praví: „*Toto pokolenie (diabolské) nevymieta sa, leda skrze modlitbu a pôst*“ (Mat. 17, 20.). Modlitba bráni diablu prístup k nám.

Keď teda život náš je podobný loďke, ktorú telo, svet a diabol pokušením jako zbúrenými vlnami ohrozuje, nasledujme príklad sv. Petra; ktorý keď tonul na mori, volal k Pánu Ježišovi: „*Pane, zachovaj mňa*“ (Mat. 14, 30.)!

Bože, daj, abysme, keď nás bude pokúšať telo, svet a diabol, v modlitbe hľadali a našli veľkú zbraň, pevné útočisko a mocnú obranu! Amen.

11.

Ježiš poddal sa vôli Otcovej; i my s trpezlivosťou pime kalich, podávaný nám od Boha.

„*Po druhé odišiel (Ježiš) a modlil sa, reknúc: Otče môj, nemôže-li tento kalich minúť mňa, než abych ho pil: staň sa vôľa tvoja.*“

Mat. 26, 42.

Ačkoľvek blahosl. P. Maria svoje anjelské pannenstvo vážila sebe nad všetky poklady zemské, predsa, keď jej anjel Gabriel vyložil, že je to vôľa Umučenie.

Božia, aby sa stala matkou Syna Božieho, sklonila poníženú hlavu svoju a s odovzdaním sa do vôle Božej pravila: „*Ajhla, dievka Pána, staň sa mi dľa slova tvojeho!*“ (Luk. 1, 38.) Podobne učinil Pán Ježiš na hore olivetskej. Keď vyrozumel, že vôľa Otca nebeského je, aby pre česť a chválu Božiu, a pre vykúpenie a spasenie pokolenia ľudského trpel muky a podstúpil ukrutnú smrť, opäť sa modlil a v modlitbe svojej predostrel Otcovi svojemu nebeskému svoje odovzdanie sa do vôle jeho, reknúc: „*Otče môj, nemôže-li tento kalich minúť mňa, než abych ho pil: staň sa vôľa tvoja!*“ Slyšíme-li Pána Ježiša tak sa poddávať vôli Otca nebeského, k čomu jinému má nás tento príklad povzbudiť, leda abysme i my v trápeniach svojich odovzdali sa do vôle Božej a s trpezlivosťou pili tiež kalich svôj. O tom bude jedna i toto rozjímanie.

Keď Pán Ježiš na tu nerozmyslenú prosbu matky synov Zebedeových, aby jeden z nich sedel na pravici, druhý ale na ľavici v kráľovstve jeho, predložil im otázku: „*Môžete-li piť kalich, ktorý já mám piť?*“ oni odpovedeli: „*Môžeme.*“ Kézbysme i my na podobnú otázku mohli odpovedať, že s pomocou milosti Božej, chceme i my piť kalich trápení, ktorý podá nám milý Pán Boh! Kézbysme v rozličných krížoch svojich pocitovali v srdci svojom, že Pán Ježiš z každého kríža, ktorý vidíme, volá na nás: „*Kto chce za mnou prísť, nech zapre seba a vezme kríž svôj na seba a nasleduje mňa!*“ (Mat. 16, 24.) K tomu tak záslužnému neseniu kríža je nám nevyhnutelne treba trpezlivosti; lebo praví sv. Pavel: „*Trpezlivosti zajiste je vám treba, abyste, činiace vôľu Božiu, dosiahli zaslúbenie*“ (Žid. 10, 36.). Jako Ježiša Krista krížova cesta viedla k slavnému vzkrieseniu a do slávy večnej (Luk. 24, 26.), tak i nás krížova cesta privede i k slavnému vzkrieseniu i k sláve nebeskej.

Život človeka skutočne je podobný krížovej ceste, len s tým rozdielom, že jedna je obtížnejšia než druhá; ani nenie človeka, ktorýby s dobrým povedomím mohol povedať, že nikdy nepocítil nejaký kríž. Nenadarmo to dieťaťko, keď sa rodí, obyčajne s plačom prichádza na svet, a keď človek umiera, obyčajne mlčky skláňa hlavu svoju. To dieťaťko jakoby tušilo, že je pred ním krížova cesta, po ktorej kráčať má: ten umierajúci ale vystupuje z tej krížovej cesty na miesto odpočinku. Počet a rozmanitosť trápení je toľká, že sa z nich každému nejaký podiel dostane, buď na tele alebo na duši, buď vo veciach telesných alebo duchovných. Jeden je sice zámožný, ale má závistníkov, jako mal Josef egyptský na svojich bratoch. Druhý býva oklamáný jako Jakob od Labana; jiný býva nespravodlivo prenasledovaný jako David od Saula; jiný zakusuje nevďak jako Mojžiš od reptajúceho ľudu israelského; jiný býva posmievaný pre svoju pobožnosť jako David od vlastnej svojej manželky Michole; jiný pri všetkej svojej statočnosti a svedomitosti býva upodozrievaný jako Job od Elifaza, Baldada a Sofara; jiný pri všetkej bohabojnosti býva navštíven rozličným nešťastím a neduhom jako Job, slepý Tobiáš, alebo chudobou, jako Lazar; jiný nenie pred svými ľuďmi jistý života jako Abel pred Kainom; jiný ani pred vrchnosťou nemá práva a ochrany, jako Naboth pred Achabom; jiný so svojou čistotou a poctivosťou nenie jistý pred púšťiteľmi jako čistotná Susanna pred troma chlipnými radcami: jiný posmievan býva

od daromných ľudí jako prorok Elisej od nezbedných uličníkov; jiný krivo posudzovaný jako Anna od Heliho. Jako ale mnohé kríže prichádzajú od ľudí, tak zas iné pochodia od prírody, zatvára sa nebe a nevydáva potrebný dážď; otvorí-li sa, vydá škodonosný ľadovec a prudký prival; oheň kynoži, hlad trápi, nemoce obťažujú, ba i metla vojny a zemetrasenia šlahá. Ale načo jakoby na obraze malovať tie mnohé a rozličné kríže? Každý pozná i tie všeobecné i tie svoje vlastnie kríže. Jestli kto hodí okom po jinom a pomyslí si: „To je predsa len šťastný človek,“ tým len to dáva na vedomie, že nezná, kde druhého čo bolesť môže.

Čo teda činiť, keď sme pod nejakým krížom? Zajiste každý múdry človek rozmýšľa, jakoby učinil kríž svôj ľahčím a snesiteľnejším; nad tým, čoby z jednej strany umenšilo farchu, z druhej strany ale, čoby nás posilnilo k jej neseniu. Naproti tomu ale nemúdre činiliby tí, ktoríby činili kríž svôj ťažším a nesnesiteľným. Jako že už ale chovajú sa ľudia pod krížami svojími? múdre alebo nemúdre? jakožeby sa obyčajne chovali, nežli nemúdre.

Ľudia nemúdri reptajú proti Bohu, ano i jako opravdiví pošetilci rúhajú sa Bohu, odvracajú sa od neho a uchvacovať sa dajú nenávisť proti Bohu. Človeku, ktorý má ešte trochu toho citu v sebe, až sa hnusí, keď slyší tie ruhania, ktoré mnohí jako v besnote postavení metajú proti Bohu. O Bohu, najvyššom to svojom Pánovi, opovažujú sa tak blúzniť, jako o tom najnižšom služebníkov. O Bohu, najmúdrejšom to riaditeľovi sveta, také reči trepú, jako nejakom nemúdrom hospodárovi. O Bohu, najvelebnejšej to bytnosti, tak — nehovorím — mluvia, ale štekajú, jako by si to nemali dovoliť ani o človeku nehodnom úcty. Z úst vypúšťajú takové urážky a rúhania, jakoby len z pekla sa kydať mohli. Ach, ľudia nerozumní uderte sa pästou v čelo a povedzte sami k sebe: Kde si podel rozum, že tak blúzniš? Tým spôsobom neulahčíš sebe kríž, ale si rozdráždíš ešte vnútornú nespokojnosť a tým učiníš si kríž nesnesiteľným. Tvojím rúhaním rozhneváš Boha, v ktorého rukách jedine je šťastie i nešťastie, a miesto toho, abys trpezlivosťou svojou naklonil k sebe pomoc a požehnanie jeho, uvaluješ na seba kliatbu časnú a zatracenie večné.

Ľudia nemúdri pod krížom svojim nešetrne sa chovajú i k stvoreniam: keď sa jich dotkne nezdar práce, neobratnosť nemého stvora, nemilé slovo od blížneho, ba i od samých rodičov, od manželky alebo dietok, v rozdráženosti svojej opät sypú kliatbu na prácu, na dobytok, na ľudí, ba i na vlastných svojich rodičov, na manželky a dietky svoje! je to múdre počínanie? Miesto toho, abys prosil Boha o pomoc a požehnanie, kliatbou svojou poškvŕňuješ prácu svoju a odháňaš od nej pomoc a požehnanie Božie? zdáliš tomu nemému stvoru kliatbou svojou dodáš rozumu? zdáliš ty máš právo metať kliatbu a zatracovanie na človeka? zdáliš tvoja kliatba, ktorú nezkraceným jazykom vrháš do tváre rodičom, neznamená trhať štvrté prikázanie Božie? zdáliš tvoja kliatba, ktorú metaš na manželku a dietky tvoje, prináša ti čestné meno kresťanského manžela, kresťanského otca? Si ty kresťan? Keď áno, nevieš, že ti nebeský tvôj Majster, Ježiš Kristus pravi: „*Ktoby riekol bratu svojemu: raka (ničomníku), haden bude rady (vyššieho súdu a trestu); a ktoby riekol blázne (bezbožníku), hoden bude pekelného ohňa*“ (Mat. 5, 22).

Kliatba tvoja vrhaná je sice na jiného; — ale jako od skaly odrazená strela — na teba nazpak padá.

Ľudia nemúdri pod krížami svojími dajú sa uchvátiť netrzeplivosti, rozmrzenosti a rozdráždenosti. Neznamená to polena prikladať na hranicu, olej liať na oheň a rozduchovať iskru v požiar? Čože máš z tvojej netrzeplivosti? Ocot piť je nepríjemno: ale zdáliš bude jeho pitie príjemnejšie, keď ním zatraseš, aby ustojinou (spodkom) bol pomútený? Niesť farchu je ťažko: ale zdáliš si ten obľahčí bremeno, ktorý ho na chrbáte sem i ta metá? Liek piť, je odporno: ale zdáliš bude príjemným, keď si ho nemocný naschval zošklivovať bude? Jako múdry človek v nešťastí netratí hlavu čili prítomnosť ducha: tak ani človek v krížoch a trápeniach nech netratí pokoj a tichosť ducha.

Čo teda činiť? Byť trzeplivým! Trzeplivosť je ovšem odporná; ale pri nej predsa je kríž snesiteľnejší, nežli pri netrzeplivosti, a to tým viac, keď následky netrzeplivosti ešte dodávajú jiné farchy ku krížu. Kto má niesť na pleci nejakú farchu (brvno), podkladá si nečo mäkkého, aby farcha bola snesiteľnejšia: tak i my pod farchu kríža svojeho podkladajme si trzeplivosť, tichosť a odovzdanie sa do vôle Božej. V tom bude opravdivá múdrosť.

Bože, keď nás navštíviš nejakým krížom a trápením, daj nám toho tichého ducha, abysme povedali s Pánom Ježišom: „*Otče môj, nemôže-li tento kalich minúť mňa, než abych ho pil: staň sa vôľa tvoja!*“ Amen.

12.

Ježiš odhodlal sa podstúpiť prehorké umučenie: z lásky k nám vzal na seba ošklivosť hriechu, úlohu zadostučinenia a celú farchu hnevu Božieho.

„*Modlil sa po tretie, túže reč riekajúc.*“
Mat. 26, 44.

Keď Tamberlan, knieža Tatarov, otočil nejaké mesto táborom, prvý deň vytýčil zástavu bielu, na znamenie, že ponúka milosť; druhý deň vytýčil zástavu červenú, na znamenie, že je hotový k boju krvavému; tretí deň vytýčil zástavu čiernu, na znamenie, že mesto ľahne mečom a ohňom. Prvá zástava bola zástava nádeje, druhá ochotnosti, tretia rozhodnutia. Je v tom obraz i modlitby Pána Ježiša na hore olivovej. Najprv sa modlil: „*Otče môj, je-li možné, nech odojde, odo mňa kalich tento: však nie jako já chcem, ale jako ty!*“ Bola to modlitba nádeje, že snaď bude vôľa Otca, aby odvrátil sa od neho kalich prehorkého umučenia. Druhýkrát sa modlil: „*Otče môj, nemôže-li tento kalich minúť mňa, než abych ho pil: staň sa vôľa tvoja!*“ Modlil sa tak modlitbu ochotnosti, s ktorou sa poddával vôli Otca. Modlil sa po tretie, túže reč riekajúc: „*Otče môj, staň sa vôľa tvoja!*“ Bola to modlitba rozhodnutia, že jeho prehorké umučenie stane sa skutkom. Pred prvou modlitbou desila sa i duša i telo; pred druhou modlitbou duša hotová bola, ale telo trnulo (Mat. 26, 41.); pred treťou modlitbou i nad tesklivosťou duše i nad ustrnutím tela zvíťazila láska k pokoleniu ľudskému. Vyplnilo sa, čo predpovedal prorok Boží: „*Obetovaný bol, lebo sám chcel*“ (Is. 53, 7.).

Tú lásku Pána Ježiša, že odhodlal sa podstúpiť prehorké umučenie za spasenie naše, rozjímať, bude našou dnešnou úlohou.

Keď sv. Jan Krstiteľ predstavil Pána Ježiša zástupu, ukázal na neho a pravil: „*Ajhlá, Bäránok Boží, ktorý sníma hriechy sveta.*“ (Jan 1, 29.), t. j. tento je onen Bäránok pravý pri dosavádných krvavých obetách predobrazovaný, ktorý vzal na seba hriechy sveta, a za ne obetovan bude. Ľudia, ktorí to boli slyšali, lepšie tomu rozumeli, nežli my nyní, pretože vedeli, čo dľa obradu Mojžišového dialo sa, keď sa konala obeť za hriech. Prv totižto, než dobytča k obete určené obetované bolo za hriech, tí, ktorí si žiadali, aby bolo obetované, kládli ruky svoje na hlavu jeho, jakoby ťarchu hriechov svojich prenášali naň. Tak sa stalo i s bäránkom nového zákona, s Pánom Ježišom. Otec nebeský položil na neho ťarchu hriechov celého sveta, jako to bol predpovedal o ňom prorok Boží, keď pravil: „*My všetci jako ovce zblúdili sme, jedena každý odchýlil sa na cestu svoju; a Pán složil na neho nepravosť všetkých nás, a on hriechy mnohých niesol*“ (Is. 33, 6 a 12.). A to, čo prorok Isaiáš predpovedal o Kristu Pánu, hlása o ňom i sv. Pavel, keď praví: „*Toho, ktorý nepoznal hriechu, za nás učinil hriechom, abysme mi skrze neho učineni boli spravdnosťou božou*“ (II. Kor. 5, 21.). A to bola prvá veľiká obeť, ktorú k vôli svojemu Otcovi nebeskému priniesol Pán Ježiš za nás, že vzal celú ťarchu hriechov našich na seba. Možno, že na prvý pohľad toto nezdá sa vám byť obeťou tak velikanskou, jako ona sama v sebe je: však ale čím viac a dokonalejšie to uvažujeme, tým viac nahliadame velikosť tej obete.

Keď Pán Ježiš vzal na seba ťarchu hriechov celého sveta, s ňou vzal na seba spolu i všetko to, čo s hriechami spojené je: totižto tú ošklivosť, v ktorej u Boha je hriech, a splnenie toho, čo urazená velebnosť Božia požadovala, aby smazan bol hriech.

Nenie dostatočného slova, ktoréby vyjadrilo tu nesmiernu bolesť, ktorá prenikla nevinné srdce Pána Ježiša, keď videl, jak ošklivý je najsv. očiam Božím pre hriechy, ktoré vzal na seba. On, ten najsvätejší, stál pred Otcem svojim nebeským čo zlorečený (Gal. 3, 13.). On, ten najvelebnejší, stál pred nebeským kráľom v ohavnom rúchu otroka, ktorý sa dopustil zradu a urážky na svojom kráľovi najmilostivejšom. Abysme aspoň čiastočne pocítili jeho žiaľ, pomyslime na útlu kráľovnu: jaký cit by sa jej zmocnil, keby musela obliecť roztrhaný a poškvrněný odev, sňatý s človeka vredatého a malomocného? a čo ešte, keby v tom ohavnom rúchu mala sa predstaviť samému kráľovi a jeho dvoraninom? O jak zdesiť sa musel Syn Boží v najútlejšom cite svojom, keď obliekol na seba tak podlé rúcho, na ktorom lpely poškvrněny všetkých hriechov sveta, a keď v tom ohavnom rúchu stál pred Kráľom kráľov a jeho dvoraninami, pred Otcem svojim nebeským a jeho anjelmi? Hrozí-li sa to útle svedomie, keď vidí ošklivý hriech na jinom: jak musel sa zhroziť Pán Ježiš seba samého, keď na sebe videl všetky poškvrněny hriechov, ktoré na seba vzal? S jakou zahanbenou tvárou stál marnotratný syn, keď po premrhanom dedictve, po bezpustnom a nečistotnom tuláctve vrátil sa do domu otcovského, pred obličajom otca svojeho: s tak, ano s viac zardenou tvárou stál Pán Ježiš pred obličajom Otca svojeho nebeského, keď mal na sebe nepravosti všetkých marnotratných synov, všetkých hriechovníkov. Židia i za doby Pána Ježiša mali tú

obyčaj, že na znamenie zdesenia sa nad nejakou veľkou nepravosťou rozrezávali a roztrhávali rúcho svoje. Činievali to však len na oko, tak že už prorok Joel ich napomínal: „*Roztrhnite srdca vaše, a nie rúcha vaše!*“ (Joel 2, 13.) Nie tak na oko hrozil sa Pán Ježiš tých nesčíselných nepravostí, ktoré vzal na seba; hrozil sa jich i vnútorne, tak žeby nebol býval div, keby sa bolo puklo a roztrhlo jeho tak čisté a útle srdce. Tlačí-li svedomie človeka jeden ťažký hriech: jak tlačíť musela srdce Pána Ježiša ťarcha všetkých hriechov sveta! a to tým viac, že Pán Ježiš dokonalejšie nežli puhy človek poznal i počet i zlosť i ošklivosť i nešťastie hriechov.

Pán Ježiš s ťarchou hriechov sveta vzal na seba i ťažkú úlohu zadosťučiniť spravodlivosti Božej, a to zadosť učiniť za hriechy celého sveta. Darmo bysme sa modlili k Otcovi nebeskému: „*Odpusť nám dlhy naše*“ (Mat. 6, 12.), keby nebol Pán Ježiš na seba vzal a zplatil dlh Adama. (Praecon. Pasch.) a potomkov jeho. Jestli kde platí to príslovie: „Kto zaručí, ten sa mučí“, má ono opravdivý ano mimoriadny význam na Kristu Pánu na hore olivovej, keď sa Otcovi nebeskému zaručil za nesmierny dlh pokolenia ľudského, aby ho zplatil spravodlivosti Božskej. Bol to ovšem dlh nesmierny, a jeho zplatenie puhému človeku nemožné. Puhý človek nebol v stave sám za seba zadosťučiniť spravodlivosti Božej, ponevác bol hriešny: jakoby bol v stave býval zadosťučiniť za celé pokolenie ľudské. To mohol učiniť len Pán Ježiš dľa svojej božskej a ľudskej prirodzenosti. Dľa ľudskej prirodzenosti bol svätý, nevinný a nepoškvrnený (Žid. 7, 26.), a tak nemal čo za seba zadosťučiniť a bol spôsobilý k tomu, aby sa zaručil za hriešnikov. Dľa ľudskej prirodzenosti môhol v mene človečenstva priniesť zadosťučinenie Bohu, aby to, čo sa skrze prvého Adama ztratilo, to skrze Pána Ježiša, tohoto druhého Adama, opät nalezene bolo. Dľa božskej prirodzenosti jeho ale všetko to, čoby konal k zadosťučineniu za nás, malo dostať eenu nekonečnú. Smiem-li použiť príkladu, pravím: Čo Pán Ježiš dľa svojej ľudskej prirodzenosti vykonal, to bolo zlatom, ale to zlato stalo sa platným peniazom, keď dostalo obraz Syna Božieho. Ježiš Kristus bol sebe povedomý, že veľký a nesnesiteľný dlh požaduje i veľkú a nesmiernu obeť; že sa ten dlh nedá zplatiť striebrom a zlatom, ale len krvou a smrťou jeho. O, jak veliká to bola láska Pána Ježiša ku nám, ktorá v ňom nad tešklivosťou duše a nad mdlobou tela zvíťazila, že sa odhodlal stať sa dlžníkom na mieste celého pokolenia ľudského a priniesť toľkú obeť, oby spravodlivosti Božej dal veľké a dôstojné zadosťučinenie.

Pán Ježiš s hriechom sveta vzal na seba i celú ťarchu hnevu a kliatby Božej. Jako na prvom Adamovi, ktorý v raji predstavoval celé pokolenie ľudské, ležal hnev a kliatba Božia proti celému pokoleniu ľudskému: tak na druhom Adamovi, Kristu Pánu, ktorý dľa ľudskej prirodzenosti svojej predstavoval tiež celé pokolenie ľudské, ležala ťarcha hnevu a kliatby Božej proti celému pokoleniu ľudskému. Jako zločinci mávali na čele spálené znamenie, aby boli poznaní čo pod hnevom kráľovským a pod kliatbou krajinskou stojací zlosynovia: tak Pán Ježiš, ačkoľvek svätý, nevinný a nepoškvrnený, skrze to, že mal na sebe ohavnosť všetkých hriechov sveta, mal na sebe i znamenie hnevu a kliatby Božej. Buď si človek i najnevinnejší, má-li na sebe rany a poškrvny, ktoré jiného naplňujú ošklivosťou, podobne i Pán Ježiš, ač-

koľvek sám v sebe svätý a nevinný, stal sa ošklivým najsvätejšiemu oku Otca nebeského pre tie hriechy sveta, ktorými bol zohavený. On sa stal zlorečeným (Gal. 3, 13.) za nás, ktorí sme boli synami zlorečenia (II. Pet. 2. 14.), aby prestalo zlorečenie (Zjav. 22, 3), ktoré ležalo na pokolení ľudskom pred jeho príchodom na svet (Gal. 3, 10.). Ó jak trapný bol ten pocit Pána Ježiša, že majú hriechy sveta na sebe, je pod hnevom a kliatbou Otca svojeho! Predca však z vrúcnej lásky svojej ku nám nehodným podrobil sa i tomu.

Keď teda Pán Ježiš len z čistej lásky ku nám vzal na seba nepravosti naše, zplacenie dlhov našich a hnev, ktorý sme my zaviniči a zaslúžili, jakobysme ho s vrúcnyim srdcom nemilovali?

Bože, zapál v srdci našom vrúcnu a opravdivú lásku, abysme Pána Ježiša, ktorý sa tak zničil za nás (Fil. 2, 7.), milovali! Amen.

13.

Ježiš predpovedá, že bude vydaný do rúk hriešnych; predpovedania Ježišove musia potvrdiť našu vieru v jeho božskú vševedúcnosť.

„Hľa, priblížila sa hodina, a Syn človeka vydan bude v ruky hriešnych.“
Mat. 26, 45.

Proroctva podobné sú orechu. Jeho jadro pozná sa len vtedy, keď sa rozlupne: i proroctvo pozná sa vo svojom úplnom význame, keď sa splní. Príklad toho máme vo Skutkoch Apoštolských na komorníkovi kráľovny mureninskej, Kandaci. Keď konal z Jerusalema zpiatočnú cestu do vlasti svojej, sediac na voze, čítal Isaiáša proroka. V tom apoštol Filip z vnuknutia Ducha svätého pripojil sa k nemu, práve keď čítal v tom prorokovi toto: Jako ovca veden bude k zabitiu, a jako bäránok bez hlasu pred tým, kto ho striže, tak neotvoril ústa svoje (Is. 53, 7—8). Slovám tým ovšem nerozumel: ale Filip už vtedy jim rozumel, a tak vysvetloval mu jich, jako i mnohé jiné proroctva o Kristu Pánu. Predtým, než sa proroctva splnily na Pánu Ježišovi, ani Filip ani ostatní Apoštoli nerozumeli jim; ano nerozumeli ani tým slovám jeho, keď konajúc svoju posledniu cestu do Jerusalema, pravil k nim: „*Hľa, vstupujeme do Jerusalema, a dokoná sa všetko, čo je písané skrze prorokov o Synovi človeka. Lebo vydaný bude pohanom*“ (Luk. 18, 31.). Na hore olivovej, keď sa už Pán Ježiš oddal do vôle Otca svojeho nebeského a odhodlal sa k vycedeniu horkého kalicha za spasenie človeka, obnovil opäť svoje prorocké slovo reknúc: „*Hľa, priblížila sa hodina, a Syn človeka vydan bude v ruky hriešnych.*“ Učinil tak Pán Ježiš vo svojej múdrej prozreteľnosti, aby tie strašné veci, ktoré nastanú, nielen nepomýlily jich vo viere jakoby neočakávané, ale utvrdily jakožto ním predvidené a predpovedané. V tom vidíme i poučenie pre nás, že i to, čo potom trpel Pán Ježiš od nevďačného sveta, nemá ani nás oslabovať vo viere jakoby ním nepredvidené a nepredpovedané; lebo nič sa nedeje bez predvidenia a dopuštenia Božieho, a tak splnenie toho, čo Pán Ježiš predvidel a predpovedal buď o sebe alebo o cirkvi svojej, musí len potvrdiť našu vieru v jeho božskú vševedúcnosť. O tom budiž toto rozjímanie.

Jako proroctva starého zákona, keď sa splnily na Kristu Pánu, boly neomylným svedectvom, že on je ten pravý od Boha zaslúbený Messiaš: tak i tie proroctva, ktorými Pán Ježiš predpovedal svoje utrpenie, mali utvrdiť Apoštolov vo viere a vernosti. Na javo dal to sám Pan Ježiš, keď pri poslednej večeri sdelil im nielen to, že prichádza doba jeho umučenia a smrti, ale i to, že jeden z nich ho zradí. Povedal totižto: „*Kto — dľa slov Davidových — jie so mnou chlieb, pozdvihne proti mne paty svoje. Už nyní vám (o tom) pravím, prv než sa to stane; abyste, keď sa (to) stane, uverili, že já som*“ pravý Messiaš a Syn Boží (Ján 13, 18. a 19.). Preto aj Apoštoli, ačkoľvek zo strachu pred vztekem židovským shromaždili sa v tajnej samote, nerozišli sa ani neutratili vieru v Pána Ježiša. Videli a slyšali o hrozných mukách a ukrutnej smrti kríža Majstra svojeho: ale práve v tom poznali jeho božskú vševedúcnosť, že práve tak sa stalo, jako pri poslednej ceste svojej do Jerusalema predpovedal: „(Syn človeka) *vydaný bude pohanom, a bude posmievan a bičovan a upľuvan, a keď ho ubičujú, zabijú ho*“ (Luk. 18, 32.). I na samom sv. kríži videli splnené, čo bol predpovedal, keď riekol: „*Jako Mojžiš povýšil hada na púšti, tak má byť povýšen Syn človeka*“ (Ján 3, 14.). Hľa, to čo jich malo zroniť a odpudiť od Pána Ježiša, ešte i utvrdilo jich vo viere, a tým viac, že ten ťažký boj priniesol Kristu Pánu slavné víťazstvo, ktoré podobne predpovedal.

Jestli tmavé bolo proroctvo Isaiašovo, že hrob zaslúbeného Messiaša bude slavný (Is. 11, 10.); jestli niedošť určité bolo proroctvo Davidovo, že Boh nezanechá dušu jeho v hrobe, ani nedá mu podstúpiť porušenie (Žalm 15, 10): jasné boly proroctva Pána Ježiša o svojom zmŕtvýchvstaní. Jestli nerozumeli mu, keď pravil o tele svojom „*Zborte chrám tento, a v troch dňoch ho opäť vystavím*“ (Jan 2, 19.); jestli nerozumeli slovám jeho: „*Jako bol Jonáš v bruchu velryba tri dni a tri noci, tak bude i Syn človeka v srdci zeme tri dni a tri noci*“ (Mat. 12, 40.): nemohli pochybovať o tom aspoň dľa tých patrnych slov, keď pravil: (Syn človeka) „*tretieho dňa vstane z mŕtvých*“ (Luk. 18, 33.). Jestli teda umučenie Pána Ježiša len ešte viac utvrdilo apoštolov vo viere, slavné vzkriesenie jeho oduševnilo jich, tak že najviac a najslavnostnejšie odvolávali sa na jeho zmŕtvýchvstanie (Sk. Ap. 2, 32.), jako na najskvelejší dôkaz slávy a velebnosti.

Čo sa dialo s Pánom Ježišom, dokial v tele svojom obcoval na zemi, to sa s ním dialo i potom, keď s osláveným telom svojim vstúpil bol na nebesá; lebo to, čo potom podstúpila cirkev jeho, tiež len jemu platilo. On zostáva s cirkvou svojou ustavične (Mat. 28, 20.), jako duša neviditelne zostáva s telom. On je hlavou cirkve (Ef. 5, 23.), a ty rany, ktoré padajú na údy, on pociťuje; lebo čokoľvek sa činí jeho veriacim, jemu sa činí (Mat. 25, 40.). Čo nekdy z neba volajúc povedal Šavlovi, to jisté ustavične privoláva všelikým protivníkom a utlačovateľom cirkve: „*Šavle, Šavle, prečo mňa prenasleduješ?*“ (Sk. Ap. 9, 4.) Keby už boli krestania nepovažovali Pána Ježiša za Syna Božieho a jeho cirkev za dielo božské a nepodvratiteľné, boliby museli zúfať nad sotrvaním cirkve, všelijakým podvodom a násilným prenasledovanej: a hľa, to jich vo viere nepomýlilo, ano utvrdilo, lebo práve v tých rozličných podvodoch a násiliach videli dôkazy božskej velebnosti Pána Ježiša. Čo vševedúcnosťou

svojou predvidel a predpovedal, to sa skutočne i dialo. Nielen výstrahu dal svojim pred falošnými prorokami (Mat, 7, 15.) a predpovedal, že jich von zo škôl vyženú (Jan 16, 2.), ale i zreteľne pravil: „*Kebyste boli zo sveta, svet by miloval (vo vás), čo jeho je: ale že nieste zo sveta, preto vás svet nenávidí. Pamätajte na moju reč, ktorú som já mluvil vám: (že) nenie služebník väčším, nežli Pán jeho. Jestliže vás svet nenávidí, vedzte, že mňa prv než vás v nenávisti mal. Jestliže sa mne protivili, i vám sa protivit budú; ano prichádza hodina, že každý, kto vás zabije, (ešte i) domnievať sa bude, žeby tým Bohu slúžil*“ (Jan 15, 18—20; 16, 2.). Je pravda, že za našej doby provaz a meč zúri proti kresťanom len v zemiach pohanských: avšak niemenej nátlaku a ujmy činia jim bezbožníci a odvekí nepriatelia Pána Ježiša. Jedni ospevujú a temer na oltár kladú telesnú nahotu, a druhí pestujú len zlaté tela a lámu si hlavu len nad tým, jakoby sa stali pánmi každého vrecka kresťanského. Máme i my úlisných Fariseov, bruchopasných Saduceov, na oko učených a nadutých Zákonníkov, len ziskuchtivých Publikánov a jiných všelijakých svevolníkov, ktorí právo a vážnosť cirkve podkopávajú, učenie viery a mravov prevracajú, a svojim podvodom a perom niemenej škodia dušiam, nežli niekdy meč a škripce škodily na tele kresťanom. Toto nech nás nemýli; bez ľudí bezbožných nebol svet nikdy, a pravda nebola nikdy bez nepriateľov. Nedeje sa nič neočakávaného, ale plní sa len to, čo predpovedal Pán Ježiš o cirkvi svojej, keď pravil: „*Na svete budete mať nátlak: ale dúfajte, (lebo) já som premohol svet*“ (Jan 16, 33.). Ano dúfajme vo víťazstvo Ježiša a cirkve jeho.

Nezúfajme nikdy vo víťazstve Pána Ježiša a sv. cirkve jeho, lebo ona zo všetkých bojov vždycky vyšla s víťazstvom, tak že sa vždycky plnilo jeho proroctvo, že cirkev, ktorú postavil na pevnú skalu, ani brány pekelné nepremôžu (Mat. 16, 18.). Cirkev môže byť prenasledovaná a ponížená, ale premožená nikdy; lebo je ona dielom Božím. Jestli ju neobraňuje horlivosť vodcov a zmužilosť jej bojovníkov, ochraňuje ju mocná pravica toho, ktorí sedí na pravici Otca svojeho v nebesiach. Vždycky sa plní na nej slovo židovského učenca Gamaliela, ktoré pravil v židovskej rade. „*Jestli z ľudí je tá rada (= kresťanská viera) alebo to dielo, rozpadne sa: Je-li ale z Boha, nebudete ho môcť zrušiť*“ (Sk. Ap. 5, 38). Dokazuje to i dejepis, že tie štáty, ktoré s odstránením cirkve podryly svoje základy, prinucené boly vrátiť sa k cirkvi, aby poriadok a mravy opäť k platnosti priviedly. Loďka Pána Ježiša môže byť vlnami zlosti ľudskej sem i ta metaná, sle rozmetaná nikdy.

Tak teda vždycky sa plnily a plniť budú proroctva Pána Ježiša i o bojoch i o víťazstve jeho a sv. cirkve jeho. Nech nás teda útoky na sv. cirkev a jej učenie nikdy nemýlia, ale utvrdzujú vo viere, lebo je to dôkazom božskej vševedúcnosti Pána Ježiša, ktorý predpovedal tie boje, spolu ale i víťazstva v nich.

Bože, ochraňuj svätú cirkev svoju v bojoch a veď ju k slavným víťazstvám. Amen.

**Ježiš je ochotný podstúpiť čokoľvek za spasenie našej duše;
my oduševnime sa horlivosťou za Ježiša.**

*„Vstaňte, pojdme! Hľa, priblížil sa,
ktorý mňa zradí.“ Mat. 26, 46.*

Vzletní básnici dovoľia síce sebe mnoho bluznivých myšlienok, podávajú však častokrát krásne podobenstva, ktorými sa dajú vysvetlovať nekdy i tie pravdy najvznešenejšie. Takú báseň podali i o najkrásnejšom mládencovi Narcissovi. Jedenkrát — vraj — zahliadol sa do studne a keď v jej tichej a čistunkej vode — jakoby v zrkadle — uzrel podobnú krásnu tvár, takým citom lásky preniknutý bol, že sa hodil do vody, aby s tou utešenou tvárou mohol byť na vždy. Zdá sa mi, že v tom podobenstve predstaviť smiem Pána Ježiša. Boh je najkrásnejší, a človek je mu dľa duše svojej podobný v kráse, lebo je stvoren na obraz Boží; v duši ľudskej zrkadlí sa utešený obraz Boží. Bohužial! obraz duše ľudskej skrze hriech Adamov zapredaný bol diablove: ale v moci jeho nemal zostať navždy. Syn Boží shliadol z neba na obraz duše ľudskej a pohnutý nesmiernou láskou k nemu hodil sa do mora červeného, do mora krvavého umučenia, aby dušu ľudskú, tento obraz Boží, vysvobodil z moci diabla, krvou svojou očistil od poškvŕn (I. Ján 1, 7.) a prispôobil k ozdobe kráľovstva nebeského. Neľutoval žiadnej práce, keď ju za tri roky svojeho verejného života vynakladal na získanie duše ľudskej. Hotový bol priniesť i tu najväčšiu obeť, ktorú dľa svojej ľudskej prirodzenosti priniesť mohol. Jako dobrý pastier neuspokojil sa, že pásol ovečky svoje, ale hotový bol položiť i drahý život svoj za ovečky svoje (Ján 10, 11.). V kročme ešte jedenkrát do olivovej zahrady a viďme a obdivujme tú jeho ochotnosť podstúpiť čokoľvek za spasenie duše našej.

Na hore olivovej poznal, že vôľa Otca nebeského je, aby pil kalich prehorkého umučenia za spasenie duše ľudskej, a preto, ačkoľvek vedel všetko, čo na neho prísť malo (Ján 18, 2.), pohol sa v ústrety vrahom jako neohrozený hrdina, ktorý sa neľaká boja; zbudil ospalých učeníkov a pravil k nim: *„Vstaňte, pojdme! Hľa, priblížil sa, ktorý mňa zradí.“* O, jak vznešený to príklad tej najskvelejšej horlivosti, ktorá sa neľaká žiadnej obeti a žiadneho nebezpečenstva, kde sa jedná o spasenie duše! Učeníci ale jeho čo mu na to, že ide v ústrety toľkému nebezpečenstvu? Keď jedenkrát pravil Pán Ježiš učeníkom svojim: „Pojdme zase do Júdska,“ zdržovali ho, reknúce: *„Majstre, nyní ta hľadali židia ukamenovať, a zase ta ideš“* (Ján 11, 8.)? V zahrade olivovej však nezdržujú ho, mlčia, nekladú prekážky jeho svätej horlivosti. Zajiste i vtedy rozpomenuli sa, že písano je o ňom: *„Horlivosť domu tvojho strávila mňa“* (Ján 2, 17.). Mlčali a rozpomenuli sa, že tiež im samým bude potrebná taká horlivosť, kde sa jedná o spasenie ľudské. Bola-li horlivosť Pána Ježiša k poučeniu jeho apoštolom, tým poučnejšou je pre nás. P. Ježiš i k nám ospalým praví: *„Vstaňte! Hľa, priblížil sa, ktorý mňa zradí.“* Ach, za doby našej mnoho je tých, ktorí slovom a perom, podvodom a pokušením, zlým príkladom a pohoršením páchajú zradu na Kristu Pánu! Že v tomto boji oduševniť sa máme sv. horlivosťou, o tom budiž toto rozjímanie.

Čo že je to tá horlivosť, ktorá sa nám vo veciach sv. náboženstva tak odporúča? Horlivým je, ktorý svoje všetky dary duše a tela vynakladá na to, aby všetci ľudia Boha poznali, ctíli, milovali a večne spasení boli; opravdu ale horlivý je, ktorý pri tom nehľadá ani zisk svôj ani priazeň ľudskú, aniž sa ľaká neprijemnosti, obtíže, ba ani ztraty vlastného života. S takým oduševnením, s takou horlivosťou dali sa do práce sv. apoštoli, neľakajúc sa ani ciest po celom svete, ani prenasledovania od židov a pohanov, ani smrti, pamätajúce na obetovavosť Majstra svojeho a na slova jeho: „*Nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu nemôžu zabiť*“ (Mat. 10, 28.). S takou horlivosťou verní boli povolaniu svojemu, že sv. Pavel verejne osvedčuje: „*Kto nás odlúči od lásky Kristovej? zdáliš súženie alebo úzkosť alebo hlad? zdáliš nahota alebo nebezpečenstvo? zdáliš protivienstvo alebo meč*“ (Rim. 8, 35.)? Len tejto neunavnosti a horlivosti apoštolov dá sa pripísať, že učenie Pána Ježiša sa rozšírilo po svete a ujalo, a že krev apoštolská len napomohla vzrast stromu cirkve, tak že z roka na rok ďalej a ďalej rozširoval haluze a vetve svoje. Je pravda, že bez pomoci a milosti Božej sa to nestalo; ale i to je pravda, že sa to tiež nestalo bez apoštolského spoluúčinkovania s milosťou Božou. I sám sv. Pavel to vyznáva, keď praví: „*Milosťou Božou som to, čo som,*“ dokladá však: „*A milosť jeho vo mne prázdna nebola*“ (I. Kor. 15, 10.).

Čo apoštoli vystavili, to rozšíriť a v dobrom stave udržať mali jejich nástupníci v úrade apoštolskom, a to podobne s apoštolskou horlivosťou; lebo pri netečnosti jejich hynúťby muselo to, čo apoštoli svojou horlivosťou založili. Preto Ježiš Kristus vo Zjavení sv. Jána chváli biskupov horlivých, prísne ale karhá tých, ktorí majú meno, že žijú, sú ale mrtví (2, 1.). A celé listy sv. Pavla k Timotheovi a Titovi majú ten hlavný cieľ, aby jich povzbudil k horlivému plneniu povolania svojého. A keď cirkev svätá oznamuje „suché dni,“ čo jiného má na mysli, nežli aby veriaci pôstom a modlitbou vyprosili u Boha príkladných a horlivých kňazov a pastierov pre ovečky Pána Ježiša? Ach, nedokazuje-li to smutná skusenosť, že čo netečnosť jedného zkazila, to horlivosť druhého ťažko napravila? Nedokazuje-li to i dejepis, že — jako to Pán Ježiš vyobrazil podobenstvom — vtedy prišiel nepriateľ a nasial kúkole medzi pšenicu, keď tí, čo mali bdieť nad roľou vo svojej horlivosti, zaspali vo svojej netečnosti (Mat. 13, 24.)?

V blude však boliby veriaci, keby sa domnievali, že tá horlivosť o vec sv. náboženstva náleží len kňazom; lebo praví sv. Ambros: „Každý dobrý delník je nástrojom Kristovým, lebo používa ho jako ruky, aby skrze neho napomohol spasenie jiných“ (De ob. Val. imp.). Keď tí, čo boli na lodičke Petrovej z rozkazu Pána Ježiša vrhli sieť do jazera genesaretského, zahrnuli množstvo rýb, volali na tovaryšov, ktorí boli na jinej lodi, aby prišli a pomohli jim (Luk. 5, 3—7.). Podobne i veriaci majú svojím horlivým spoluúčinkovaním podporovať kňazov v ich úrade apoštolskom. Oni slovom a príkladom majú v srdci svojého blížneho pripraviť dobrú pôdu, do ktorej by kňaz nasial dobrého semäna. Oni majú potom bdieť nad tým, aby to dobré semäno ani nevyschlo, ani nebolo pošlapano, ani skrze ptáctvo vyzobano (Luk. 8, 4—8.). Nebýva-li i ten najhorlivejší kňaz skrze veriacich, zvláštne skrze rodičov a predstavených podporovaný, jeho horlivosť bude stromom, ktorého ovocie bez

prospechu opadáva; ano pri slabosti ľudskej vo svojej omrzlosti i horlivosť popúšťa. Čo sa zkaží von z chrámu, to sa v jednom chráme nedá, alebo len málo dá napraviť.

Horlivosť však musí byť i múdra i vytrvalá. Jako nemúdry lekár, jedná-li nerozvážlive, viac škodí nemocnému, nežli osoží: tak i nemierna a nerozvážlivá, prenáhlená a náruživá horlivosť. Opravdivá horlivosť musí byť vytrvalá, aby nepopustila, keď narazí na prekážky; nezmalatnela, keď utrží nevďak; neľakala sa ani nepríjemností ani pomluvy ani prenasledovania, ba ani žalárovania a smrti. Za pravdu trpeť je česť; ustúpiť násiliu je zbabelosť; podstúpiť pole ľži a nemravu, je nečesť a zrada. Je-li nielen ctou ale i povinnosťou vojaka bojovať ano i mrieť za kráľa a vlasť: zajiste nielen ctou ale i povinnosťou kresťana je bojovať ba i mrieť za Krista a cirkev, a to tým viac, že v očiach kresťana je viac Kristus nežli kráľ, viac cirkev než vlasť. Ovšem že mnohí povinnosť tohoto horlenia za Krista a cirkev nechápu: ale prečo? preto, že Pána Ježiša si nevšímajú, cirkev ale jeho, so všetkým, čo v sebe obsahuje, vo svojej nevere alebo ľahostajnosti a vlažnosti považujú za vec len malichernú, pobočnú a nepatrnú, za ktorú netreba sa páliť. Takoví netečníci však nech pováža, že Ježiš Kristus pravil: „*Kto miluje otca alebo matku, syna alebo dcéru viac nežli mňa, nenie mňa hoden*“ (Mat. 10, 37.).

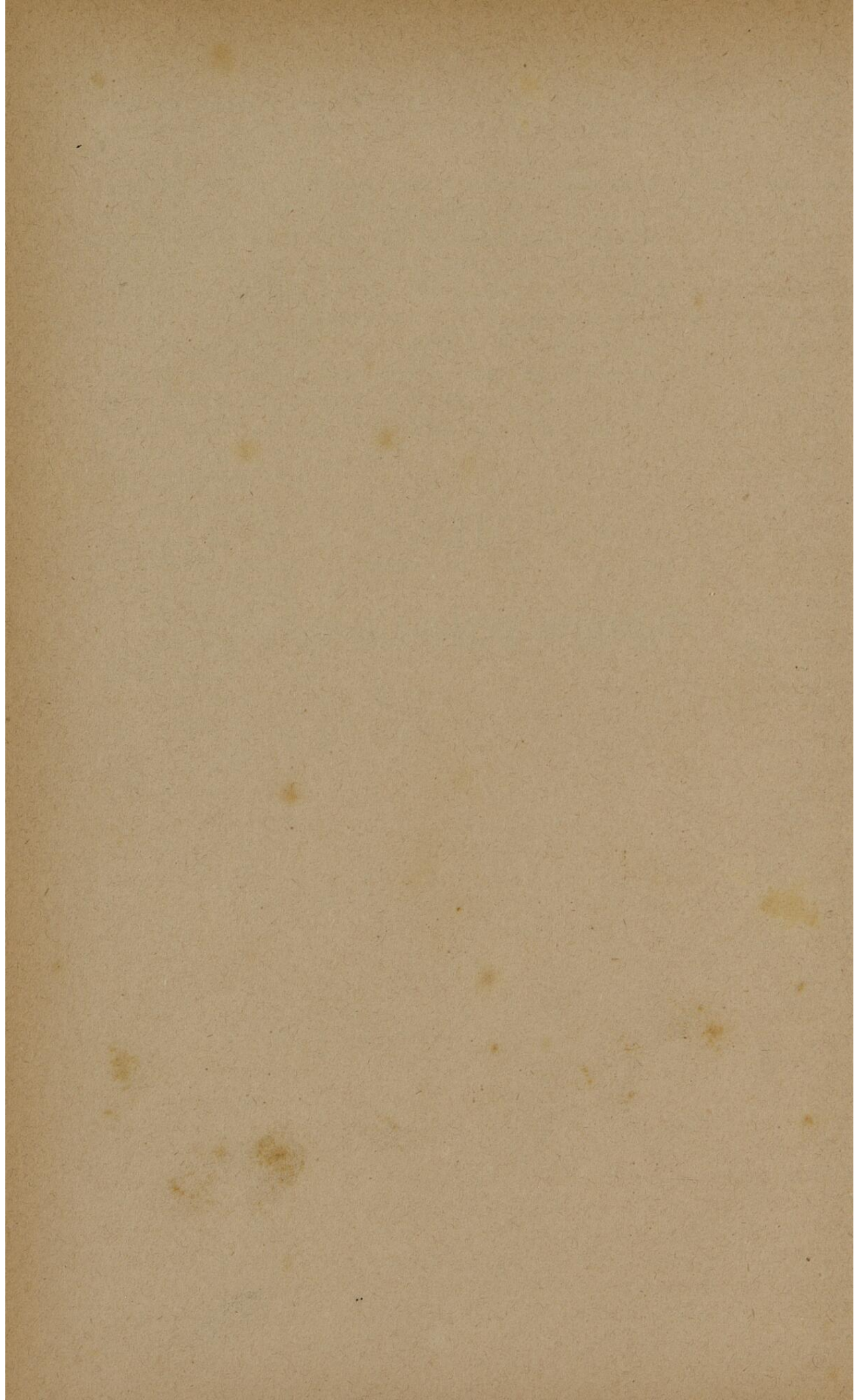
Poberáme-li sa takto už z hory Olivovej, zaslúbme Pánu Ježišovi, že budeme horlive pracovať jako na spasení duše svojej, tak i na spasení duše blížnych našich.

Bože, ráč nás zapáliť tým ohňom svätej horlivosti, ktorý priniesol Pán Ježiš na tento svet, a chce, aby sa zapálil (Luk. 12, 49.)! Amen.

II.

Zahrada gethsemanská.

I.

Judáš vedie ozbrojený zástup k jatiu Ježiša; nepriateľský vztek tiahol proti Ježišovi, nepriateľský vztek bral a bere sa i proti jeho cirkvi.

„Judáš, pojav (so sebou) stráž a služebníkov od najvyšších kňazov a farizejských, prišiel ta s lucernami a faklami a zbrojami.“

Jan 18, 3.

Umučenie, ktoré trpel Pán Ježiš od nevďačného pokolenia ľudského, započalo sa v gethsemanskej zahrade, kde jatý bol; jatie teda Ježiša rozvažujeme i my, keď máme rozjímať o umučení Ježiša Krista, s ktorým sa zvláštne v štyridsatdeňnom pôste zaoberáme; abysme si zošklivili hriech, ktorý bol príčinou muk a prehorkej smrti jeho.

Čierna noc pokrýva zem: ale bládý mesiac slabým svetlom svojim osvecuje okolie gethsemanskej zahrady, tak že rozoznať môžeme jakýsi zástup, ktorý v nočnu hodinu pritiahol k dveriam zahradným. Je to zástup strážnikov a služebníkov, ozbrojený zbraňou, kyjami a provazami, opatrený faklami, vyslaný od židovských hlavných kňazov a starších, aby jali Ježiša. Jakoby mali lapiť nejakého zlopestného lotra, tak vyšli jať nevinného a tichého Ježiša. Strašný to faklový pochod! A k čomu toľká sila ozbrojeného ľudu? Pri všetkej nevere a zlosti svojej poznali v Ježišovi veľkú moc a domnievali sa, žeby slabej sile uniknúť mohol. Neznám, zdáľiž tuto jich opatrnosť mám nazvať smiešnou alebo pošetilou. Buď ho mali za puheho človeka alebo za vyššieho nad človeka; jestli za puheho človeka: k čomu toľký ozbrojený zástup k jatiu tichého a neozbrojeného Ježiša? Jestli ale tušili v ňom moc božskú: zdáľiž v slepote ducha zabudli, že nenie ľudskej sily, ktoráby zlomila moc božskú?

V uvedenej smutnej udalosti vidíme obraz bojov proti cirkvi svätej katolickej. Jak sa dialo Pánu Ježišovi, tak sa dialo a deje i tej od neho založenej cirkvi. Nepriateľský vztek tiahol proti Ježišovi, nepriateľský vztek bral a berie sa i proti cirkvi jeho.

Človek, dľa svojej následkom hriechu prvých rodičov pokazenej prirodzenosti je naklonený k bezuzdnosti a neviazanosti, a v pýche svojej sa domnieva, že je pánom slobody, ktorú nikto hatiť nesmie. Z tohoto bludu svojeho nenávidí každý zákon, lebo keď tento obmedzuje jeho svevoľu, nazdáva sa, že mu odníma slobodu. Zákon a sloboda zdajú sa mu byť spolu nesnesiteľnými. V tejto duševnej svojej slepote nenávidí každý zákon buď vychádza od svetскеj vrchnosti alebo i od samého Boha: je teda div, že cirkev sv. býva od ľudí takého bludného a zlostného domnievania nenávidená? Noc a deň, tma a svetlo nedajú sa spriateliť. Takový osud cirkve je ovšem smutný, ale je i dôkazom božskej vševědúcnosti toho, ktorý ju založil. Predpovedal to Pán Ježiš,

keď pravil: „*Jestliže sa mne protivili, i vám sa protivit budú*“ (Ján 15, 20.). Toto predpovedanie Ježiša stále sa plnilo.

Keď skúmam dejepis cirkve, tak je mi, jakoby som videl hromady rozvzteklených ľudí, ktorí od zlosti dupocú nohama a s pomstychtivosťou zdvíhajú zataté päste proti cirkvi a volajú z plného hrdla: „*Dolu s ňou!*“ Pýtam sa však s kráľom Davidom: „*Prečo sa zbúrili národy a ľudia smýšľali marné veci? Postavili sa kráľovia zeme a kniežata síšli sa v jedno proti Pánu a proti Pomazanému jeho*“ (Žalm 2, 1. a 2.). Slyším ich, ako vykrikujú: „*Roztrhajme sväzky jejich a odvrhnime od seba jeho jejich*“ (Žalm 2, 3.). *Protiví sa skutkom našim, a vytýka nám prestúpenie zákona, a rozhlašuje na nás hriechy obcovania nášeho*“ (Múd. 2, 12.). Tak je; pretože cirkev hlásala nebeskú pravdu, ktorá odporovala nevere a bludu; — pretože napomínala k dobrým mravom, ktoré sa priedily rozpustilosti; — pretože karhala nepravosti, ktoré sa protivily prikázaniam Božím, preto bola a je nenávidená. Že to tak bolo, vysvitne i len zo stručného prehľadu tých vekov, ktoré prežila cirkev katolícka.

Ježiš Kristus prikázal Apoštolom, aby najprv hlásali evangelium v tej zemi, ktorá bola pripravovaná k príchodu Messiaša; kde Ježiš konal mnohé dobrodenia a zázraky, aby prichystal pôdu pre semeno slova Božieho. Po slavnom vzkriesení Ježišom a po príchode Ducha svätého predstúpili pred obličaj národa židovského a zázračne rozličnými jazykmi mluvíli, tak že sa všetci tomu divili: ale že ohlašovali Ježiša a napomínali k pokaniu, starší židovskí srotili sa proti ním, vláčili ich pred súd, bičovali, väznili ich, a to preto, že ohlašovali tichého a bezzbranného Messiaša tým, ktorí si namysleli, Messiaš musí prísť s ohňom a železom, aby podmanil svet pod jeho židovské.

Apoštolí pozorujúce so zarmúčeným okom, že národ židovský nechce uznať Messiaša svojeho, odvrátili sa od neho, reknúc: „*Vám malo slovo Božie najprv mluveno byť: ale pretože ho zamietate a seba držíte za nehoďných večného života, hľa obraciame sa k pohanom*“ (Sk. Ap. 13, 46.). Boh žehnal práci Apoštolov a jejich učennikov; nastala veľká žeň, množil sa počet veriacich: ale s ním množil sa i počet nepriateľov cirkve. Pohanskí filosofi so svojou lichou múdrosťou nechceli zostať v hanbe, pohanskí kňazi nechceli byť zbavení svojej vážnosti a dôchodkov, pohanskí boháči nechceli sa rozumeť do lásky k svojim poddaným a otrokom; shrkli sa, radili sa, popudili cisárov proti nevinným kresťanom. Cisári v tom blude, že musia brániť trôny svoje, so všetkou zúrivosťou vrhli sa na kráľovstvo Ježiša, ačkoľvek vrchnostiam verní kresťania osvedčovali, že Ježiš verejne vyslovil: „*Kráľovstvo moje není z tohoto sveta*“ (Jan 18, 36.).

Keď konečne utíchla búra a s cisárom Konštantinom svitlo slunka slobody nad cirkvou v širokom cisárstve rímskom, nastaly tie časy, o ktorých bol predpovedal sv. Pavel, reknúc: „*Já viem, že po mojom odchode . . . z vás samých povstanú muži, ktorí budú mluviť prevrátené veci, aby za sebou viedli učennikov*“ (Sk. Ap. 20, 30.). Bludári a kacieri vo svojej pýche a nadutosti roztrusovali chybné učenie, odtrhli sa od jednoty cirkve, prenasledovali pravoverných kresťanov katolíkov, a to nielen slovom a perom, ale i väznením a vraždením. Nesvorní síce boli medzi sebou, v tom ale boli jednomyslní, že pomstive dorážali na tú skalú, na ktorú Ježiš Kristus vystavil cirkev svoju (Mat. 16, 18).

Predtým nepriateľský duch brojil proti cirkvi svätej viac z ohľadov náboženských: ale v predošlom stolytí oboril sa na ňň z ohľadov politických. Marnomyslní a vládychtiví svetáci vzali si do hlavy, že musia spôsobom jakýmkoľvek učiniť politické prevraty, najprv ale zlomiť vliv cirkve na svetské veci. Hniezdo takých ľudí bolo Francúzsko, otec toho nešťastného ruchu bol Voltaire. Okolo neho shrnuli sa ziskuchtiví spisovatelia, ktorí máčali pera svoje do jedu nevery a nemravnosti, aby olúpili ľud o vieru a mravy. Obratným, lživým a telesnosti lichotivým perom osočovali kňazstvo a na posmech obracali i ty najsvätejšie veci. Nielen bezpustná luza, ale i najvyššie úrady kochali sa v bujných a kratochvilných spisoch, nebadajúce ani, že sa v nich plete korbáč, ktorý zasiahne jich, a zaľubujúce si v tom, že sa priznávajú k zásadám, ktoré bohorúhaví rozpustilci pomenovali pyšným názvom filosofie. Stať sa neznabohom a nemravníkom znamenalo stať sa filosofom. Výsledok bol, že po celom Francúzku tiekla krev tých najstatočnejších občanov. Po zavraždenom kráľovi padaly hlavy biskupov, kňazov, mníchov a zbožných katolikov; zločincem a vlastizradcom bol, kto len slovo premluvil za Boha a cirkev jeho. Konečne Napoleon I. nahliadol, že Francúzko zo svojeho zdivočenia a zahynutia musí byť vytrhnuté, a vrátil cirkvi vážnosť jej.

Ovšem potlačený bol duch nevery a nemravnosti a bezuzdnosti: ale zlá zelina nevyhyne tak ľahko, ona bujneje sem i tam dosavad, lebo ju udržujú bohorúhavé a telesnosti lichotiace spisy dosavad. Mečom nepreľieva sa síce krev kňazov a veriacich, ale rúhavé hlasy proti cirkvi a jej služebníkum, opovrhovanie svätých vecí, pochlebovanie telesnosti a nemravnosti trvá u mnohých dosavad; lebo diabol nespí a brány pekelné neustávajú dorážať na skalu, na ktorej založená je cirkev (Mat. 16, 18).

Nech nás teda nemýli vztek a škrek nepriateľstva proti cirkvi, ale nech nás utvrďuje vo vernosti; lebo železo tvrdším sa stáva skrze kladivové údery. Diabol neprestane bojovať proti kráľovstvu Božiemu, ani lož proti pravde, ani telo proti duchu.

Daj nám, o Pane, aby telo, svet a diabol nepremohli nás. Amen.

2.

Judáš zradil Ježiša zo ziskuchtivosti; chráňme sa lakomstva a odpadlívta pre zisk.

„Judáš, jeden zo dvanásti, prišiel, a s ním zástup mnohý s mečami a kyjami.“

Mat. 28, 47.

Že sa dobré odpláca zlým, to nenie vo svete nič neobyčajného. Stalo sa to i tým najzaslúženejším. Od Boha poslaný Mojžiš vyslobodil ľud israelský z ťažkého jha egyptského, zázračne previedol ho pres červené more, vyprosil hladným mannu, vyrazil zo skaly vodu pre žíznivých, dal im návod k nazpakydobytíu zeme mliekom a mädom tekúcej, sriadil bohumilé kňazstvo a obeti, dal múdre a spasiteľné zákony: a jaký sa mu stal vďak? Zaslúžil ho, ale sv. Písmo praví: *„Reptali proti Mojžišovi a Aronovi všetci synovia israelskí, reknúc: Zdáľš nenie lepšie navrátiť sa zase do Egypta? I riekol jeden k dru-*

...jemu! Ustanovme sebe vodcu a navratme sa do Egypta“ (IV. Mojž. 14, 2—4).
Tak sa stalo i s tým najväčším dobrodincom pokolenia ľudského, s Pánom Ježišom.

Ježiš Kristus opustil slávu nebeskú, vzal na seba prirodzenosť ľudskú, narodil sa na svet, aby zlomil moc diabla, rozrazil putá hriechu a vysvobodil nás z otrocva diabolského. On bol právom pravdou, cestou a životom (Jan 14, 6.) pre pokolenie ľudské; lebo zvestoval učenie, ktoré potvrdzoval zázrakami a proroctvami; ukazoval nám cestu do neba, keď nás predchádzal svätými príkladmi; dal nám duševný život, keď za spasenie naše podstúpil smrť a ustanovil studnice milosti vo sv. sviatostach. On, kde chodil, tam ľudu i na tele i na duši dobre činil: a jakú dostal vďačnosť a odplatu? Hlavní kňazi a starší ľudu, ktorí ho mali ešte i podporovať v spasiteľnom úmysle a diele, srazili hlavy do hromady, aby sa poradili o tom, kto by jim ho zradil. Zdáľiž sa našiel taký nešťastník? Našiel, a síce taký, na ktoréhoby si ani neboli pomysleli. Spomeňme si na ten ozbrojený zástup, ktorý tiahol k zabrade gethsemanskej, aby jal nevinného Ježiša, a toho zradcu uvidíme na čele toho krvežížnivého zástupu. Sv. evangelium pravi o ňom: „*Judáš, jeden zo dvanásti, prišiel, a s ním zástup mnohý s mečami a kyjami.*“ Judáš iškariotský, jeden z apoštolov, ulakomil sa na 30 strieborných a zradil nebeského majstra svojho, nevinného Ježiša. Hľa, k jak náramnému zločinu priviedlo ho lakomstvo? Zajiste ošklivý to zločin, a predsa Judáša mnohí nasledujú v tom hriešnom lakomstve.

Je pravda, že zapredanie Ježiša stalo sa z dopuštenia Božieho, aby sa vyplnilo proroctvo, ktoré Bohom zaslúbený Messiaš už dávno predtým vyslovil ustama proroka Zachariáša, reknúc: „*Odvážili mzdu moju tridsať strieborných*“ (Zach. 11, 12.). To ale, že vševedúcnosť Božia predvidela zapredanie Ježiša za tridsať strieborných, nijak neospravedľňuje zločin Judáša iškariotského, práve tak, jako krádež zlodeja neprestáva byť hriešnou krádežou, preto že ho vidíme. Zrada Judášova vždycky zostane ohavnosťou nielen pred kresťanmi, ale i pred každým človekom počestným.

Josef egyptský ovšem tiež zapredaný bol skrze bratov svojich: ale čo je Josef egyptský, syn patriarchy Jakoba, porovnáme-li ho s Ježišom, Synom Boha živého (Mat. 16, 16.)? Josef egyptský predaný bol za 20 strieborných kupcom Madianským ale preto, aby bol zachovaný pri živote (I. Moj. 37, 27.): Ježiš Kristus predaný bol však, aby vydaný bol úhlavným nepriateľom a usmrtený. Keď Lucius Mumius, rímsky vojevoda ukoristil mnoho gréckych obrazov a verejnou dražbou predával, ponechal na vôľu kupcom, aby určili cenu jejich. Učinil to preto, lebo sa nerozumel do hodného ocenenia obrazov a nevážil ich tak, jako to jejich umeleckosť zaslúžila. Tak, ano opovrženejšie jednal Judáš iškariotský; lebo jakožto spoločník Pána Ježiša z jeho svätého života poznal jeho nevinnosť a z jeho početných zázrakov poznal jeho božskú velebnosť a predsa nestydel sa pred radou židovskou vypustiť z úst tie slova: „Čo mi chcete dať, a já vám ho zradím?“ Smysel slov jeho nenie jiný, nežli: „Já mám Ježiša za človeka tak nízkej ceny, že som hotový zradit' vám ho, za čo sami chcete.“ Nešťastný Judášu, čo páchaš? Každoročne strihané krásne vlasy Absolona vážili 300 siklov (1180 strieborných) dľa sv. Epifana: a Judáš zapredal nebeského majstra svojho za 30 strieborných, za čo sa predával otrok!

Dejepis s pochvalou spomína sv. Klementa Alexandrinského, ktorý, keď mu ukrutný cisár Dioklecián sľuboval kus zlata, odriekne-li sa Krista: s plačom vyslovil svoje zdesenie sa nad tým, že Syna Božieho neváži si viac nežli kus zlatej hrudy: Judáš ešte menej si ho vážil! Dejepis s opovržením spomína Pausaniasa, že za 50 funtov zlata zapredal svoju vlasť, a Euriphilu, ktorá zradila manžela svojeho za drahú reťaz, ktorá visela z krku kráľa Adrasta: Judáš zapredal Syna Božieho ešte za cenu nižšiu! Nenie preto div, že sa nám tak oškliví meno Judáša iškariotského.

Ach, ktoby si to myslel, že Judáš v tom, čo ho priviedlo k zločinu, a v tom, čo spáchal na Ježišovi, má dosavad ešte nasledovníkov! Je to lakomenie sa na zisk a odpadlivosť pre zisk.

Usilovná práca, aby človek zaopatril si potrebnú živnosť, a šetrnosť, aby si ochránil, čo poctive nadobudol, sú čnosti chvalitebné; lebo i sám sv. Pavol napomína nás k pracovitosti, abysme nielen my mali zaslúžený chlieb (II. Thes. 3, 10.), ale abysme mohli pomáhať v núdzi aj iným (Ef. 4, 28.): ale slúžiť len tomu zlatému telatu a tej nenasytnej mamone, to sa s počestnosťou kresťana nesrovnáva, a to nielen preto, že taký lakomec zabúda na Boha a večnosť, ale i preto, že lakomstvo ničí v ňom lásku k blížnemu. Z lakomstva pochádza závišť, ktorá je spolu koreňom zášti a nenávisti. Z lakomstva pochádza úžera, ktorá nemilosrdne zdiera ubohého blížneho. Z lakomstva pochádza leš, ktorú lakomec používa v klame a podvoche, v podkopávaní a hubení blížneho, aby skrze jeho ochudobnenie a olúpenie sa obohatil. Ulakomenie sa na majetok blížneho je pekelný kľúč ku krádeži a zbojstvu. Lakomec je hotový k jakékoľvek nešlechetnosti, keď mu ona sľubuje zisk; lebo praví sv. Písmo: „*Nad lakomca nič nenie nešlechetnejšieho; lebo taký i dušu svoju na predaj má*“ (Sir. 10. 9. a 10.). Človek, ktorý sa ulakomí na zisk, zapredá poctivosť a nevinného, právo a spravodlivosť, hotový je i k samému falošnému svedoctvu a ku krivej prísahe.

My s hnosotou odvraciamе tvár od Judáša, že sa toľkej nevernosti dopustil na Kristu Pánu, že sa dopustil odpadlivosť pre tú trochu špinavého zisku: prečo ale sa nám nehnuší nevernosť a odpadlivosť, ktorého sa viac menej dopúšťa svet, ba snad i my sami? Jako to nezralé, červivé jablko zo zdravého stromu opadáva, tak ľudia ľahkomyselní odpadávajú od cirkve katolíckej, nie z presvedčenia, ale pre zisk a časné výhody. Nenie ale i ten odpadlikom, ktorý pre zisk uskočí k nepriateľovi, službu konajúc jemu a nie pánu svojemu? A bohužiaľ, koľko je jich! Nedela patrí Bohu: koľko je ale tých, ktorí nielen že ziskonosnou prácou rušia nedeľné ticho, ale vynakladajú nedeľu na korhelstvo, smilstvo a inú službu diablu? Zdaliž ti verní sú Bohu a svojemu krstnému sľubu, ktorí si nielen nevšímajú pravd a prikázaní Božích, ale svojím nevereckým jazykom tiež iných od Boha svádzajú, a — žeby s Judášom prišli k 30 strieborným — bohorúhavé spisy a pohoršlivé obrazy predávajú? Zdaliž každý hriech, ktorý je službou diablu preukázanou, nenie zpreneverením sa Bohu?

O Bože! chráň nás milosťou svojou, abysme jakékoľvek poklady sveta nevážili si nad Teba! Nedaj, abysme stali sa Tebe nevernými a od Teba i služby tvojej odpadlími. Amen.

Bolestne pohliadol Ježiš na Judáša; bolestne hľadá cirkev na svojich odpadlíkov zradcov a protivníkov.

„Judáš, jeden z dvanásti, prišiel, a s ním zástup mnohý s mečami a s kyjami.“
Mat. 28, 47.

David, bolestne si sťažujúc na svojeho odbojného syna Absolona a na zradcu Achitofela, zavzdychol si takto: „*Keby bol mi zlorečil nepriateľ, sniesol bych to ovšem; a keby ten, ktorý mňa nenávidel, bolby sa pozdvihol proti mne, bolbych sa snád skrýl pred ním: ale ty človeče, (ktorý si bol so mnou) jednomyslným, vôdcom mojím a známym mojím*“ (Žalm 54, 13. a 14.) Ty si sa pozdvihol proti mne!

K tak žalostnému zavzdychnutiu nad Judášom iškariotským tým oprávnejší bol Pán Ježiš, keď ho spatril na čele krvežíznivého zástupu, ktorý vkrádal sa do zahrady gethsemanské, aby ho jal. Hľa, vodcom toho ozbrojeného zástupu, nebol jeden z farisejských alebo Saducejských, nebol jeden z nepriateľov a protivníkov: bol to jeden z dvanásti, ktorého Ježiš bol vyvolil za svojego učedníka, za apoštola, za almužníka; ktorému po večeri veľkonočnej nohy umyl a podal svoje telo a svoju krev k požívaniu; bol to Judáš iškariotský, ktorý postavil sa na čelo pohanskej stráže u židovských služebníkov, aby jich viedol do zahrady gethsemanskej k jatiu Ježiša.

Jak bolestný bol pohľad Ježiša na odpadlíka Judáša, na služebníkov spoločného náboženstva a na strážnikov cudzieho náboženstva: tak bolestný je i pohľad cirkve jeho na odpadlíkov, na ľudí cudzieho náboženstva a na vlastné svoje dietky, ktoré sú jej zradcami a protivníkmi.

a) Nikto tak neuškodil Kristu Pánu, jako odpadlík Judáš; a cirkvi katolíckej nikto tak neuškodil, jako jej škodia odpadlíci, tak že nad nimi bolestne si môže žalovať slovami proroka: „*Vychovala a vyvýšila som si synov, a oni opovrhli mňa*“ (Is. 1, 2.). Zachoval nám toho príklad dejepis o cis. Juliánovi odpadlíkovi. Predošlí pohanskí cisári prenasledovali cirkev vo svojej pohanskej slepote a zúrivosti: Julian ale zasádzoval cirkvi, od ktorej odpadol, smrteľné rany s posmechom, a to viac ju bolelo. Zlomyselne prekrucoval výpovede Pána Ježiša a nimi posmešne kryl všetky nespravodlivosti, ktoré sám páchal na cirkvi. Kresťanom zatvoril školy, lebo vraj Kristus pravil: „*Blahoslavení chudobní duchom.*“ Zakázal sudcom zadosť činiť ukrivdeným kresťanom; lebo vraj učil Kristus: „*Uderí-li ta kdo v pravé líce, podaj mu i ľavé.*“ Kresťanom bezpráve odnímal majetky; lebo vraj pravil Kristus: „*Ťažko je boháčom vojísť do kráľovstva nebeského.*“ Darma sa žalovali na prenasledovanie, lebo odpravil ich s výpoveďou Ježiša; „*Blahoslavení, ktorí trpia prenasledovanie pre meno moje.*“ On aby zahambil predpovedanie Ježišovo o chráme Jeruzalemskom a o rozptýlení židov po svete, svolával židov z celého sveta, aby sa opäť osadili v Jeruzaléme a postavili si chrám. Jako činil Julian, tak činia i odpadlíci od cirkve katolíckej, ktorí obyčajne z pýchy a z nečestných príčin odlučujú sa jako marnotratní synovia od matky cirkve; neznám ani jedného, ktorýby to

bol činil zo zdravého presvedčenia. Medzi odpadlíkmi sú, ktorí k vôli neveste, k vôli rozvedeniu manželstva, k vôli hodnosti a zisku to učinili. Medzi odpadlíkmi sú nekdy i kňazi a mníši, ktorí zabudnúc na svätú prísahu a premožení bujnoscťou, dychtili po manželstve, a olúpivše cirkevné ústavy vrhli sa do náručia pohodlia a rozkoší. Medzi odpadlíkmi sú otroci politickej chůtky, ctižiadosti a prepjatosti, zvláštne ale osobní nepriatelia duchovenstva. Takoví ľudia, aby udusili v sebe prísny hlas svedomia a opeknili zradu, ktorej sa dopustili proti cirkvi, očerňujú cirkev svojim lživým jazykom, prekrucujú a v posmech uvádzajú jej učenie a obyčaje, potupujú a prenasledujú ju; lebo nemajú počestnej zbrane, ktorou by bránili svoje odpadlícťvo. Žalostné je síce pre nás také odpadlícťvo, ale ono nikdy nerozviklá nás vo vernosti k cirkvi, práve tak, ako keď vidíme, že suchá haluz padá zo stromu. Strom od suchých haluzí očistený tým krásnejší býva.

b) Nepriateľmi cirkve katolickej sú pohania, židia, neznabohovia a bludári; pohania pre svoju slepotu, poneváč k nim ešte neprišlo kresťanské svetlo; židia, poneváč vo svojej tvrdohlavosti nechcú rozumieť svedectvám Mojžiša a Prorokov o Messiašovi; neznabohovia, poneváč povyšujú telesnosť nad dušu a pyšný rozum nad múdrosť Božiu; bludári, poneváč svoje výmysly a pochybené mienky stavajú nad rozhodnutia neomylnnej cirkve svätej. Polutovania sú hodní ubohí pohania, ani sa jím nemôže tak za zlé pokladať proti-venie sa cirkvi svätej; lebo o nich dá sa povedať, čo nekdy povedal Pán Ježiš na kríži: „*Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia*“ (Luk. 23, 34.). Ináč je to ale s nepriateľstvom židov, neznabohov a bludárov proti cirkvi katolickej, lebo jich vede zášť a nenávisť proti nej. Miesto toho, žeby s pokojným a uprimným srdcom skúmali pravdu, prekrucujú učenie cirkve; miesto toho, aby rozdiel učinili medzi učením viery a mravov, vyhľadávajú pohoršenia, ktoré sa staly skrze nezdarných vysoko alebo nízko postavených katolikov, aby potupili cirkev; nepamätajúce na to, že nábožná a bohabojná matka nemôže sa viniť pre nemravy neposlušných a vo svete pokazených dietok. Netreba jim poukazať na to, jako katolíci žijú, ale na to, čomu jich cirkev vo viere a mravoch učí, a napomína. Bohu buď žalovano, že cirkve ani od židov a pohanov ani od ľudí v blude narodených nebola tak nenávidená a tupená, jako od neznabohov a bludárov, ktorí odtrhli sa od cirkve a jej poslušnosť vypovedali. Aby svoju neposlušnosť opeknili a hlas svedomia utlumili, len zle smýšľajú a zle hovoria o nej. Podobní sú tomu služebníkov, ktorý preto, že bol vypovedaný z domu, nemá dobrého slova o hospodárovi v ňom.

c) Medzi nepriateľmi cirkve katolickej sú ale i takí, ktorí verejne síce ani nevykročili z cirkve ani vylúčení z nej niesu, ale zostávajú v lône cirkve a nosia ešte i meno kresťanov katolikov, ačkoľvek ho nehodní sú. Sú to falošní proroci, ktorí majú ešte na sebe rúcho ovčie, vňútri ale sú vlci hltaví (Mat. 7. 15.). Jak často za našej doby slyšať takových falošných prorokov: „*Já som síce katolik, ale verím, čo chcem, a zachovávam, čo chcem.*“ Pri tom myslia, že — neviem jakú — múdrosť vyslovujú. Dľa tejto výpovedi moholby byť katolik i nekatolik spolu v jednej osobe; moholby byť štvrt-, dvojštvrt-, trojštvrt-katolík: nenie v tom nesmysel? Každý prestáva byť katolikom, kto vo viere je len poloviciatým a nie celým katolikom; lebo Kristus Pán nedal

nám články svojego nebeského učenia na výber dľa našej ľubovôle, ale pravil k Apoštolom: „*Učte všetky národy, učiace jich zachovávať všetko, čokoľvek som prikázal vám*“ (Mat. 28, 19. a 20.). K takým „tiež katolikom“ náležia nielen učení, ktorí v pyšne svojej nad cirkve a jej kňazov sa vynášajú, ale i neučení, ktorí, len jako opica, bez rozumu a nejakého presvedčenia jiných v opovrhovaní cirkve nasledujú. Je to náramná slepota ľudí neučených, ale i slepota ľudí učených. Ja nikomu neupieram, keď to zaslúži, jeho učenosť v umeniach svetských, ale z toho nenasleduje, že takový je učený i v umení náboženskom, a to tým menej, že telesnosť a svetáckosť odpuzuje od seba pravdu a zákon Boží, ktorý na uzde drží rozum a náruživosť ľudskú. Je pravda, že tí učení študovali v školách náboženstvo, ale obyčajne len preto, aby pri skúške neprepadli. Po vykročení zo školy o slyšanie slova Božieho, o čítanie náboženských kníh nedbali; učenosť svoju vynášajú nad kňaza, a držia to za poníženie seba, aby sa čo ešte od kňaza alebo z náboženskej knihy učiť mali. V pyšne a v zaľúbení do seba namýšľajú si, že všetkému rozumia. Keby odložili nešťastnú pychu, cítiliby v sebe náklonnosť k pravde Božej, neprekrucovaliby učenie cirkve, neboliby neposlušní a opovrhliví k cirkvi: ale čím uprimnejšie a usilovnejšie oboznamovaliby sa s učením cirkve, tým uctivejšie a srdečnejšie maliby sa ku nej. Platí-li ta výpoveď, že nepriateľom cudzej reči je len ten, kto ju nezná; tým viac platí to, že nepriateľom jedného alebo druhého článku viery kresťansko-katolickej je ten, ktorý ho dokonale nepozná.

Bože, ráč nás zachovať pri detinnej učte, uprimnosti a poslušnosti k svätej matke cirkvi, aby nikto na svete neodludil nás podvodne od nej. Amen.

4.

Judáš dal zástupu znamenie; mnohí ľudia dávajú radu k zlému svojim bližným.

„Ten ale, ktorý ho zradil, dal im znamenie, reknúc: Ktoréhokoľvek polúbim, ten je to, držte ho.“ Mat. 26, 48.

Vykladači sv. Písma považujú Jozefa egyptského za predobraz Pána Ježiša, a v skutku mnoho, čo sa dialo s ním, má na sebe podobu toho, čo sa potom dialo s Kristom Pánom. Keď nespravodlive na neho rozhnevaní bratia uzavreli medzi sebou, že ho vraždou odkľudia zo sveta, jeden z nich menom Judas dával im inú radu, reknúc: „*Čo nám prospeje, zabijeme-li brata svojeho a zatajíme-li krv jeho? Lepšie je, aby bol predaný Ismaelským*“ (I. Mojž. 37, 26.). Takou radou zlou zničil úmysel Rubena, ktorý ho zamýšľal zachovať pri živote (I. Mojž. 37, 22.). Rozhodla ziskuchtivosť, a Jozef bol predaný za 20 strieborných (I. Mojž. 37, 28.). Nie bez príčiny ten ziskuchtivec menoval sa Judas; bol on predobrazom Judáša iškariotského. Jako tamten Judas bol jeden z 12 synov Jakobových: tak Judáš iškariotský bol jeden z 12 apoštolov Ježišových. Jako Josef dľa rady Judášovej bol predaný za 20 strieborných: tak Judáš iškariotský zapredal Ježiša za 30 strieborných.

Videli sme už Judáša iškariotského na čele ozbrojeného zástupu pred zahradou gethsemanskou, dnes nakloníme k nemu ucho, jakú i on bude dávať

radu tým, ktorých priviedol, aby jali Pána Ježiša. Keď sa bol v šeru noci rozhladel a rozoznal Ježiša od Apoštolov, dľa sv. Matúša dal zástupu toto znamenie, reknúc: „*Ktoréhokolvek poľúbim, ten je to, držte ho.*“ Zdeste sa nad tým o nebesa? Zardi sa zem, že si kedy nosila na sebe človeka, jakým bol Judáš iškariotský, ktorý dal takovú radu proti nevinnému majstrovi svojemu, Kristu!

Bohužia! nebol Judáš iškariotský v tom posledný. Je dosaváď mnoho tých, ktorí dávajú radu k zlému bližným svojim.

Keď pútnik príjde na rozcestie, a príjde do rozpaku, na ktorú stranu obrátiť sa má, ten mu zajiste preukáže nemalé dobrodenie, ktorý ho upozorní na pravú cestu. Pristúpi-li ale neкто k nemu a poradí mu nepravú cestu, stáva sa zlostným radcom k jeho škode, keď nie k jeho záhube. Takovými zlými radcami sú, ktorí neradia k dobrému a k spaseniu, ale k zlému a k záhube. O jak veľký počet a rozličný spôsob je takových zlých radcov! Tam je nemocný a okolo neho falošní radcovia, ktorí mu radia poverečné prostredky a bohorúhavé začítovania. Sú oni podobní falošným radcom kráľa Ochoziáša, ktorí mu radili, aby poslal svojich k modle falošného boha v Akkaron, vyzvedeť sa, zdaliž bude živ alebo nie (I. Kraľ. 1, 2.). Tam sú nesvedomití, ktorí dietkam, služebným a jiným dávajú radu ku škode a krádeži, jako nekdy kráľ Antioch dal radu Heliodorovi, aby šiel olúpiť chrám jerusalemský (II. Mach. 3, 7.). Tam sú pomstychtiví, ktorí upotrebujú jiných proti blížnemu, aby skrze nich vyliali pomstu svoju, jako necudná Herodias nahovorila dcéru svoju, aby si od kráľa žiadala hlavu sv. Jána Krstiteľa (Mat. 14, 8.). Sú bohapzputlí rodičia, jakí sa v životopise sv. Mikuláša spomínajú, ktorí dcéram svojim radia k nečistotnému obcovaniu, aby hanebným spôsobom nadobudly groš alebo prsteň od úlisne podvedeného. Sú, ktorí dietky a služebných odhovárajú od chrámu Božieho a nahovárajú k návšteve miest kratochvilných, jako nekdy bezbožný kráľ Jeroboam prehováral svojich poddaných, aby neišli do chrámu jerusalemského, ale do Bethel a tam klaňali sa zlatým teletám (II. Kr. 12, 38.). Sú, ktorí radia vrchnostam k sdieraniu a utláčaniu ubohého ľudu, jako nekdy zlí radcovia, popudili kráľa Roboama, aby ešte pridal k bremenu, ktoré bol uvrhol otec jeho na ľud svôj (III. Kr. 12, 11.). Sú, ktorí zo ziskuchtivosti nahovárajú k marnotratnému životu, jako nekdy zlatník Demetrius v Efesu búril ľud proti sv. apoštolom, lebo predvidel, že keď sa ujme kresťanské učenie, nebudú kupovať modličky, ktoré vyhotovúval (Skut. ap. 19, 25.). Sú ktorí lichotením a sľubami radia k necudnosti, jako nekdy tí chlipní starcovia radili cudnej Susanne k smilneniu (Dan. 13, 20.). Takoví a podobní sú radcovia, ktorí jako ten pokušiteľ diabol od dobrého odhovárajú a k zlému nahovárajú.

Jakým hriechom je radiť k zlému, radiť k hriechu, ktoby to nechápal? Zlý radca uráža Boha, lebo jazyk, ktorý má upotrebiť k dobrému, upotrebuje k zlému. Zlý radca obráza lásku k blížnemu, lebo činí tak, jako nechce, aby mu jiní činili (Mat. 7, 12.). Zlý radca je účastným toho hriechu, ktorého sa jiný na jeho radu dopustil. Zlý radca pácha skutok diabolský; lebo keď je to božským skutkom pracovať na spasení blížneho, diabolským skutkom je pracovať na páde a zatracení blížneho. Takovým radcom možno povedať s Kristom Pánom: „*Vy ste z otca diabla, a žiadosti otca svojego chcete činiť. Ten bol*

vražedníkom od počiatku, a nestál v pravde; lebo je lhár“ (Ján 8, 44.). Preto praví sv. Rehor: „Tí, ktorí skrže danie rady svádzajú jiných k nespravodlivosti, berú na seba službu diabla.“ Zlí radcovia sú protivníci Ježiša Krista, lebo keď radia k zlému, to rozptyľujú, čo on shromazdil, to búrajú, čo on vystavil; to kazia, čo on napravil. Zlý radca je jako ten človek nepriateľ, ktorý nasial kúkele medzi pšenicu na roli blížneho svojeho. O, jak strašnú zodpovednosť bere teda na seba ten, ktorý radí k zlému!

Keď už je vo zlej rade taková briešnosť, nenie divu, že Boh už na tomto svete trestá zlých radcov, tak že sa často plní to príslovie: „Kto druhému jamu kopá, sám do nej upadá.“ Príklad toho vidí sv. Ján zlatoustý už na prvých rodičoch, a praví, že Eva viac prepadla trestu než Adam. K Adamovi pravil Boh, že v potu tváre hladat bude chlieb svôj a umre: k Eve ale ešte riekol i to: „*Rozmnožím biedy tvoje, v bolesti rodiť budeš dietky, a pod mocou muža budeš, a on panovať bude nad tebou*“ (I. Moj. 3, 16.). A prečo to? preto že Eva dala onú zlú radu Adamovi, aby prestúpil zákaz Boží. Boh všemohúci na Amana, ktorý dal radu kráľovi, aby dal zavraždiť ľud israelský, dopustil, že zavesen bol na tu šibenicu, ktorú bol pre Mardocheja vystavil (Esth. 7, 9.). Tí ktorí boli dali kráľovi radu, aby proroka Daniela dal uvrhnúť do lvej jamy, sami potom tá uvržení boli (Dan. 6, 24.). Phalaris dal radu, aby shotovený bol medený vôl, v ktoromby sa pálili kresťania; a na ňom prvom previedla sa tá zkúška, jako v ňom ručať bude. Perinnus dal v Anglicku tú radu magistratu, aby na potupu katolickej cirkve vzatý bol oltárny kameň a postaven na popravište; ale on bol prvý, ktorý na tom kameni sťatý bol.

Jestli ale Boh už na tom svete nepotrestal zlých radcov, nenechá jich bez trestu tam vo večnosti, kde jeho spravodlivosť odplácať bude dobrým i zlým. Ťažké bude ovšem odpovedanie hriešnika, keď bude klásť počet za seba: ale ťažšie bude zlých radcov, lebo odpovedať budú nielen za seba, ale i za tých, ktorých svojou zlou radou priviedli k hriechu a k zatraceniu. Sv. Augustin praví: „Menej zhrešil ten skrže privolenie, nežli jiný skrže zlú radu.“ Tak je to, jako s bohozpustlým podpalačom. Jako podpalač nieje zodpovedný za ten dom, ktorý podpálil, ale i za všetky domy, ktoré ľahly popoľom, a za všetky biedy, ktoré tým uvalené boly na pohorelcov: tak tiež zlý radca nielen má na svedomí ten hriech, ku ktorému radil, ale i všetky následky, ktoré z toho povstaly.

Prv teda, než dáme komu radu, rozmyslíme si, zdáľíž to rada dobrá alebo zlá? zdáľíž je ona nielen k časnému ale i k večnému dobrému našeho bližného? zdáľíž ona srovnáva sa s vôľou a prikázanim Božím? zdáľíž ona pochádza nám z lásky a vede k láske k Bohu a k blíznym našim? Nikdy nejednajme bez rozumu a rozvahy; lebo lepšie je neradiť, kde sa nevyznáme, nežli radiť k tomu, čobysme museli oplakať buď na tomto alebo na jinom svete. Nešťastní sú to ľudia, ktorých iní pre zlú radu preklíňajú; ale ešte nešťastnejší, ktorí v deň súdny pre zlú radu od Boha súdení budú.

Bože, nedaj, abysme buď zlú radu dali blíznemu svojemu, alebo zlou radou k hriechu podvedení boli. Amen.

5.

Judáš radí zástupu opatrnosť; nepriatelia cirkve roztrusujú k sklamaniu neopatrných bludné výpovede.

„Ten ale, ktorý ho zradil, dal mu znamenie, reknúc: Ktoréhokolvek polúbim, ten je to, držte ho.“ Mat. 26, 48.

Jakýsi maliar vyobrazil nevďak takto: namaloval slnko, zahalené mlhou, a pod obraz položil nápis: „Čo som vyzdvihol, to mňa zatemnilo.“ Jako ten obraz, tak i jeho nápis trefne označuje to, čo my nekdy už jakoby príslovím vyslovujeme: „Učiň dobre, a čakaj na — — nevďak.“ Tak učinil Judáš iškariotský Kristu Pánu za to, že ho učinil svojim apoštolom a pokladníkom. Za 30 strieborných dal sa najatť k zrade a k vedeniu krvolačného zástupu do zahrady gethsemanskej, aby tam jali nevinného Ježiša. Nebolo dosť, že jim dal znamenie: „Ktoréhokolvek polúbim, ten je to,“ ale napomenul ich tiež: „Držte ho.“ Prečože radil Judáš k tejto opatrnosti a obozretnosti? Známo mu bolo, že Ježiš Kristus unikol nebezpečenstvu, keď ho chceli hodiť dolu s vrchu (Luk. 4, 30.), jako i vtedy, keď ho chceli ukamenovať (Jan 8. 59.): lakomosť teda radila Judášovi to chytráctvo, aby radil k opatrnosti, žeby opäť neunikol, lebo 30 strieborných mal až vtedy dostať na hriešnu ruku, keď dodá Pána Ježiša vraždychtivej rade židovskej. O, ty ohavný nešlechtníku! Radíš iným opatrnosť a obozretnosť, nepamätajúc pri tom na svoju vlastniu neopatrnosť a neobozretnosť, že si sa stal z apoštola zradcom a diabolským nástrojom k jatiu nevinného Ježiša. Na miesto toho, aby bol napomenul ošemetný zástup, by nepoložil hriešne ruky na Svätého, radí k opatrnému jeho polapeniu.

Bohužial! Judáš iškariotský nebol posledným radcom k hriešnej opatrnosti; nasledovali ho v tom a nasledujú nepriatelia cirkve Ježišovej. Aby ľudí k nevere svedených udržali v putách nevery, vymýšľajú chytrácke ale lživé výpovede, ktoré ľudí bez rozmyslu držia vo falošnom presvedčení. Oni chytráckym spôsobom dávajú tým lživým výpoveďam takovú tvárnosť a podobu, že ľudia ľahkomyselní pokladajú také výpovede za pravdivé, lož za pravdu.

Nepriatelia cirkve Ježišovej, o ktorých praví sv. evanjelium, že vo svojom chytráckom jednaní sú múdrejší, nežli synovia svetla (Luk. 16, 8.), k oklamaniu neopatrných a ľahkomyselných roztrusujú túto falošnú výpoveď:

a) „Keď si je kto len statočný človek, to je dostatočné; na náboženstve nezáleží.“ Za našej doby sú ľudia až príliš štedrý s tou statočnosťou, pripisujúce ju i takým, ktorým po pravde a práve ani neprislúcha. Každý je statočný, dokiaľ ho nechytia pri zločine a neposadia do kriminalného väzenia, ba ešte i ten, ktorý už tam sedí, rozdurdil by sa, keby niekto pochyboval o jeho statočnosti. Nenie divu, že pri tak všeobecnej statočnosti je nám trpký život; že proti tej statočnosti tak opatrne musíme sa hájiť písmom, kľúčom a položením ruky na kapsu, aby sa ta nejaký ten statočný nedostal. Že sa mnohí nerozumia do významu opravdivej statočnosti, toho dôkazom je, že často tomu pripisujú statočnosť, ktorému neprislúcha; tomu odopierajú, komu prislúcha. Daj bár z ukradeného, a budeš statočný: nedáš-li, bár nemáš, si získkuchtivému

svetu daromným človekom. Súdca, bár uplatený, keď prisúdi vec, je statočný človek: odsúdi-li, bár aj po práve a pravde, nenie odsúdenému statočným človekom. Človek, ktorý pridŕža sa svojej hlavy, bár je v omyle a nepravde, je človek statočný: ktorý ale, keď nahliadne omyl a nepravdu, premení mysel, ten svetu nenie statočným. Je syn, ktorý svojim rodičom skrze marnotratný život zapričiňuje mnohé starosti a trápenia; je delník, ktorý premrháva, čo videlá, ženu a dietky hladovať ale nechá; je predavač, ktorý so zariekaním a zaklínaním strká kupcovi zlý tovar za dobrý; je chytrák, ktorý sa odvoláva na statočnosť, aby nečo vydlužil, pri tom ale ani z ďaleka nemá úmysel platiť dlhy; je človek, ktorý peniaze a listiny, váhy a miery falšuje; je boháč, ktorý psov pestuje a ľudí trápi, vdovy a sirotkov potlačuje, úžerou z poslednieho rúcha vyzlieka; je advokát, ktorý i tu najväčšiu krivdu a nespravodlivosť zastáva; je sudca, ktorý nenahliada pravdu, kým nedostane na masť očniu; je učiteľ alebo spisovateľ, ktorý svojich poslucháčov a čitateľov olupuje o vieru a mravnosť; je pokrytec, ktorý činí všetko len na oko, aby došiel pocty a hodnosti: títo a podobní ľudia všetci sa držia za statočných, a beda tomu, ktoby jim — jako sa hovorí — stúpal do statočnosti.

Ja mám docela jiný pochop o statočnosti, a pozná ju každý bez obšírneho opisovania, keď poviem, že statočnosť je jedno so svedomitosťou. Ten je opravdive statočným, kto svedomite plní všetky svoje povinnosti; hovorím „všetky svoje povinnosti.“ teda nielen ty, ktoré má vzhľadom na seba a na blížnych svojich, ale i ty povinnosti, ktoré má k Bohu. Taková statočnosť riadi sa dľa tej zásady: „*Milovať budeš Pána Boha svojeho z celého srdca svojého a blížneho jako seba samého.*“ Ten je opravdive statočným, ktorý vždycky a všade kráča touto cestou, a od nej ani ľudskými ohľadmi, ani sľubami, lichotením a ziskom, ani hrozbami a protivenstvami odlúdiť a odstrašiť sa nedá. Ten je nie polovičate ale docela statočným, ktorý je si toho povedomý, že to, čo myslel, hovoril a činil je primerané zákonu jak Božiemu, tak svetskému. Jako možno teda statočnosť myslieť si bez náboženstva? jako možno obmedzovať statočnosť len na svedomité plnenie povinností osobných, rodinných a občanských, pri tom ale nebrať ohľad na povinnosti k Bohu čili na náboženstvo? Jako môže byť svedomitý, keď neverí, že bude počet klášt Bohu zo všetkých povinností?

Opravdivá statočnosť bez náboženstva práve tak sa nedá myslieť jako strom bez koreňa. Statočnosť bez náboženstva je podobná kvetu malovanému a nie prirodzenému a opravdivému. Kde niesom presvedčený o človeku, že sa bojí Boha a verí na večnú odplatu a na večný trest, tam nemám bezpečnosti o jeho statočnosti. Preto len mať nekoho za statočného, že sa mu nič zlého a nepravého dokázať nemôže, nedostačuje mojemu presvedčeniu o jeho statočnosti; jeho statočnosť snáď je len spartanskou statočnosťou; snáď zná všetko tak chytre a pokrytsky navliecť, že ho ešte neprichytili. Zovnútornej statočnosť bez vňútornej statočnosti je len pretvárením. Opravdive statočný človek musí byť takým nielen pred okom ľudským, ale i pred vševidiacim okom Božím: kto teda nedbá na náboženstvo, nedbá na Boha, nedbá i na to, jakým je nielen pred ľuďmi ale i pred Bohom, nemá tej opravdivej statočnosti.

b) Iná klamná výpoveď podryvačov sv. náboženstva je: „*Sú ľudia učení, ktorí nemajú náboženstvo: teda na náboženstve nezáleží.*“ Na to mám túto

odpoveď: Ľudia neradi majú náboženstvo, ktoré v mnohom ohľade na uzde drží náruživosť človeka a požaduje od neho seba zaprenie k vôli zákonu Božiemu: teda náboženstvo so svojou požiadavkou a prísnosťou je človeku telesnému a svobodychtivému proti chuti, a tak — jako hovorí porekadlo — kto nemá k čomu chuti, ľahko sa z toho vykrúti. Človeku telesnému a k bezuzdnosti naklonenému hneď je veľkou pravdou, čo chce a čo mu dáva jakési — ačkoľvek klamné — ospravedlnenie. To je príčinou, že mnohí dajú sa klamať i tou lžou, že ľudia učení nemajú náboženstvo. Prizrime sa len dobre k veci. Kto môže pochybovať o tejto tamtej podobnej výpovedi: „Sú učení, ktorí majú náboženstvo?“ Keď tak, prečobysme nemali týchto nasledovať v úcte k náboženstvu? Krem toho, nie každý študovaný je spolu i rozumným učencom; lebo za našej doby kdejaký nafúkanec drží sa za učného, keď zná plynne a krásne hovoriť bár len tak do sveta; keď nektorý roman a pár kalendárov prečítal. Opravdivá a základná učenosť nenie tak lacným a všeobecným tovarom; ani nenie toho, ktoby všetko vedel. Kto je učený vo svetských umeniach snáď je tým činom i učený vo vede náboženskej? Ostatne treba rozoznať v tomto ohľade dve veci: mať náboženstvo a jednať dľa náboženstva. Z toho, že neкто nejedná alebo nezdá sa nám jednať dľa náboženstva, nenasleduje, že nemá náboženstva; lebo zdáľiž i tí, o ktorých náboženstve sme presvedčení, vždycky jednajú dľa predpisov svojeho náboženstva?

Nedajme sa teda vo svojom náboženskom presvedčení mýliť žiadnymi lživými výpoveďmi a úkladmi.

Bože, ráč nás zachovať verných sv. náboženstvu, a nedopusť, abysme podľahli bezbožnému klamu a podvodu. Amen.

6.

Judáš lichotí Ježišovi: „Zdrav buď majstre!“ Nasledovníci Judášovi lichotením pripravujú bližným svojim pád a záhubu.

*„(Judáš) pristúpiv k Ježišovi, riekol:
Zdrav buď Majstre.“ Mat. 26, 49.*

Pohanskí básníci spievajú o vodných pannách, ktoré na brehu morskom tak krásne vyspevujú, že k sebe lákajú priateľov spevu, potom ale, keď neopatrných dostanú do svojej moci, strhnú jich so sebou do prepasti morskej. Tým vodným pannám podobní sú ľudia úlisní, ktorí pri svojom lichotení myslia na zkažu toho, komu pochlebujú. Tak jednal Judáš iškariotský v zahrade gethsemanskej. Ačkoľvek z tých slov, ktoré Pán Ježiš pri poslednej večeri hovoril o nešťastnom učeníkovi, že ho zradí, ano i zreteľne dal mu to pocítiť, že vie, ktorý je to z nich: predca neprezradil ho vtedy menovite. Judáš teda, aby i teraz pred ostatnými apoštolmi ukryl svoj zradný úmysel, vzdialil sa nečo málo od zástupu a pristúpil k Ježišovi; falošná liška k tichému baránkovi. Učinil tak preto, aby ostatní apoštoli mysleli, že on od iných prichádza, nie ale z toho zástupu, ktorý bol nim privedený k jatiu nevinného Ježiša. Vzal na seba tvár pretváreného pokrytca a lichotníka, pristúpil k Ježišovi a jakoby ten najuprimnejší priateľ pravil k nemu: „Zdrav buď Majstre.“ O, ty ohavný lichotníku, tak pristupuješ k tomu, ktorý zná, že slova tvoje niesú mäď ale jed? Nepomyslels,

že ťa snáď pohltne zem, jako nekdy Dathana a Abirona, že jináč tvoj jazyk mluví, nežli srdce cíti? Jako ten had kryje sa pod bujnú trávu, aby nepoznane zasadil jedovatú ranu nohe človeka: tak Judáš kryl svôj zradný úmysel slovami lichotivými.

Kto je, ktoby ten falošný pozdrav, to lichotenie Judášovo nemal v oškli-
vosti? Predca však, čo sa deje? Ešte i v tom má Judáš iškariotský
svojich nasledovníkov, ktorí svojim lichotením a pochlebo-
vaním pripravujú pád a záhubu. A my čo? my si zaľubujeme v tom
lichotení a pochlebovaní, ktorébysme mali od seba odmrštíť.

Pri liečení nemocných obyčajne platí tá skúsenosť, že horký liek napra-
vuje, čo sladké veci pokazily. Tak je to i v mravnom duševnom ohľade. Trpká
pravda býva nám k dobrému, sladké lichotenie k zlému. Preto nás Kristus
napomína: „*Majte sa na pozore pred falošnými prorokami, ktorí prichádzajú
v rúchu ovčom, vňútri ale sú vlci hltaví*“ (Mat. 7, 15.). I sv. Pavel dáva za-
včasu výstrahu pred falošnými učiteľmi, ktorí budú lichotiť ušiam (II. Tim. 4, 3).
Ba i sám pohanský Diogenes pripodobňuje lichotivé reči pomädeným smečkám.

Je pravda, že nekdy ťažko je rozoznať falošníka a lichotníka: ale Ježiš
Kristus dáva nám návod k tomu, keď praví: „*Po jich ovocí poznáte jich*“
(Mat. 7, 15.). Jako ptáka poznávame po speve: tak, keď len chceme, i lichot-
níkov poznáme po úlisných rečiach.

a) Lichotníci, aby sa nám zavďačili, napodobňujú naše zvyky a obyčaje.
V tom sú podobní našemu stienu: stojíme-li, stojí i on; pohybujeme-li sa,
pohybuje sa i on. Lichotník pre všetko najde sladké slova: jestli mlčíš, chváli
tvoju mlčanlivosť; mluvíš-li, vyvyšuje tvoju múdrosť; raduješ-li sa, plesá s tebou;
rmútiš-li sa, i on bere na seba tvár zarmútenú. Lichotník podobný je tomu
Klisofovi, lichotníkovi Filippa, kráľa macedonského. Kulhal-li tento, kulhal i on;
zaviazal-li si oko, i on; urobil-li k čomu kyslú tvar, i on. Lichotník je podobný
tomu kvetu, ktorý menujeme slnečníkom, preto že sa vždycky riadi dľa slnka:
vstáva-li, otvorí svôj kalich; zapadá-li, zatvára ho; kde je slnko na oblohe,
ta je obrátená tvár slnečníka. Lichoteniu najviac rozumejú milostí a ziskuchtiví
básnici: je-li kto oddaný polovačke, ospevujú zručnosť strelcovú, jeho výborné
nástroje a počet zronenej zveriny. Je-li kto oddaný nádhere, s nadšením opi-
sujú jeho rúcho a ozdoby; je-li kto oddaný stolu a sklenkám, kypí jim z úst
chvála na vyberané jiedla a prirovnávanie jeho nápojov nektaru bohov pohan-
ských; zadre-li sa kto hnevive do jiného, vyomáčajú všetko černidlo k jeho
očerneniu a potupeniu. Lichotníci sú jako chameleon, o ktorom vyprávajú, že
všetky farby pristojećích vecí (vinímajúc bielu a červenú) napodobňuje, a preto
tuším povstalo o úlisnom lichotníkovi to príslovie, že je všetkými farbami na-
mazaný; a jako chameleon nebere na seba len farbu bielu a červenú, tak i
lichotník nezná bielu farbu poctivého srdca a červenú studu a zardenia. Od
lichotníkov teda všetko uslyšíme, čo chceme, len nie uprimnú pravdu: teda
možno-li jim dôverovať?

Lichotníci však činia ešte viac, aby si našu marnomyseľnosť získali; oni
pripisujú nám také vlastnosti a zásluhy, ktoré pozdvihujú síce k pýche, ale
so skutočnosťou našou sa nesrovnávajú. Tak ich poznačil už sv. Juda apoštol,
keď pravil: „*Ústa jejich mluvia pyšné slova, diviace sa osobám pre zisk*“

(Jud. 16.). Ačkoľvek bláznivý cisár Nero mal surový hlas, predca, keď v divadle zaspieval, lichotníci tleskali mu jako nebeskému Orfeonovi. Takového lichotníka, menom Nicesias, obľuboval Alexander veľký, kráľ macedonský. Keď Alexander vyhánal zo seba nepriležité muchy, lichotník Nicesiac podlizoval sa mu, reknúc: „To musia byť muchy šlechetnejšieho druhu, keď ssajú kráľovskú krev.“ Lichotníci tak ďaleko šli, že nazvali Alexandra bohóm, a onen podlizač Nicesias, keď videl ho v nemoci a bolesťach, zvolal: „Ach, jako to ešte s nami bude, keď už bohovia tak trpia.“ Lichotníci teda nikdy nás neprivedú k tej múdrosti, ktorá je: „Človeče, poznaj sám seba.“

c) Lichotníci činia ešte viac, lebo nielen omlúvajú naše nepravosti, ale ešte jich aj schvaľujú. Proti takým horlí prorok Isaiáš, reknúc: „*Beda, ktorí riekate zlému dobré a dobrému zlé, kladúce tmu za svetlo, a svetlo za tmu*“ (Is. 5, 20.)! Tak miesto toho, aby zahasili oheň náruživosti, prikladajú naň; miesto toho, aby odvrátili od zlého, ešte i utvrdzujú v ňom. Keď kráľovna Esther z vážnej a spravodlivej príčiny nedostavila sa k hostine kráľovskej, a preto rozhneval sa Asverus, minister Mamuchan, nie aby bol tíšil jeho hnev, ale s pochlebovaním pravil: „*Nielen kráľa urazila kráľovna Vasthi, ale i všetky národy a kniežata, ktoré sú po všetkých krajinách: preto spravodlivé je kráľovo rozhnevanie*“ (Est. 1, 16—18.). Keď Anaxarchus pozoroval, že Alexander trápi sa preto, že spáchal ukrutnosť na Klitovi, tíšil ho lichotivými slovami: „Zdaliž neznáš, o kráľu, že to, čo čini kráľ, je dovolené a spravodlivé?“ Preto praví sv. Rehor: „Tak umele pretvaruje sa svet, že i ty hlavné hriechy plášťom čnosti prikrýva;“ t. j. lichotníci i samé ťažké hriechy nielen nazývajú maličkosťou, ale jich ešte i jako nejakú čnosť predstavujú a oslavujú. Miesto toho, aby hriešnika kriesili k životu, ešte ho uspávajú a pohrobujú. Trefné sú v tomto ohľade slova sv. Augustina: „*Lúbi sa, že sa stalo to, proti čomu nielen že nenie kárateľa, ale ešte že to nachádza i pochváliteľa.*“ Nenie to tak i v skutočnosti? zdaliž to, čoby bolo hodné pokarhania, nenachádza ešte i lichotivých schváľovateľov? Tí, ktorí potupujú nábožnosť a bohobojnosť, vyberajú tú najlichotivejšiu reč, aby pochlebovali telesnosti a bujnosti, náruživosti a nemravnosti, a to ten marnivý svet našej doby nazýva ešte i umením spisovateľským. Čítajte len ty básne a romány, a presvedčíte sa, že mám pravdu. To, čo sv. náboženstvo zakazuje a karhá, predstavuje sa jako potreba prirodzená, jako slabosť ľudská, jako nevinná rozkoš; vášne a náruživosti, ktoréby mali byť držané na uzde, rozduchujú, drážďa a podpaľujú sa. Marnivému svetu prax sa lúbi, čo lichotí jeho zkazenej vôli a telesnosti, také lichotivé spisy majú odbyť, a ziskuchtiví spisovatelia pretekajú sa v lichotení bujnosti a nemravnosti, nedbajúc na to, že srdcia ľudské olupujú o vieru, mrav a bohobojnosť.

Po takom rozvážení škodlivého ovocia, ktoré prinášajú falošní proroci svojim lichotením marnivému srdcu, môže každý poznať oprávnenosť výstrahy, ktorú i nám dáva Pán Ježiš, reknúc: „*Majte sa na pozore pred falošnými prorokami ktorí prichádzajú v rúchu ovčom, vnútri ale sú vlci hltaví*“ (Mat. 7, 15.).

Bože, nedaj, abysme si zaľubovali v tom, čo lichotí marnivosti a telesnosti. Amen.

Judáš pokrytsky a zradne poľúbil Ježiša; pokrytý bosk Judášov není zriedkavý i za našich časov.

(Judáš) pristúpiv k Ježišovi, riekol: „Zdrav buď Majstre,“ a poľúbil ho. Mat. 26, 49.

Bosk čili poľúbenie je temer u všetkých národov odznakom lásky a úcty, tak že i sv. Písmo na mnohých miestach spomína ho čo vec počestnú a chvalitebnú. „Daj mi poľúbenie, synu môj!“ pravil Abrahám k Jakobovi (I. Moj. 27, 26.). A keď Mojžiš zostupoval s hory, kde sa mu zjavil Boh, Aron na rozkaz Boží išiel mu v ústrety a poľúbil ho (II. Moj. 4, 27.). Bohužial, že toto znamenie lásky a úcty poškvŕňuje sa buď nečistým alebo falošným úmyslom. Tak zneužil poľúbenie i Judáš iškariotský v zahrade gethsemanskej. Nielen že v srdci mal jed a v ustách mäd, keď pristúpiv k Ježišovi pravil s pokrytým lichotením: „Zdrav buď Majstre,“ ale zradným svojima ústama opovážil sa vtlačiť poľúbenie na najsvätejšiu tvár Pána Ježiša! Judášu! nehrozíš sa zneužiť poľúbenie, tento znak lásky a úcty, za znamenie zrady? Takové poľúbenie zaslúžil od teba učenníka Majster tvôj? Poľúbenie dala mu jeho prečistá matka Maria pri jasličkách bethlehenských, a to bolo na znamenie radosti čistého materského srdca; poľúbenie dal mu nábožný starček Simeon, keď ho vzal na lokty svoje v chráme jerusalemskom, a to bolo poľúbenie srdca nábožného poľúbenie dala presvätým nohám jeho Maria Magdalena, keď sedel u večere v Bethanii, a to bolo poľúbenie pokory a kajúcnosti: ale poľúbenie, ktoré dal Judáš iškariotský Ježišovi, bolo poľúbenie pokryté, zradné, diabolské. Ach, kéžby viac nebolo vo svete bosku Judášovského! Bohužial! jakokoľvek hnuší sa pokryté poľúbenie Judášove, preca nebolo poslednie. Mnohý prijíma poľúbenie od iného v tom domnení, že pochádza od uprimného priateľa: klame sa však, lebo zriedkavé je to uprimné priateľstvo.

My niesme osamotení väzňovia, ale členy veľkej rodiny, členy spoločnosti ľudskej, tak že často odkázaný býva jeden na druhého; a preto praví sv. Písmo: „Blahoslavený, kto našiel priateľa pravého“ (Sir. 25, 12.). Predca však praví sv. Hieronym: „Môžeš ty dlho hľadať verného priateľa, veľmi ťažko bude k nalezeniu.“ Je to zriedkavý strom, ktorý nese ovocie verných srdc. Hľa, i sám Ježiš pravil k Apoštolom: „Vy ste priateľmi mojimi“ (Ján 15, 14.), a predca i medzi tými dvanásti bol pokrytec a zradca. Kde teda my najdeme takového verného priateľa, jako bol kedysi Ethai ku kráľovi Davidovi, ktorý zaprisahal sa mu a pravil: „Na ktoromkoľvek mieste budeš pane môj kráľu, buď k smrti alebo k životu, tam bude i služebník tvôj“ (II. Kráľ. 15, 21.)?

Prorok Jeremiáš horekoval si, reknúc: „Kto dá hlave mojej vodu a očiam mojim studnicu slzí, abych dňom a nocou plakal?“ Prečože narieka tak žalostne? Slyšte ho: „Jedenkaždý chráň sa blížneho svojeho a nemaj dúfanie v žiadnom bratu svojom; lebo každý brat lstive podtrhuje, a každý priateľ podvodne kráča“ (Jer. 9, 1. a 4.). Nemáme-li zvláštne za našej doby dost príčiny k podobným nárekom?

Bosk Judášov pokrytý nenie zriedkavý. Mnohí berú na seba tvár prívetivosti a uprimnosti, berú na seba rúcho ovčie, vnútri ale sú vlci hltaví (Mat. 7, 15.), tak že možno o nich povedať s Ježišom: „*Ľud tento ctí mňa ústami, ale srdce jejích ďaleko je odo mňa*“ (Mat. 15, 8.). Nad takými pokrytými priateľmi vzdychá kráľ David: „Ku mné síce pokojne mlúvili, ale lesť vymýšľali“ (Žalm 34, 20.). Sú, ktorí mäd majú na jazyku, ale jed v srdci. Taki pokrytí priatelia sú podobní labuti, ktorá má sňahobiele perie, ale pod ním je čierna jako uheľ. Sú podobní tomu popolu, ktorý zdá sa byť studeným, ale kryje žeravé uhlie. Oklamalby si sa, kebys neopatrne dôveroval prívetivej tvári, jasnému čelu, uprimným očiam a sladkým rečiam, lebo už dávno výtečný rečník rimanský Cicero povedal: „Čelo, oči a tvár veľmi často klamú, ale reč najčastejšie.“ Dobre ktosi povedal o takých pokrytých priateľoch: Ustama hovoria: „Pozdrav ťa Pán Boh,“ v srdci ale: „Vezmi ťa čert.“ Často sa stáva, že nedôverujeme tomu opravdivému priateľovi, ponevác nezná nám dosť lichotiť: dúverujeme ale tomu, ktorý sa nám zná podzlizovať, nepamätajme na to, že mnohý osožný liek je horký, mnohý škodlivý jed ale sladký.

Bosk Judášov zradný tiež nenie zriedkavý; lebo mnohí do tváre sú priateľskí, za chrptom ale nepriateľkí, a to sa za našej doby nazýva ešte i diplomatickou a politickou obratnosťou. Do tváre sa usmievajú a pochvalujú: za chrptom ale sa posmievajú a pomlúvajú. Boli takí už za doby sv. Hieronyma, lebo k Rustikovi napísal túto výstrahu: „Never lichotníkom, ktorí keď ti do tváre lichotia, za chrptom oslovské uši nad tebou delajú.“ Takoví boli Farijskí, ktorí vyslali učeníkov svojich ku Kristu Pánu s tou lichotivou rečou: „*Majstre! my vieme, že si pravdomluvný a že ceste Božej v pravde učíš*“ (Mat. 22, 16.), za chrbatom jeho ale kuli zradu, jakoby ho polapili v reči a čo buriča zažalovali u vrchnosti. Docela jináč sa zachoval Pán Ježiš, tento vzor opravdivej uprimnosti a priazni. Tomu stotníkovi v Kafarnaum nelichotil do očí, ale po jeho odchode vyslovil o ňom tú pochvalu: „Nenašiel som tolkej viery v Israelu“ (Mat. 23, 10.), kolkej v tomto pohanovi. Podobne nie do očí lichotil sv. Jánu krstiteľovi, ale u jeho neprítomnosti vydal o ňom tú chválu: „*Amen, pravím vám, medzi synami zo žien nepovstal väčší nad Jána Krstiteľa*“ (Mat. 11, 7—11.).

Bosk Judášov ziskuchtivý tiež nenie zriedkavý. Sú ľudia podobní tomu zimozelu s lístkami srdcovitými, ktorý objíma strom, ale len preto, aby ho pripravil o šťavu. Sú ľudia, ktorí sú sladkými priateľmi, dokial nám svieti slnko šťastia, dokial je plný stôl, dokial je otvorená štedrá ruka, dokial skrze nás nečo dosiahnuť dúfajú: ale obráťa sa k nám chrptom, keď nám slnko šťastia zapadne, keď je prázdny stôl, keď je prázdna ruka, keď im niesme viac rebríkom, po ktorom sa chceli dostať k nečomu. O takových priateľoch praví sv. Písmo: „*Je priateľ tovaryš stolu, a (taký) nesotrúva v deň potreby*“ (Sir. 6, 10.). Takoví priatelia sú podobní myšiam, ktoré len ta sa vláča, kde je čo pod zub; sú podobní muchám, ktoré ta priletujú, kde je pre ne pastva: nehľadajú u teba to, čo si, ale to, čo máš. Kráľ Alfons, majúc okolo seba ľudí, ktorí mu pochlebovali, vzal do hrsti zrno a predhodil ptákom. Tito prileteli a odleteli. „Hľa — pravil — takí sú mnohí priatelia! Priletia, aby čo dostali, a keď dostali, s obráteným chrptom odletia.“ Dokial Possidonius bol zámožný

a dával hostiny, mal hŕbu priateľov okolo seba: keď ale prišiel na mizinu, tí, ktorí predtým tak rádi k nemu chodievali, bočili mu. Rozžalostnený teda zalomil rukama a zvolal: „Teda to u vás bolo kupectvom, a nie priateľstvom!“ Dobre preto jeden básnik pravil:

Znaj, že dokiaľ s' šťastným, čestných máš priateľov ovšem:

Prijde-li mračno na ťa, zostaneš iste ty sám.

Nezakúsil-li to i sám Pán Ježiš? Desať ubohých malomocných volalo za Ježišom: „*Ježišu, Majstre, smiluj sa nad nami!*“ Keď ale boli očistení, vrátil sa len jeden, aby sa poďakoval; i ten nebol z Israela, ale Samaritán (Luk. 17, 13—18.). Dokiaľ Pán Ježiš zázračne krmil, nemocných uzdravoval, mŕtvých kriesil a požíval pokoj a slobodu, hrnúly sa za ním veľké zástupy, chceli ho učiniť kráľom a s veľkou slávou sprevádzali ho do Jerusaléma, volajúce: „*Hosanna!*“ Keď ale prišla jeho hodina, aby sa odovzdal do ruk hriechnych —, keď ho s potupou vláčili po uliciach a pred súd: opustili ho i sami Apoštoli, a ten zástup zabudnúc na to „*Hosanna,*“ vykrikoval na neho hrozné slovo: „*Ukrižuj ho!*“

Majme sa teda na pozore, abysme sa nedostali medzi falošných priateľov, ktorí tým sú nebezpečnejší, čím sú lichotivejší a podlizačnejší. Buďme priatelia, ale opravdiví priatelia blížnym našim, aby i na nás nepadli slova Ježišove: „*Ľud tento chválí mňa ustama, ale srdce jejich ďaleko je odo mňa*“ (Mat. 15, 8.).

Bože! nedaj, aby nás lichotníci a falošní priatelia podvodom svojim odvedli od Teba a od prikázaní tvojich. Amen.

8.

Ježiš mal trpezlivosť s Judášom zradcom; trpezlivo a s tichým srdcom snášajme i my bezprávie.

„*Priateľu, na čo si prišiel?*“
Mat. 26, 55.

Kedysi v kláštore sv. Martina nachádzal sa jeden kňaz, menom Bricius, ktorý ustavične pomlúval ho. Sv. Martin nielen že to trpezlivo snášal, ale s tým väčšou prívetivosťou k nemu sa choval, tak že sa ostatní nemálo tomu divili a proti tomu šomrali. On však im odvetil: „Ježiš mal trpezlivosť s Judášom zradcom: a ja nemalbych mať trpezlivosť s Briciom pomlúvačom?“ Bricius trpezlivosťou, ktorú mal s nim sv. Martin, tak bol konečne dojatý, že natoľko premenil sa, až i nástupcom jeho stal sa. Kdeže sa naučil sv. Martin tej prívetivosti k nehodnému Briciovi? V škole Pána Ježiša.

Ačkoľvek Ježiš Kristus, ktorému známe boly i myšlenky ľudské (Mat. 12, 25.), dobre znal i samé srdce Judáša iškariotského a jeho lakomého ducha, predsa neodpravil ho, podržal ho u seba, s veľkým snížením seba nohy mu umyl, jeho zradné úmysly pred ostatnými Apoštolmi ukryl, áno v zabrade gethsemanskej nielen prijal od neho pokrytské poľubenie, ale i oslovil ho tým láskavým slovom: „*Priateľu!*“ O, podivuhodná tichosť a láskavosť Ježišova! zdáľž ju zaslúžil nehodný učenník Judáš? Nezaslúžil ovšem: ale Ježiš Kristus chcel nám dať patrný príklad, jak láskave máme sa chovať k nepriateľom našim, bár i nehodným. I týmto príkladom privoláva nám: „*Príklad som vám dal, abyste tak, jako ja som učinil, i vy činili*“ (Ján 13. 15.). Jako ja som

bezpravie zo strany Judáša trpezlivo a s tichým srdcom snášal, tak čiňte i vy.

Čo je bezpravie? Keď kto pácha na našom dobrom mene a majetku, na tele a na duši také veci, ku ktorým nemá práva; kto odníma nám majetok a činí škodu a krivdu nám jakúkoľvek, ten pácha na nás, na našom majetku, na našom dobrom mene bezpravie a zlo; je našim protivníkom, našim nepriateľom. Nuž a toto bezpravie máme snad trpezlivo snášať a k tým chovať sa priateľsky, ktorí sú toho nehodní? Ano, a to zvláštne preto, že sme kresťania. Stala-li sa vám škoda alebo krivda buď na majetku alebo na dobrom mene, hladajte si svojim spôsobom, bár i pred súdom svoje; aby vám bola vec odňatá navrátená, škoda vynahradená a dobré meno ochráneno: ale pri tom nech v srdci vašom nezúri a nebúri, nech usta nesypú svadu a kliatbu, nech nikto nesnaží sa vyvršiť a pomstiť, lebo praví Pán: „*Mne patrí pomsta a ja odpláťm*“ (Žid. 10, 30.). Nech si tiež nikto nemyslí, že, keď mu druhý učinil zle, môže mu za to tiež: lebo „*zub za zub, oko za oko*“ bolo u pohanov (Mat. 5, 38), nesmie ale byť u kresťanov. Preto, že druhý činí zlé, máme i my činiť zlé? „*Neodplácajte zlé so zlým!*“ (Rím. 12, 17.) volá Apoštol: a čestnejšie je krivdu snášať, nežli krivdu činiť. My dľa príkladu, ktorý nám dal Pán Ježiš v zahrade gethsemanskej musíme zo srdca vyhostiť zášť, nenávisť a pomstychtivosť; to máme učiniť pre Boha, keby to bár aj nepriatelia nezaslúžili.

Milovať máme nepriateľov pre Boha, a síce proto, že nás v tom príkladom predchádza sám Boh, ktorý otcovsky milovať neprestáva i svojich nepriateľov. Čože je hriešnik? zdá-liž nie Božím nepriateľom? Predsa však praví Kristus Pán: „*Buďte dokonalí, jako i Otec váš nebeský dokonalý je; ktorý slnku svojemu velí vychádzať na dobrých i zlých, a dáva dážď na spravodlivých i nespravodlivých*“ (Mat. 5, 48. a 45.). On dáva každodenný chlieb nielen dobrým ale i zlým, nielen hodným ale i nehodným. Povedzte mi tiež: zdá-liž pokolenie ľudské od doby Adamovej nebolo hriešne a nehodné? a predsa praví Pán Ježiš: „*Tak Boh miloval svet, že dal svojého jednorodzeného Syna, aby ten, kto uverí v neho, nezahynul, ale mal život večný*“ (Jan 3. 16.). Povedzte mi: zdá-liž ti, ktorí Ježiša na smrť odsúdili, ukrižovali, ano ešte i ukrižovaného potupovali, zaslužili lásku Pána Ježiša? a predsa Pán Ježiš ešte na kríži s očima k nebu pozdviženýma a s rukama k nebu rozpjatyma prosil za nich: „*Otče, odpusť im, lebo nevedia, čo činia*“ (Luk. 23. 34.)! No, zdá-liž i my v „*Otčenáši*“ to nevyznávame, že Otec nebeský miluje i nepriateľov svojich? však sa modliavame: „*Odpusť nám naše viny*“. Ano tu lásku k nehodným predstavil nám Pán Ježiš i na obraze dobrého Pastiera, ktorý opúšťa svojich 99 oviečok, aby šiel a hľadal tu jednu, ktorá sa bola ztratila (Luk. 15, 4.).

K milovaniu nepriateľov povzbudzuje nás i to, že spravodlnosť to so sebou nese, abysme tak sa chovali k blížnym svojim, jako sa chová k nám Otec nebeský. Ach, čoby bolo z nás, keby Boh nemal útrpnosť s nami, ale vždycky len spravodlivou metlou svojou karhal nás pre hriechy a nepravosti naše? On čaká, abysme stúpili do seba; on je shovievavý, aby odpustil nám: a ty nechceš byť útrpný a shovievavý, abys odpustil blížnemu svojemu? Keď sv. Bernard bol od jedného nešlachetníka uderen v líce, prísne zakázal, aby opovážlivec preto nebol trestaný, dodajúc: „*Sluší sa, aby ten odpustil iným,*

ktorému Boh už toľkokrát odpustil.“ Len pohliadni človeče na vlastnie svoje ňádra a zpytuj sa: koľkokrát už i tebe odpustil Boh? Boloby to od teba spravodlivé, abys ty neznal milosrdenstvo k blížnemu, keď Boh — Boh veľký a všemohúci — toľkokrát preukázal tebe nesmierne milosrdenstvo svoje? Nezavazujeme sa k tomu i v každodennej modlitbe svojej, že sa my tak chceme zachovať k blížnym svojim, jako sa Boh chová k nám? však sa modlíme v „Otčenáši“ takto: „*Odpusť nám naše viny, jako i my odpúšťame vinníkom našim*“. Jestlibysme sa nezadržali dľa tohoto svojeho osvedčovania, muselibysme sa zhroziť slov Pána Ježiša: „*Tou mierou, ktorou budete merať, bude vám nazpak merano*“ (Mat. 7, 2.).

K milovaniu nepriateľov zaväzuje nás to, že sme učeňníci a služobníci Pána Ježiša. Nielen že nám dal v tom príklad, ale zaviazal nás k tomu i zreteľným prikázáním, keď pravil: „*Rečeno bývalo: Milovať budeš blížneho svojého, a nenávidieť budeš nepriateľa svojého. Ale ja pravím vám: Milujte (i) nepriateľov svojich, dobre čiňte tým, ktorí vás nenávidia, a modlite sa za tých, ktorí vám činia protivenstvo a utrhujú vám*“ (Mat. 5, 43. a 44.). Jako nový zákon je vznešenejší nad pohanstvo, ano i nad starý zákon židovský: tak tiež láska naša k blížnym musí byť dokonalejšia, jako to vysvetluje i sám Pán Ježiš, keď praví: „*Milujete-li (len) tých, ktorí vás milujú: jakú odplatu mať budete? zdáliš i publikáni to nečinia? A budete-li pozdravovať len bratov svojich, čo viac činite? zdáliš i pohania to nečinia*“ (Mat. 5, 46. a 47.)? Keď Israelskí, ktorí boli po strane Davidovej, prenasledovali voje Saulové, naraz zaznela trúba Joaba, dajúceho znamenie, aby prestali od prenasledovania: a hľa, celé vojsko Davidovo zastalo. Zdáliš nezaslúži Pán Ježiš väčšej úcty, nežli mala trúba Joabova? Keď nás hnev a rozhorčenosť búri k stíhaniu a prenasledovaniu nepriateľa, zaznieva nad nami — jako trúba — hlas Ježišov: „*Milujte nepriateľov svojich!*“ Má tento hlas odznieť nad nami bez povšimnutia? jakí učenníci bolybysme Pána Ježišovi, keby sme si nepovšimli hlasu a prikázania jeho?

K milovaniu nepriateľov povzbudzuje nás i to, že práve ono je znamením vyvolenia nášeho. Spomeňte si, jak veľký rozdiel je medzi plevou a striebrom na ohni; pleva vyblkne v rýchly plameň a škaredý dým: striebro ale len leskne sa a topí v ohni. Tak je to i s opravdivými a neopravdivými kresťanmi. Ten, ktorý je len dľa mena kresťan, v ohni rozhorčenia nad urážkou nezná na uzde zadržať náruživosť svoju; hnev vybuchne, z úst sa sype kliatba, a v srdci vre pomstivosť. Ten, ktorý je hoden skutočne nosiť vznešené meno kresťana, práve v ohni rozhorčenosti nad utrpenou škodou a urážkou leskne sa kresťanskou trpezlivosťou, a srdce jeho obmäkčené býva. Tak spravodlivý jako to striebro v ohni zkušený býva (Žalm 11, 7.).

Tak teda, keď kríž protivenstva uvalil na nás nepriateľ náš, nesme ho trpezlivo, pamätajúce, že Ježiš, ktorý sa ešte i na kríži modlil za nepriateľov svojich, volá na nás: „*Kto chce za mnou prísť, nech zapre seba, a nech vezme kríž svoj na seba a nasleduje mňa*“ (Mat. 16, 24.).

Bože! daj nám pokoja milovné srdce; aby v ňom nepanovala zášť a nenávisť proti nepriateľom našim! Amen.

9.

Judáš nehľadal milosrdenstvo u Ježiša; v tom nasledujú ho mnohí za našej doby.

„Načo si prišiel?“ Mat. 26, 50.

Preliatim nevinnej krvi poškrvená bola už prvá rodina, keď Kain zavraždil bohumilého brata svojeho Abela. Po vražde spáchanej riekol k nemu Hospodin: „*Kde je Abel brat tvôj? Čo si učinil?*“ Zdaliž vševědúci Boh nevedel, čo učinil Kain? Vedel, ale chcel, aby sám Kain vyznal zločin svoj. Nevyznal, neprosil Boha o milosrdenstvo: ale zúfal a pravil: „*Väčšia je nepravosť moja, nežli abych zaslúžil odpustenie*“ (I. Mojž. 4, 9—13.).

Judáš iškariotský, tento Kain nového zákona zdaliž ináč jednal? Ježiš Kristus, aby dokázal, že Boh nechce smrť hriešnika, ale aby sa obrátil a živ bol (Ez. 18, 30.), neodvrhol od seba ani jeho pokrytské poľúbenie; ano aby pre pokanie získal srdce jeho, oslovil ho tak láskavými slovami: „Priateľu, načo si prišiel?“ Slova tieto zajiste jako ostrý meč musely voísť do srdca jeho. Po slyšaných tak vážnych slovách čo myslíte, že mal učiniť Judáš? Zajiste jako nekdy ten marnotratný syn, vrhol sa k nohám otca svojego a hlboko preniknutý žiaľom zvolal: „Otče, zhrešil sem proti nebu a tebe“, tak mal učiniť i Judáš; mal sa vrhnúť k milostivým nohám Ježišovým, a s lútosťivým srdcom mal zaplakať: „Majstre odpusť, ja nehodný tvôj učeník prišiel som ťa zradiť.“ Neučinil tak, nehľadal milosrdenstvo.

Kéžby nemal Judáš i v tomto nasledovníkov! Bohužiaľ! má jich, za našej doby mnoho jich má. Sú to tí, ktorí hrešia, ale nepristupujú k sviatosti pokania, aby vyznali pokorne hriechy svoje námestníkovi Božiemu a hľadali milosrdenstvo a odpustenie; ačkoľvek cirkev svätá prísne jich napomína, aby aspoň jedenkrát za rok to učiniť nezanedbali.

Pravda vyznanie hriechov pred kňazom protiví sa pýche, lebo požaduje pokoru a uponíženie; vyznanie hriechov a uponíženie sa pred kňazom protiví sa zvláštne nadutosti tých, ktorí sa nad kňaza vyvyšujú a vystatujú. Dokazuje ale skutočnosť, že proti tomu, čo konať je nám odporné vyhľadávame výhovorky, a často dosť lichotivé, bár aj lživé slovo, postačuje, aby nás odviedlo od vyplnenia povinnosti. Ku príkladu: „Čo nenie tvoje, vrať tomu, komu patrí“. To je taká pravda, že ju uznať musí každý, kto má zdravý rozum a ľudské srdce. Navrátiť však, čoby sa i tebe dobre sišlo, je to pravda proti chuti. K tomu, abys nesplnil tú prísnu povinnosť navrácenia, postačí ti snad, keď diabol vlúdi do teba tu myšlenku: „Načbys navrátil, však je bohatý, a mnoho mu tým neubudlo.“ Podobne sa to má i so zpovedou. Ľudia pyšní a nadutí nemajú chuti k poniženému vyznaniu hriechov svojich pred kňazom k tomu oprávneným a splnomocneným, a tak dostačuje i to jedno nerozvážené a ľahkomyselné slovo, ktoré počujú proti zpovedi, že potom zpoveď zanedbajú, ba sebe nenávidia. Ponevác zpoveď v mnohom ohľade má veľký vliv, nielen na mravy ale i na vieru: nenie divu, že nepriatelia Pána Ježiša chcú zlámať tento mocný stĺp, ktorý podporuje cirkev jeho. Nepriatelia nestopujú vo sv. Písme tie miesta, v ktorých stojí, že a jako ustanovil Ježiš Kristus odpustenie hriechov, lebo nechcú prísť k poznaniu povinnej zpovedi. Nepriateľa

nikdy nevysvetľujú vznik a trvanie sv. zpovedi v cirkvi katolickej tak, jakoby mali dľa pravdy a svedomia to vysvetľovať: ale zamlčujú to, podstrkujúce svoje daromé výmysly a lže skutočnosti a pravde.

Nepochybujem, že ty, milý kresťane, povedomý si toho, že Ježiš Kristus ustanovil zpoveď k odpušteniu hriechov a kňazov, čo svojich námestníkov a plnomocníkov, aby jeho menom a mocou buď odpustili alebo zadržali tie hriechy zповедajúcim sa z nich. Nie proti priateľom, ale proti nepriateľom zповеди chcem obrátiť dnes reč, chcem hovoriť, jak liché a nerozumné sú tie námitky, ktoré ľudia ľahkomyselní metajú proti zповеди, vlastne ale proti stavu kňazskému; lebo nepriateľom cirkve nezáleží veru na zповеди, ale na tom, aby zkazili vliv kňazov na veriacich. —

Ačkoľvek ty námitky proti zповеди slyšať jak z úst nekresťanov, tak i z úst kresťanov, dnes zaoberať sa budem len s nekresťanskými tupiteľmi sv. zповеди.

Slyším-li z úst nekresťana tu lož: „Zpoveď vymysleli si kňazi“, tomu sa pranič nedivím. Takový nepriateľ Pána Ježiša, ktorému celé kresťanstvo je výmyslom kňazským, považuje ovšem dôsledne za kňazský výmysel i články viery kresťanskej, a tak i článok o odpuštení hriechov, o zповеди. Takový človek súdi buď ľahkomyseľne alebo zlomyseľne o cirkvi vôbec a o zповеди zvlášťne, pretože sa do veci nerozumie. Najprv musí byť presvedčený o príchode Messiáša v osobe Pána Ježiša a o neomyľnej pravde sv. evangelia; až len potom môže prísť k poznaniu toho, čo Ježiš Kristus, Syn Boží, ustanovil v cirkvi svojej k spaseniu našemu. Neboloby to nerozumné a prevrátené jednanie, keby sa nejaký zradný kresťan chcel učiť kresťanským veciam od nekresťana?

Medzitým i ten sám nepovoláný posudzovateľ a podryvač našich kresťanských vecí, keď len chce, musí sa sám sebe vysmiať, že vypustil z úst taký nesmysel: „Zpoveď vynalezli kňazi.“ Posvietme si bližšie na tú vec.

To je jisté, že keď kto čo vymyslí, nemá čistý úmysel, ale jiný pobočný, nepoctivý. Hlavný cieľ takých ľadí podvodných býva zisk. Povedzte mi už, zdáľiž to zповедanie prináša kňazovi nejaký časný zisk? Čože platíte za to kňazovi, že vás vyzповedal? Keď sa nekde zakladá fara, farníci sa dobrovoľne zavazujú, že kňazovi svojemu k napomoženiu jeho dôchodkov budú platiť — ku pr. od úvodu, sobášu a pohrābu — tak rečenú štólu: ale kdeže na svete je ta fara, alebo kláštor, kdeby sa za zповeď platila kňazovi nejaká štóla? Z toho je teda i nekresťanovi patrné, že jakási ziskuchtivosť nevymyslela zповeď.

Druhý cieľ, ktorý majú podvodníci pri výmysloch svojich, býva pohodlie a príjemnosť. Také pohodlie, takú príjemnosť, jakú prináša kňazovi zповедanie milerádbbych doprial tomu, ktorý vytrubuje zповeď za výmysel kňazský. Ačby sa v zповедnici tak 2—5 hodin nasedel, často s lačným žalúdkom všelijakého zápachu nadýchal, nedobre doslechlých slov nanapočúval, nad rozličnými hriechami rozličné rozhodnutie a napomenutie nanahovoril, potom bych sa ho zpýtal: jako je mu po chuti to pohodlie a tá príjemnosť? Jestli sa tej príjemnosti dosť nenahltal v zповедnici, prebudilbych ho v noci a zaviedolbych ho ešte k nemocným, kde kňaz častokrát svoje zdravie, ba svôj život vystaviť musí nebezpečenstvu: pri lůžku nemocného, často i v preošklivej nemoci umie-

rajúceho, snad už by len úplne prišiel k poznaniu toho, že bez rozumu len táral do sveta, keď zpoveď nazval výmyslom kňazov.

Tretí cieľ, pre ktorý boliby kňazi vymysleli zpoveď, moholby bývať snad ten, aby sa zaľúbili veriacim. No kto uverí tento nesmysel? Keby kňazi boli zrušili zpoveď, tým ovšem boliby sa zaľúbili veriacim, ktorým vyznanie hriechov a poníženie sa pred kňazom je dosť obtížne a odporné: ale keby boli chceli zaviesť zpoveď predtým nevidanú a neslýchanú, zajiste by sa boli veriaci tomu opreli a boliby sa odvolávali na to, že to jho, ktoré jejich otcovia nenasili, ani oni nosiť nebudú. Kdeže je už v dejepise to svedoctvo, že kňazi vymysleli zpoveď jako čosi nového a predtým neslýchaného? Kdeže je v dejepise to svedoctvo, že veriaci šomrali a búrili sa proti uvedeniu zpovedi jako proti novote predtým nevidanej a neslýchanej?

Týmto spôsobom teda bych zajiste k mlčaniu priviedol takového nekresťanského tlučhubu, ktorý z úst vypustiby ten nesmysel: „Zpoveď vymysleli kňazi.“ Dodalbych však k tomu, že keby Boh sám založil pravé náboženstvo, muselby v ňom ustanoviť odpuštenie hriechov, a to na ten spôsob, aby kajúci hriešnici mali nejaké jisté znamenie, že sa jim skutočne odpúšťajú hriechy. Môžem si ja myslieť jakokoľvek, že však mi Boh hriechy odpustil, nemám predsa jistoty, že mne skutočne odpustil, jestli mňa o tom skrze svojeho plnomocníka neubezpečí. Hľa, Boh dobrotivý skutočne v cirkvi kresťanskej ustanovil zpoveď za spôsob odpuštenia hriechov a kňazov ustanovil za svojich plnomocníkov, aby menom a mocou jeho dali nám to zabezpečenie: „*Odpúšťajú sa tebe hriechy tvoje*“ (Mat. 9, 5.).

O Bože, nedaj, aby nepriatelia cirkve tvojej nejakým jakokoľvek pochlebujúcim podvodom zlahčili v nás úctu a dôveru k sv. zpovedi! Amen.

10.

Judáš nestydel sa pred vševedúcim Ježišom páchať zradu, ale stydel sa vyznať ju pred nim; falošní proroci zlahčujú a tupia zpoveď.

„*Načo si prišiel?*“ Mat. 26, 50.

Keď Pán Ježiš, konajúc cestu do Jerusaléma, približoval sa k Jerichu, sedel tam slepý podľa cesty a žobral. Keď teda tento slepec slyšal, že Ježiš ide tade, volal: „*Ježišu, Synu Davidov, smiluj sa nado mnou!*“ Zastavil sa pri ňom Pán Ježiš a opýtal sa ho: „*Čo chceš, abych ti učinil?*“ On ale riekol: „*Pane, abych videl*“ (Luk. 18, 35—41.). Pán Ježiš videl jeho nešťastie, ano vševedúcnosťou svojou tiež vedel, že jeho najhlavnejšou žiadosťou je, aby dosiahol zraku, a predsa sa ho opytoval, čo chce, aby mu učinil. Prečo to? Nazdávam sa, že preto, aby slepý najprv uznal nešťastie svoje, aby keď zázračne obdrží zrak, tým viac poznal milosrdenstvo, ktoré mu preukázal Ježiš. Bohužiaľ! tak mal urobiť i Judáš iškariotský v zahrade gethsemanskej, ale neučinil. Keď Pán Ježiš po prijatom od neho zradnom poľúbení otázal sa ho: „*Na čo si prišiel?*“ mal sa zpaätovať, poznať hriešnosť svoju a s kajúcim nariekaním vyznať ohavnú nepravosť svoju, svôj ošklivý úmysel zradiť Pána Ježiša. Nešťastný Judáš, nestydel sa pred vševedúcim Ježišom páchať zradu, stydel sa ale vyznať ju pred nim.

Tá hriešna stydlivosť a neochotnosť k vyznaniu hriechov opakuje sa často i za dňov našich. Ľudia pýchou nadutí protivia sa sv. zpovedi, aby nemuseli vyznať hriechy svoje a uponížiť sa pred kňazom, ktorý splnomocnený je k vyslyšaní hriechov. Od toho, čo kto nerád činí, ľahko býva aj skrze zlomyseľných podvodníkov odveden. Bohužial! takí buď ľahkomyseľní alebo zlomyseľní podvodníci nachádzajú sa nielen medzi nekresťanskými nepriateľmi cirkve svätej, ale i medzi samými kresťanami katolikami. Čo bol Judáš iškariotský medzi apoštolmi, to sú mnohí — mena kresťana nehodní — podryvači článkov viery kresťansko-katolickej. Miesto toho, aby mali detinnú poslušnosť a podanosť k matke cirkvi, ešte aj iných bludom a lžou odtrhujú od toho, čo Ježiš Kristus ustanovil v cirkvi svojej k nevyhnutelne potrebnému odpusteniu hriechov a k večnému spaseniu, ľahkomyseľne, keď nie zlomyseľne odvádžajúce svojich blížnych od sv. zpovedi a vypúšťajúce zo svojich nerozumných úst jedovaté šípy proti sv. zpovedi.

Ponevác je to vec tak vážna a do spasenia duší siahajúca, predovzalom si dnes opäť zastaf sv. zpoveď, a to — bohužial — proti zradným kresťanským tupiteľom sv. zpovedi.

Jako nactiutrhačné jazyky keď napadnú i toho najpocitivejšieho človeka, mnoho zlého vymýšľajú na neho a buď zo zášti alebo závisti lživým jazykom pripisujú mu mnohé veci, bez toho, žeby sa o nich dôkladne presvedčili: tak je to i so sv. zpoveďou. Zľahčujú zpoveď v sebe a v iných podobne tou bezochívou lžou, že zpoveď vymysleli kňazi. Nechcem opakovať, čo som povedal v tej veci proti nekresťanským tupiteľom sv. zpovedi, ačkoľvek to platí i zradným kresťanským jej tupiteľom: ale priložím k tomu nové dôvody, aby ch odrazil jejich jedovaté šípy proti sv. zpovedi.

Že kňazi vymysleli zpoveď? Proti tomu neustupne zotrávam pri tej otázke: ktorí to kňazi vymysleli tú zpoveď? Menujte mi jich! Menovať známe tých, ktorí nejakú pobožnosť, nejaký sviatok, nejakú pieseň uviedli v cirkvi: menujte mi teda tých, ktorí uviedli zpoveď, ktorá preda je omnoho vážnejšou vecou, nežli nejaká pobožnosť, nejaký sviatok, nejaká pieseň. Keby boli kňazi vymysleli zpoveď: buď to učinil jeden alebo viac kňazov. Jeden to učinil? Boliby to prosím ostatní kňazi od neho prijali a tým spôsobom predtým neslýchanú farchu na seba uvalili? Boliby veriaci takej novote a tak telesnému človeku odpornej veci sa podrobili? Boliby kedy i kňazi i veriaci na seba vzali také jarmo bez všetkého odporu? Boli by tomu sa nielen obecní ľudia ale i cisári, králi a kniežata podložili bez pobúrenia mysle? — Viac kňazov to učinilo? Platí-li to jinde, platí to i tu, že „Kolko hlav, tolko rozumu“: možno-li teda zdravému rozumu prísť na tú myšlienku, že mnoho kňazov, v náhľadoch a ohľadoch tak jeden od druhého odchýlnych, jedným okamychom prišlo na vymyslenie predtým neobyčajnej a neslýchanej zpovedi? Boloby to nemožným bývalo, boloby nemožnym bývalo spolu i to, aby boli ostatní kňazi, cisári, králi, kniežata a veriaci prijali zpoveď bez odporu a zbúry. Jej vymyslenie a uvádzanie boloby sa stretlo s odporom a zbúrou: kde je ale v dejepise naznačený taký odpor, taká zbúra? Dejepis naznačil nekedy i nepatrné maličkosti, nebolby poznačil vec tak vážnu, jako je zpoveď? nebolby naznačil

boje a odpory pri uvádzaní takej novoty? Krem toho tážem sa: vymysleli zpoveď kňazi latinskej alebo gréckej cirkve? Jestli latinskej: jako sa zpoveď dostala do gréckej cirkve? Jestli kňazi gréckej cirkve vymysleli zpoveď: jako sa ona dostala do latinskej? Zpoveď bola i v latinskej i v gréckej cirkve neustále: teda povstala z jedného spoločného pôvodného žriedla, zo samého Pána Ježiša.

Slyším však tých, ktorí nemajú chuti k vyznaniu hriechov a k poníženiu sa pred zpovedníkom, odvolávať sa na to, že pod pápežom Innocentom III. r. 1215. uvedená bola zpoveď, lebo cirkevný snem v rímskom lateranskom chráme shromaždený, vydal pod punktom 21. ten zákon: že každý veriaci je povinnen aspoň jedenkrát za rok k tomu ustanovenému kňazovi zpovedať sa z hriechov svojich. Nasleduje-li z tohoto príkazu ustanovenie predtým neobyčajnej zpedi? Keď cirkev videla nedbalosť veriacich vo vybavovaní zpedi a vyslovila, že jedenkaždý je povinnen aspoň jedenkrát za rok sa zpovedať, snad zaväzuje k tomu, čo predtým nebolo? Vidme to v príklade. Pred pár rokami vydaný bol v našej krajine zákon, že každý je povinnen s koncom roku vyplatiť svoju daň, tak že keď si ju nevyplatí, v nastávajúcom roku nemá právo volenia. Komuby už napadlo tvrdiť, že týmto zákonom uvedená je predtým neobyčajná a neslýchaná daň? Druhý príklad. Keby rodičia pozorovali, že syn nechodí do kostola a povedaliby mu: „Od tejto doby, keď aspoň každú nedeľu ráno nepojdeš do kostola, nedostaneš obeda“, komuby napadlo, že rodičia týmto svojim prikázáním uviedli v rodine svojej predtým neobyčajné a neslýchané chodenie k službám Božím? Cirkev podobne v tom sneme lateranskom zakročila prísne proti zanedbaniu zpedi, neuviedla ale zpedi, jako nejakú novú vec, do života. Abych viac neriekol, pripomenem len sv. Basila, ktorý 800 rokami pred tým lateranským snemom takto sa vyslovil: „Hriechy musia nevyhnutelne vyjavené byť tým, ktorým vysluhovanie sv. sviatostí sverené je.“ Myslím, že toto dostačuje k zacpaniu tých nerozumných úst, ktoré ustrkujú až hen na r. 1215. Dodám k tomu ešte len toto poznamenanie: cirkev grécka asi 300 rokami pred tým lateranským snemom odtrhla sa od latinskej cirkve, a asi 160 rokami pred týmže snemom obnovila svoje nešťastné odtrhnutie, predca ale i v nej je zpedi: teda dávno pred lateranským snemom bola zpedi v obidvoch cirkvách; keby cirkev grécka nebola bývala presvedčená, že zpedi je z ustanovenia Ježiša, ale že je výmyslom latinských kňazov, bolaby ju zrušila, keď sa odtrhla od latinskej cirkve; tým menej by ju bola po odtrhnutí sa prijala od snemu lateranského r. 1215.

Darmo hovoria tí, ktorí nemajú chuti k zpedi, že však nečítame v evangelium, žeby bol Ježiš Kristus vyslychal zpedi. Tak hovoriť znamená žartovať so sv. vecou, nie ale vážne, jak sa sluší hovoriť. Ježiš Kristus jako vševedúci i bez zpedi znal hriechy jednohokaždého, i bez zpedi mohol povedať kajúcemu: „Odpúšťajú sa tebe hriechy tvoje“ (Mat. 9, 5.). Apoštolom svojim a jejich nástupcom v úrade apoštolskom dal síce moc rozviazať alebo zaviazat, odpustiť alebo zadržat hriechy (Mat. 16, 19. Jan 20, 23.), ale jim nedal vševedúcnosť: aby teda mohli rozsúdiť, zdáliž majú odpustiť alebo zadržat, musia mať najprv vedomosť o hriechoch človeka, a k tejto vedomosti prísť môžu len tak, keď kajúci vyzná jim hriechy svoje.

Že zpoveď bola už za doby Apoštolov, svedkom je sv. Jakub, keď píše: „*Vyznávajte sa teda jedni druhým z hriechov svojich*“ (5. 16.). A sv. Ján k tomu dodáva: „*Jestli vyznáme hriechy svoje, verný je (Boh) a spravodlivý, aby nám odpustil hriechy naše*“ (I, 1, 9.). Ďakujme teda Kristu Pánu za tu veľkú milosť, že v cirkvi svojej ustanovil rozdavačov tajomstiev svojich (I. Kor. 4, 1.), aby nám jeho menom a mocou odpúšťali hriechy naše. Nech ďaleko sú od nás ti, ktorí lžou a podvodom chcú nám znechutiť sv. zpoveď a tým vytrhnúť nám z rúk tak mocný a spasiteľný prostriedok k odpušteniu hriechov.

Bože, nedaj, aby nás kdejakí falošní proroci pripravili o úctu a dôveru k sv. zpovedi. Amen.

11.

Ježiš činí výčitku Judášovi; mnohí zasluhujú tú prísnu výčitku pre ich nevernosť naproti Ježišovi a cirkvi jeho.

„*Judášu, poľúbením zradzuješ Syna človeka?*“
Luk. 22, 48.

Naša mládež školská čím ďalej kráča z triedy do triedy vyššej, tým viac utráca úctu ku kresťanstvu. Čo je toho príčinou? Já naléžam ju v tom, že nebýva oboznamovaná ani s tými velikánami učnosti a svätosti, ktorí jako najjasnejšie hviezdy leskli sa nad svetom, ale čo hviezdy cirkve. Mládež pozná cisárov, konsulov, vôdcov a senatorov, rhetorov a poëtov ano i otrokov rímskych a gréckych, i prichádza k tomu bludu, že len pohanstvo bolo v stave vychovať veľkých mužov. Je to klam. Práve ti najzaslúženejší, najvýtečnejší a najvlasteneckejší mužovia zakúsili najväčší nevďak a sišli so sveta zavraždením nevďačným, zradným, zákernickým. Najvýtečnejší rečník rímsky Cicero hladan bol tiež na takú smrť, tak že musel sa dať na útek, nesený na nosidlovej stolici skrze svojich otrokov. Keď bol už špehúnami obštúpený, zakázal otrokom svojim použiť zbraň proti nim, aby sa nepovedalo, že čo burič polapen bol. Keď však zo zavrenej nosidlovej stolice vystrčil hlavu von, Popilius Laenas, na svobodu prepustený otrok, ktorého Cicero pred súdom s dobrým výsledkom bol obhajoval, odsekol mu hlavu a zanesol ju konsulovi Antoniovi, aby sa mu zavďačil. Nad ty tri rany, ktoré mu do tyla zaťal Popilius, bola zajiste väčšou tá, ktorá prenikla mu srdce, keď videl, že tie rany prichádzajú od nevďačníka. Podobnou ranou preniknuté bolo zajiste i srdce Pána Ježiša v zahrade gethsemanskej, keď videl, že zrada prichádza od jeho vlastného učenníka; lebo — jako pravil už nekdy pohanský dejepisec Livius — ťažší boj je proti neverným, zradným a pretváreným priateľom bojovať, nežli proti otvorenému a zjavnému nepriateľovi. Jak bolestne to muselo padnúť Ježišovi, keď mal sa stať obeťou zrady Judášovej, poznať z jeho slov, ktoré po prijatí od neho poľúbení falošnom povedal k nemu; reknúc: „*Judášu, poľúbením zradzuješ Syna človeka?*“ Tak pravil, aby sa Judáš snad nedomnieval, že bezbožným chytráctvom svojim ukryl svoj zradný úmysel pred vševediacim okom Majstra svojeho. Čo Pán Ježiš nedocielil prívetivými slovami: „*Priateľu, načo si prišiel*“, to chcel docieľiť prísnu výčitkou: „*Polúbením zradzuješ Syna človeka?*“

Kéžby nebolo tých Judášov i za našej doby, ktorí tú prísnu výčitku zasluhujú od Pána Ježiša a od sv. cirkve jeho! Snad ju zasluhujeme i my sami, bez toho žebysme si jej povšimli k pokaniu.

Plinius, tento veľký znalec prírodných vied zo starého sveta, vypráva o kukučke, že klade vajíčka do cudzieho hniezda. Keď pod cudzím kriedlami vyliahnú sa kukučata a odrastú, zmocnia sa hniezda a vyženú z neho matku, ktorá ich odchovala. Taký nevďak zakúsil Pán Ježiš od Judáša. Nielen že ho povýšil nad ľudí zo zástupu, ale i nad 72 učeníkov, učiniv ho Apoštolom, aby ho vychoval za knieža v kráľovstve svojom, a hľa práve on ho zradil a vydal do rúk nepriateľov. Tak to činia mnohí dosavád s Ježišom a so svätou cirkvou jeho, znajúce len nevďakom a zradou odplácať dobrodenia. Mnohým dal Boh tú milosť, že sa nenarodili medzi divochami a pohanami, ktorí neznajú ani ľudskosti ani božej prírody, ale že sa narodili z kresťanských rodičov, a hneď po svojom narodení prijatí boli skrze sv. krst za synov božích a za dedičov kráľovstva božieho: a hľa, i títo potom, keď odrástli obracajú jazyk a pero proti Bohu a učeniu a prikázaniu jeho! Pápeži a biskupi, kniežata a mocní tohoto sveta naskladali veľké obete na oltár cirkve svatej, aby si pozakladala školy a podpory študujúcich, žeby si tak vychovala kňazov a učencov, ktoríby potom slovom a príkladom, jazykom a perom rozširovali kráľovstvo božie na zemi a bránili pravdu božiu proti tupiteľom a nepriateľom: a hľa, mnohí, ktorí vo školách katolíckych, pri štipendiách katolíckych, ba snád pri polievkach kláštorských boli odchovaní a k stavu privedení, zabúdzajú na nevďačnosť, hubujú a broja proti cirkvi a jej služebníkovi.

To sa vôbec pokladá za veľkú potupu, keď kto opustí zástavu kráľa svojeho, na ktorú prisahal, a nedrží sľub, ktorý svojemu pánu učinil. Pri tomto nemyslíte len na Judáša iškariotského, ktorý uskočil od Ježiša a odskočil k nepriateľovi jeho: je takých Judášov viac menej i za našej doby medzi nami. Pri sviatosti birmovania prisahali vernosť na zástavu sv. kríža, že keby mali i protivenstvo ba i smrť podstúpiť za Ježiša a jeho sv. učenie, verní mu zostanú; pri sviatosti stavu manželského podobne prisahali na sv. kríž, že vo vernosti a svornosti, nielen v šťastí ale i v nešťastí zostanú jedným telom a jedným srdcom až do smrti; pri sviatosti pokania zaväzovali sa slavnostným sľubom, že sa budú pridržať Boha, odporovať telu, svetu a diablu, že budú nenávidieť hriech a vyhybať každej príležitosti k hriechu: ale jak mnohí birmovanci a manželia zadržali svoju prísahu, jak mnohí hriešnici zadržali svoj sľub, ktorý pri sv. zpovedi učinili?

My sa desíme nad Judášom iškariotským, že sa opovážil k poslednej večeri a že hneď po tej prevznešenej poslednej večeri, kde požíval najsv. telo a krev Pána Ježiša, odišiel, aby priviedol krvolačný zástup do zahrady getsemanskej a spáchal na ňom ohavnú zradu: ale pri tom zabúdzame, že mnohí podobne činia. Jakó Judáš, keď už diabol vošiel do neho (Jan 13, 2.) opovážil sa prijať z rúk Pána Ježiša najsv. sviatosť tela a krve jeho: a predsa sú, ktorí v stave zamlčaného ťažkého hriechu bez svatobného rúcha milosti Božej opovažujú sa pristúpiť k nebeskej hostine, svatokrádežne prijímajúc najsv. sviatosť tela a krve Pána Ježiša. My sa hrozíme, že Judáš zradil Ježiša nepriateľom: ale nečinia to podobne tí, ktorí do srdca svojého, prv nežby boli

z neho skrze opravdivé pokanie a skrze uprimnú zpoveď vypúdili hriechy a diabla, opovážili sa prijať Pána Ježiša v najsv. olt. sviatosti? My sa desíme nad tým, že Judáš, keď ostatní Apoštoli s Pánom Ježišom oddali sa diekovčeniu a chválospevu (Mat. 26, 30.), odišiel, aby sa spojil s nepriateľom: ale zdáliš nečinia podobne ti, ktorí už vtedy, keď ešte pobožné duše trvajú pri modlitbách po sv. prijímaní, idú do krčmy, aby zas začali slúžiť diablovej skrze nemiernosť a pijanstvo; ti, ktorí sotva že pri sv. prijímaní stali sa chrámom Božím, už sa sháňajú za príležitosťami k chlipnosti, aby opäť poškvrnili na sebe chrám Boží; ti, ktorí sotva že vo svatobnom rúchu milosti božej brali účasť za stolom Ježišovým, už to rúcho opäť trhajú, poškvrnújú a šliapajú rozličnými hriechami a nepravosťami.

Nám je to temer nepochopiteľné, jako mohol Judáš opustiť svätú spoločnosť Ježišovu a zablúdiť do spoločnosti úhlavných jeho nepriateľov: čože mala hľadať holubica medzi krkavcami? služebník Ježiša medzi služebníkmi Beliala (II. Kor. 6, 15.)? Služebník Ježiša nemá čo hľadať tam, kde nenie Ježiša; lebo on — jako sám pravil — je len u prostred tých, ktorí sú v mene jeho po hromade (Mat. 18. 20.). Judáš šiel do spoločnosti zlostníkov, aby jim zradil Syna človeka. Zdáliš za našej doby niesu, ktorí v rozličných spoločnosťach zrádzajú Syna človeka a jeho sv. cirkev? V chráme tam poboskajú Ježiša, ale von z chrámu sú jeho zradcami. O tej veci, ktorú boli slyšali v chráme od oltára, z kazateľnice, ba i v zpovedelnici, odišli hubovať do krčmy a poradiť sa o nej s obrezaným pálenčiarom. V tej veci, v ktorejby čo kresťania katolíci mali sa postaviť s tými, ktorí sú za cirkev, hulákajú s neznabohami a nevercami proti Kristu, proti cirkvi, proti tomu, čoby jim malo byť sväté. Judáš zapredal Ježiša za 30 strieborných: Judášovia našej doby ale dajú sa kúpiť i za levnejšiu cenu; za flašku toho páleného, poctivých ľudí nehodného jedu, zapredajú svoju česť a svoju povinnosť, ktorú majú k cirkvi a k veciam sv. náboženstva. Dajte jim len piť, a vyhodia i ten sv. kríž zo školy i ty knihy, v ktorých mládež kresťanská nenajde ani mena Ježiš. V chráme snad sa ešte modlili za sv. otca a za duchovný stav, von z chrámu schvalujú násilné olúpenie sv. Otca a hulákaliby i s tými, ktoríby šli rabovať duchovnému stavu.

Nedopusť, o Pane Ježišu Kriste, abysme sa stali v nečom nevernými Tebe a sv. cirkvi Tvojej. Amen.

12.

Ježiš napomína Judáša slovami: „Polúbením zradzuješ Syna človeka!“ — I my sme povinní úprimne a prívetive napomínať svojich bližných.

*„Judášu, polúbením zradzuješ Syna človeka?“
Luk. 22, 48.*

Hovorí sa: „Dobré slovo najde vždycky dobré miesto“. Tak je; slovo úprimné a prívetivé účinkuje na srdce a získa ho. Zo sv. Písma st. zákona známe, že keď Asver kráľ, pomstychtivou radou Amanovou navedený, vydal rozkaz, aby židia po celej jeho deržave v jeden deň boli prepadení a povraždení, kráľovna Esther svojím úprimným slovom tak získala jeho srdce, že ten

ukrutný rozkaz odvolal. Hľadíme-li ale do nového zákona prichodí nám sa tázať: čoby bolo bývalo zo ziskuchtivého Matúša, z klamavšieho Zacheja a necudnej Magdaleny, keby Ježiš Kristus svojou úprimnosťou a prívetivosťou nebol ich naklonil k pokaniu a k polepšeniu života? S takou úprimnosťou a prívetivosťou choval sa i Pán Ježiš k Judášovi iškariotskému v zahrade getsemanskej, aby ho pohol k poznaniu svojej nešlechtnosti a k pokaniu. Jak srdečné boly to slova Pána Ježiša, keď prijímajúc od neho i ten falošný bosk pravil: „*Priateľu, načo si prišiel?*“ A keď ani táto srdečnosť jeho neproskla, oslovil ho jeho vlastným menom a upozornil ho na nešlechtnosť jeho, reknúc: „*Judášu, poľúbením zradzuješ Syna človeka?*“ Zajiste slova tieto nič iného v sebe neobsahujú, nežli to uprimné napomenutie: Priateľu, zpaňatuj sa na to, čo činíš! Poľúbenie, toto znamenie úcty a lásky zneužívaš za znamenie zrady, a to k zradeniu Majstra tvojeho, k zradeniu Syna Božieho? Dobre si rozváž, čo činíš!

Kéžbysme nasledovali tento príklad Pána Ježiša! Úprimným a prívetivým napomenutím mohlibysme učiniť premnoho dobrého, privedúce poblúdilych na cestu pravú. Ale, bohužiaľ, my tento skutok milosrdenstva tak často zanedbávame a poblúdilych blížnych nechávame hynúť i na tele i na duši. Preto dnes rozjímať budeme, že sme povinní napomínať, ale úprimne a prívetive napomínať blížnych svojich, aby do seba vstúpili a sa polepšili.

Keď hovoríme o povinnosti napomínania, musíme podotknúť, že nenie napomínanie jako napomínanie. I Aman napomínal Asvera: ale k nespravodlivému vraždeniu. I David napomenul Joaba, aby Uriáša postavil do prvého válečného šíku: ale s hriešnym úmyslom, aby tak zo sveta bol odkludený. Keď hovoríme o napomínaní, rozumieme napomínanie k dobrému, čo je našemu blížnemu k časnému, zvláštne ale k večnému prospechu. Tak napomínal Pán Ježiš apoštolov a zástupy; takým napomínaním plné sú listy sv. Petra, Pavla a jiných apoštolov; takým napomínaním — jako znáte z vlastnej skúsenosti — sú tie otcovské slova, ktoré hovorieva kňaz zvláštne v zpovedelnici a na kazateľnici. Pravda, vy hovorievate, že napomínať veriacich k dobrému náleží k povolaniu a úradu kňaza, pri tom však sa mýlne nazdávate, že napomínať k dobrému nenie tiež vašou, a to mnohokrát i prísnou povinnosťou. Aby naše napomínania, ktoré udelujeme v chráme, priniesly tým bezpečnejší úžitok i von z chrámu, musíte i vy nás podporovať a príklad náš vo vašej domácnosti alebo i vo verejnosti nasledovať; vy musíte nás zastupovať tam, kdeby naše napomenutie bolo potrebné a užitočné.

Abyste ale nezanedbávali napomínania blížneho, k tomu chcem vás pozvudiť tým, keď vyložím, že to máte činiť z lásky k Bohu a k blížnemu, ano i z lásky k samým sebe: lebo konečne pred Bohom prospeje to nám.

K čomu Boh stvoril, vykúpil a posväcuje ľudí? pravda k životu večnému? Čo teda viera a prikázanie Božie stavajú, to nevera a hriechy kazia na diele Božom. Hriechom a nesvedomitosťou boloby, keby sme ľahostajní boli k tomu, keby sme videli zlomyslníka kaziť stromy a úrodu, lesy a pole: tým viac hriechom a nesvedomitosťou boloby, keby sme chladne, ľahostajne a nevšímave hľadeli na to, keď nevera a nemravnosť porušuje a uvádza v zkažu dušu nesmrteľnú, ktorú Boh Otec stvoril k životu nebeskému, Boh Syn predrahou

krvou svojou vykúpil zo zatracenia večného a pripravil pre nebeské kráľovstvo, Boh Duch sv. toľkými milosťami posväcuje a rúchom milosťi Božej zaopatruje pre dosaženie spasenia večného. Na tom teda musí byť každý, aby žiadna tak drahá duša nesmrteľná nezahynula, a to sa stane, keď spasiteľným napomínaním privedeme poblúdivých na dobrú cestu a prispejeme k tomu, aby nezahynula. Ach, čože povieme v deň súdny tomu nebeskému Súdcovi, keď nám bude činiť výčitky, že sme mlčali tam, kdeby naše uprimné napomínanie bolo prispelo ochráneniu tej alebo inej duše od zatracenia večného! Milujeme-li opravdive Boha, musíme na tom byť, aby pre mlčanie naše nezahynula žiadna duša, toto prevznešené dielo jeho.

Druhé z hlavných dvoch prikázaní je: „*Miluj bližneho svojego jako seba samého*“, a tak to, čo sami sebe prajeme, máme dopriať tiež bližnemu svojemu. Láska tato však, je li opravdivá, musí sa javiť i skutkami; lebo láska bez skutkov je kvet bez ovocia; je strom krásny, ale neužitočný. Láska javí sa vo skutkoch nielen tak, keď buď časné alebo duševné dobrodenie bližnemu preukazujeme, ale i tak, keď od neho odstraňujeme to, čoby mu buď na tele a časných veciach alebo na duši a spasení večnom škodiť mohlo. Toto odstránenie časnej a večnej škody od bližneho deje sa skrze úprimné napomínanie, keď ho upozorňujeme na to, čoby mu bolo záhubným; keď mu radíme, aby vyhnuť tomu, čoby mu bolo škodlivým. Preto nás napomína sv. Jakub: „*Bratia moji, jestližeby kto z vás poblúdivil od pravdy, a nektoby ho obrátil, má vedieť, že kto odvráti hriešnika od blúdnej cesty jeho, vyslobodí dušu jeho od smrti*“ (5, 19. a 20.). Nie zo srdca láskavého, ale zo srdca bez lásky teda pochádza to daromné slovo, ktoré často slyšať i zo samých úst kresťanských: „Čo mňa do koho? Nech si každý robí čo chce, já nebudem za nikoho odpovedať.“ Koľko slov, toľko chyb. Mój milý kresťane, nenie Ťa do nikoho? prečo teda nazývaš ho bližným svojím? Nenie Ťa nič do toho, ktorého milovať máš jako seba samého? — Ty pravíš, aby si každý robil, čo chce? Nechal Kristus Pán, nechali apoštoli každého robiť, čo chce? Kamby sme prišli, keby každý smel činiť, čo (i dľa svojej zlostnej a hriešnej vôle) páchať chce? Ty pravíš, že nebudeš odpovedať za jiného? Oj budeš odpovedať za to zlé, čo si mohol prekaziť tvojím napomenutím. Čobys riekol o tom človeku, ktorýby vzniklý oheň zanedbal zhasiť? neboľby pre svoju nedbalosť zodpovedný za škodu, ktorá potom povstala skrze oheň zmocnený a rozšírený? Zvláštne vy rodičia, vrchní a predstavení pamätujte na to, že keď iných, zvláštne vás, ktorí z povinnosti máte dohliadať na vám sverených, týkajú sa tie slova Božie: „*Kebych já riekol bezbožnému: „Smrťou umreš“ a nezvestovalbys to jemu ani (bys jemu) mluvil, aby sa odvrátil od cesty svojej bezbožnej, umre ten bezbožný v nepravosti svojej: ale krev jeho z ruky tvojej vyhľadávať budem*“ (Ez. 3, 18.). Nehovorte: „Načo napomínať? však mňa neposlechne“. Kto vie, zdáľiž neposlechne; nieste v tom vševedúci. Keby aj neuposlechol, to bude jeho vecou, nie ale vašou, ponevác ste učinili, čo ste mali urobiť. Slyšte opäť slova Božie: „*Jestlibys ty zvestoval to bezbožnému, a on neodvrátilby sa od bezbožnosti svojej: on zajiste umre v nepravosti svojej, ty ale vyslobodíš dušu svoju*“ (Ez. 3, 19.).

Keď však napomenúť chcete blúdneho, zachovajte v tom i čas i spôsob. Neučiníte-li tak, zostane vaše napomenutie bez túženého dobrého výsledku.

Roľník neide siať, keď je zem nepripravená a keď zúri víchor, tak i napomenutie má sa diať vtedy, keď je srdce k tomu pripravené a nezúri v ňom náruživosť. Roľník nevysype celé vreco zrna na roľu, ale rozsieva po hrstkách: tak i pri napomenutí netreba toho mnoho sypať jako z vreca, bez konca a kraja. Málo dobrého zrna skôr sa ujme a prinesie hojnejšej úrody, nežli leda-jaké a s plevou pomiešané. Dať niekoľko vážnych slov na rozmyšlenú, viac účinkuje, nežli dlhým rečnením a vytykovaním ohlušit jiného. Jestli kde, tu škodí to mnoho.

Bože, daj, abysme ani nezanedbali spasiteľné napomínanie, ani od seba neodvrhovali napomenutie k dobrému. Amen.

13.

Ježiš darmo napomína Judáša; poľutovania hodný je stav zatvrdlivého hriešnika.

„Judášu, poľúbením zradzuješ Syna človeka?“
Luk. 22, 48.

Že sa i to najlepšie semä neujme, toho príčinou nebýva zrno, ale často sama zem; jako to vyslovil i Pán Ježiš v podobenstve o hospodárovi, ktorý vyšiel, aby zasial semä na roli svojej, keď pravil: „*A jiné (semä) padlo na skalú, a keď vzišlo, uvädlo, preto že nemalo vlahy*“ (Luk. 8, 6.). Tak je to i s tým najúprimnejším a najlepším napomínaním; padne-li na tvrdé a surové srdce, neujme sa. Škoda bolo slova. Toho príklad máme na Judášovi iškariotskom. Dostkrát slýchal, že: „*Nesnadno je boháčom vojíst do kráľovstva nebeského*“ (Mat. 19, 23.), ale on si toho nevšímal, aby vzal na uzdu lakomstvo svoje. Keď Maria Magdalena vyliala drahú masť na Ježiša, aby dľa obyčaja tej zeme poctila Pána Ježiša, a lakomému Judášovi ľúto bolo, že Magdalena vynaložila to na drahú masť, čo mohla strčiť do vreca jeho, ujal sa jej Ježiš proti šomrajúcemu lakomcovi, aby ho odučil od toho zlého ducha lakomosti (Mat. 26, 8—14.). Keď bol poznal, že Judáš varí v mysli svojej, jakoby dostal tie striebornáky, ktoré boly slúbené tomu, kto zradí Ježiša, dával výstrahu: „*Beda človeku tomu, skrze ktorého (Syn človeka) zraden bude*“ (Luk. 22, 22.). Všetko to padalo u Judáša na srdce tvrdé jako skala. Ešte i vtedy, keď na čele ozbrojeného zástupu pritiahol do zahrady gethsemanskej, nepohly ho ani tie láskavé slova: „*Priatelu, načo si prišiel?*“ Ešte jedenkrát a to zjavnými a dôraznými slovami dotieral na neho Pán Ježiš, aby si nemyslel, že pred vševéduším okom jeho ukrytá je jeho zlosť, a pravil: „*Judášu, poľúbením zradzuješ Syna človeka?*“ Jeho srdce však ešte i vtedy zostalo tvrdé jako skala, neprijalo napomenutie k pokaniu.

Jakým bol Judáš iškariotský, takým býva i nešťastný zatvrdlivý hriešnik; navzdor všetkým i tým najúprimnejším napomínaniam zostáva nepohnutý, nekajúci. Chráň Boh dobrotivý jedného každého človeka od takového nešťastia! Abysme ale tým dôkladnejšie poznali ten poľutovania hodný stav zatvrdlivého hriešnika a chránili sa od podobnej zatvrdlivosti srdca, dnes o tom budeme rozjímať.

Tej múdrosti, o ktorej hovoril kedysi Pythagoras, že záleží v tom, málo slovami mnoho povedať, najlepšie rozumel Pán Ježiš, zvláštne vo svojich

krásnych podobenstvách. Tak to učinil v tom podobenstve o rozsieváčovi a semene. Jedno z nich padlo na skalú, a tou skalou — praví učený vykladač sv. Písma Cornelius a Lapide — je zatvrdlivé srdce nekajúceho hriešnika. Jako na tej skale nenie zeme, ktoráby prijala semä, tak ani nekajúci hriešnik nemá srdca k prijatiu spasiteľného napomenutia. Jako tá skala nemá vlahy, aby zúrodnilo semä: tak ani srdce nekajúceho nemá rozvahy k tomu, aby nahliadlo potrebu pokania. Jako v tej skale popustí sa koreň: tak ani v pokazenej vôli zatvrdlivca neujme sa nejaké spasiteľné predsavzatie. Zátvrdliví hriešnici môžu ale tiež pripodobnení byť tým pohanským strieborným a zlatým modlám, o ktorých praví kráľ David, že majú oči, ale nevidia; majú uši, ale neslyšia; majú ústa, ale nemluvia; majú ruky, ale nechmatajú; majú nohy, ale nekráčajú (Žalm 113, 13.). O duševnom živote zátvrdlivého hriešnika dajú sa trefne povedať tie slova Zjavenia: „*Máš meno, jakobys bol živý, ale si mrtvý*“ (3, 1.).

Zatvrdliví hriešnici majú oči, ale nevidia. Pred nimi sú čnosti a dobré skutky spravodlivých: ale oni tak sa k tomu chovajú, jakoby jich ani nevideli; nevšímajú si jich. Podobní sú tým zátvrdlivým židom, ku ktorým pravil Pán Ježiš: „*Nechcete-li veriť mne, skutkom verte*“ (Jan 16, 38.). Pred nimi sú tisíce stvorených vecí, aby z nich poznali všemohúcnosť a velebnosť Božiu: ale oni pri pohľade na stvorené veci ani nemyslia na Stvoriteľa, aby sa pokorili pred ním; pri užívaní stvorených vecí k životu ani nepomyslia, aby vzdali chválu nebeskému dobrodincovi. Vidia toľkokrát ten sv. kríž, ale odvracajú sa od neho jako ten nekajúci lotor, a nepomyslia, že i za nich umrel Pán Ježiš, aby mali život večný. Oni tak často vidia pochovávať mrtvých, a nepomyslia na to, že jim tiež nekdý, a to snad nenadále nastane smrť a potom súd (Žid. 9, 27.). Vidia dobré i zlé, a nepomyslia, že musí byť za hrobom spravodlivosť, ktorá odplatí dobré a trestať bude zlé. Sú jako slepý, bludiaci po širokej ceste svevolného života, a nepomyslia, že nenadále padnúť môžu do jamy, do tej jamy nešťastnej, o ktorej praví Ježiš: „*Tam bude plač a škriepanie zubov*“ (Mat. 8, 12.).

Zatvrdliví hriešnici majú uši, ale nie k tomu, čoby jim bolo k spaseniu. Nemajú uši pre slovo Božie, ktoré zanedbávajú. Jestli pre oko ľudské dostavia sa snad nekdý i do toho chrámu Božieho, nevšímajú si slova Božieho. Podobní sú tým zatvrdzým židom, ktorí pred múdrou rečou sv. Štefana zacpali uši svoje, ba od hnevu pukali sa v srdciach svojich a škriepali zubami na neho (Sk. Ap. 7, 54—56.). Sú podobní tým, ktorí odporovali Noemovi, keď ich napomínal k pokaniu a hrozil im potopou sveta. Sú podobní zlostnej kráľovnej Jezabel, ktorá miesto toho, aby napomenutie od proroka Eliáša bola prijala, prenasledovala a stíhala ho na smrť. Darmo jich kto upomína na prikázania Božie; oni sú podobní zatvrdzému Faraonovi, ktorý v zlosti svojej Mojžišovi, zvestovavšiemu jemu rozkaz Boží, aby prepustil ľud istraelský, odvetil: „*Kto je (to ten) Pán, abych poslechol hlas jeho a prepustil Israela? Neznám (toho) Pána a neprepustím Israela*“ (II. Mojž, 5, 2.). Keď Ježiš Kristus uzdravoval hluchého, zavzdychol k nebu a len potom navrátil mu sluch (Mat. 7, 34.): tým viac prichodí zavzdychnúť nad zátvrdlivým, dla duše hluchým hriešnikom, že nemá uši k tomu, čoby mu bolo k spaseniu.

Zatvrdlivý hriešnik má jazyk, ale nemluví; neužíva jazyka svojeho k tomu, čoby mu bolo k spaseniu; východ slnka nebudí ho, aby s modlitbou započal prácu; západ slnka nekloní mu hlavu ku diekam za obdržané dobrodenie, ani ho nesprevádza k večnému odpočinku; usta otvára len k jedlu a nápoju, nie ale k oslave Darca výživy; s modlitbou neide do chrámu Božieho, aniž bere účasť na pobožnosťach; srdce jeho je suché, ľadové, aniž mu napadne, že z vrúcneho srdca povznáša sa modlitba k nebesiam jako vonný dým temjanový; jazyk, ktorý nezná vzdávať úctu Bohu, nezná ani proti ruhačom zastať česť jeho.

Zatvrdlivý hriešnik má ruky, ale nepracuje; nepracuje na spasení duše svojej. Možno, že sa neoddáva záhalke a pracuje, aby sa opatril pre časný život: ale nepracuje pre život večný; telu slúži, nie duši nesmrteľnej; slúži svetu, nie Bohu; plní povinnosti občanské snad, nie však povinnosti kresťanské; nosí ešte meno kresťana, ale nejedná jako kresťan; jeho skutky proti Bohu odporujú jeho menu kresťanskému. Možno, že sa nekdý zatúla i do chrámu Božieho a vyšeptá svôj „Otče náš“, ale nepamätá na slova Ježišove: „*Nie každý, kto rieka: Pane, Pane! vojde do kráľovstva nebeského: ale ten, kto činí vôľu Otca mojeho, ktorý je v nebesiach, vojde do kráľovstva nebeského*“ (Mat. 7, 21.). Kresťan, ktorý nečiní dobré skutky, je stromom bez ovocia, neužitočným.

Zatvrdlivý hriešnik má nohy, ale nekráča; nekráča ani dľa tela ani dľa duše v tom, čoby mu bolo k večnému spaseniu. Nepamätá, že Ježiš už dvanásťročný konal obtížne putovanie do chrámu, že — kedykoľvek prišiel do Jerusaléma, navštívil dom svojeho Otca nebeského, aby nám dal príklad úcty k chrámu Božiemu. Zatvrdlivý hriešnik nenávidí chrám a to, čo v chráme poskytuje sa duši k spaseniu; nenavštevuje ho a v ňom nepristupuje k sv. sviatostiam: je potom div, že zapomene na Boha, na duši klesá a nekráča po ceste prikázaní Božích, ani s kajúcim marnotratným synom nenavracia sa k laskavému otcovi svojemu?

Po tomto rozvažovaní nemáme-li uznať, že nešťastný je stav hriešnika zatvrdlivého? Tým viac to musíme uznať, keď sv. Písmo zreteľne praví: „*Srdce tvrdé naposledy zle sa mať bude*“ (Sir. 3, 27.). Preto volá kráľ David: „*Uslyšte-li dnes hlas jeho, nezatvrdzujte srdce svoje*“ (Žalm 94. 8.). Vezmime si k srdcu toto napomenutie jeho.

Bože, nedaj, aby kedy srdce naše zatvorilo sa pred spasiteľným napomením a zatvrdilo sa pred pokánim. Amen.

14.

**Ježiš pokarhal lichotiaceho mu Judáša a odvrátil sa od neho;
i my tak máme učiť s lichotníkami.**

„*Judášu, polúbením zradzuješ Syna človeka?*“
Luk. 22, 48.

Poslednie slovo, ktoré povedal Pán Ježiš k Judášovi iškariotskému, bolo: „*Judášu, polúbením zradzuješ Syna človeka?*“ Ďalej už mlčí o ňom sv. evangelista, na znamenie, že Pán Ježiš odvrátil od neho svoju tvár. Darmo bol vzal Judáš pokrytškú tvár na seba a pristúpil s lichotivými slovami a so sladkým

poľúbením: Ježiš videl jeho zlostné srdce, nedal sa oklamať lichotníkovi a odvrátil sa od neho.

Čo Ježiš učinil s lichotivým Judášom, to i my urobiť máme s lichotníkami; pokarhať ich a odvrátiť sa od nich, pamätajúce na slova žalmu: „*Nad olej sú lahodnejšie reči jeho, a ony sú strehami*“ (Žalm 54, 22.).

Keď kráľ Sigmund prišiel do jedného mesta, lichotivý rečník, ktorý ho mal pozdraviť, tak sa dal uchvátiť, že ho porovnal bohom, ktorí rozkazujú zemi a moru. Sigmund rozhorčený dal mu poličok, a keď sa ho rečník tázal: „Cisáru, čo mňa tepeš?“ odvetil: „Prečo mňa kúšeš lichotníku?“ Keby sme sa aj tak skutkom Sigmundovým nezachovali, aspoň odmrštíme pochlebovania lichotníkov, aby nám na duši neuškodili; lebo jejich chovanie sa ku nám obyčajne býva podobné chovaniu sa Davidového vojevôdca Joaba k Amasovi. Joab s pretváreným lichotením pristúpiv k Amasovi, objal ho okolo krku pravým ramenom a uvítal ho, reknúc: „*Zdrav buď brat môj!*“ ľavou rukou ale vrazil mu do tela ostrú dýku, tak že vykydol streva na zem a umrel (II. Kráľ, 20, 9. a 10.). S takou ľstou pristúpil i Judáš iškariotský k Pánu Kristu v zahrade gethsemanskej, aby zradil ho krvolačnému zástupu; ano už v raji had diabol lichotením sviedol prvú našu matku k hriechu, aby ju so sebou strhol do záhuby večnej.

Ten, kto je k nám úprimný, hovorí k nám otvorene a nie s lichotením a pochlebovaním. Máme toho príklad vo sv. evangeliume na farisejských. Tito najprv radili sa, jakoby Ježiša v reči polapili, a potom — jakoby ani nemali zlého úmyslu — poslali k nemu učeníkov svojich s učeníkmi Herodianov, aby mu predložili chytľavú a chytráckú otázku o dávaní dane pohanskému cisárovi. S hlbokým poklonkovaním a s lichotivým pochlebovaním pristúpili teda a pravili: „*Majstre, vieme že pravdomluvný si a ceste Božej v pravde učíš, a nedbáš na nikoho, lebo nehladiš na osobu ľudskú: preto povedz nám, čo sa tebe zdá, sluší-li dávať daň cisárovi alebo nie. Poznav ale Ježiš zlosť jejich riekol: Čo mňa pokúšate pokrytci*“ (Mat. 22, 16—18.)? Tak i my nemáme sa dať lapiť lichotníkom, ktorí svojimi sladkými slovami obtáčajú nás jako ten pavuk svojimi pavučinami tú neobzretnú muchu, aby ju zkalil.

Lichotníkovi neide o to, aby nám povedal pravdu, ale len o to, aby nám povedal, čo sa nám samým líbi; nič neriekajú, čoby nám mohlo byť proti chuti a proti vôli. Oni vždycky riada sa dľa Rebeky, ktorá zamýšľala oklamať slepého Abrahama tým, že mu pripraví také jiedlo, ktoré obľubuje (I. Mojž. 27, 9.). Ano lichotníci podobní sú kuchárom, nie ale lekárom, o ktorých praví Filo: „Tito starajú sa o to, čo je k zdraviu, bárby to bolo i odporné: tamti ale starajú sa len o to, čo je príjemné, bárby to bolo i škodné zdraviu.“ Dobre teda učinil Alexander, kráľ macedonský, že vyhnať lichotníkov, ktorí boli po otcovi zostali pri dvore kráľovskom; lebo pravil: Buď pozná to zlé, ktoré činím, alebo nie; jestli preto mlčí, že to nepozná, je nevedomec; jestli pozná a nenapomene mňa, je zlostník: teda v oboch pádoch nemá miesta v kráľovskom dvore, ktorý nenie ani pre nevedomca ani pre zlostníka.

Lichotníci z tej obavy, aby nám nesdelili nečo nemilého, ukrývajú pravdu a uvaľujú na nás nešťastie, ktorému by sme boli vyhli, keby nám boli dali

výstrahu. Keď obozretní vojevôdcovia pravili Abimelechovi: „Shromaždi množstvo vojska a príjď“, ponevác sa zbúrili Sichemskí; a keď už sostupovali s hory, falošník Zebul odvetil ku Gaalovi: „Vidíš stieny hôr jako hlavy ľudské, a tým sa mýliš.“ Boly toto slova zradcovské a maly za následok porážku Sichemských (Súd. 9, 29—45.). Tak sa to často deje i s mnohým človekom. Keď had diabol pokúšal matku Evu, ozvalo sa v nej svedomie: „*Prikázal nám Boh, abysme nejedli* (zo zapovedeného stromu) *a abysme sa ho nedotýkali, bysme snad nezomreli*“. Lichotník diabol však odvetil: Zakázal vám ovšem, lebo „*vie Boh, že v ktorýkoľvek deň budete z neho jiesť, otvorí sa oči vaše, a budete jako bohovia*“ (I. Mojž. 3, 3—5.). Keď volá v nás svedomie: Vyhybaj príležitosti k zlému, lebo praví Písmo: „*Kto miluje nebezpečenstvo, zahyne v ňom*“ (Sir. 3, 27.), lichotník praví: „Marné strachy! zdáliž nemáš dost pevného ducha, abys zvíťazil nad pokušením?“ Keď svedomie volá: „Človeče, pamätaj na večnosť“, lichotník posmeluje: „I čo večnosť? Ani Boh tak nenie prísny, jako kňazi hovoria, ani diabol tak čierny, jako ho maliari malujú.“

Ozaj divné je to s tou slabosťou ľudskou, že pri jiných veciach platí to pravidlo: „Šťastný človek, ktorého úpadok iného čini obozretným“, vzhľadom na lichotníkov ale neriadme sa dľa toho ani vo veciach časných ani — a to tým menej — vo veciach duchovných. Vo veciach časných vidíme, že práve ti, ktorí jinému lahodili a hory doly sľubovali, oklamali ho a snad priviedli ho do nešťastia a na zobračku palicu: predsa však mnohí — jako tie nerozumné muchy — idú na ten istý mäd. Nie aby sa v potrebe a nedostatku obrátili na ľudí vážnych a jim sa zdôverili, ale obracajú sa na ľudí lichotivých. Tak potom mnohí upadávajú do driapov úžernických. Úžerník lichotivými rečami jako ten pavuk muchu obtáča nemúdreho, a keď ho obtočil, postaví jiné čelo proti koristi svojej. Tak je to pri pravotách. Nie aby sa mnohí obrátili na ľudí múdrych, vážnych a svedomitých o radu, ale obracajú sa na ľudí lichotivých a sľubami prekypujúcich, ktorí dajú jim za pravdu i vtedy, keď skutočne nemajú pravdy a nedosiahnu vífazstva. Tak je to i pri padlých mládencoch a pannách; lebo čože jich priviedlo k pádu, čo jich uviedlo do hanby, čo jich učinilo opovrženými a nešťastnými, keď nie lichotenie? Predsa však mnohého nešťastie iných nečiní múdrym, aby sa nedal podviešť pochlebníkom a lichotníkom. — Ano i sama vlastnia skusenosť nečiní nás múdrymi a opatrnými. Ačkoľvek zo skusenosti vieme, že nie ti nám zle chcú, ktorí nám otvorene a bez lichotenia povedali pravdu, predsa štekľivé uši obraciame radšej ku tým, ktorí nám lichotia, a sladkými slovami ukrývajú pred nami pravdu a nešťastie, do ktorého nás, pochlebovaním zaslepených uvrhnúť chcú. Výstraha kňaza, výstraha rodičov a predstavených, ačkoľvek z uprimného srdca pochádza, býva odporná: ale lichotenie podvodníkov to je vítané, to je milé, ačkoľvek pochádza zo srdca falošného. My sa modlíme v „Otčenáši“, aby Boh nedopustil na nás pokušenie, ale do neho sami lezeme. My prosíme Boha s kráľom Davidom: „*Od človeka nepravého a lstivého vytrhni mňa*“ (Žalm 42, 1.), ale práve človek lstivý a lichotivý je nám po chuti.

Budme že už ráz opravdive múdri a obozretní, a nedajme sa lapať jako tie nemúdre ryby udicou lichotenia a jako tí nerozumní ptáci líbozvučnými slovami pochlebníkov. Mládež kresťanská pamätaj na čistotného Josefa egypt-

ského, ktorý sa nedal ani sľubami ani lichotením kráľovny podviesť k hriechu. Útek pred svodnicou ochránil jeho čistotu. Manželia kresťanskí pamätajte na manželovi vernú Susanu, ktorá radšej upadla v nebezpečenstvo smrti, nežli aby sa bola podvolila lichotivým chlipníkom. Otcovia kresťanskí nedajte sa ku krčmám a marnotratnosti sviest' lichotivým podvodníkom, ale dajte na slovo manželok svojich, ktoré vás k striedmosti a k schránlivosti napomínajú. Matky kresťanské nelichotíte dieťkam svojim ani slovami ani nádherným vystrájaním, aby nenavykli na sladký jed, ktorýby jim uškodil. Všetci vôbec vyhybajte ľudom a knihám telesnosti a nemravnosti pochlebujúcim, ktoréby vo vás podpaľovali náruživosti a ducha smilného —, ktoréby vám zoškľivovaly prísne prikázania Božie a zľahčovali vo vás svedomie. „*Striezliví buďte a bdeté* — volá sv. Peter —, *lebo protivník váš diabol obchádza vás jako lev ručiaci, hľadajúc, kohobý šožral*“ (I. 5, 8.).

Bože, daj nám toho ducha, abysme v hodine pokušenia pravili s Pánom Ježišom: „*Odstúp satanášu!*“ Amén.

15.

Ježiš nelaká sa zástupu; vážme a chráňme si dobré svedomie.

„*Ježiš ale vediac všetko, čo na neho prísť malo, šiel proti nim.*“ Jan 18, 4.

Kto je šťastným? Viem, že temer koľko rozličných ľudí, tolko boloby odpovedi na tú otázku. Abych predišiel všetkým, snad i pomýleným odpoveďami, odpoviem radšej sám. Šťastný je ten človek, ktorý má pokojné svedomie. Je to poklad, bez ktorého boháč nenie šťastným, je to poklad, s ktorým i ten chudáč je šťastnejším nad boháča. Človeka s dobrým svedomím ktosi predstavil na takomto obraze. Človek veselej tváre a jasných očí objíma jedným ramenom vavrínový strom. Nápis pod ním znel: „Dobré svedomie je jako vavrínový strom.“ Trefné to vyobrazenie. Vavrínový strom je vždycky zelený, v lete i v zime má čerstvé listie, a (jako niektorí prírodovedci tvrdia) netkne sa ho ani blesk ani hrom. Tomu podobný je i človek s dobrým svedomím: vždycky je zelený, majúť dôveru a nádej stále v Boha; vždycky má čerstvý list veselej tváre, buď má leto hojnosti alebo zimu nedostatku, nebýva na duchu zronený ani bleskom ľudskej nepriazni ani hromom nejakého nešťastia; zná ducha svojeho udržať v stálej rovnováhe. Príklad toho máme na Kristu Pánu v gethsemanskej zahrade.

Ačkoľvek Pán Ježiš dobre vedel, čo znamená falošný bosk Judášov, vedel, že je to pre ozbrojený zástup heslom zrady, po ktorom mali ho rozoznať od jeho Apoštolov, vedel všetko, čo na neho prísť malo: predsa nielen že sa nedal na útek, ale s veselou tvárou, s jasným okom, s otvoreným čelom šiel proti zástupu, ktorý dohrnul sa za Judášom, aby ho jal. Tým dokázal, že pri dobrom svedomí svojom nemá sa čo ukrývať, nemá sa čo lakať, keby aj celý svet zrútil sa na neho. Tým dokázal, že je oným človekom, o jakom jeden pohanský básnik spieval: „Človeka spravodlivého a svojeho predsavzatia sa držiaceho, keby aj celý stroskotaný svet na neho sa srútil, pokryjú ho rúmy neprestrašeného.“

Abysme si teda i my tento vznešený poklad dobrého svedomia vážili, o ňom buď toto rozjímanie.

Pod svedomím rozumieme tuna ten vnútorný hlas, ktorý v sebe cítime, keď rozmýšľame nad tým, čo sme učinili, buď vykonaním alebo opustením nejakého skutku. Hľa ten buď schvaluje to, čo sme učinili, a nás za spravodlivých vyhlasuje: alebo karhá to, čo sme učinili, a viní nás z nespravodlivosti. To prvé svedectvo menujeme dobrým, to druhé ale zlým svedomím. Zajiste šťastný je to stav ten stav dobrého svedomia.

Dobré svedomie prináša človeku opravdivú veselost ducha. Jako nemá byť aj v duchu veselý ten človek, keď jeho svedomie nenie obťažené hriешnym skutkom a nenie žiadnym obviňovaním stíhané? Jako nemá pocítiť vnútornú radosť nad tým, keď hlas svedomia pochvaluje ho a vyhlasuje ho za lásky a odmeny hodného? Zdá-liž nenie veselý ten služebník, ktorý jedná dľa vôle pána svojeho, a jistý je, že sa zaľúbi pánu svojemu? Nenie veselé to poslušné dieťa, keď mu svedomie praví, že jeho milí rodičia majú nad ním potešenie a zaľúbenie? Boh je tým pánom a otcom naším, my sme jeho služobníkami a dietkami. Nemá-li ten spravodlivý služobník Boží byť veselého ducha, keď mu svedomie praví, že sa drží toho, čo Boh chce, a preto že je u neho v milosti? Nemá-li byť veselého ducha, keď mu svedomie opakuje slova Pána Ježiša: „*I sám Otec (nebeský) miluje vás, ponevác ste mňa milovali*“ (Jan 16, 27.)? Jestli upadne z krehkosti ľudskej, ihned obráti sa k Bohu, aby pokoj svedomia a milost Božiu nazpak dosiahol; a po opravdivom pokáni raduje sa nad tým velikým a sladkým slovom: „*Odpustené sú tebe hriechy tvoje*“ (Mat. 9, 5.). Tak je mu, jako bolo Apoštolom, keď im pravil Pán Ježiš: „*Radujte a veselte sa, lebo mena vaše napísané sú v nebesiach*“ (Luk. 10, 20.). Zdá-liž niesme toho svedkami i my sami? Keď sme sa uprimne vyzpovedali a sv. pokanie hodne prijali, tak sme veselého ducha, jakobysme boli vyplatili dlhy, ktoré nás mrzely; tak je nám, jakobysme boli so seba složili ťarchu, ktorá nás tlačila. Navrátila sa nám tá veselost duševná, o ktorej praví sv. Pismo: „*Všetké dni chudobného sú (sice) zlé: (ale) bezpečná myseľ (je mu) jako ustavičné hodovanie*“ (Prísl. 15, 15.). Utešené porovnanie! Jako pri hodovaní panuje veselost: tak i pri dobrom svedomí. Preto dobre tie slova vykladá sv. Ján zlatoustý, keď praví: „*Kto má čisté svedomie, keby i otrhaný chodil a vždycky s hladom zápasil, šťastnejší je, nežli ti, ktorí žijú v rozkošiach.*“

Človek dobrého svedomia netratí ducha, čokoľvek sa deje okolo neho. Jako Ježiš Kristus i na rozvlnenom mori a medzi zúfalým krikom svojich Apoštolov pokojne spal a i prebudiv sa bol pokojnej mysle: tak i človek, ktorý má jemu podobné dobré svedomie. Dobre sa teda hovorí, že dobré svedomie je tá dobrá poduška, na ktorej sa pokojne spí. Nech ľudia hovoria o ňom, čo len chcú, on na to nedbá; len nech svedomie ho nehryze a neobviňuje. Zlostní židia kydali na Ježiša, že má diabla a mocou Belzebuba vyháňa diablov: a Ježiš nevybúšil v hnev a prchlivost, ale docela ticho odvetil len: „*Já nemám diabla*“ (Jan 8, 49.). Apoštolov napomínali, karhali, väznili, bičovali, aby neohlašovali Ježiša: ale oni nevšímali si ani prosby ani hrozby ani obviňovania neposlušnosti, lebo svedomie jim pravilo, že dobre činia. S vážnym a tichým slovom odvetili: „*Zdá-liž to spravodlivé je pred obličajom vašim, abysme vás*

viae posluhali nežli Boha, súdte“ (Sk. Ap. 4, 19.). Keď išiel Abrahám zabíjať syna svojého jediného, lebo tú obeť žiadal bol od neho Pán, hotový bol k tomu; neohliadal sa na to, jako ľudia budú ho posudzovať a potupovať; dosť mu bolo, že svedomie mu hovorí, že vyplní len vôľu Božiu. Tak pokojného ducha bol i sv. Augustín, keď k svojemu osočovateľovi Secundinianovi písal: „Mysli si o Augustínovi čo len chceš: len nech moje svedomie nežaluje na mňa.“ Dobré svedomie je ten najlepši ochranný štít.

Človek dobrého svedomia cíti sa byť všade bezpečným: človek zlého svedomia ale ľaká sa i svojého vlastného. Ponevác nemá ničoho zlého, čoby ho na svedomí tlačilo, nemá sa čo báť ani vrchnosti na zemi, ani trestu Božieho s neba, je bez strachu a starosti. Nech je obštúpený priateľmi alebo nepriateľmi, je toho presvedčenia, že je Boh s ním, a oduševňuje i povzbudzuje sa tými sv. slovami: „*Keď Boh za nás, kto proti nám*“ (Rím. 8, 31.)? Spravodlivý je jako ten kráľovský lev. Všetkie zvery hľadajú večer dupy a jaskyne, aby sa ukryli, len nie lev, ktorý nevie, čo je strach. Keď sv. Peter bol v žalári, mohol si myslieť, že zo žalára býva cesta i na popravište: on však, lebo ho svedomie neobviňovalo z ničoho zlého, pokojne spal, tak že Anjel, ktorý od Boha prišiel ho vysvobodit', musel ho uderit' do boku, aby sa prebudil. Keď Tiburtius hrozil sv. Sebastianovi mukami, neodriekne-li sa Krista, smele mu odvetil: „Tam je každá muka malicherná, kde je dobré svedomie.“ Spravodlivý neľaká sa protivenstva, ano je mu ono sladkým, keď si je toho povedomý, že nevinne trpí. Krásne sú tiež slova sv. Antonína Paduanského, keď praví: „Kde je dobré svedomie, tam je Pán, tam je bezpečnosť.“ Keď na sv. Hilariona pustevníka prišli zbojníci, a tázali sa ho: „Čobys učinil, keby prišli na teba tu v samote zbojníci?“ odvetil: „Spravodlivý nebojí sa ani zbojníkov.“ — „Mohli by ťa ale zabiť.“ — „Čoby mi tým zlého učinili, keď som hotový kedykoľvek umrieť?“

Človek dobrého svedomia jako žil pokojne, tak i umiera. Ľudia svetskí nazdávajú sa, že sú veľmi opatrní, keď si zabezpečujú časné živobytie: ale spravodliví zabezpečujú si život večný. Ľudia svetskí zabezpečujú (assekurujú) sa písmom: ale spravodlivý zabezpečuje sa svedectvom dobrého svedomia. To písmo svetských ľudí tratí platnosť na smrteľnej posteli: ale svedectvo dobrého svedomia vtedy práve nabýva najväčšej platnosti; lebo najväčšou opatrnosťou je dobre umrieť. Ten, ktorý má dobré svedomie, s pokojným srdcom odloží svoju pútnickú palicu; s pokojným srdcom povie s umierajúcim Ježišom: „*Dokonano je*“; s pokojným srdcom poberá sa k Hospodinovi, lebo mu svedomie hovorí, že pracoval vo vinici dľa vôle jeho. Pre spravodlivého nemá smrť nič strašného. Jeho nedesí slovo sv. Písma: „*Hrozne je upadnúť do rúk Boha živého*“ (Žid. 10, 31.). Pokojne položí kleslú hlavu na hrobový odpočinok s tými slovami sv. Pavla: „*Dobrý boj som bojoval, beh som dokonal, vieru som zachoval; naposledy složená je mi koruna spravodlnosti, ktorú mi dá v onen deň Pán, spravodlivý súdca*“ (II. Tim. 4, 7. a 8.).

Jak blaženého teda činí človeka dobré svedomie, keď nemá čo zlého mu vytýkať a keď vydáva mu svedectvo, že dobre učinil a že je v milosti Božej. Jestli však tlačí nás nečo na svedomí, preč s tým; svrháme to skrze opravdové pokanie, aby sa poklad dobrého svedomia vrátil do srdca nášeho.

Bože daj, abysme si vážili a uchránili dobré svedomie! Amen.

Ježiš pýta sa zástupu: „Koho hľadáte?“ — My čo hľadáme?

„Ježiš — šiel proti nim a riekol: *Koho hľadáte?*“
Ján 18, 4.

V zahrade gethsemanskej dokázal Pán Ježiš, že je dobrým pastierom, a nie nájomníkom. Nájomník, keď videl, že prichádza vlk, opúšťa ovce a uteká: dobrý pastier ale dáva i život svoj za ovce svoje (Jan 10, 11. a 12.). Keď Ježiš predniesol toto podobenstvo o dobrom pastierovi a nevernom nájomníkovi, v duchu prorockom už vtedy naznačil, čo sa potom dialo v zahrade gethsemanskej. Okolo neho shromaždené boly tie najvernejšie ovečky, t. j. Apoštoli; on jako dobrý pastier šiel pred nimi, aby miesto neho nebol polapený nektorý z nich; on, ačkoľvek vedel, že vlci prišli do zahrady gethsemanskej, aby sa oborili na neho jako tichého bäránka, neutekal pred vlkami a neukrýval sa jako nejaký neverný tajomník; on, aby dokázal, že dľa proroka hotový je dobrovoľne obetovať sa za spasenie duší (Is. 53, 7.); za spasenie ovečok svojich, s neohrozeným krokom šiel proti ozbrojenému zástupu, a riekol: „*Koho hľadáte?*“ Dobre znal Pán Ježiš, že jeho hľadajú, ale tázal sa jich preto, aby sami vyznali hriešny úmysel svôj, žeby ani pred Bohom nemali výmluvy, že nevedeli, na koho položili ukrutné ruky v zahrade gethsemanskej.

„*Koho hľadáte?*“ je to krátka, ale veľmi významná otázka i pre nás. My vieme, čo znamenala tá otázka, keď ju Ježiš predložil zástupu v zahrade gethsemanskej: ale jaký význam malaby ona, keby ju za nasej doby predložil Pán Ježiš nám?

Pán Ježiš kedysi pravil k tým, ktorí až príliš pečliví boli o telo a časné veci: „*Hľadajte kráľovstvo nebeské*“ (Mat. 6, 33.). Zdáliž ale dajú si ľudia záležať na hľadaní kráľovstva nebeského? O jakby mi to bolo milé, kebych mohol toto svedoctvo vydať o ľuďoch! Bohužiaľ, že musím žalovať na svet, ba snad i na nás samých, že to hľadanie kráľovstva nebeského je buď zriedkavé alebo medzi starosťami našimi nenie na tom prvom mieste, jakoby svojou vznešenosťou to zasluhovalo.

Jak cesta, po ktorej pútnik ide, sama ukazuje, kam sa poberá: tak tiež z cesty, po ktorej ľudia kráčajú, dá sa poznať, zdáliž hľadajú kráľovstvo nebeské. O cestách, od seba odchýlnych, po ktorých ľudia kráčajú, toto povedal Pán Ježiš: „*Široká brána a prostranná cesta je, ktorá vede k zahynutiu, a mnoho je tých, ktorí (idú po nej a) vchádzajú skrze ňu (k zahynutiu). Tesná brána a úzka cesta je, ktorá vede k životu, a málo je tých, ktorí ju naležajú*“ (Mat. 7, 13. a 14.). Pravil-li Pán Ježiš tak o dobe svojej, tým viac platia jeho slova o dobe našej. Všetko hľadá len voľnú cestu telesného pohodlného života, a to jediným svojím šťastím nazýva. Kto žije v pohodlí bujnosti a rozkošiach, tomu dľa úsudku tohoto sveta šťastie kvitne; takový život prajeme si vzájomne i pri posedeniach a slavnosťach. Všetka mysel obrátená je len na telo a časnosť: žiadna alebo len zriedkavá je rozpomienka na tie slova Pána Ježiša: „*Hľadajte najprv kráľovstvo nebeské*“. Všetko sa sháňa len za tým, čo telu, oku a pýche pochlebuje; bujnnosť, zaľubovanie sa, nádhera a rozkošnosť, to sú veci, ktoré sa hľadajú, to sú rany, na ktoré časne a večne hyne

pokolenie ľudské. Je pravda, že je i dosť nárekov na zlé časy, ale u mnohých len preto, že jim nestačí na marnivosť a marnotratnosť. Prepych vo všetkom je toľký, že čím viac kto má, tým viac marní a zbytočne utráca. Netreba toľko šomrať na zlé časy, ale nech každý šomre len na seba, lebo svojou marnivosťou a marnotratnosťou sám si zapríčiňuje zlé časy. Keby ľudia hľadali najprv kráľovstvo Božie a nie rozkoš, keby hľadeli viac na dušu a večnosť, lepšie by sa mali i vo veciach časných, lebo by tieto na marné a hriechne veci vozpust sveta nerozhadzovali. Keby rodičia viac priúčali dietky svoje k vážnemu, šetrnému a miernemu životu, stačiloby jim: ale keď ich už od maľučka, vedení len telesnou láskou, volkaním svojim priúčajú len mlsivosti a strojeniu, sami sú si potom príčinou, že jim nestačí: sami sú príčinou, že jich syn okráda, aby mohol s inými marnotratnými hýriť, že dcera vynucuje jim i ten posledný, ba i ten vydlužený groš, aby sa mohla pre marné a chlipné oko vystrojovať. Keby mnohý otec nevysedával v krčme, nemuselby daromne šomrať, že mu nestačí. Keby matka mnohá bola pracovitá a schranlivá, nie ale mlsná a nádherychtivá, nesedalaby bieda v každom kúte.

Veru ľudia až príliš zabúdzajú na to, že človek záleží nielen z toho tela smrteľného, ale i z duše nesmrteľnej; že dľa tela sú pre hrob, dľa duše ale pre nebeské kráľovstvo; že časný život je len príprava k večnému životu; že nie telo ale duša je, ktorá dáva človeku vznešenosť a dôstojnosť: nevynakladaliby len na telo a časné veci všetku pečovosť a starostlivosť, ale pamätaliby i na dušu a jej posväcenosť i spasenie. Ľudia až príliš zabúdzajú na to, že Boh človeka dľa duše stvoril na obraz svoj, že ju obdaril krásnymi vlohami a tým človeka vyvýšil nad prírodu i nad živé ale nerozumné stvorenie: zajiste nepachtiliby sa len za životom viac zveracím nežli za životom dôstojnosti ľudskej primeraným. Jest, piť, lichotiť a rozkošiť sa, nemať ohľad na zákon, slušnosť a mrav, to dovede i zver, ktorá nezná len telesný život a prirodzený pud: človek ale, ktorý len tak jako tá zver žije, nežije ľudsky, nežije svojej dôstojnosti primerane a príslušne; lebo nežije, jako to žiada vyššie jeho určenie, jako to žiada jeho povolanie k večnému a záhrobnému životu. Ach, jaká to potupa pre dôstojnosť ľudskú, keď mnohý telesnosťou zaslepený neverec a bezpustník odhodí od seba vieru v nesmrteľnosť a nádej v nebeské kráľovstvo, a opovažuje sa vo svojej ľahkomyselnosti a zlomyseľnosti stavať človeka do radu jednoduchých nerozumných živočíchov!

Veru ľudia až príliš zabúdzajú na to, čo všetko učinil Boh k pozdvíženiu a spaseniu duše nesmrteľnej. Nepripomínajú si tie vznešené slova sv. evangelia: „*Tak Boh miloval svet, že dal svojeho jednorodeného Syna, aby ten, kto uverí v neho, nezahynul, ale mal život večný*“ (Jan 3, 16.). Neprišiel on založiť zemské kráľovstvo (Jan 18, 16.), abysme v ňom mali pohodlie a rozkoš pre telo, ale prišiel založiť kráľovstvo božské, aby duša naša bola posväcená a vedená k večnému spaseniu. Pán Ježiš nie pre telesný náš život vzal na seba telo, a v tom tele ľudskom netrpel muky a na kríži nevycedil svoju predrahou krev preto, abysme žili len smrteľnému telu svojemu; lebo praví sv. Pavel: „*Bratři, dlžníci sme nie telu, abysme dľa tela živi boli, (ale dľa duše); lebo budete-li dľa tela živi, (večne) zomrete: jestli ale skutky tela mrtviť budete, (večne) živi budete*“ (Rim. 8, 12. a 13.). Starajme sa síce i o telo a život

jeho, ale nie na ujmu duše a spasenia večného; starajme sa hlavne o dušu, a nie jedine o telo! nedávajme telu ani prednosť pred dušou ani panovanie nad dušou, lebo by to znamenalo odbojného otroka urobiť pánom, pána ale urobiť otrokom; ozbrojiť nepriateľa proti pánovi svojemu.

Ačkoľvek duša človeka je nad telo, ačkoľvek telo je bojovníkom proti duši (Gal. 5, 17.), ačkoľvek telo smrtné bude kedysi len pokrmom červov (Job. 21, 26), predsa ľudia vážia si viac telo než dušu, lahodia telu a tým činia ho protivujúcim sa duši, starajú sa len o telo, nie ale hlavne o dušu, ktorá je určená pre kráľovstvo nebeské. Telu dáva sa riadny pokrm a nápoj, ale duša ani nebýva nasycovaná chlebom slova Božieho a pokrmom anjelským v najsv. olt. sviatosti, ani nebýva občerstvovaná modlitbou a milosťami Božími, ktorých studnicou sú sv. sviatosti; telo býva umývané a v nemoci liečené, ale duša nebýva umývaná kajúcimi slzami od poškrvn hriechu ani liečená skrze opravdivé pokanie od rán nepravostí. Telo býva pokrývané rúchom a to často i nádherným rúchom, aby sa ľúbilo očiam ľudským, duša ale nebýva odievaná v rúcho milosti, aby sa ľúbila najsv. oku Božiemu. Telo býva rozveselovano rozličnými zábavami a kratochvílami, duši ale nebýva dopriaty svatý pokoj nedele a sviatku, ani rozplesanie pri výročných hodoch a radostných cirkevných slavnosťach a prôvodoch. Zdáliš také odstrkovanie duše nenie nespravodlivosťou proti nej, ba proti nám samým páchanou?

Nie, nebudme tak nespravodliví! Dajme telu, čo je mu k zdraviu a životu potrebné, ale dajme i duši svojej drahej, čo je potrebné jej k stavu milosti a k spaseniu večnému.

Bože, nadchni nás starostlivosťou o svoju dušu nesmrtnú, aby sa tebe ľúbili a nekdý k tebe sa dostali. Amen.

17.

Zástup odpovedal: „Hladáme Ježiša Nazaretského“; zlostným úmyslom hladajú i nyni Ježiša jeho nepriateľa.

„Koho hladáte? Odpovedali jemu: Ježiša Nazaretského.“ Jan 18, 5.

Keď Ježiš Kristus pred veľkou nocou s veľkou slávou uvedený bol do mesta Jeruzaléma a vyhnal z chrámu tých, ktorí z domu Božieho učinili jakoby peľotrovskú, pristúpili k nemu hlavní kňazi a starší z ľudu s tou otázkou: Jakou mocou ty to činiš? Miesto odpovedi predniesol im Pán Ježiš toto veľavýznamné podobenstvo: Jeden hospodár založil vinicu, oplietol ju plotom, vystavil v nej strážnicu pre hliedača a prenajal ju vinárom. Keď prišiel čas vínoberania, poslal služebníkov svojich, aby prijali patričný užitek od vinice. Vinári však jedného z nich zbičovali, druhého zabili, tretieho ukamenovali. Navzdor tomu hospodár ten opäť poslal iných služebníkov: ale vinári učinili jim tak jako predošlým. Naposledy poslal syna svojeho, pomysliv sebe: „Budú mať stud pred synom mojím.“ Vinári však, jak ho uzreli, rekli medzi sebou: „Tento je dedič; pojdte, zabime ho, a našou bude vinica jeho.“ A chopivše ho, vyvrhli ho z vinice a zabili (Mat. 21, 33—39.). Hlavní kňazi a starší ľudu,

porozumeli podobenstvu, že ten hospodár je Boh, vinica zákon jeho, vinári hlavní kňazi a starší ľudu, služobníci Mojžiš a proroci, Syn jeho Ježiš Kristus sám. Že skutočne oni boli ti nesvedomití, ktorí z vinice vyvrhli Syna Božieho a zabili, dokázali už v zahrade gethsemanskej. Ta vyslali ozbrojených strážnikov, a služebníkov, aby jali Syna Božieho a zabili, jako jim to predpovedal Pán Ježiš v tom podobenstve.

Ježiš Kristus, ačkoľvek vedel všetko, čo malo prísť na neho, žeby sa vyplnily proroctva, nehrozil sa vlkov, ktorí prišli, aby sa oborili na neho, nevinného to bäránka nového zákona. Odovzdaný do vôle svojeho Otca nebeského s neohrozeným krokom šiel proti nim a pravil: „*Koho hľadáte?*“ A oni odpovedeli jemu: „*Ježiša Nazaretského.*“ Tak je, hľadali Ježiša, ale nie aby uverili v neho, ale aby jali, potupovali a ukrižovali jeho. Tak ho chcel najísť už ukrutný Herodes v Bethlehemskej maštálke, nie aby sa mu klaňal, ale aby ho o život pripravil. S takým zlostným úmyslom hľadali ho a hľadajú dosavád všetci, ktorí pozdvihli a pozdvihujú proti nemu meč, päst, hlas a pero. Ježiša, jako svätého a nevinného, jako učiteľa pravdy a dobrých mravov, treba hľadať s čistým a dobrým úmyslom, nie ale s nečistým a nenávisťným. Nepriatelia Ježiša Krista vždycky hľadali a dosavad hľadajú s bezbožným úmyslom, nie aby našli pravdu a dobré, ale aby potlačili pravdu a dobré. Nenie divu; však už Ježiš Kristus upozornil nás na to, že zlý strom nemôže niesť dobré ovocie.

Zlý strom bol Herodes a priniesol zlé ovocie, keď spravodlivého človeka, totižto sv. Jána Krstiteľa, dal uväzniť a v žalári zavraždiť. A prečo ho dal uväzniť? preto že sv. Ján, jako prorok Najvyššieho (Luk. 1, 76.), napomínal ho, aby neprestupoval šieste prikázanie Božie a nedal verejné pohoršenie skrze cudzoložstvo, vezmúc si za ženu manželku brata svojeho. A prečo ho dal zavraždiť? preto že ho tá cudzoložnica nenávidela, čo napomínateľa a kárateľa Herodesového; preto ho dal zavraždiť, aby vyplnil vôľu tancujúcej dcéry a od bezbožnej cudzoložnej matky svojej k tomu navedenej, aby žiadala hlavu Jána Krstiteľa. Hľa, bujnoscť a telesnoscť čo spôsobila! Zdáliz i za doby bujnoscť a telesnoscť nenie príčinou nevery, nemravnosti a pohoršenia? Človek, ktorý nezná na uzde držať svoju bujnoscť, ale dá sa ňou premôcť a zaslepiť, nielen sám sa odvrhuje od Boha a od jeho prikázaní, ale to činí i u tých, ktorých chce uviesť vo svoje otroctvo a k pádu. Smilník a cudzoložník, keď v srdci jeho búri sa svedomie a upamätúva ho na šieste prikázanie Božie, nielen že postaví sa proti hlasu svedomia, ale dá sa uchvátiť i zášti proti Bohu a jeho prikázaniu. Najprv zľahčuje v sebe význam a prísnosť prikázania Božieho, vyhlasujúc smilstvo za krehkosť ľudskú, a keď hlas svedomia neustupuje a pokušenie sa rozmôže, stane sa smilník odbojníkom proti Bohu a opovrhne jeho prikázanie. Pri pokušení k cudzoložstvu hlas svedomia nielen upamätúva chlipníka na prikázanie Božie, ale i na svätosť prísahy manželskej, ktorú poruší je zločinom: ale duchom smilstva ovládnutý chlipník, odvrhne od seba i hrúzu pred zlomením prísahy, aby zadostučinil zveracej bujnoscťi svojej. Beda tomu, ktorému chce ten zaslepený chlipník klásť úklady! Keď nepriateľ chce potopiť nepriateľovi loď, hľadá mu posekať vesla a provazy: tak i chlipník najprv lichotením a sľubami chce jiného dostať do sieti, keď ale to neosoží, pracuje na

tom, aby zkazil v ňom vieru v Boha, úctu k prikázaniu Božiemu, jako i stydlivosť a mravný cit. Beda tým, ktorí takým podvodom dajú sa omámiť od Boha odvrátiť a popudiť k odboju proti Bohu! Beda tým, ktorí tiež chlipnými spisami (romanami) podpaľujú v iných ducha smilného, zľahčujú tým úctu k šiestemu prikázaniu Božiemu a činia zvláštne ľahkovernú a ľahkomyselnú mládež odbojnú proti Bohu a jeho prikázaniu. Odtiaľ sa dá vysvetliť, že čím viac rozmáha sa bujnnosť a telesnosť, tým viac rozmáha sa nevera a nešetrenie zákona Božieho. Kto sa dá do služby tela bujného, prestáva myslieť na dušu, na večnosť, na Boha.

Zlý strom bol Pilát a priniesol zlé ovocie, keď vydal Pána Ježiša krvožížnivým židom, aby sa jim zavďačil. Je pravda, že mu rozkatení židia hrozili obžalobou u cisára (Jan 19, 12.), že vyhlásil Pána Ježiša za nevinného, že umýval si ruky, že nebere na seba zodpovednosť za smrť nevinného Ježiša: predsa však i proti svojemu presvedčeniu potlačil spravodlivosť a právo prisúdil nespravodlivosti, keď nevinného Ježiša vydal na smrť, aby sa zavďačil a zalichotil židom. Tomu Pilátovi podobní sú všetci tí, ktorí proti svojemu presvedčeniu trpia neveru a nemravnosť pre ohľady ľudskej a pre zaľubovanie sa zkazenej vôli ľudskej; tým viac ale tí, ktorí nezastávajú vieru a mravnosť tam, kde sa od bezbožných napadúva, a nezastávajú len preto, aby sa zavďačili bezbožníkom. Podobní sú Pilátovi i tí, ktorí majú síce vieru a mravnosť v uctivosti, ale verejne osvedčiť tú uctivosť k viere a mravnosti, sa neosmelujú, len preto, aby neutratili priazeň ľudskú. Pri takých okoličnosťach nenie divu, že vážnosť viery a mravnosti mizne, že nepriateľstvo proti sv. náboženstvu a prikázaniam Božím sa rozmáha jako potopa. Že toto obviňovanie padá na rodičov, hospodárov a predstavených, nemusím dokladať; každý to chápe. Rodičia, hospodári a predstavení niesú zodpovední len za vieru a mravnosť svoju, ale i za vieru a mravnosť svojich dietok, svojej čeliadky a svojich podriadených: trpia-li neveru a nemravnosť, mlčia-li k nevere a nemravnosti, nezastávajú-li a neosvedčujú-li i verejne svoju vieru a úctu k zákonu Božiemu, jako jejich dietky, čeliadka a podriadení nahliadnu, že majú opravdivú úctu k náboženstvu a k zákonu Božiemu? jako nahliadnu, že nevera a prestupovanie zákona Božieho je zlo a hriech?

Zlým stromom boli Farisejskí a niesli zlé ovocie, keď v pýche svojej nadýmali sa nad Pána Ježiša, jeho vážnosť zľahčovali, učenie prekrucovali a zlý úmysel jemu zlomyseľne podstrkovali, aby ľud od neho a k sebe samým priťahovali. Bohužial, na takých pokrytských a nafúkaných Farisejských, nenie nedostatku i za našej doby! Sú to ľudia, ktorí v pýche svojej držia sa za múdrych, tak že sa múdrosti a učenosti ani od Pána Ježiša ani od cirkve jeho naučiť nepotrebujú. Pre tú pýchu s učením Pána Ježiša a cirkve jeho sa neoboznamujú, články viery a prikázania Božie ľahkomyselne posudzujú, to, čomu nerozumia, zlomyseľne v posmech uvádzajú. Oni hľadajú Ježiša, ale nie aby ho poslúchali; hľadajú ho, aby vážnosť jeho i v sebe i v iných ponižovali a potupili. Keď chcel diabol prvých našich rodičov odtrhnúť od Boha a od jeho zákona, vnuknúť do nich pýchu (I. Mojž. 3, 5.), a vnukuje ju dosavad do tých, ktorých chce odtrhnúť od Pána Ježiša.

Tak hľa, bujnoscť a telesnosť, volkanie a zaľubovanie sa bezbožným, pýcha a zaľúbenie sa do seba je namnoho príčinou nevery a nemravnosti.

Bože, nedaj, abysme sa bujnoscťou a pýchou dali odvieť od teba a boli ľahostajní k nemravu a k nevere! Amen.

18.

Zástup odpovedal: „Ježiša Nazaretského“. Jako my hľadáme Ježiša, či vrúčne a túžobne?

„Koho hľadáte? Odpovedali jemu: Ježiša Nazaretského.“ Jan 18, 5.

Milý Pán Ježiš vzal na seba prirodzenosť ľudskú, aby i ľudským životom svojím stal sa vzorom života nášeho. Kedykoľvek podujaf mal nečo vážneho, pripravoval sa k tomu modlitbou. Keď mal si vyvoliť 12 apoštolov, praví o ňom sv. evangelium: „Vyšiel na horu k modleniu, a pres noc trval na modlitbe božej“ (Luk. 6, 12.). Tak to činieval častejšie na hore olivovej v zahrade gethsemanskej, keď sa tam schádzaval s učenníkami svojimi. Preto dokladá sv. Ján evangelista: „Vedel ale i Judáš, ktorý ho zradil, o tom mieste, lebo sa tam Ježiš často schádzaval s učenníkami svojimi“ (Ján 18, 2.). A hľa do tej posvätnej samoty, do toho pobočného útulku Pána Ježiša priviedol Judáš iškariotský ozbrojenú rotu, aby tam, kde panúvalo sväté ticho, ztrhol sa pekelný hluk pri zajímaní nevinného Ježiša.

Ježiš, modlitbou a odovzdaním sa do vôle Otca svojeho nebeského posilnený, neľaká sa; ide v ústrety krvelačným ozbrojencom a táže sa: „Koho hľadáte? Odpovedali jemu: Ježiša Nazaretského.“ Ovšem hľadali Ježiša Nazaretského, ale so zlým úmyslom. Nehľadali ho jako ovce pastiera svojeho, ale jako vlci bäránka tichého.

Keby Pán Ježiš ale tázal sa i nás: „Koho hľadáte?“ čožebysme mu odpovedali? zdáliž tiež: „Ježiša Nazaretského“ a to s dobrým úmyslom, jako dietky otca a jako ovečky pastiera svojeho? Takby sa to ono slušalo. Ježiš prišiel, aby jako dobrý pastier hľadal nás ztracené ovečky: teda sluší sa, abysme i my tak laskave a túžebne hľadali jeho. Zdáliž ale hľadáme ho a hľadáme ho tak, o tom nech je toto rozjímanie.

Dojímavé sú slova Piesne Šalomúnovej! „Vstanem a pochodím mesto, po rynkoch a uliciach hľadať budem toho, ktorého miluje duša moja“ (3, 2.). S takou vrúcnoscťou a túžbou máme hľadať Pána Ježiša, lebo on je najväčší poklad duše našej, o ktorom spieva sv. Bernard: „Ježišu, tys milostivý prosiacemu, dobrotivý hľadajúcemu: a čo ešte nalezajúcemu Teba?“ Hľadajme teda Ježiša, ale hľadajme ho tam, kde ho tiež iní našli.

Keď Pán Ježiš narodil sa na tento svet, Anjeli, ktorí oslavovali narodenie jeho, tak pravili k pastierom bethlehenským: „Naleznete nemluvniatko plienkami obvinuté a položené v jaslách“. Oni ale hned riekli jeden k druhému: „Pojďme až do Bethlehema a viďme tú vec, ktorá sa stala“ (Luk. 2, 12. a 15.). Hľa, Ježiš narodil sa v chudobnej maštálke, obvinutý bol v chatrné plienky, položený bol do jasiel, plakal na tvrdej sláme a od zimy triasol sa na údočkoch svojich. Nehľadajte ho teda vo velikých palácoch, nie pri hojnosti

a bezpustnosti, nie pri nádhere a službe telu. Tam v tej biednej chalupe, kde plače vdova opustená a nariekajú ubohé sirotky; tam, kde leží biedny Lazar, kde hlad sedí za stolom a bieda hľadá z každého kúta, tam je Ježiš, ktorý v deň súdny povie k požehnaným Otca svojeho: „*Lačnel som, a dali ste mi jíst; žižnil som, a dali ste mi piť; pocestný som bol, a prijali ste mňa; nahý som bol, a zaodiali ste mňa; nemocný som bol, a navštívili ste mňa*“; lebo „*nakoľko ste to učinili, jednomu z bratov týchto mojich najmenších, mne ste to učinili*“ (Mat. 25, 35—40.). O, jakú česť pred celým svetom, jaké potešenie srdca, jakú odmenu budeš mať, že si učinil milosrdný skutok s blížnym svojím! Každá slza, ktorú si sotrel s tváre biedneho blížneho svojeho bude perlou vo večnej korune tvojej odplaty; lebo praví Pán Ježiš: „*Každý, ktoby dal blížnemu svojemu čiašu vody čerstvej, neztratí odplatu svoju*“ (Mat. 10, 42.). Však ale, bohužiaľ, za našej doby, keď každý ide len za svojím vlastným ziskom a keď jemu samému nestačí, na bezpustnosť a prepych, málo kto dbá o núdzneho blížneho svojho; tým menej za tejto doby nevery vidí v tom biednom človeku Pána Ježiša. Bezpustných boháčov, ktorí odievajú sa šarlatom a hodujú každodenne skvostne je dost: ale málo medzi nimi, ktoríby sa smilovali nad nemocným, hladným a otrhaným Lazarom. Sú spolky, ktoré horlia proti ukrutnému nakladaniu s dobytkom a zverami, ale o biedu a útrapu chudobného sa nestarajú. Dávajú, len aby zaslepili oko, zábavy v prospech chudoby: ale veselí a zabávajú sa, aby ten hladný a biedny neplakal, jaká to láska? Takové zábavy chvastajú sa cieľom tým len preto, aby sa ľudia tým viac k zábave shrnuli, a výdavky zábavy zaplatili, nie ale aby sa čo chudobným dostalo. Pri takých zábavách — môže sa reknúť — pojedia mäso, — v prospech chudobných ale sotva zostanú holé kosti. Mnoho sa hovorí a píše o ľudskosti, ale pramálo je jej v skutočnosti. Na zbytky, daromné veci, ba i na nepotrebných psíkov vyhadzuje sa to, čoby mohlo chudobného obživiť a zaodiať. O vy kresťania bez kresťanskej lásky, vy priatelia ľudu s prázdnu rukou, čo poviete v deň súdu, keď Kristus Pán povie vám: „*Lačnel som, a nedali ste mi jíst; žižnil som, a nedali ste mi piť; pocestný som bol, a neprijali ste mňa; nahý (som bol), a nezaodiali ste mňa; v nemoci a v žalári som bol, a nenavštívili ste mňa*“ lebo: „*Nakoľko ste to neučinili jednomu z týchto menších (bratov), ani mne ste neučinili*“ (Mat. 25, 42—45.).

Keď sa Ježiš Kristus narodil v Bethleheme, vtedy — jako Balaam prokoval pohanským národom — ukázala sa na nebi hviezda blesku podivného. Boh s jej bleskom spojil tiež tú milosť, že v ňom poznali znamenie toho narodeného veľkého Kráľa, ktorého príchod na svet bol im predpovedaný. Nemeškali, ale vyslali troch mudrcov so slavnostným sprôvodom a s bohatými darami, aby ho uvítali. Jaknáhle v Jerusaleme slyšali, že dľa Prorokov Božích v Bethleheme sa mal narodiť ten zaslúbený Messiáš, ta pospiechali, jemu — ačkoľvek v nepatrnom nemluvniatku skrytému sa klaňali a dary svoje obetovali. I my v Bethleheme máme hľadať Pána Ježiša. Čože sa rozumie pod tým Bethlehemom? Beth-lechem v našej krásnej mluve slovanskej znamená „dom chleba“: niesú-li tým chrámy naše kresťanské? Nepovedal-li Pán Ježiš: „*Ja som chlieb, ktorý s neba sostúpil*“ a „ *kto požíva chlieb tento, bude žiť na veky*“ (Ján 6, 51. a 52.)? Jako mudrcov viedla nebeská hviezda k Pánu Ježišovi do

Bethlehema: tak i nás hviezda nebeská viery kresťanskej má viesť do chrámu. Jako ti mudrci z úst kňazov a zákonoznalcov vyučení boli o nalezení Ježiša v Bethleheme: tak i veriaci z úst kňazov a znalcov nového zákona vyučovaní bývajú, že v chrámoch našich Ježiš obetuje sa na oltári pod spôsobom chleba a vína, pri sv. prijímaní ale podáva sa veriacim pod spôsobom chleba. Jako ti mudrci klaňali sa Ježišovi v Bethleheme a obetovali jemu zlato čo kráľovi, temjan čo Bohu, myrrhu čo umučenému: tak i my v chrámoch klaňať sa máme Pánu Ježišovi a obetovať mu srdce myšlienky a zaprenie seba. Jako ti mudrci s požehnaním Ježišovým navrátili sa do otčiny svojej: tak i my máme si v chráme od Ježiša vyprosiť požehnanie pre práce a živobytie svoje, pre posväcenie a spasenie duše svojej. Však ale koľko je tých, nie kráľov a mudrcov, ale i zo stavu nízkeho a neučeného, ktoríby nasledovali ten krásny príklad tých troch kráľov a mudrcov? Nemajú tak ďaleko do chrámu, jako mali ti traja mudrci, predsa však lení sa jim. Dietky, ktoréby aspoň v nedeľu a sviatok mali s radostným a ochotným srdcom spiechať k Otcovi svojemu nebeskému, aby mu vzdali úctu, aby sa s ním potešili, aby od neho obdržali požehnanie, buď neidú k nemu, buď mu nevzdajú v chráme príslušnú česť, alebo to pobytie v chráme pokladajú za dlhý, ano za ztracený čas. Koľko je tých, ktorý pri slyšaní zvona rekliby s Davidom: „Zaradoval som sa, keď mi bolo rečeno, (že) do domu Pána pôjdeme“ (Žalm 121, 1.)? Sv. František Xaverský, kedykoľvek šiel okolo chrámu otvoreného, aspoň na krátko vošiel do neho, aby sa poklonil Pánu Ježišovi v najsv. olt. sviatosti: bol-li ale chrám zatvorený, aspoň u dverí poklakol, aby vzdal mu svoju poníženú poklonu. Ach, koľko je tých, pre ktorých i v nedeľu a sviatok darmo otvárajú chrám! Koľko je tých, ktorí ani neklaknú pred najsv. sviatosťou oltárnou, keď ide kňaz k nemocnému, ba ani nesmeknú pred chrámom, kde prebýva Pán Ježiš na trône oltárovom v najsv. olt. sviatosti!

Odpovedáme-li teda Kristu Pánu na tú otázku: „Koho hľadáte?“ že „Ježiša Nazaretského“, neklamme seba, ale skutočne hľadáme ho pod strechou chudobného a pod strechou chrámu Božieho.

Bože, daj nám to srdce, abysme mali oko i na príbytok chudobného i na dom Velebnosti tvojej! Amen.

19.

Ježiš odpovedal: „Já som“; tým dal nám príklad neohroženého vyznania svojej viery.

„*Riekol im Ježiš: Já som.*“ Ján 18, 5.

Človek, ktorý si je povedomý pravdy a práva, je neohrožený. Takovými boli i sv. mučeníci, tak že sa tyranni neraz zadivili tomu, keď ten neohrožený duch objavil sa i v útlom veku, kde by ho boli ani nehľadali. Keď videli muža na silu dospelého neohrozene vyznávať Ježiša a kráčať i na popravište, vynucovalo to i z nich samých úctu k tak pevnému predsavzatiu. Keď ale to videli i na samom dľa sily a veku slabom pachoľatu, to vynucovalo i z nich samých obdiv neočakávanej neohroženosti.

Keď sv. Julitta, pošlá z krve kráľovskej, pre vieru kresťanskú bola mučená, hlasite opakovala: „Já som kresťankou!“ Jej syna Cyrusa, trojročné pachoľa, držal na loktoch svojich tyran Alexander a lichotil mu v tej nádeji, že pohanstvo na ztratej matke bude mať náhradu v jej synáčkovi: ale Cyrusok malý tiež za matkou neustále volal: „I já som kresťan!“ Daromné bolo chlácholenie, lichotenie a sľubovanie, tak že jeho neočakávanou neohrozenosťou zahanbený a rozdráždený ukrutník konečne chmatol pacholiatko za nohy a tresknul s ním o zem. Tak neohrozená matka s neohrozeným synáčkom svojim ta išla ku Kristu Pánu do blaženej večnosti. Čože jim dodalo toľko neohrozeného ducha? Zajiste naučili sa mu od Pána Ježiša v zahrade gethsemunskej.

Ježiš znamením Judášovým bol už prezraden: ale keď ozbrojenci videli, že tak neohrozene ide jim v ústrety, domnievali sa, že to nemôže byť on, keď sa neľaká krvolačného zástupu. Tým viac sa jiste zadivili, keď im riekol: „*Já som*“, já som ten Ježiš Nazaretský, ktorého hľadáte. Tak nám Pán Ježiš dal príklad neohrozeného vyznania svojej viery bár i pred celým svetom, bár i v dobe hrozivej.

Neohrozenosť kresťana, o ktorej chceme rozjímať, je v tom, abysme tam, kde je to potrebné a užitočné, bez strachu a ostýchania vyznali svoje náboženstvo buď slovom alebo skutkom. Tento pochop vyznávania náboženstva musíme si najpred objasniť. Vyznávať máme svoje náboženstvo tam, *kde je to potrebné a užitočné*, nie aby sme sa bez príčiny chvastali a tým snad svojich spoluobčanov zahanbovali a dráždili; ale abysme tým vyznaním svojemu sv. náboženstvu, cti Božej a spaseniu svojich bližných prospeli. Tam máme vyznať svoju vieru, kde sa to vážne a právne požaduje, abysme sa osvedčili, že sme kresťania katolíci a že ten alebo onen článok viery za sv. pravdu uznávame. Tam kde sa zľahčuje cirkev a niektorý článok viery, treba ho zastať a vôbec tam nemlčať, kdeby mlčanie bolo na ujmu cirkve a potupenie nektorého článku viery, slovom, kdeby mlčanie bolo hriechom.

Vyznanie viery stať sa má zmužile, bez ohľadu na milosť alebo nemilosť ľudskú; bez strachu a ostýchania sa, ale pritom vážne a múdre, bez hnevu a svady, abysme síce protivníka priviedli k mlčaniu a poznaniu omilu, nerozdráždili ho ale k zášti a pomste.

Vyznanie stať sa má nielen ústama, ale i skutkom, čo sa deje, keď zachováваме povinnosti a obyčaje, z ktorých ide na javo, že sme kresťania katolíci; že veríme to, čo cirkev učí, (ku pr. klaňať sa najsv. olt. sviatosti), a zachováваме, čo nám prikazuje (ku pr. zachovávať pôsty) alebo schvaľuje (ku pr. modliť sa ruženec).

Že sme povinní vyznať Pána Ježiša a jeho sv. učenie, kto môže o tom pochybovať? Však Ježiš Kristus zreteľne nám to v osobe sv. Apoštolov prikazuje, keď pravi: „*Čo mluví vám vo tme, mluvte vo svetle, a čo slyšíte do uší, ohlašujte na strechách*“ (Mat. 10, 27.); t. j. tú pravdu, ktorej ste sa naučili v súkromí, dajte na javo i verejne. Toho sa verne držali Apoštoli, nedajúce sa v tom hatiť žiadnym zakazovaním rady židovskej alebo vrchnosti pohanskej. Oni, keď im zakazovali ohlašovať Ježiša užrižovaného, mierne, ale rázne odvetili: „*Zdáliž to spravodlivé je pred obličajom Božím, abysme viac poslúchali vás než Boha? Nemôžeme nemlúviť to, čo sme videli a slyšali*“

(Sk. Ap. 4, 19. a 20.) Tak činili i veriaci, učení i neučení, vyznávajúce a rozširujúce učenie Pána Ježiša, slovom a perom učným zastávajúce ho i proti ľži židovskej i proti lsti pohanskej. Vyznanie viery ale tam, kde sa to vážne a právne požadovalo, pokladalo sa za tak prísnu povinnosť, že v cirkvi sv. trval dlhý boj o tom, zdáliš ti, ktorí zo strachu pred mukami zapreli Ježiša (slovom) alebo bár len na oko obetovali pohanským bohom (skutkom), majú byť nazpak prijatí do cirkve. Konečne ustálili sa na tom biskupi, že ovšem, ale len po vykonanom prísnom pokání, majú byť opät prijatí do lôna cirkve.

Že je našou povinnosťou, tam, kde to potrebné a užitočné pravde kresťanskej, vyznať svoju vieru buď v celé učenie Pána Ježiša alebo bár len vieru v ten a onen článok viery, poznať z odmeny, ktorú Pán Ježiš sľubuje, a z trestu, ktorým v ohľade tomto hrozí. Tak praví totižto: „*Ktokoľvek teda vyzná mňa pred ľudmi, toho i ja vyznám pred Otcom svojim, ktorý je v nebesiach: ktokoľvek ale zaprelby mňa pred ľudmi, zaprem ho i ja pred Otcom svojim, ktorý je v nebesiach*“ (Mat. 10, 32. a 33.), a to docela dľa tej spravodlivosti, ktorú označil Pán Ježiš tými slovami: „*Jakou mierou merat budete, takou vám nazpak bude merano*“ (Mat. 4, 24.). O jak šťastliví budú ti, o ktorých Pán Ježiš v deň súdny povie pred Otcom svojim nebeským. Toto sú moji verní učenníci, ktorí sme a neohrožene priznávali sa ku mne! Ach, jak nešťastní budú ti, ktorí ho nevyznávajú, k nemu sa nehlása, jeho zapierajú a za neho sa stydia! Jak im bude okolo srdca, keď — jako tie nemúdre panny z úst ženicha — uslyšia v deň súdny z úst Pána Ježiša to zdrcujúce slovo: „*Neznám vás*“ (Mat, 23, 12.)? Ovšem i Peter apoštol od strachu zaprel Pána Ježiša: ale potom koľké kajúce slzy vylieval, aby dosiahol milosrdenstvo a odpuštenie ťažkého previnenia svojeho!

I zovnútorne vyznávať Pána Ježiša pred svetom, to so sebou donáša i naša vlastnia česť. Pokladajú-li si to ľudia za česť, keď môžu povedať, že sú poddaní veľkého kráľa, učenníci výchylného majstra, odchovanci veľkého učiteľa: nemáme-li si to i my pokladať za česť, že sme učenníci Syna Božieho, členami jeho cirkve a dedičami kráľovstva božieho? Keď tyran Quinctianus pravil k sv. panne Agathe: „Jako môže panna z rodu tak šľachtického priznávať sa k ukrižovanému a byť jeho služebnicou?“ odvetila zmužile: „Kristu slúžiť je toľko, jako kráľovať; zo slúženia Kristu vyviera pravé šľachtictvo.“ Keď sv. mučenník Diakon bol tázaný: z jakej zeme, z jakého rodu a z jakého stavu je? na všetky otázky len to odpovedal: „Já som kresťan.“ Na tom, nie na jinom mu záležalo, a meno kresťana vážil si nad všetkú vznešenosť a dôstojnosť. Keď sv. mučenník Patianus tázan bol: „kto je a čo je?“ odpovedal: „Meno moje je kresťan, a prímeno (priezvisko) moje katolik.“ To je i náš najvznešenejší titul. Divná to vec: králi francúzski hrdí boli na titul kráľa najkresťanskejšieho; králi španielski na titul kráľa najkatolíckejšieho; králi uhorskí na titul kráľa apoštolského; kráľ anglický na titul obranca cirkve katolíckej: a my nemalibysme byť hrdí na dôstojné meno kresťana katolika?

Jako ale z jednej strany sama naša vlastnia česť to so sebou donáša, abysme i zovnútorne vyznali Pána Ježiša, ku ktorému sa vnútorne priznávame (Rím. 10, 10.): tak hanba bolaby pre nás, kebysme bár v nútri hlásili sa k nemu, zovnútorne ale pre ohľady na svet stydelibysme sa za neho, ba ho

snad i zapierali; boloby to trestuhodné pokrytstvo a klamanie sveta. Čestnosť a nečestnosť nezávisí od toho, jako sa čo líbi alebo neľubi svetu, ale od povahy samej veci. Pevný charakter drží sa tej strany, kde je pravda, zbabelec ale huláka len vždycky s tou stranou, kde je moc a sila, nie ale pravda a právo, zisk a prospech časný. Pevný charakter verný zostáva pravde, bár ona je od bezbožných prenasledovaná; lebo sa riadi dľa svedomia, nie ale dľa chůfky ľudí, ktorí sa opovažujú bezočive a nestydate tárať, že je právo a pravda tam, kde je moc a sila. Sme-li teda presvedčení, že Ježiš Kristus je „cesta, pravda a život“ (Ján 14, 6.), nikdy nesmieme sa stydeť za neho, nikdy nesmieme zaprieť ho, lebo by to znamenalo s Judášom odskočiť k nepriateľskému zástupu. Keď Isdegerdes, kráľ perský, vyzýval sv. Benjamina, aby odpadol od viery kresťanskej, odvetil mu: „Kráľu, čoby zaslúžil ten voják, ktorý by vo vojne odskočil k nepriateľovi?“ — „„Ukrutnú smrť.““ — „Čobych teda já zaslúžil, kebych chtiac vyhnúť protivenstvu, zlomil prísahu, ktorú som učinil Bohu?“

Buďme teda vo viere pevnou skalou, nie ale marnou trstinou, ktorá sa riadi len dľa vetra a v čas pokušenia odpadúva jako daromná troska od striebra.

Bože, daj nám toho ducha pevného, aby nás nič neodlúčilo od lásky ku Kristu Pánu (Rím. 8, 35.). Amen.

20.

Keď Ježiš riekol: „Já som“, ozbrojenci ustúpili nazad; i naša neohrozenosť ducha za vec svätého náboženstva odstraší protivníkov.

„Jak im bol riekol (Ježiš): „Já som“, ustúpili nazad.“ Ján 18, 6.

Keď kráľ perský, Xerxes, oblečený do skvostného rúcha zjavil sa pred vojskom svojim, všetci, ktorí ho videli, zbládlí, a keď sa tázal kráľ na príčinu toho, odpovedali: „Mimoriadna velebnosť tvoja, o kráľu, zarazila nás.“ Nečo podobného, ale ešte vznešenejšieho prihodilo sa v zahrade gethsemanskej. Ozbrojení strážníci a služebníci stáli vo veľkom počte pred tichým a neozbrojeným Ježišom, a predsa, jaknáhle jim riekol: „Já som“, ktorého hľadáte, ustúpili na zad. Čože jich tak prestrašilo? Tá božská Velebnosť, ktorá žiarila z oka jeho a tváre jeho, jako i tá neohrozenosť, ktorá sa javila v slovách jeho. Tak velebnú tvár a tak neohrozeného ducha nemá zločinec: a preto poznali v ňom nevinného a obávali sa položiť ukrutné ruky na neho. Podobne sa stáva i s nami, keď naproti tupiteľom a protivníkom Pána Ježiša a jeho nebeského učenia osvedčujeme svoju neohrozenosť. Naša vážna tvár, naša uprimnosť a naše neľakanie sa odzbrojuje protivníkov.

V istej vysokej škole, kam chodili právnici, najšli ruženec. Bolo tam smiechu a hany a dotazu, kto z nich ztratil ten ruženec! Beda tomu, kto sa k nemu hlásiť bude: dostane sa mu posmechu, ba snad i vylúčenia z kruhu — jako svet praví — mladých vzdelancov. Práve vtedy, keď bol vo škole nesmierny hluk a chychot, dokonal jeden najlepší a po strane sediaci jejich spolužiak svoju prácu, a slyšiac, že si tropia smiechy a ušklebky z ubohého ruženca, siahol do kapsy, a nenajdúc tam, čo hľadal, zvolal: „Sem ten ruženec; je môj;

je to môj najväčší poklad, lebo mi ho poručila moja umierajúca matka, a ja som jej slúbil, že budem pokračovať v tom modlení, ktoré ona s tým ružencom konávala. Myslíte, že právnik a ruženec tak sú od seba ďaleko? Nábožnosť a svedomosť nebude na škodu ani mne ani stránkam, ktoré čo advokát, nie ale čo bohazpustlý vydrigroš nikdy zastupovať budem.“ Bolo to vážne slovo, ktoré nielen utišilo neslané smiechoty, ale vyzískalo mu i úctu. Ostýchavosť a bojzlivosť vo vyznávaní náboženstva len ešte smelších a bezočivejších činí posmeškárov.

V životopise sv. Bernardína sa číta, že už v pacholatskom veku svojom znal si získať úctu mládeže. Keď jeho vrstovníci tropili neslušné žarty a páchali nepristojné rozpustilosti, jaknáhle zbadali ho približovať sa, zvolali: „Ticho, Bernardín ide!“ Takú úctu vyzíska si i naša neohrozenosť, keď nie u všetkých, aspoň u ľudí, ktorí ešte majú cit a svedomie; o vtípkovanie a posmešky ľudí daromných a bohazpustlých sa nestarajme, pamätajúce na to, že zlý strom nese zlé ovocie, a z hložia nesberajú fíky, ani z bodliáčov hrozná (Mat. 7, 16.). Len sa my nedajme odstrašiť od toho, abysme neohrozene buď slovom alebo skutkom priznali sa k Pánu Kristu a k jeho svätému učeniu, a zachováme sa jako muži, nie ale jako zbabelci.

Pohliadnime na dejepis cirkve a spytujme sa: čo prispelo k tomu, že sa navzdor prenasledovaniám rozširovala cirkev, a že jako praví Tertulian — krev Mučenníkov stávala sa semenom nových a nových kresťanov? To bola neohrozenosť jejich. Keď ukrutný tyran radil sv. Gordiusovi, aby síce v srdci zostal kresťanom, ale na oko aspoň aby pristúpil k pohanským oltárom a obetoval modlám, neohrozene odvetil: „Radšej nech ztratím jazyk, nežli bych zaprel pôvodcu jazyka.“ Keď cisár Maximilian chcel vzdelanú a učenú pannu, sv. Katharinu získať pre filozofiu pohanskú, svolal najvýbornejších mudrcov, aby ju svojím mudrovaním prevýšili a jej nepodstatnosť kresťanského učenia dokázali. Stalo sa ale to, čo praví sv. Písmo o sv. Štefanovi prvomučenníkovi: „*Nemohli odolat múdrosti a Duchu, ktorý mluvil*“ (Sk. Ap. 6, 10.). Duchom sv. osvietená (Mat. 10, 10.) a neohrozenosťou nadšená zvíťazila, takže mnohí z tých mudrcov presvedčili sa o pravde kresťanského učenia.

Čože, ty sa snad stydiš za svoje náboženstvo? ty sa stydiš vyznať, že veríš ten alebo onen článok viery? Vieš-li, čo to znamená? To znamená stydeť sa za Pána Ježiša, od ktorého to náboženstvo a to učenie pochádza. O ty prevrátený svete! Priznať sa ku Kristu a k jeho nebeskému učeniu, je hanba; naproti tomu ale zaprieť Pána Ježiša a jeho nebeské učenie, je česť? Čože by si povedal o tom nafúkanom synovi, ktorýby sa hanbil za svojeho otca, za jeho meno, stav a reč? Nuž a pred kým že sa máš stydeť za Ježiša a jeho nebeské učenie? pred neznabohami, pohanmi, židom alebo bludármi? Pred neznabohami muselby si sa stydeť za jakékoľvek náboženstvo a muselbys seba považovať len za zviera: to by bola už pre teba česť? Pred pohanmi sa stydeť? vtedyby sa muselo stydeť to krásne a jasné slnko pred čiernou tmou. Pred židami sa stydeť? teda by česť bola v tom schvalovaní, že potupený, mučený a ukrižovaný bol Syn Boží, ktorého proti prorocťam a zázrakom nechceli prijať za Messiaša zaslúbeného a očakávaného. Stydeť sa pred bludármi? teda by sa musela stydeť pravda pred lžou, poslušnosť k matke cirkve pred neposlušnosťou.

Pomysliže, milý kresťane, pre Boha prosím, že zapierať sv. náboženstvo a stydeť sa zaň, toľko by znamenalo, jako rušiť a kaziť to, čo Ježiš Kristus založil a čo apoštolí, mučeníci a horliví kresťania svojou neohrozenosťou a obetovavosťou bránili a rozširovali. Je-li ti Ježiš Synom Božím a jeho učenie pravdou, zachovaj sa k nemu a k jeho učeniu jako k Synovi Božiemu a k pravde, k vôli zlostných a bezbožných ľudí nestávaj sa Judášom.

Nehovor: „Ale načo pre náboženstvo dať sa potupovať, posmievať a prenasledovať?“ Tak? teda veľmi prevrátcene súdiš. Ty sa v srdci priznávaš k Ježišovi potupenému, posmievanému a ukrižovanému, a nechceš pre neho snášať potupenie, posmievanie a prenasledovanie? Tak teda darmo tebe hovorí Ježiš z kríža svojeho: *„Kto chce za mnou prísť, nech zapre seba a vezme kríž svoj na seba a nasleduje mňa“* (Mat. 16, 24.). Tak teda darmo tebe hovorí Ježiš: *„Blahoslavení, ktorí trpia protivienstvo pre spravodlnosť; lebo jejich je kráľovstvo nebeské. Blahoslavení ste, keď vám budú zlorečiť a vám činiť protivienstvo, a mluiť všeliké zlé proti vám, luhajúce, pre mňa: radujte sa a vesel'te sa, lebo odplata vaša hojná je v nebesiach“* (Mat. 5, 11. a 12.). Ty chceš s Apoštolmi deliť odplatu nebeskú a nepamätáš, že *„Apoštolí išli (z rady židovskej) radujúce sa, že boli držaní za hodných utrpeť potupenie pre meno Ježiša“* (Sk. Ap. 5, 41.)? Ty chceš s mučeníkmi obsiahnuť nebeskú korunu, nechceš ale bojovať s nimi o víťaznú palmu? Oni hotoví boli podstúpiť ty najväčšie muky a ukrutnú smrť za Ježiša a jeho nebeskú pravdu, a ty nechceš si dať za to ani vlas skriviť, ani tu najmenšiu nepríjemnosť utrpeť? Kamby to bolo prišlo so sv. evanjeliumom, keby apoštolí a mučeníci boli sa hanbili za evanjelium, a neboliby chceli snášať i protivienstvo pre Ježiša? Nie tí, ktorí krivdu snášajú, ale tí, čo krivdu činia, majú sa čo hanbiť za nepravosť svoju.

Oduševnime sa teda za Ježiša a jeho sv. evanjelium. Neohrozenosť vo vyznaní a zastaní jeho vyzíska nám úctu a svätej veci víťazstvo. Máme k tomu dosť príležitosti za tejto našej doby, oddanej len pýche, sebeláske a telesnosti. Nemlčme tam, kde mlčať boloby zradou na sv. náboženstve. Smele berme účasť na službách Božích, sv. sviatosťach a jakýchkoľvek výkonoch a obyčajoch náboženských pred kýmkoľvek. Že náboženstvo naše je opovrhovano a odstrkovano, príčinou je nielen bohapustlosť sveta, ale i náš nedostatok činnosti a neohrozenosti, a to i tam, kdeby o nej dobrý kresťan ani nepochyboval. Nepriateľ ovšem tam potom víťazí, kde nená statného odporu.

Bože, nadchni nás neohrozenosťou ducha za vec svätého nášeho náboženstva! Amen.

21.

Ježiš slovom: „Ja som!“ porazil na zem zástup ozbrojený; marné sú boje a útoky na cirkev svätú: Ježiš privede ju k víťazstvu.

A keď im bol riekol (Ježiš): „Ja som,“ ustúpili na zad a padli na zem. Ján 18, 6.

Mladistvá cirkev kresťanská nemala väčšieho protivníka nad Šavla. Vychovaný v duchu farisejskom horlil za zásady farisejské, a vyučený v škole Gamaliela bol mocného jazyka k čineniu útokov na učenie Pána Ježiša. Nebolo mu na tom dosť, nenávidieť a napádať učenie kresťanské slovom; on pridal

Umučenie. 7

k tomu i ukrutnú činnosť. S rozlúteným srdcom šiel k hlavným kňazom pre písomné dovolenie, aby smel beztrešne stíhať a väzniť kresťanov. S tým krvožížnivým úmyslom dal sa s pomocníkmi na cestu do Damašku. A čo sa stalo? Na ceste padlo na neho svetlo z neba, oslepilo ho, tak že padol na zem jako hromom omráčený. V tom slyšal z neba mocný hlas: „*Šavle, Šavle, prečo sa mi protivíš? Ja som Ježiš, ktorého prenasleduješ! Tvrdo bude tebe zpierať sa proti ostnu. Vstaň a idz do mesta (Damašku), a tam bude tebe povedano, čo máš urobiť.*“ Predstavený cirkve, Ananiáš, a jeho ubohé ovečky triasli sa pred príchodom Šavla, jako ovce ľakajú sa pred dravým vlkom: avšak nemali už čo trnúť pred ním; z vlka stal sa tichý bäránok, zo Šavla Pavel; na zem padol čo zronený prenasledovateľ, zo zeme vstal čo budúci najhorlivejší rozširovateľ cirkve kresťanskej. Na ňom preukázal Pán Ježiš opäť tú svoju moc, ktorú bol dal pocítiť ozbrojenému zástupu v zahrade gethsemanskej. Pred ním stáli strážnici a služebníci, ozbrojení mečami a kyjami, hľadajúce ho. A hľa, na to neohrozené jeho slovo: „*Ja som*“ Ježiš, ktorého hľadáte, tak ustrnuli, že ustúpili na zad a padli na zem. Nepadli na zem pod silou ruky ľudskej, ale pod silou moci božskej Pána Ježiša. S mečom, kyjom alebo pästou sraziať na zem, deje sa mocou ľudskou: ale pohľadom a jediným slovom: „*Ja som*“ poraziť na zem zástup ozbrojený, to nenie mocou ľudskou; to je tá moc, o ktorej praví sv. Písmo: „*Hlas Pánov s mocou, hlas Pánov s velebnosťou; hlas Pánov, ktorý láme cedry*“ (Žalm 28, 4. a 5.).

Slepí boli tí ozbrojenci na duchu svojom, že nepoznali v Pánu Kristu nečo vyššieho, že nepoznali moc božskú, ktorá jich srazila na zem; slepí boli, že nepoznali na ňom plnené slova prorokové, že sa obetuje len preto, že chce byť obetovaný za spasenie sveta (Is. 53, 7.); slepí boli, keď nepoznali svoju slabosť, že moc Ježiša, keby chcela, i docela zničiť ich môže; slepí boli, keď nepoznali, že nenie moci vo svete proti Pánu Ježišovi. To jisté, čo sa dialo jako na obraze v zahrade gethsemanskej, deje sa i ustavične v cirkvi Pána Ježiša. Z jednej strany panovalo a panuje protivienstvo proti nej, z druhej strany ale dokázala sa a dokazuje marnosť všelijakých bojov a útokov na cirkev. Ona stojí na pevnej skale, tak že ani vlnobitie ani víchor ani brány pekelné, jakokoľvek by zúrily, nepremôžu ju (Mat. 16, 18.). Cirkev môže byť ranená, nie ale zničená. Pri všetkých útokoch, ktoré židovský, pohanský a neznabožecký svet činil proti nej, rozlieha sa oduševňujúci hlas Pána Ježiša: „*Ja som, nebojte sa* (Luk. 24, 36.). *Ja s vami som po všetky dni až do skonania sveta*“ (Mat. 28, 20.). I dostal Pán Ježiš prorockému sľubu svojemu dosaváď, a — pevne veríme — dostojí i na budúce. Častokrát dopustil Pán veľké poníženie na cirkev svoju, ale výsledok dokázal, že to dopustil, aby ona s tým slavnejším víťazstvom vyšla z boja. Túto skusenosť hlása nám dejepis cirkve svätej.

Jako v Šavlovi, keď ešte bol zúrivým prenasledovníkom cirkve, ukrutnosť a učenosť bojovala proti prvotnej cirkvi, tak i potom ukrutnosť a domnelá učenosť podávaly si ruky k útokom na cirkev Pána Ježiša.

Jaknáhle apoštoli po prijatí Ducha svätého začali hlásať ukrižovaného Ježiša, začalo sa i prenasledovanie cirkve jeho zo strany židovskej, v čom bo¹¹

jim nápomocní i pohanskí rimanskí námestníci, aby sa zavdali židom rozvteklým (Sk. Ap. 12, 3.). Váznení boli apoštoli, ale počet veriacich sa rozmnožoval. Pri smrti sv. Štefana vyzdvihnutý bol krvavý prápor, a pod ním židia jako draví vlci oborili sa na ovečky Kristove: a hľa, koľko jich z Jerusalema prchlo a rozprchlo sa po okolí a po svete, toľko sa z nich stalo rozširovateľov sv. evanjelia. Nie cirkev, ale zahynul vražedlný Jerusalema; nie kresťania, ale židia padli do tej jamy, ktorú boli vykopali kresťanom. Kresťania sriadili sa v cirkve, kdežto židia jako pleva roztrúsení boli po svete, aby boli všade svedkami, že predpovedal im to Pán Ježiš, keď plačúc nad zatvrdlým mestom, pravil: „*O, kebys bolo i ty poznalo, čo tebe je k pokoju! Lebo príjdu na teba dni, a obklúča ťa nepriatelia tvoji náspom, a oblahnú ťa, a zúža ťa zo všetkých strán; a na zem porazia teba i synov tvojich; a nenechajú v tebe kameň na kameni*“ (Luk. 19, 42—44.). Vyplnilo sa i na nich, čo sa bolo stalo v zahrade gethsemanskej s jejich ozbrojeným zástupom: „Ustúpili na zad a padli na zem.“

Rimania sa chvastali, že kam zasiahla jejich moc, ta sa dostala i svoboda: ale túto svobodu nedopriali kresťanom. So smrťou sv. apoštolov, Petra a Pavla, otvorilo sa po celej države rímskej krvavé more, v ktorom uhrúžovaní boli ubohí kresťania. Meče, škripce, kríže a jiné zlostou ľudskou navymýšľané nástroje vraždily kresťanov: a s jakým výsledkom? Svedok je Tertullian, ktorý tak písal týmže ukrutníkom: „Čím viac sožíňaní bývame, tým je nás viac. Krev mučenníkov je semenom nových kresťanov. My bývame vo vašich krijinách, mestách a táboroch; všetko sme naplnili, zanechajúce vám len (pohanské) chrámy prázdne. Žiadnej moci nemalibyste sa báť toľko, jako kresťanov, keby jich náboženstvo nezaväzovalo k poddannosti a trpezlivosti.“ Ovšem celých 300 rokov trvalo to vraždenie a prenasledovanie kresťanov: ale ani tých 300 ukrutných rokov nebolo v stave vyhubiť kresťanov, ano po tom najzúrivejšom pohanskom cisárovi zasadol na rímsky trón cisár kresťanský.

Ešte raz ten drak starý (Zjav. 12, 9.) pozdvihol hlavu proti kresťanstvu pod cisárom Juliánom, ktorý pohanskými filosofami a básnikami zkazený, odpadol od kresťanstva a vzal si do hlavy, že on dokáže, čo predtým za 300 rokov nemohli dokázať ukrutní jeho predchodcovia; zničiť on chcel cirkev viac ľstou, nežli mečom krvavým. Kresťanom neodnímal život, ale právo, školy, majetky a spravodlivosť pred súdom. Podporoval pohanské školy a filosofov; svolal židov do Palestiny, aby si opäť vystavili mesto a chrám jerusalemský; podporoval všelijakých kacierov, aby rúznice v cirkvi zošklivily kresťanov svetu. Keď marné boly jeho chytráctva, podvody a násilenstva, tiahnul do vojny proti Persii, zaviazal sa pohanským bohom sľubom, že keď sa z vojny navráti, vykynoží všetkých kresťanov. Nenavrátil sa. Keď bol vo vojne ranený a sršala mu z rany krev, vzal ju do hrsti a mrsknúc ňou k nebu bohorúhavy zvolal: „Zvífazel si Galilejský, zvífazel!“

Čo predtým trpela cirkev od pohanov, to potom trpela od pohanských Arianov. Svojou ľstou a podvodom ta to priviedli, že sv. Hieronym zvolal: „Divil sa svet tomu, že sa temer celý stal arianským.“ K podvodnému bludu pripojila sa ukrutnosť i pod samými pohanmi neslýchaná, a ňou hlavne vynikal kráľ Hunerik. Ale i nad nim — jako nekdy nad Šavlom — zaznel mocný hlas:

„Ja som Ježiš, ktorému sa protivíš!“ Zastihol i jeho pád, a to hrozný: opuchol na celom tele, červy vyrazily sa mu z tela, za živa hnil, tak že padaly s neho údy; vo dne i v noci trpel náramné bolesti, zbláznil sa, kúsál sám seba a sypajúc z úst kliatbu biedne zomrel. Do hrobu jeho z času na čas padol i arianismus, tak že ho známe len z dejepisu. Arianismus zahynul, a cirkev katolícka ešte trvá. Tak diela ľudské hynú, ale dielo Božie trvá, a v bojoch mladne.

Skusujeme-li teda i za dňov našich tupenie, odstrkovanie, potlačenie cirkve, nezabudnime, že i teraz bdie nad cirkvou Kristus, a volá: „*Na svete budete mať nátlak: ale dúfajte; ja som premohol svet*“ (Ján 16, 33.).

Bože, daj víťazstvo a svätý pokoj cirkvi tvojej! Amen.

22.

Ježiš pyta sa opäť: „**Koho hľadáte?**“ **Opakujme i my otázku: koho hľadáme? Či hľadáme to, čo chce Pán Ježiš?**

„*Otázal sa jich opäť (Ježiš): Koho hľadáte?*“
Ján 18, 7.

Dejepisci a básnici ani nenalezajú dost slov, aby vynachválili neohrozenosť a obetovavosť jedného svoju vlast vrele milujúceho Rimana, ktorému meno Mucius Scaevola. Keď nepriateľské vojsko Porsenovo obliehalo Rím, Mucius odvážil sa k tomu, že smelým krokom šiel do nepriateľského tábora až k stánku kráľa Etruskov, a prebodnul tam pisára kráľovského, majúc ho za samého kráľa. Lapený a postavený pred súd vyznal, že je jeden z tých, ktorí z lásky k vlasti sprisahali sa k zavraždeniu kráľa. Keď bol odsúdený na smrť, na znamenie, že podstúpiť smrť za vlast nestrachuje sa, položil ruku na oheň, až mu i shorela. Porsena, vidiac jakú odvážlivosť majú rímski hrdinovia, prepustil Mucia a vyzdvihol obliehanie mesta.

Ten príklad neohrozenosti a obetovavosti oslavuje sa v školách, ale zamlčuje sa príklad omnoho vznešenejšej neohrozenosti a obetovavosti, ktorého dejišťom bola gethsemanská zahrada. I Ježiš Kristus s neohrozeným duchom šiel naproti ozbrojenému zástupu, a to nie s pomstou a so slepou streštenosťou, ale plný lásky a tichosti; nie aby poškrvnil sa krvou, ale aby zabránil prelievanie nevinnej krve; nie aby sa obetoval za priateľov a spolumešťanov, ale za nepriateľov a hriešnikov. Keď pred ním ustúpili na zad a padli na zem, dal im pocítiť, že v jeho moci je, aby jich zničil: ale neučinil to; dopustil, aby opäť postavili sa na nohy a opätovoľ predošlú otázku: „*Koho hľadáte?*“ Otázku túto jim preto obnovil, aby sa zpaľatali a rozvážili sebe: čo činia? zdáľíž jejich jednanie je spravodlivé, bohumilé a spasiteľné? Tú otázku Pána Ježiša: „*Koho hľadáte?*“ i my na novo uvažovať budeme, abysme sa i my zpaľatali a uvážili: čo hľadáme? hľadáme-li to, čo chce Pán Ježiš?

Ľudia si sťažujú na zlé časy: ale málo je tých, ktorí nahliadajú, že tie zlé časy pochádzajú z toho, že ľudia opustili Ježiša a to, čo on k dobrému pokolenia ľudského ustanoviť ráčil. Skutočne Ježiš Kristus položil základ nielen večného ale i časného blahobytu, keď za najhlavnejšie prikázania vyhlásil tie

prikázania Božie: „Milovať budeš Pána Boha svojego z celého srdca svojego“ a „Milovať budeš blížneho svojego jako seba samého.“ Láska činí dobré časy, nedostatok lásky ale činí tie zlé časy. Prví kresťania, pri všetkých svojich protivenstvách, ktoré snášať museli od židov a pohanov, nemali medzi sebou zlé časy, nemali biedy a núdze. Prekrásne je svedectvo, ktoré podávajú o nich Skutky Apoštolské, keď pravja: „*Množstva veriacich ale bolo jedno srdce a jedna duša, aniž kto nečo z toho, čo mal, pravil byť svojím: ale všetky veci boli jim spoločné. Aniž bol medzi nimi kto núdznym; lebo kolkokoľvek bolo tých, ktorí mali pole alebo domy, predajúce (jich) prinášali peniaze za predané veci a kladli k nohám Apoštolov*“ (Sk. Ap. 4, 32—37.). Takové dla doby apoštolskej sriadenie spoločného života tvorilo základ, na ktorom založené boli v cirkvi rozličné rehole. Nehľadať vlastnieho zisku, ale spoločného prospechu, to činilo časne šťastnými reholníkov, a činí, kde sa to zachováva. Čím viac vzdialení sú reholníci od hľadania vlastnieho zisku, tým viac je medzi nimi svornosti a spokojnosti. Z týchto dvoch príkladov už vysvitá, že to, čo činí tie zlé časy a kazí časný blahobyť, je sháňanie sa len za vlastným ziskom a bezohľadnosť na blížneho.

Abysme ale tým jasnejšie poznali škodlivosť hľadania vlastnieho zisku, musím najprv znať, v čom záleží jeho hriešnosť. Spravodlivým spôsobom hľadať zisk, nielen že nenie hriechom, ale je i povinnosťou, zvláštne tých, ktorým náleží starať sa o zaokrytie rozličných potrieb živobytia: ale nemierne a nespravodlivo hľadať zisk a prospech, bez ohľadu na svojego blížneho; činiť len pre vlastní zisk a v ničom nechcieť prospech blížneho; hľadať vlastní zisk bár i na škodu svojego blížneho, to je hriešnou ziskuchtivosťou, ktorá nevšíma si ani slušnosti ani povinnosti ani lásky k blížnemu. Ohavnosť a škodlivosť takej ziskuchtivosti dá sa nahliadnuť najprimeranejšie v príkladoch, jaké k výstrahe našej naznačené sú i vo sv. Písme.

Ziskuchtivci podobní sú nerozumnému závistivému decku, ktoré všetko samo chce shrabať len pre seba, ostatným ale bratom a sestram nedopraje ničoho. Taková ohavná ziskuchtivosť ukázala sa už v prvej ľudskej rodine. Prečože zabil Kain brata svojego Abela? Videl, že Abel je v milosti u Boha; chcel ho preto dostať von zo sveta, aby priazeň pripadla jemu, jako jedináčkovi. Jemu podobných Kainovcov je dosť za našej doby. Vidia-li závistníci, že je neкто v milosti u dobrodinca a dobroprajúceho, osočovaním a nactiutrhaním usilujú sa pripraviť svojego blížneho o priazeň a lichotením svojím pritiahnúť ju k sebe; zo škody nevinného dosiahnuť chcú svoj vlastní zisk. — Pri premenení Krista Pána na vrchu Thabor sladké a blažené bolo pobytie, tak že sv. Peter zvolal: „*Pane, dobre je nám tu byť! Chceš-li učiníme tri stánky, tebe jeden, Mojžišovi jeden a Eliášovi jeden*“ (Mat. 17, 4.). Pán Ježiš ale nechcel, a prečo? Sv. Peter zabudol na blížnych svojich; on chcel s dvoma súdruhmi svojimi, Jánom a Jakubom, požívať tu blaženosť, kdežto povolaním jeho bolo, nebeskú blaženosť dopriať celému pokoleniu ľudskému a pracovať na tom, aby na nej nie jedine traja apoštoli, ale všetci veriaci účasť brali. Podobne ziskuchtivci len seba chcú učiniť šťastnými, nie ale tiež spolublížnych svojich. — O starostlivej matke synov Zebedeových čítame vo sv. evanjeliume, že pristúpila k Pánu Ježišovi s tou prosbou: „*Rekni, aby títo dvaja synovia*

moji sedeli, jeden na pravici tvojej a druhý na lavici v kráľovstve tvojom.“
Odpovedajúc ale Ježiš, riekol: „Neviete, oč prosíte“ (Mat. 20, 21. a 22.). Poznal Pán Ježiš, že to vlastne nenie žiadosť matky, ale jej synov, ktorých k tomu povzbudila ziskuchtivosť a dychtenie po výnosnom a vysokom úrade v jakomsi časnom kráľovstve Ježišovom, jako keby bol Pán Ježiš — dľa chybnjej mienky židovskej — prišiel založiť kráľovstvo zemské. Tej matke podobne činia rodičia, ktorí strkajú synov svojich do stavu kňazského, majúce ohľad len na domnelé hojné dôchodky, nie ale na farchu stavu kňazského a na duchovné jeho povolanie. — Keď Ježiš Kristus bol 5000 ľudí nasýtil s 5 chlebami a 2 rybičkami, a hrnul sa za ním zástup, pravil k ním: *„Hladáte mňa nie preto, že ste videli divy, ale že ste jedli z chlebov, a nasyceni ste“ (Jan 6, 26.).* Tomu zástupu podobní sú ti, ktorí tísnu sa do lóna katolickej cirkve nie preto, aby spasili dušu svoju, ale aby nečo dostali: ti, ktorí vyhľadávajú zámožných kmotrov, aby nečo dostali; ti, ktorí viac hľadajú majetky a peniaze, nežli ženicha a nevestu, jako keby i sviatosť krstu, birmovania a stavu manželského bola prameňom zisku, časného, nie ale prameňom milosti Božej. — Keď služebník Abrahamov šiel hľadať nevestu pre Isáka a vynašiel ju pri studni, Laban, brat Rebeky, vyšiel tiež k studni, aby si poobzeral pytača Eliezera. Nepovšimnul si ho: ale keď uzrel drahé naušnice a naramnice v ruke Rebekynej, hneď ukázal inú tvár a pravil Eliezerovi. *„Vojdi, požehnaný Pánov! prečo stojíš vonku? Pripravil som tebe dom a miesto (tvojim) velbludom“ (I. Mojž. 24, 31.).* Tomu Labanovi podobní sú ti, ktorí vo svojej ziskuchtivosti len toho radi vidia, ktorý štedré dary dáva. Tak hľa, temer všade vidíme, že ľudia pri všetkom hľadia len na vlastní zisk! Jako ti apoštoli, dokial boli ešte nedokonalí a Duchom svätým neosvietení, tázali sa Krista Pána: *„Ejhľa, my sme opustili všetko: teda čo nám dáš za mzdu (Mat. 19, 27.)? i ľudia temer pri všetkom sa dotazujú: čo budem mať za to? jaký mi to prinese užitok? čo mi dá? I Judáš prišiel do rady židovskej s tou otázkou: „Čo mi chcete dať“ (Mat. 26, 15.)?*

Nehľadmeže pri všetkom na svôj vlastní časný zisk, ale čiňme nečo i z lásky k Bohu a k bližnemu a pre spasenie večné.

Bože, daj nám ducha dobrého, ktorýby sa riadil dľa vôle tvojej, nie ale dľa jediného časného zisku! Amen.

23.

Zástup odpovedal: „Ježiša Nazaretského“ (hľadáme); či my hľadáme Ježiša s úprimnosťou a s tou túžbou srdca, aby sme ho našli v sláve nebeskej?

„Oni ale odpovedali: (hľadáme) Ježiša Nazaretského.“ Jan 18, 7,

Z tej doby, v ktorej za pohanských cisárov rímskych prenasledovaní boli nevinní ubohí kresťania, zachovaly sa nám podivu hodné príklady neohrozených duchov. Jedenkrát vojaci, vyslaní, aby vypátrali jedného činného kresťana, zastali pred jedným domom, a tam stojacieho človeka vypytovali sa: kde býva kresťan, menom Polikarp? Otázaný pozval ich k sebe, aby si odpočinuli a sa občerstvili, dodajúc, že jich sám k nemu dovede. Obsluhoval ich,

učastil ich, tak že hlavou krútili nad jeho neobyčajnou uprimnosťou a štedrosťou, ktorúby u ziskuchtivého nejakého pohana marne boli hľadali. Konečne tázal sa jich hostiteľ! „Kohože to hľadáte?“ „Krestana Polikarpa.“ Riekol im: „Já som ten Polikarp, ktorého hľadáte.“ Že týmto neohrozeným vyznaním boli prekvapení a zarazení, tuším netreba dokladať.

V tom dome sv. Polikarpa mučenníka opakovalo sa len, čo sa bolo predtým stalo v zahrade gethsemanskej. Ježiš Kristus, ačkoľvek vedel všetko, čo na neho prísť malo, s neohrozeným duchom išiel v ústrety ozbrojenému zástupu, a keď na prvú otázku „Koho hľadáte?“ boli odvetili: „Ježiša Nazaretského“, smele vyznal: „Já som.“ To jich zarazilo, tak že ustúpili na zad a padli na zem. Ježiš, aby jim dodal ducha, opäť sa jich otázal: „Koho hľadáte?“ a oni zas odpovedali: „Ježiša Nazaretského“.

Ozbrojený zástup ovšem hľadal Ježiša Nazaretského, ale so zlým úmyslom. Máme i my ho hľadať, ale nie s tým vražedným úmyslom; my ho máme hľadať s uprimnosťou a s tou túžbou srdca, aby sme ho našli v sláve nebeskej, kde sedí na pravici Otca svojeho nebeského. Šťastní sme, jestli nám svedomie vydáva to svedectvo, že opravdive hľadáme Ježiša Nazaretského.

Túžbou po chráme jerusalemskom uchvátený David kráľ zvolal: „*Jako jelen túži po studniciach vôd, tak dychtí duša moja po tebe, Bože! kedy prídem a ukážem sa pred tvárou Božou*“ (Žalm 41, 2. a 3.)? Tak po tamtom chráme slávy nebeskej túžiť má každá verná a opravdivá duša kresťanská; lebo praví sv. Pavel: „*Nemáme tu miesta, kdeby sme mali zostať, ale hľadáme budúce*“ mesto slávy večnej (Žid. 13, 14.). K tej túžbe po nebi však pridružuje sa tá otázka: zdá sa, že bude splnená? Na túto otázku odpovie nám toto rozjímanie: môže byť splnená a bude splnená, vyplníme-li len výminky, aby bola splnená.

Túžba, dostať sa k Ježišovi Nazaretskému do kráľovstva nebeského, môže a má byť splnená, lebo veď Pán Ježiš — jako vyslovuje pieseň Ambrosianská — otvoril veriaci kráľovstvo nebeské. Nepovedal-li Pán Ježiš k apoštolom: „*V dome Otca mojeho je mnoho príbytkov*“ (Jan 14, 2.)? To sú zajiste tie príbytky, o ktorých spieval kráľ David: „*Plesať budú svätí vo sláve, veseliť sa budú na ležadlách svojích*“ (Žalm 149, 5.). Keď sa Pán Ježiš chystal k odchodu z tohoto sveta, tak tešil apoštolov svojich: „*Idem, abych vám pripravil miesto. Keď ale odidem a pripravím vám miesto, zase príjdem a vezmem vás k sebe samému; abyste tam, kde som já, i vy boli*“ (Ján 14, 2. a 3.). Nemyslíte ale, že toto zaslúbenie stalo sa len sv. apoštolom: ono sa stalo všetkým veriaci; lebo tak praví Pán Ježiš: „*Tak Boh miloval svet, že dal svojho jednorodzeného Syna, aby, kto uverí v neho, nezahynul, ale mal život večný*“ (Ján 3, 16.). Prečože aj Syn Boží, Ježiš Kristus vzal na seba človečenstvo, narodil sa na svet, vyučoval pokolenie ľudské, podstúpil hrozné muky a prehorkú smrť kríža, založil cirkev a dal poslanie apoštolom na celý svet? zdá sa, že nie pre celý svet? Tak je; lebo dľa slov sv. Pavla: „*Boh chce, aby boli všetci ľudia spasení*“ (I Tim. 2, 4.), a tak teda i jeden každý z nás.

Túžba naša po nebeskom kráľovstve môže byť splnená, lebo Ježiš Kristus všetko nám poskytuje k tomu, aby sme sa ta dostať mohli. My nemôžeme po-

vedieť, že vzhľadom na nesmrtnosť a večnosť sme vo tme, lebo Pán Ježiš praví: „*Já som svetlo sveta; kto mňa nasleduje, nechodí vo tme*“ (Jan 8, 12.). My nemôžeme povedať, že nepoznávame pravdu, cestu a prostredky k dosiahnutiu života večného, lebo tak osvedčuje nám Pán Ježiš: „*Já som cesta, pravda a život*“ (Ján 14, 5.). Tá cesta, ktorá vede do nebeského kráľovstva ukazuje sa nám, keď sa nám ohlašujú prikázania Božie a predkladajú sa nám krásne príklady, ktorými nás Pán Ježiš na tej ceste predchádza. Tá pravda, ktorá nás má osvietiť a spasiť (Ján 8, 32.), ohlasuje sa nám vo sv. evange- liume s tým ubezpečením, že kto uverí, spasen bude (Mar. 16, 16.). Ani ne- chybí nám na prostredkoch života duševného, lebo k našemu obživeniu a ob- čerstveniu ustanovil Pán Ježiš sv. sviatosti, a neprestáva nás povolávať k nim, riekajúc: „*Pojďte ku mne všetci, ktorí pracujete a obťaženi ste, a já občerstvím vás*“ (Mat. 11, 28.). Môžeme, môžeme sa dostať k Ježišovi Nazaretskému do nebeského kráľovstva, tak že len na nás samých bolaby vina, keby sme sa ta nedostali.

Dostaneme sa do nebeského kráľovstva, dostaneme sa ale len tak, keď vyplníme výminky, pod ktorými udelí Pán Ježiš kráľovstvo nebeské. Je pravda, že večné spasenie závisí hlavne od štedrosti a milosti Božej: ale závisí tiež i od našej zásluhy, lebo keď je ono mzdou (Mat. 5, 12.) a odplatom (Mat. 16, 27.), musí z našej strany byť záslužné spoluúčinkovanie. Pán Ježiš zajiste nielen pravil: „*Kto uverí a pokrsten bude, spasen bude*“ (Mar. 16, 16.), ale posielajúc apoštolov do celého sveta a ku všetkým národom, dodal: „*Učte — jich zachovávať všetko, čokoľvek som prikázal vám*“ (Mat. 28, 20.). Pýtame-li sa Pána Ježiša s tým mládencom: „*Majstre dobrý, čo mám činiť dobrého, abych mal život večný?*“ A on odpovie nám: „*Chceš-li vojsť do života, zachovávať prikázania*“ Božie (Mat. 19, 16. a 17.). Pýtame-li sa: V jakom stave musíme byť, keď sa chceme dostať do nebeského kráľovstva? odpovie nám, že v stave milosti Božej a v rúchu svatobnom, lebo „*nič poškrvneného nevojde do kráľovstva nebeského*“ (Zjav. 21, 20.). Pýtame-li sa: Jakou cestou máme kráčať k tomu nebeskému Jerusalému? odpovie nám, že nie širokou cestou pohodlia a bezpustnosti, ale úzkou cestou sebazaprenia a trpezlivosti; lebo „*kto chce za mnou prísť — tak praví —, nech zapre seba a vezme kríž svôj na seba a nasleduje mňa*“ (Mat. 16, 24.). Pýtame-li sa ešte ďalej: Jaké vlast- nosti sú nám potrebné k tomu, abysme sa nekdý dostali do kráľovstva ne- beského? na to nám krásne odpovedá kráľ David (Žalm 14, 1—5.), keď na svoju otázku: „*Pane, kto bude prebývať v stánku tvojom alebo kto bude od- počívať na svätej hore tvojej?*“ takto praví: „*Kto chodí bez poškrvny a čini spravedlnosť; kto hovorí pravdu (jazykom, jako ju cíti) v srdci svojom, a ne- pácha lest jazykom svojim, aniž čini čo zlého bližnému svojemu a neprijma hanu proti bližným svojim; pred očima ktorého zlostník je nič, ale bojiacich sa Boha oslavuje; kto prisahá bližnému svojemu a neklame; kto peniaze svoje nedáva na úžeru a neprijma dary proti nevinnému.*“ A na otázku: „*Kto vy- stúpi na horu Pánovu alebo kto bude stáť na svätom mieste jeho?*“ volá: „*Nevinných ruk a čistého srdca*“ (23, 3. a 4.). Zajiste, ako tomu, ktorý sa chce dostať na vysokú horu, ťažko a nesnadne dostať sa ta, ba snad i nedostane sa ta, má-li na sebe veľké bremeno a zavazadlo: tak ťažké a nesnadné, ba

nemožné je dostať sa na horu večnej slávy Božej tomu, kto má na sebe farchu hriechov a zavazadla hriešnych náruživostí. Odlož teda milý kresťane farchu hriechov svojich skrze skrúsené pokanie a odvrhni od seba zavazadla príležitosti k hriechu, abys s pomocou Božou po ceste dokonalosti kresťanskej kráčal ďalej a ďalej na horu slávy Božej. Na tom buď, abys dľa slov kráľa Davida bol bez poškrvny hriechu a viedol život spravodlivý; abys proti blížnemu svojemu neprehrešil sa klamom, podvodom, nactiutrhaním, lstou, krádežou, úžerou, falošným svedectvom a súdom; zachovaj čisté ruky od neprávosti a čisté srdce od necudných myšlienok a žiadostí: tak, tak bude ťa tešiť tá sladká nádej, že sa dostaneš k Ježišovi Nazaretskému do večnej slávy jeho. Nekrúťme nad tým hlavou, že to možno len človeku svätému, nie ale hriešnemu. Ovšem len pre svätých je nebe, lebo Boh len v korune Svätých prebýva: avšak medzi Svätými v nebi sú i hriešnici, ale hriešnici kajúci, ktorí poškrvnili síce rúcho milosti Božej hriechami, ale umyli ho opäť slzami kajúcimi. Zhrešil-li si, čiň pokanie a naprav život, a v nebi bude tiež podiel tvôj.

Bože, zachovaj spravodlivých v spravodlivosti, hriešnikom ale vnukni pokanie a udeľ odpustenie! Amen.

24.

Zástup pocítil moc slova Ježišovho, predsa neuznali v ňom vyššiu moc, božskú dôstojnosť; zástupu tomu podobní sú všetci, ktorí nechcú uznať alebo zlomyselne zapierajú božskú dôstojnosť.

„Povedal som vám, že ja som.“
Ján 18, 8.

To žalostné naše porekadlo: „Krivda za stôl sadla, a pravda u dvier žobre“ malo temer vždycky platnosť v tomto marnom hriešnom svete. Pripomeňme si z toho len jedno veľmi patrné svedectvo. Na trône sedel ukrutný Herodes, v žalári trpel sv. Ján Krstiteľ; trpel pokojne a v tom povedomí, že vyplnil úlohu, ktorú mu Boh sveril, aby pripravil ľud k prijatiu Messiaša, od počiatku sveta sľubovaného. Radostná zvesť o ňom dostala sa i do žalárovej tmy. „Keď uslyšal Ján vo väzení o skutkoch Kristových, poslal dvoch z učeníkov svojich a (skrze nich) riekol jemu: Zdáliž si ty ten, ktorý prísť máš, alebo jiného očakávať máme? I odpovedajúc Ježiš, riekol im: Idúce zvestujte Jánovi, čo ste slyšali a videli: Slepí vidia, chromí chodia, malomocní očišťovaní bývajú, hluchí slyšia, mrtví zmrtvých vstávajú, chudobným sa ohlašuje evangelium“ (Mat. 11, 2—5.). Z toho, čo Ježiš Kristus učil, zvláštne ale zo zázrakov, ktoré činil, mal sv. Ján poznať, že je on skutočne ten Kristus, ktorého predpovedali proroci Boží (Is. 35, 6.). Za takého mohol byť poznan i od ozbrojeného zástupu v zahrade gethsemanskej. Slyšali a videli, čo bolo dôkazom jeho vševedúcnosti a všemohúcnosti. Darma ukrýval Judáš svoj úmysel nešlechetný pred Ježišom, a oni slyšali, jako na svetlo vyniesol jeho tajný úmysel, keď mu pravil: „Polúbením zradzuješ Syna človeka?“ Oni videli, ba sami pocítili jeho moc, keď jediné jeho slovo: „Ja som“ zronilo jich na zem: predsa však neodstúpili od vražedného úmyslu a z vševedúcnosti a všemohúcnosti Ježiša Krista neuznali v ňom vyššiu moc, božskú dôstojnosť.

Tomu zaslepenému zástupu podobní sú všetci, ktorí nechcú uznať alebo zlomyselne zapierajú božskú dôstojnosť Pána Ježiša. Jako to zkažené tvrdohlavé decko všetko odmieta od seba, čokoľvek mu jeho bohabojní rodičia buď po dobrotke alebo po zlotke hovoria a na srdce kladú: tak i ti, ktorí oddali sa nadutosti, bujnosti a svevoli, odvrhujú od seba každé slovo a každú knihu, ktorá jich buď uprimným poučovaním alebo dôrazným karhaním upozorňuje na duševnú slepotu a zlomyselnosť v tom, že nielen nechcú uznať, ale ani slyšať a rozjímať o božskej velebnosti Pána Ježiša. Ani žid ani pohan, má-li príležitosť slyšať alebo čítať o Kristu Pánu, keď len chce jednať dľa rozumu srdca, nenie bez viny, nechce-li uznať božskú velebnosť v Kristu Pánu.

Žid, ktorý nenie len zlatému telatu sa klaňajúci, neznaboh a dá ešte čo na sv. knihy starého zákona, musí uznať, že ten v Mojžišových a prorockých knihách predpovedaný a od Boha sľubovaný Messias už prišiel, lebo už prešiel dávno ten čas, v ktorom dľa prorokov mal prísť; musí uznať, že všetky tie proroctva, ktoré vo sv. knihách st. zákona znejú o Messiasovi, splnily sa na vlas na Kristu Pánu, a tak že Ježiš Kristus je ten jediný, skutočný a opravdivý Messias. Ježiš Kristus prišiel v tej dobe, keď už kráľovská berla odňatá bola od Júdy; on sa narodil v Bethleheme, obetovaný bol v druhom chráme jerusalemskom, objavil sa pred svetom roku 843. od prepustení židov zo zajatia babylonsko-assyrského; on sa narodil z pokolenia Abrahamového a rodu Davidového; on bol učiteľom, prorokom, divotvorcom a kňazom dľa riadu Melchisedecha: a preto neuznať ho za Messiasa je len zlomyselná tvrdohlavosť. — Je pravda, že židia bludami rabinskými zbalamútení očakávali Messiasa čo veľkého, mocného a slavného svetského pána, nie ale chudobného, nevládneho a tupeného, a tým menej ukrižovaného: ale keby boli skúmali proroctva, boliby našli, že Boh nesľúbil ho čo Messiasa mamonarského a výbojného, nie pre židov samých ale i pre národy, nie pre založenie svetského ale duchovného kráľovstva; boliby našli, že mal byť od svojeho pokolenia zavržený, za tridsať strieborných zapredaný, rozlične mučený, na rukách a nohách prebodený, usmrtený a k zločincom pripočítaný. Keď sa hanbili uznať tak poníženého Messiasa, mali ho aspoň s nadšením a hrdosťou uznať slavne vzkrieseného a do neba pozdviženého.

Pohan, ktorý rozmýšľa o vecách stvorených a o skutkoch ľudských, o svojej duši a vyvýšenosti nad prírodu nemú, uzná síce vyššiu moc, ktorá dala pôvod i jemu i celej prírode: ale v poznaní tej vyššej moci a v poznaní svojho vlastného cieľa je vo tme. O tom, čo si sám namyslí alebo čo mu jiný sdelí, nemá jistoty, nenie-li to klam. Pohan, keď len nesvrhol sa k zveraciemu životu, musí uznať, že sám Boh musí poslať neko, ktorýby o pravde nielen poučil, ale i zázrakami presvedčil a ubezpečil, že z Boha je.

Jak židovstvo zjavne tak pohanstvo tajne očakávalo Messiasa od Boha: nemá-li teda do utvoreného náručia prijať Pána Ježiša a jeho učenie, ktoré nielen vyniká svojou múdrosťou, vznešenosťou a dôkladnosťou, ale i potvrdeno je tolikými zázrakami a tolikou jistotou, že zaň i tu najhroznejšiu smrť podstúpil? Vyznali to i sami Farisejskí, keď verejne pravili: „Majstre, vieme, že si pravdomluvný, a že ceste Božej v pravde učíš; lebo nikto nemôže činiť tie

divy, ktoré ty činíš, leda by Boh bol s nim“ (Ján 3, 2. Mat. 22. 16). Predsa však krom bohobojného Nikodéma nepripojili sa k Ježišovi, a to len pre svoju pýchu a nadutosť, aby neukázali pred svetom, že Ježiša majú za učenejšieho a dokonalejšieho, nežli sú oni. Jejich tvrdohlavosť a nenávisť tak ďaleko šla, že keď už nemohli odolať pravde a zázrakom Pána Ježiša, zlomyselne búrili proti nemu i vrchnosti i luzu jeruzalemskú, aby bol smrťou odkluden. Boli tej nádeje, že jeho hrob bude i hrobom pamiatky jeho: ale sklamali sa; vo svojej zášti zabudli na slova prorocké: „*A bude hrob jeho slavný*“ (Is. 11, 10.). Práve hrob Pána Ježiša, jeho slavným zmŕtvýchvstaním oslávený stal sa koliebkou cirkve svätej. Židi a pohania, ktorí boli z Boha, uposlechli slovo Božie (Ján 8, 47.).

To jisté sa dá povedať i o dobe našej. Ti, ktorí sú z Boha, slyšia slovo Božie. Protivníkom Pána Ježiša ale i teraz platia slova jeho: „*Preto vy neslyšíte (slovo Božie), lebo z Boha nieste*“ (Ján 8, 47.). Ano mnohým veru treba povedať i tie prísne slová Ježišove: „*Vy ste z otca diabla, a žiadosti otca vašeho chcete činiť. On bol vražedník od počiatku a nestál v pravde, lebo pravdy v ňom nenie. Keď mluví lož, z vlastnieho mluví, lebo je lhár a otec lži*“ (Ján 8, 44.). Tých, ktorí sú protivníci Pána Ježiša, nevede k tomu nestranné a uprimné hľadanie pravdy, ale zášť proti kňazom, vysokomyselnosť, preceňovanie svojej domnelej učenosti, zvlášťne ale oddanie sa telesnosti, rozpuztilosti, neviazanosti, bezuzdnosti, čo si oni slobodou nazývajú. Kto s tichým a vážnym duchom čítal a rozjímal, čo sv. Písmo starého zákona hovorilo o Messiašovi, čo Ježiš Kristus učil a činil, čo ustanovil a predpovedal, každý ešte priznal sa k Ježišovi. Ti ale, ktorí ani slovo Božie neslyšia ani náboženskú knihu nečítajú, ako môžu poznať vznešenosť a dôstojnosť Pána Ježiša? Tým menej ale poznajú ho a prilnú k nemu, keď nielen odvracajú ucho od slova Božieho a oko od čítania náboženskej knihy, ale ešte i radi sú vo spoločnosti, kde sa Ježiš potupuje a jeho nebeské učenie prekrucuje a v posmech bohorúhavý vystavuje; — radi čítajú len také knihy, ktoré znevažujú Ježiša a jeho učenie, nadávajú pýchou, drážda náruživosť, lichotia telesnosti a nestydatú nemravnosť oslavujú.

Vidíme-li teda za doby našej pyšných nedoukov a bezpustníkov, že si neváža Pána Ježiša ani jeho nebeského učenia, nech nás to nemýli. Dvom pánom nemožno slúžiť, pravil Ježiš Kristus (Mat. 6, 24.); kto drží s Belialom, je proti Kristu Pánu; kto hľadá len na telo, nedbá o dušu; kto si zakladá len na tom svete a na časnom šťastí, ten nemá srdca pre nebe a pre spasenie večné. Keby tak nebolo, nebolby Pán Ježiš dal nám výstrahu: „*Majte sa na pozore pred falošnými prorokami, ktorí prichádzajú v rúchu ovčom, vnútri ale sú vlci hltaví*“ (Mat. 7, 15.).

Bože, rozmnož v nás vieru (Luk. 17, 5), abysme vo všetkých pokušeniach od tela, sveta a diabla zostali verní Kristu. Amen.

25.

Ježiš i v nebezpečnosti života neprestal sa starať o svojich učeníkov; podobne majú sa zachovať i predstavení k svojim podriadeným.

„Keď teda mňa hľadáte, nechajte týchto odísť.“
Ján 18, 8.

Dňa 29. dec. svätí sa pamiatka mučeníckej smrti sv. Tomáša, arcibiskupa Kantuarského, neohrozeného zastavateľa práv cirkve proti prechmatom kráľa anglického. Lichotníci, ktorí neprestávali popudzovať kráľa proti nemu, v tej nádeji, že sa zavďačia pomstychtivému kráľovi, spikli sa proti životu horlivého pastiera a najali vražedníkov, ktoríby ho usmrtili. Práve keď s duchovenstvom svojím vykonával večernie modlitby v chráme, valil sa zástup najatých vražedníkov k chrámu; čo keď kňazi zbadali, chvátili, aby zatvorili bránu. Tomáš všetko to nedopustil a riekol tie veľavýznamné slova: „Chrám Boží nesmie byť ostriehan jako nejaký hrad.“ Obráťac sa ale k ozbrojencom, pravil: „Ďaleko je odo mňa, abych sa lakol mečov vašich a dal sa na útek. Hotový som umrieť, aby moja krev priniesla cirkvi Božej pokoj a svobodu. Prikazujem však vám v mene Boha všemohúceho, abyste žiadneho z týchto mojich neurazili.“

Porovnáme-li túto udalosť s tým, čo sa dialo v gethsemanskej zahrade, vidíme, že sa v nej temer opakuje to, čo sa stalo s Pánom Ježišom v zahrade gethsemanskej. Keď ozbrojenci na jeho obnovenú otázku: „*Koho hľadáte?*“ opät odvetili, že hľadajú jeho, pravil k nim: „*Keď teda mňa hľadáte, nechajte týchto odísť.*“ Prečo že sa Pán Ježiš ujal tak učeníkov svojich? Dobre-li uvážime vec, i v tom musíme obdivovať božskú múdrosť jeho. Vykúpenie pokolenia ľudského malo byť jedine zásluhou Pána Ježiša: keby teda s ním boli umučení bývali i jeho učeníci, boloby sa to vykúpenie pripisovalo spolu i týmto. Smrť Pána Ježiša bola dostatočná, ano jedine dostatočná k tomu, aby za celé pokolenie ľudské zadosťučinila urazenej velebnosti Božej: keby teda boli s ním podstúpili ukrutnú smrť i učeníci jeho, boloby sa snáď nekdy bludárom pozdávalo, že k tomu zadosťučineniu požadovala sa i smrť týchže učeníkov. Nehľadíme-li však na to, predca vidíme i v tom jeho božskú moc a nesmiernu lásku k učeníkom svojím. I vtedy dokázal, že je pánom i nad tými ozbrojencami, tak že proti jeho dopušteniu nič vykonať nemôžu. I v nebezpečnosti života, neprestal sa starať o svojich učeníkov, jako otec o svoje dievky, jako pastier o svoje ovečky.

Ktožeby neobdivoval a neoslavoval túto starostlivosť Pána Ježiša o svojich učeníkov? A toto poskytuje nám príležitosť k tomu rozjímaniu, že podobne sa majú zachovať i predstavení k svojim podriadeným.

Pod predstavenými vôbec rozumieme tých všetkých, ktorí majú jiných pod mocou a správou svojou. Pri tomto rozjímaní však pod predstavenými rozumieme len pánov, majstrov a hospodárov, ktorí majú pod mocou a správou svojou služebníkov, tovaryšov a učňov, paholkov a dievky. Mnohoby sa dalo hovoriť síce i o nekresťanských predstavených: avšak, aby rozjímanie naše nebolo rozvlačné, zostaneme len pri kresťanských predstavených.

Jako kresťanstvo vznešenejšie a dokonalejšie je nad židovstvo a pohanstvo: tak aj chovanie sa kresťanských predstavených k svojim podriadeným musí byť ľudskejšie a dokonalejšie. Skutočne len kresťanstvo obľahčilo stav služebných, a kde nenie opravdivého ducha a citu kresťanského, tam je ťažký a poľutovaniahodný stav služebných.

Čím viac táto naša bohazpustlá doba chvastá sa so vzdelanosťou, humanitou (ľudskosťou), svobodomyselnosťou a ľudomilstvom, tým opustenejší a ťažší je stav čeladi. Čím viac kde upadáva smysel kresťanský, tým viac rastú útrapy služebných. Čím viac nadutosť a pýcha sa zmáha, tým nesnesiteľnejší je stav služebných a podriadených. Jako nekdy pohania považovali svojich služebných len za otrokov bez slobodnej vôle a bez práva, len za nosičov jarma a za stvory určené k biede: tak to činia i terajší naši novopohania. Oni považujú služebných za veci, ktoré nemajú ceny, a to, žeby jich milovali, držia za nečestné a nedôstojné. Jim sa tak zdá, jakoby služební mali si to pokladať za šťastie a česť, že sa tí nafúkanci nechajú obsluhovať od nich. Jim sú služební len jakoby náčinia bez citu, ktoré možno a voľno upotrebiť k čomukoľvek. Pochybuješ o tom? Keď tak, teda nemáš skusenosti v tomto bohazpustlom svete. Len vkrochte do domu, v ktorom býva mnohý tak rečený vzdelaný alebo tak rečená vzdelaná, a otvorte oči i uši na to, čo sa tam deje: uslyšíte mena a nadávky, ktorébyste ani netušili v ústach vzdelaných; uvidíte také zachádzanie so služebnými, jakoby boli vo väzení. Pri stole sú miláčkovia — — psíci a kočky: služební sem tam po kútoch. Psíci a kočky majú svoje postelky a hneď zo stola dáva sa jim pokrm, ba nekdy i pri samom stole majú svoje miesta: služebný po deňnom ukonaní má tvrdé miesto k odpočinku, k pokrmu ale jalové jiedlo alebo to, čo snáď jako pre Lazara pozostane zo stola. Upadne-li služebný do nemoce: jestli ho nevypovedia zo služby, nechajú ho bez pomoci lekárskej a bez opatery. Jestli buď z neopatrnosti alebo z neobratnosti v čom pochybili alebo snáď i dosť malú škodu učinili: je to hnevu, kriku snáď i úderov, jako keby v tom dome bolo povstalo hromobitie; často — jako nespravodliví sudcovia — odsudzujú služebných k náhrade škody nezavinenej. Len jednu volnosť a slobodu jim nechávajú; volnosť v nevere a slobodu v nemravnosti. Starosť o jejich dušu, o posielanie k službám Božím a vykonávanie domácej modlitby, neznajú. U nich platí len to heslo otročiteľov: „Ja mám ľudí k práci, nie k modlitbe.“

Docela jináč chová sa opravdivý kresťan k služebníctvu a k čeliadke svojej, a to zvláštne preto, že pri svetle kresťanského učenia hľadia pri služebných na to: čo sú a čo budú?

Čo sú služební v očiach opravdivého kresťana? Čo sa týče stavu a povolania, ovšem nižšie stojá nežli jejich páni, majstri a hospodári: ale, čo sa týče jejich ľudskej dôstojnosti a kresťanského mena, sú to jisté; sú stvorení na obraz Boží, sú vykúpení tou jistou predrahou krvou Pána Ježiša, sú dieťkami Božími, sú spolučlenami cirkve, sú bratia a sestry v Kristu Pánu, sú rovnakého práva k slovu Božiemu a k sv. sviatosťam; ano čo sa týče stavu milosti Božej a dokonalosti kresťanskej, snáď sú mnohí služební vzácnejší pred Bohom, nežli jejich predstavení; lebo pred Bohom neplatí ani urodzenosť a hodnosť, ani meno a titul, ani úrad a bohatstvo. Pred Bohom platí to, že sme

pri krste sv. znovuzrodení z vody a z Ducha svätého; to, že sme povolaní k hodnosti dietok Božích; to, že meno naše je kresťan a titul katolík; to, jestli sme bohatí na čnosti a na milosti Božie. Rozdiel medzi pánom a služebným je len ten, že jeden slúži a druhý obsluhovaný býva. Nečiňte teda medzi ľuďmi väčší rozdiel, nežl. učinil tamten Pán.

Čo budú nekdý služební? Dľa tela práve to, čo jejich páni a predstavení: prach a popol. Smrť všetkých vyrovná. Čo budú služební dľa duše? Jestli v stave milosti Božej z tohoto sveta vykročia, môžu byť dedičami kráľovstva Božieho, práve tak jako jejich páni a predstavení, keď podobne v stave milosti Božej z tohoto sveta vykročia; lebo tam nenie jedno panské, druhé služebnícke kráľovstvo Božie, a tiež jednaké je to rúcho svatobné, v ktorom jedenkaždý buď z vysokého alebo z nízkeho stavu dostaviť sa má k nebeskej svatbe Bäránka večného. Nie dľa stavu, ale dľa plnenia povinností stavu svojeho a dľa zásluh života bude jednomukaždému vymeraná odmena. Kto vie, nebude-li tam služebník nad pána svojeho? Kto vie, nebude-li podiel dobrého a verného služebníka s biednym ale bohabojným Lazarom: podiel pána, majstra a hospodára z bezpustným a bohapustným boháčom (Luk. 16, 22.)?

Neopovrhujme teda človeka služebného, ale chovajme sa k nemu jako sa sluší na kresťanov a ovečky jedného pastiera, Pána Ježiša. Jak páni tak služebníci sú učenníkami Pána Ježiša, ktorý znamením je láska jedného k druhému.

Bože, nedaj, aby pýcha a vyvyšovanie sa jedného nad druhého trhala medzi nami pásku kresťanskej lásky! Amen.

26.

Ježiš mal starosť o svojich učenníkov; kéžby i rodičia starali sa o svoje dietky!

„Nechajte týchto odísť (pravil), aby sa naplnila reč, ktorú bol povedal: Z tých, ktorých si mi dal, neztratil som žiadneho.“ Ján 18, 9.

Kňaz pri oltári obetuje a modlí sa. V takom velebnom obraze velekňaza predstavil sa Pán Ježiš prj poslednej večeri. Keď bol založil obeť nového zákona a najsv. pokrmom tela a nápojom krve svojej občerstvil apoštolov, po odchode Judáša iškariotského, pozdvihol oči svoje k nebesiam a modlil sa: „*Otče svätý! zachovaj tých, ktorých si mi dal, vo mene svojom, aby boli jedno, jako i my. Dokial som bol s nimi, ja som ich zachovával v mene tvojom, a žiaden z nich nezahynul, leda syn zatracenia. Neprosím ale len za nich, ale i za tých, ktorí skrze slovo jejich uveria vo mne*“ (Ján 17, 11—20.). Porovnáme-li s touto modlitbou Pána Ježiša to, čo sa dialo potom v zahrade gethsemanskej, presvedčujeme sa, že k tým slovám jeho možno dodať slova sv. Pavla: „*A vyslyšaný je pre svoju uctivosť*“ (Žid. 5, 7.); lebo skutočne v zahrade gethsemanskej nezahynul ani jeden z jeho verných apoštolov. Tú starostlivosť o nich, ktorú mal v tej modlitbe, vyjavil i vtedy, keď prišla hodina, aby sa vydal do rúk hriešnikov (Mat. 26, 45.). Prikázal ozbrojenému zástupu, aby nechali apoštolov bez úrazu, a učinil to — jako praví evanjelista — „*aby sa naplnila reč, ktorú bol (pri poslednej večeri) povedal: Z tých, ktorých si mi dal, neztratil som žiadneho.*“

Kéžby všetci rodičia kresťanskí mali podobnú starostlivosť o dietky svoje, aby mohli niekedy v deň súdny tiež povedať: „*Otče svätý, ja som ich zachovával v mene tvojom, a z tých, ktorých si mi dal, neztratil som žiadneho.*“ Boh všemohúci odovzdal rodičom dietky jako poklad, z ktorého niekedy jemu počet klášt budú. Je to vec veľmi vážna, a preto v tomto rozjímaní uvažovať budeme: jak si majú rodičia vážiť dietky svoje a jak sa starať o ne?

Krásny príklad toho, za čo majú byť považované dietky, nachádzame u jednej — ačkoľvek pohanskej — matrone rímskej, Kornelie, matky to dvoch Grachov. Jedenkrát navštívili ju priateľky a chlubili sa svojími okrasami a drahoceninami; konečne ju požiadali, aby predca i ona pochválila sa svojími drabými pokladmi. Kornelia naschvál predlhovala rozhovor, kýmby prišli synovia zo školy; a keď prišli, otvorila dvere, a predstavujúc matronam marnomyseľným svojích synov, pravila: „*To sú moje dva najhlavnejšie poklady.*“ Veľmi dobre! Dietky sú poklad rodičov, dobré dietky viac ozdobujú rodičov nežli zlato, striebro a drahé kamene. Keď jedna pohanská Kornelia tak výborne smýšľala o dietkach svojich: jako ešte majú kresťania smýšľať o nich? Koľko je bohobojných manželských párov, ktoré, jako niekedy tá Anna Fanuelová, modlitbami a sľubami prosia Boha všemohúceho, aby jejich manželstvo dietkami požehnať ráčil! A keď sa to stalo, bohobojná matka spiecha do chrámu Božieho, aby pri úvode ďakovala Bohu za požehnaný plod a obetovala ho milosti a priazni Božej. I právom sa tešia rodičia po sv, krste dietkam svojim, lebo oni skrze milosť Božiu sú jako anjelia v tele, pri sviatosti krstu zaodené byvše rúchom nevinnosti; sú čistým chrámom, v ktorom prebýva Duch svätý; sú obrazom spravodlivého, lebo praví o nich Pán Ježiš: „*Nestanete-li sa jako maľučkí, nevojdete do kráľovstva nebeského*“ (Mat. 18, 3.). Oni sú dedičami kráľovstva nebeského, lebo praví o nich Syn Boží: „*Takových je kráľovstvo nebeské*“ (Mat. 19, 14.). Oni sú miláčkami Pána Ježiša, podobné tým šťastným dietočkám, ktoré volal k sebe, bral na lokty svoje a požehnával (Mar. 10, 16.). O nich je starostlivý sám Pán Ježiš a hrozí tým, ktoríby pohoršili jedného z maľučkých, ktorých anjeli strážci vždycky vidia tvár toho Otca, ktorý je v nebesiach (Mat. 18, 10.).

Práve preto, že dietky majú byť pokladom rodičov, na ktorom radosť Otca nebeského a požehnanie Syna Božieho odpočíva, majú rodičia starostliví byť o dietky svoje, aby — jako praví evanjelium o Ježiškovi — riasťli nielen vekom, ale i múdrosťou a milosťou u Boha i u ľudí (Luk. 2, 52.); aby jejich radosť nad dietkami pre jejich vinu a nedbalosť neobrátila sa v žalosť. Pri narodení sv. Jána Krstiteľa kolovala v rozplesanej rodine tá otázka: „*Čože bude z pacholátka tohoto*“ (Luk. 1, 66.)? Túto otázku majú uvažovať rodičia, aby sa povzbudili k plneniu tých povinností, ktoré majú k dietkam svojim; lebo obyčajne toho sa dožijú na dietkach, čo si na nich zaslúžili a vychovali.

Keď Athenskí pozorovali pri mládeži úpadok mravu a statočnosti, sišli sa k porade: čo majú činiť, aby sa docielilo lepšie pokolenie? Jeden z mudrcov doniesol zhnité jablko a riekol: „*Toto hnilé jablko je obrazom našej zpusťlej mládeže. Nedá-li sa už čo napraviť na hnilom jablku, dá sa lepšia budúcnosť docieľiť skrze zrnka jeho.*“ To chcel povedať, že lepšie pokolenie dá sa docieľiť

len skrze lepšie vychovanie dietok. Odtiaľ sa dá vysvetliť, že bezbožníci chcú-li pokaziť a o náboženstvo pripraviť svet, na tom pracujú, aby bola škola a vychovanie dietok bez náboženstva; lebo škola bez Boha je smetiskom a bahnom bezbožnosti a nemravnosti. Naproti tomu, odtiaľ sa dá vysvetliť, prečo cirkev svätá starala sa o školy a s radosťou potvrdzovala rozličné rehole k dobrému vychovávaní dietok, aby skrze dobré vychovávanie dietok obnovil sa a občerstvil sa strom pokolenia ľudského. Nech sa však rodičia nespoliehajú až na školu, i na tú školu najlepšiu, lebo ťažko je v škole nahradiť, čo bolo doma zkažené. Škola má len ďalej stavať na základe domáceho vychovania. Nenie-li doma položený základ, tamby škola musela činiť zázraky, aby zo zanedbaných a zkažených dietok učinila dietky dobré a bohabojné. Na hriadku, kde sa už chytilo burinie a bodlače, tam už málo čo vyvede usilovnosť zahradníka. Dajte si teda, milí rodičia kresťanskí, zavčas záležať na dobrom vychovaní dietok svojích.

Je pravda, že mnohí rodičia skutočne starajú sa o dietky svoje, cvičia ich a dajú si všemožne záležať na vychovaní: ale starajú sa len o telo, cvičia ich len o prostriedkoch časného živobytia a vychovávajú i vychovávať ich dávajú pre svet. Taká starostlivosť rodičov je ovšem chvályhodná, ale nie dostatočná, lebo najviac má rodičom záležať na duši a na dobrom čili kresťanskom vychovaní dietok, aby nielen boli zruční a chytrí, výmluvní a (jako to hovoria) do sveta súci, ale i mravní a bohabojní, svedomití a večného života hodní. Vzdelanosť môže učiniť chytráka, ale nie človeka svedomitého a mravného; vzdelaný nezabož je zvonku obieleným hrobom, vnútri ale je plný hnisu a porušenia. „Vlohy duševné — tak píše učený Stollberg — posväcené zvyšujú našu cenu: ale znesväcené obťažujú knihu našich dlhov.“

Pýtate sa teda: čo činiť, abyste dietky vaše vychovali nielen pre časnosť ale i pre večnosť? Na to odpovedám: s pomocou Božou vychovávajte ich dľa vôle Pána Ježiša.

S pomocou Božou; lebo keď inde, zajiste v diele výchovy je potrebná pomoc z hora. Joba nazývame pobožným a to právom, lebo bol pobožným otcom. Keď ráno vstával, prinášal Bohu obeti v toľkom počte, v koľkom počte boli dietky jeho, za ktoré obetoval (Job. 1, 5.). Tak rodičia vo vrúcnnej modlitbe a pri najsv. obeti nového zákona majú Bohu odporúčať dietky svoje; lebo u Boha je požehnanie výchovy i budúcnosť dieťaťa. Boh je prvý dobrodinec, na ktorého s prosbou svojou obrátiť sa majú rodičia o budúcnosť dieťaťa pečliví.

K hľadaniu priazne u Boha majú viesť i dietky svoje, majú ich viesť k modlitbe a pobožnosti. Usta dieťaťa má otvárať najsladšie meno Ježiš, aby od prvého puku života prilnulo k tomuto nebeskému priateľovi svojemu; lebo zvláštne tu platí to slovo, že prvé priateľstvo najďalej trvá. Oddá-li sa útle srdce dieťaťa Pánu Bohu, tak ľahko nezkaží a neodlúči ho svet od neho, a to tým menej, keď rodičia do tak pripraveného srdca slovom i príkladom svojim budú zaštepovať zásady náboženstva a úctu k sv. prikázaniám Božím. Nikdy nehovorte: „však keď príjde k rozumu, nechá to.“ Zo zlého semena nikdy nevyrostne čo dobrého. Zahradník seje a sadiť z jara, nečakajúc až hriadky zarastú škodlivou zelinou a príjdu páľčivé horúčosti. Čo sa ujme v detskom srdci, to potom i raste.

Pamätajte teda rodičia na plnenie svojej povinnosti vzhladom na dietky, ktoré vám Boh sveril, aby ste nielen pripravili si na nich potešenie časné, ale aj obstáli pred súdom Božím.

Bože, daj svetu bohabojných rodičov, aby sa zlepšil svet! Amen.

27.

Najatí ozbrojenci vztiahli ruky na Ježiša; vina ta padá na tých, ktorí jich k tomu najali. — Cudzie hriechy.

„*Tehdy pristúpili a vztiahli ruky na Ježiša.*“
Mat 26, 50.

V tom záležalo vždycky chytráctvo ľudí bezbožných a zlostných: dať nevinnú tvár i tomu najväčšiemu bezpraviu i tej najohavnejšej nespravodlivosti; zlý úmysel ukryť, vražedný cieľ tajiť a zodpovednosť za zločin na jiného uvaľovať. Do tohoto chytráctva rozumeli sa židia za doby Pána Ježiša, tak že o nich dobre Pán Ježiš poznamenal, keď riekol: „*Synovia tmy sú múdrejší nežli synovia svetla*“ (Luk. 16, 8.). Znal-li sa diabol pretvarovať v dobrého anjela (II. Kor. 11, 14.), znali sa i privrženci diablu pretvarovať v ľudí spravodlivých. S pokrytskou úlisnosťou predložili Kristu Pánu chytľavú otázku o dani cisárskej, aby ho polapili v reči (Mat. 22, 15.). Keď Pán Ježiš poznal jich vraždychtivý úmysel a bezobalne sa jich tázal: „*Prečo mňa chcete zabiť?*“ oni tajili ten svoj úmysel a s pretváreným podivom pravili: „*Ktože ta chce zabiť?*“ (Ján 7, 20.) Takového chytráctva nešlechetného použili tiež v zahrade getsemanskej. Nie sami pristúpili a vztiahli ruky na Ježiša, ale k tomu najali pohanských strážnikov a židovských služebníkov, aby sa nepovedalo, že židovskí hlavní kňazi, zákoníci, farisejskí a saducejskí vztiahli nešlechetné ruky na Ježiša. Tým nešlechetným pokrytcom podobní sú mnohí, ano mnohí i za našej doby, ktorí keď páchajú zlé skrze jiných, nazdávajú sa, že niesu zodpovední za zločin tak spáchaný. Je to klam a lož. V tom páde svedomie jiné hovorí, nežli liché mudrovanie, ktoré len preto vymýšľa zlostník, aby potlačil v sebe hlas svedomia. Klam toho zlomyselného mudrovania dá sa dobre poznať, keď sme my škodu a krivdu utrpeli; my zajiste nielen viníme toho, ktorý nám učinil škodu a krivdu, ale i toho, nekdy ešte i viac toho, ktorý bol príčinou, že sa nám stala škoda a krivda; my vtedy chápeme, že sú nielen hriechy vlastnie, ale i cudzie, pri ktorých vina nepadá len na páchatela, ale i na toho, ktorí buď ho naviedol k zlému, alebo nezdržal ho od zlého. Z tej príčiny teda, že mnohí nevšímajú si hriechy cudzie, o nich bude toto rozjímanie.

Hľadáme-li na to násilie, ktoré sa stalo Kristu Pánu v zahrade getsemanskej, kto je z nás tak hlúpeho rozsudku, aby za to násilie zodpovedných činil len tých vojakov, ktorí pritiahli do zahrady getsemanskej, aby jali Pána Ježiša? Každý nahliada, že za to odpovední sú, a to tým viac i hl. kňazi a zákoníci židovskí, ktorí jich najali a k jatiu Pána Ježiša vyslali. Podobne za mnohé hriechy zodpovední sú nielen páchatelia, ale i ti, ktorí boli príčinou, že ti páchatelia odhodlali sa k spáchaniu zlého.

Zodpovednosť za cudzie hriechy padá buď na tých, ktorí nevedli jiného k páchaniu jejich, alebo na tých, ktorí nezamedzili jejich páchanie.

Iným rozkázat a radit k zlému je najvyšší stupeň navádzania jiných k páchanu zlého, lebo bez toho rozkazu a bez tej rady nebolby býval spáchan hriech a zločin. Čožebyste povedali ku pr. o tom hospodárovi, ktorýby rozkázal služebníkoviu svojemu, aby o brázdú viac naoral z role susedovej? Keby sa ten nešlechtný hospodár vyhováral, že však to učinil jeho služebník, nie ale on: čožebyste povedali na jeho mudrovanie? zdáľibyste za to bezpravie zodpovedným činili len služebníka, nie ale viac toho hospodára? Čožebyste povedali o tom nešlechtníkovi, ktorýby dal radu jinému, jakým spôsobom má okradnúť alebo oklamať svojeho blížneho? zdáľiž za krádež a klam, ktorýby sa bez jeho rady nebol stal, nenie zodpovedný i nešlechtný radca k zlému? Chcete príklad zo sv. Písma? Za spáchanú svätokrádež na chráme jerusalemskom zodpovedný bol nie tak úradník Heliodor, nežli kráľ Seleuk, ktorý mu to okradenie chrámu rozkázal. Za túže spáchanú svätokrádež je ale zodpovedný i správca chrámu, nešlechtný Simon, ktorý vyzradil kráľovi Seleukovi poklady chrámu, i kráľovský námestník Apollonius, ktorý dal radu kráľovi Seleukovi, aby olúpiť dal chrám jerusalemský o jeho poklady (II. Mach. 3, 4—8.). Chránite sa teda buď rozkazom, buď radou zapríčiniť škodu blížnemu, buď na jeho majetku, buď na jeho tele alebo na jeho dobrej povesti, ktorá je často drahšia i nad poklady.

Druhý stupeň, nižší síce ale predca hriešny, je súhlasit k páchanu zlého a schvaľovať páchanie zlého, lebo jako bez toho jedného, tak i bez toho druhého nebolby spáchan býval hriech. Čožebyste povedali o tom pri súde zasedajúcom radcovi, ktorýby proti svojemu presvedčeniu dal hlas svoj, a to snáď hlas najzávažnejší, k odsúdeniu nevinného? zdáľiž za nespravodlivý súdny výrok je zodpovedný len predseda súdu? Čožebyste povedali o tom, ktorýby k nalezniu nejakej veci povedal nalezníkovi: „Prečoby si navrátil a nepodržel to, čo si našiel?“ zdáľiž skrze také nespravodlivé posmelovanie nenie zodpovedný za tú vec nenavrátenu a nenahradenu? Vidme príklady zo sv. Písma. Za nespravodlivé odsúdenie Pána Ježiša zodpovedný je nielen Kaifáš, ale i jeho nešlechtní radcovia, ktorí na otázku: „*Čo sa vám zdá?*“ odpovedeli: „*Hoden je smrti*“ (Mat. 26, 66.). Že Annáš sviazaného nevinného Ježiša dal vláčiť po uliciach mesta Jerusalema, nepadá zodpovednosť na neho len, ale i na Kaifáša, ktorý posmeloval radu židovskú k tomu zločinu, reknúc: „*Užitočné je vám, aby jeden človek umrel za ľud, a nie aby všetek národ zahynul*“ (Ján 11, 50.). Chránite sa teda, abyste nedali svoj súhlas k zlému a posmelovali nešlechtníkov k páchanu zlého.

Zodpovednosť za hriechy, skrze jiných spáchané, padá ale i na tých, ktorí neprekazili a nezamedzili páchanie zlého; a zodpovednosť táto tým väčšia je, čím väčšia bola povinnosť prekazit a zamedzit hriech. Sem náležia ukryvači, ktorý v domoch svojich ukrývajú zlodejov, jejich zlodejské náradie a ukradené veci; lebo — jako sa i vôbec hovorí — keby nebolo ukryvačov, neboloby ani zlodejov. K nešlechtným ukryvačom náležia i tí, ktorí vo svojej ziskuchtivosti kupujú veci pokradené, lebo skrze (obyčajné laciné) odkupovanie pokradených vecí čo jiného sa stávajú, leda spoluzlodejmi? Zodpovednosť za hriechy, skrze jiných páchané, padá podobne na tých, ktorí majú jakúkoľvek účasť pri páchaní zlého, a tým viac sú vinní, čím viac prispeli k páchanu zlého. Sem náležia nešlechtníci, ktorí ku pr. sú vo spolku (bande) zlodejov, ktorí jich

v páchaní krádeže napomáhajú (poskytovaním rebríkov, kľúčov a jiných prostredkov), ktorí stoja na stráži, aby dali pozor a znamenie, žeby zlodeji neboli prepadnutí. Zodpovední sú za cudzie hriechy i tí, ktorí mlčia k hriechu, nestrastajú ho, nekarhajú ho a neodrádzajú od neho; tí, ktorí nestavajú sa na odpor buď slovom alebo skutkom proti páchatelom, aby ubránili proti ním svojeho blížneho a veci jeho; tí, ktorí nevyzradzujú buď zlodejov a veci ukradené alebo miesto, kde sa schádzajú zlodeji a kde sa nachádzajú veci ukradené. No po tomto výklade kto už môže pochybovať, že viac menej zodpovednosť za mnohé neprávosti padá i na tých, ktorí zanedbávajú prekaziť a zamedziť páchanie zlého? Predca však — bohužial — mnohí si tohoto nevšímajú alebo, aby nejakú nepríjemnosť nezakúsili, neplnia, k čomu jich hlas svedomia zaväzuje. Sú, ktorí si ešte i to bludne myslia, že jich k mlčaniu zaväzuje láska k blížnemu, a nespomenú si na to svoje nespravodlivé jednanie, o ktorom platia tie slova: „Kto ľahodí zlým, škodí dobrým.“ Zdáliž viac ohľadu zaslúži zlý nežli dobrý?

Nemyslite si však, že cudzie, t. j. skrze jiných páchané, hriechy týkajú sa len bezpravdia, klamu, krádeže a zlodejstva: cudzím hriechom sme viac menej vinní jakýmkoľvek, keď sme viac menej príčinou, že bol spáchaný a že nebol skrze nás prekazený a zamedzený. Jakýmkoľvek spôsobom, buď pohoršivým slovom alebo zlým príkladom, buď prosbou alebo hrozbou, buď lstou alebo úlisnosťou, buď netečnosťou alebo nedbalosťou zľahčili sme v nekom svedomie, prevrátili jeho smysel alebo zkazili jeho srdce, hriech skrze jiného spáchaný pripadá nielen jemu na účet ale i nám. Preto prosí kráľ David, aby Boh dobrotivý odpustil mu nielen jeho vlastnie, ale i cudzie hriechy (Žalm 18, 14.), ktorých príčinou bol, že spáchané boly. Majme sa teda na pozore, abysme v deň súdny nemuseli sa hroziť i tých hriechov, ktorých sme jakoukoľvek príčinou boli, že spáchané boly.

Bože, nedopuť, abysme jakýmkoľvek spôsobom uvalili na seba zodpovednosť za hriechy cudzie! Amen.

28.

Peter dal sa uchvátiť prechlivosti k nerozváženému jednaniu; varujeme sa prechlivosti a jednajme všetko s náležitou rozvahou.

„Peter, majúc meč, vytasil ho, a uderil služebníka najvyššieho kňaza, a utal ucho jeho pravé.“ Ján 18, 10.

Po odslávenej večeri poslednej Ježiš Kristus, učiniv dieky s učenníkami svojími, šiel s nimi do zahrady getsemanskej. Po ceste tej pravil k nim: „*Všetci sa pohoršíte nado mnou tejto noci.*“ Peter však vo svojom oduševnení pravil k nemu: „*Keby sa i všetci pohoršili nad tebou, ja sa nikdy nepohorším. Kebych mal s tebou i umriet, nezaprem teba*“ (Mat. 26, 31—35.).

Jako mohlo byť potom sv. Petrovi okolo srdca, keď krvelační strážnici a služebníci pristúpili a vztiahli ruky na Ježiša? Rozhorlený nad surovosťou ozbrojencov, vyrazil z úst tú otázku: „*Pane, máme-li biť mečom*“ (Luk. 22, 49.)? Ani nečakajúc na odpoveď P. Ježiša, vytasil meč a uderil služebníka najvyššieho kňaza, a utal ucho jeho pravé. Zdáliž schváliť toto jednanie sv. Petra? Mne

sa vidí, že to učinil v prchlivosti a nerozvážene. Náruživosť predišla rozvahu. Mal si pomysleť na zlé následky svojej prchlivosti. Keby ho boli pre poranenie služebníka jali, boliby ho jako zločinca a zprotivilca vrchnosti odsúdili na smrť. On zabudol na všemohúcnosť Pána Ježiša, že, keby bola i teraz vôľa jeho, ušielby jako predtým (Ján 8, 59.) nebezpečenstvu smrti. On zabudol, že sa musí dokonať, čo predpovedali Proroci o dobrovolnej smrti Pána Ježiša (Is. 53, 7.), zabudol i na to, čo predpovedal Pán Ježiš, keď konal tu posledniu cestu do Jerusalema k posledniemu sláveniu veľkej noci. On nepomyslel, do jakého nebezpečenstva uvrhnutý by bol býval Pán Ježiš s učenníkami svojími, keby boli sa i oni chopili násilných prostredkov proti ozbrojencom vrchnostenským a boli ťahaní pred súd čo buričia.

Jako Peter dal sa uchvátiť prchlivosťou k nerozváženému jednaniu, tak — bohužial — mnohí ho v tom nasledujú, zabúdajúce na to, že nič nemáme činiť z prchlivosti a bez náležitého rozváženia. Abysme teda i my nedali sa uchvátiť slepej prchlivosti, ale jednali vždycky buď slovom alebo skutkom len s náležitou rozvahou, dnes o tom budeme rozjímať.

O sv. Augustínovi píš, že na svojom biskupskom prsteni mal vyobrazeného raka, jako v klepete drží motýla. Rak je odznakom zdĺhavosti, motýl odznakom prchlivosti. Pohľad na prsteň teda bol ustavičným pre neho napomenutím, aby činil vždycky so zdĺhavou rozvahou, nikdy s urýchlenou prchlivosťou. Múdro; lebo človek nikdy neľutoval, čo učinil s rozvahou, ľutoval ale, čo učinil v prenáhlenosti a v prchlivosti.

Pravidlom nášeho jednania má byť: „Všetko, čokoľvek činíš, čiň múdro, a maj zreteľ na výsledok.“ K takovému múdremu jednaniu prispôobil nás Boh všemohúci, keď nás vyznačil tým veľkým darom rozumu. Rozum činí rozdiel medzi nami a medzi nerozumnými zvieratmi; on je, ktorý nás vyvyšuje nad zvery a dodáva nám tej pravej dôstojnosti. Zdáliž teda ten jedná primerane svojej ľudskej dôstojnosti, ktorý nejedná s rozumom a s rozvahou, ale slepo, bez rozumu a rozvahy, jako tá nerozumná zver? Boh obdaril človeka i slobodnou vôľou, aby dobrovolne a bez vňútorného násilia odhodlal sa buď k tomuto alebo ku tomu, buď k dobrému alebo zlému. Odhodlá-li sa k dobrému, sľubuje mu odmenu: odhodlá-li sa ale k zlému, hrozí mu trestom. Abysme teda učinili dobré a dosiahli odmenu: naproti tomu ale, abysme nečinili zlé a neuvalili na seba trest Boží, musíme si s tichým rozumom rozvážiť, na ktorej strane je dobré a na ktorej zlé, abysme sa naklonili k tomu, čo je dobré, a tak získali si zaľúbenie Božie a jeho odmenu. Možno, že to, čo učinil človek bez rozvahy, je dobré, ale ono je len náhodne, nie ale úmyselne dobré, a nemá preto ani zásluhy k odmene. Naproti tomu darmo sa vyhovára kto, že nečo zlého učinil ten tak v prenáhlenosti, bez rozvahy a bez rozumu; lebo trestu hodný je už i preto, že nejednal ľudsky, že nejednal jako sa sluší na človeka rozumom obdareného. Nenie-li trestuhodný ten, ktorý ide zakázanou cestou, preto že si nepovšimnul ani hlasu hajného ani znaku výstražného? Nečiní ten nemúdro, ktorý bere sa do tmy bez svietelne a na more bez kompassu? Tak nemúdro, ba i trestuhodne činí ten, kto jedná bez rozvahy a bez rozumu. Rozum je radcom, s ktorým sa máme radíť pred každým jednaním; rozum je

kráľom, ktorému podriadené byť majú náruživosti naše a prchivosť naša. Boh nám dal i svedomie, aby jeho hlas buď schvaľoval alebo zavrhol, čo chceme činiť; schvaľuje dobré, zavrhuje zlé: pred každým jednaním teda povinní sme poslúchať a uposlechnúť hlas svedomia. Kto už jedná z prenáhlenia a z prchivosti, kedy že poslúcha hlas svedomia? nenie-li trestu hodný už i preto, že nejedná, jako sa sluší na človeka?

Kto jedná z nerozvážlivosti a z prenáhlenosti, obyčajne po spáchanom skutku musí poslúchať trpké výčitky od svojeho svedomia, kdežto mohlo ho oblažovať sladké povedomie, keby bol rozvážlive a rozmyseľne jednal. Nenie-li to sladký pocit pre srdce naše, keď nám potom svedomie dáva tú pochvalu, že sme múdro jednali? V čom ale záleží tá múdrosť, ktorá nám potom prináša to sladké povedomie? Uvážiť a určiť máme sebe cieľ, ktorý chceme dosiahnuť, aby nám bol k časnému a večnému dobrému. Uvážiť máme výsledok, ktorý môže nasledovať z nášeho jednania, abysme potom nemali čo oželiť. Uvážiť máme, jakým spôsobom a jakými prostredkami máme hľadať a docieľiť, čo docieľiť sme si predovzali, abysme neboli v nádeji sklamaní. Uvážiť máme ale i to, zdá-liž ten spôsob a tie prostredky, ktoré použiť chceme, sú slušné, dobré a spravodlivé, abysme ani nedali pohoršenie ani neboli na ujmu blížnemu svojemu. Dľa sv. Augustína tam je opravdivá múdrosť, kde sa zachováva ten poriadok, aby vyššia mocnosť panovala nad nižšou; náruživosti podriadené byť majú rozkazu vôle, vôľa rozkazu rozumu, rozum rozkazu duše, duša rozkazu Božiemu. Hľa, tak rozvážlive a rozmyslive jednať znamená po ľudsky a primerane dôstojnosti človeka, rozumom obdareného. K takému jednaniu treba pokojnej chvíle, jakú odníma náruživosť a prchivosť.

K tomu, abysme jednali rozvážlive a rozmyslive, napomína nás i sv. Písmo. „Synu — tak praví Sirach (32, 24. a 27.) —, bez rady nič nečiň, a po účinku nebudeš želiť. Pri každom skutku svojom zdôveruj sa verne duši svojej (rozumu a svedomiu svojemu). Pozoruj, abys bláznovstvom súc svedený nebol ponížen“ (13, 10.). Pán Ježiš ale nielen slovom ale i podobenstvami učí nás rozvážlivosti a opatrnosti. Jak často praví: „Majte sa na pozore (Mat. 7, 15.)! Buďte opatrní“ (Mat. 10, 16.)! On opatrnosť a rozváživosť človeka chváli v príklade opatrného služebníka (Mat. 24, 45.), karhá ale v podobenstve o neopatrnom staviteľovi a kráľovi, dávajúcemu sa do vojny bez rozvahy (Luk. 14, 31.). On v podobenstve o 10. pannách nazýva päť z nich múdrymi, lebo jednali s rozvahou, päť ale nemúdrymi, lebo boly ľahkomyseľné a nerozvažlivé. Ano v tomto ohľade pamätne sú jeho slova: „*Synovia tmy sú múdrejší nežli synovia svetla*“ (Luk. 16, 8.), t. j. bezbožní viac činia s opatrnosťou a rozvahou, aby dosiahli hriešneho cieľa, nežli bohobojní, aby docielili čo dobrého a spasiteľného. A praví-li Pán Ježiš, že budeme v deň súdny počet klásť z každého daromného slova (Mat. 12, 36.), tým viac budeme klásť počet z našich skutkov zdá-liž sme jich vykonali s príslušnou rozvahou a rozmyslom.

Kto jedná z prchivosti a z prenáhlenosti, vystavuje sa tomu nebezpečenstvu, že nielen sebe prináša škodu, ale prináša škodu a pohoršenie tiež blížnym, ačkoľvek je mu toho potom, ale už pozde, ľúto. Máte o tom dost príkladov zo skutočnosti. Koľko škôd ste už zakúsili, keď ste sa dali uchvátiť prchlivému hnevu! Koľko škôd a pohoršení dali ste, keď ste jednali z prená-

hlenosti! Jako ten, ktorý plaví sa na mori, musí sa opatrne držať cesty svojej, aby sa neuchýlil ani v pravo ani v ľavo: podobne každý človek i pri slove i pri skutkoch musí byť opatrný a rozvažlivý, aby sa zadržal pri pravej ceste, a nedal sa prenáhlenosti zvrátiť od nej. Jako jedna nepatrná iskra zapáliť môže celý les, tak jedno nepatrné slovo môže narobiť premnoho zlého.

Pamätajme teda na slova sv. Basila: „Kde rozum a opatrnosť určujú čas, spôsob a prostredky k docieleniu dobrého, na podiv je, kolko dobrého úžitku z takého jednanja pochádza.“ Naproti tomu ale temer nespočítateľné sú zlé následky, ktoré z prchlivosti pochádzajú.

Bože, daj, abysme nikdy nejednali z prchlivosti! Amen.

29.

Ježiš prikázal Petrovi schovať meč do pošvy; pravda Ježišova nemá byť rozširovaná a bránená mečom ocelovým, ale mečom pravdy a slova Božieho.

„Riekol Ježiš Petrovi: Schovaj meč svoj do pošvy.“ Ján 18, 11.

Keď David kráľ odbojným synom svojim Absolonom vyplašený bol z Jerusalema a dal sa na útek do Bahrim, hľa, tu prichádzal jeden človek z domu Sauloveho a metal kliatbu a kamene na Davida a jeho ľud. Rozhorlený Abisai zvolal: „*Prečo zlorečí tento mrtvý pes pánu mojemu kráľovi? Pojdem a sotnem mu hlavu.*“ Tíšil ho však kráľ a riekol: „*Nechajte ho, nech zlorečí; lebo Pán prikázal mu, aby zlorečil Davidovi: a kto je, aby smel riečť, prečo (Boh) tak učinil*“ (II. Kráľ. 16, 5—10.)? Je toto obraz asi tej udalosti, ktorá sa stala v zahrade gethsemanskej: Abisai predstavuje Petra, David Ježiša.

Videli sme v predošlom rozjímaní, jako sv. Peter z prchlivosti a z prenáhlenosti tasil meč na ozbrojený zástup, ba uťal i pravé ucho služebníkov najvyššieho kňaza. Pán Ježiš, aby hneď v počiatku zamedzil nemúdry násilný odpor, obrátil sa k Petrovi a prísne mu prikázal: „*Schovaj meč svoj do pošvy.*“ Poslušnosť Petrova bolaby síce postačila: ale Pán Ježiš chcel ochladiť prchlivosť jeho i tým, že mu dal na uváženu jeho nemúdre jednanie, a síce z dvoch dôvodov: za jedno, aby uvážil, čo činí, že tasí meč proti nariadeniu vrchnosti, a zabúda na to: „*Ktorí berú meč, od meča zahynú*“ (Mat. 26, 51.). Za druhé, aby uvážil, že kráľovstvo Božie a pravda Ježišova nemá a nesmie byť rozširovaná ocelovým mečom a zbraňou svetskou; že keby chcel Pán Ježiš použiť násilnej moci, nepotrebovalby k tomu ani malicherného meča Petrového: „*Zdáliž sa domnievaš — pravil — žebych nemohol prosiť Otca svojeho (o pomoc zbraňnú), a dalby mi nyní viac nežli 12 plukov anjelov*“ (Mat. 26, 53.)? Nie ocelový meč dal Pán Ježiš apoštolom a jich nástupcom, kňazom, k rozširovaniu a bráneniu sv. cirkve, ale meč duchovný, meč pravdy a slova Božieho. Týmto mečom máme my brániť Ježiša a jeho sv. pravdy proti nepriateľom a odbojníkom; týmto mečom máme dorážať i na hriešnikov, čo nepriateľov a odbojníkov prikázaní Božích a dobrých mravov; týmto mečom máme odsekávať s kresťanov náruživosti, presekávať väzby hriechov a príležitosti k nim, aby zachránená bola duša (I. Kor. 5, 5.). Ovšem i tento

meč býva ostrým a protivným, tak že mnohí, keď sú tým mečom dotknutí, zlostia sa proti kazateľom. To nás však nesmie mýliť, aniž o tomto duchovnom meči pravil Pán Ježiš: „*Schovaj meč svoj do pošvy.*“ Tento duchovný meč bude teda predmetom tohoto rozjímania, abyste sa nad ním nikdy nehoršili.

Dľa učenia cirkve katolíckej koná kňaz trojaký úrad: ohlašuje slovo Božie, prináša Bohu sv. obeť a vysluhuje sv. sviatosti. Tak to ustanovil jej zakladateľ, Ježiš Kristus. Nekatolíci, ačkoľvek nosia meno kresťanov, poprevracali to ustanovenie Pána Ježiša. Oni zavrhlí posväcenie kňazstva, zavrhlí sv. obeť nového zákona, zavrhlí sv. sviatosti, podržiac jediný krst, ku ktorému nenie nevyhnutelne potrebný kňaz; zavrhlí i pravý kazateľský úrad, ponechajúce jednomu každému volnosť čítať a vysvetlovať si sv. Písmo, jako sa mu pozdá. Týmto spôsobom nekatolícky kňaz je len dľa mena kňazom, vlastne ale je len modleník a vykladač sv. Písma dotiaľ, dokiaľ je v úrade. Dnes je kňazom a snáď už zajtra nekňazom. Docela jiné je sriadenie kňazstva v cirkvi katolíckej, a to v úplnom smysle Ježiša Krista, ktorý oddelil apoštolov od ľudu, vyučoval ich dokonalejšie a sveril im v cirkvi úrad trojaký: úrad učiteľský, lebo pravil k nim: „*Idúce do celého sveta, kážte evanjelium každému stvoreniu*“ (Mar. 16, 15.); úrad kňazský; lebo pri poslednej večeri pravil k nim: „*Toto čiňte na moju pamiatku*“ (Luk. 22, 19.); úrad vysluhujúci sv. sviatostí; lebo tak praví sv. Pavel: „*Tak o nás (apoštoloch) smýšľaj človek, jako o služebníkoch Kristových a o rozdávačoch tajomství Božích*“ (I. Kor. 4, 1.). Preto apoštolí hneď pri prvom sriadení cirkve oddelili svoj úrad nielen od veriacich, ale i od jahnov (Sk. Ap. 6, 2—4.), a pamätajúce na svoju smrteľnosť a na potrebu cirkve, skrze vkladanie rúk posväcovali na kňazstvo (I. Tim. 4, 14.) jiných a ustanovovali ich za pastierov stáda Kristového (II. Tim. 1, 6.; Tit. 1, 5.). Kňaz teda nenie len dočasný cirkevný úradník, ale je ustavičným kňazom (Žid. 5, 6.; 7, 12.) k vykonávaniu trojakého úradu kňazského povolany, posväceny a splnomocnený. Nie dľa svojej urodzenosti, nie dľa občanskej hodnosti, nie dľa majetku a učnosti, ale dľa svojeho kňazského úradu povýšený je nad veriacich jako námestník Boží, jako pastier nad ovečkami svojimi. Moc svoju nemá od ľudí, ale od Boha; moc svoju užívať má nie dľa ľubovôle ľudí, ale dľa vôle Božej, bez ohľadu na priazeň alebo nepriazeň sveta; lebo praví sv. Pavel a s ním má povedať každý opravdivý kňaz: „*Kebych sa líbil ľuďom, nebolbych služebníkom Kristovým*“ (Gal. 1, 10.). Toto jeho postavenie už nese to so sebou, aby čo zastupovateľ úradu apoštolského nielen v duchu tichunkom opisoval život a smrť Pána Ježiša, nielen vykladal články viery a prikázania Božie, nielen chválil čnosť a dobré skutky, ale, kde sa toho potreba ukazuje, aby i ostrejším mečom zakročil proti tým, ktorí sa rúhajú Synu Božiemu, tupia vieru, zľahčujú prikázania Božie, posmieľajú čnosť, nevšímajú si dobrých skutkov a páchajú pohoršenia a nepravosti. Ovšem kňaz je duchovný otec a tak musí mať i otcovskú lásku k duchovným dieťkam svojim, ale táto nesmie byť slepou a lichotivou. ale, kde je toho treba, i prísnu a bezohľadnou.

K ráznemu užívaniu svojego duchovného meča zaviazaný je kňaz zreteľným zákonom Božím; lebo i on je dľa kazateľského poslania svojego prorokom, a tak i jeho sa týče tá povinnosť, ktorú nakladať Boh už i prorokom starého

zákona. I kňazovi nového zákona praví Boh, čo povedal nekdy Isaiášovi: „*Volaj, neprestávaj (volaj), pozdvihni hlas tvôj jako trúba, a oznám ľudu mojemu nešlechtnosti jejich a domu Jakobovému hriechy jejich*“ (Is. 58, 1.). K Jeremiášovi ale pravil! „*Posvätil som ťa a za proroka v národoch dal som teba, a všetky veci, ktorékoľvek rozkážem tebe, mluiť budeš. Neboj sa vď tváre jejich; lebo ja som s tebou. Hľa, dal som slova moje v ustá tvoje. Hľa, ustanovil som ťa nad národami a nad kráľovstvami, abys vyplnil a zkažil, a rozptýlil a rozmetal (zlé), a staval i štepil*“ dobré (Jer. 1, 5—10.). Bol-li už prorok v starom zákone k tomu poslan, aby vyplnil burinu neprávosti a rozmetal budovu lže, aby staval chrám pravdy a zaštepoval čnosti: tým viac poslaný je k tomu kňaz, tento prorok nového zákona. Preto pravil tiež Kristus Pán: „*Neprišiel som pustiť pokoj na zem, ale meč*“ (Mat. 10, 34.); nie meč železný, ale meč, ktorý dľa sv. Hilaria je kázanie slova Božieho (Com. in Math. can. 10.). Týmto mečom opásal Pán Ježiš kazateľov slova Božieho, aby bránili pravdu a porážali neprávosti, a to neohrozene, lebo dodal: „*Nebojte sa tých, ktorí zabíjajú telo, ale dušu zabiť nemôžu*“ (Mat. 10, 28.). Kňaz nesmie byť jako Heli, ktorý vo slepej otcovskej láske bez pokarhania a trestu nechal neporiadne jednanie synov svojich; lebo o kňazoch, ktorí mlčia nad neverou a nemravnosťou, praví: „*Strážni jeho sú slepi, (sú) nemá psi, neznajúci štekať; vidiace marné veci, spia a milujú sny*“ (Is. 56, 10.). Podobným — ovšem nelichotivým — názvom označuje tiež sv. Hieronym tých kňazov, ktorí pre ohľady ľudskej mlčia k nevere a nemravnosti. Sv. Epifan ale hovorí nám: „Kazateľ (častokrát) buď musí opustiť priateľstvo alebo pravdu.“

Nedivte sa teda tomu, že kazateľ nekdy používa i ostrejšieho meča duchovného. Nečiní to on ani zo zášti ani z hnevu, ale zo svätej horlivosti k pravde proti bludu a nevere, z horlivosti k dobrým mravom proti hriechom a neprávosti. On nesmie mlčať, pamätajúc na slova sv. Písma: „*Za dušu svoju nestyd' sa, mluv pravdu*“ (Sir. 4, 24.); t. j. mluv pravdu, neohliadajúc sa ani na nebezpečenstvo života. Sú-li nekdy ostrejšie jeho slova, pomnite, že otec upotrebuje nekdy i prut na neposlušné dieťa, a lekár buď predpisuje horký liek alebo prikladá: ostrý nôž na ranu, aby nemocný nezahynul. Neposudzujte, ale uposlíechajte kazateľov slova Božieho, ku ktorým pravil Pán Ježiš: „*Kto vás slyší, mňa slyší*“ (Luk. 10, 16.).

Bože, daj nám, abysme v pokore prijímali slovo tvoje! Amen.

30.

Ježiš s ochotnosťou podvôlil sa prehorkému umučeniu, aby vyplnil vôľu Otca nebeského; učinil to z nesmiernej lásky k nám.

„*Zďaliž nemám piť ten kalich, ktorý mi dal Otec?*“ Jan 18, 11.

Nenie nad lásku a starostlivosť materskú. Čo sa neopovážili synovia Zebedeoví predniesť Pánu Ježišovi, to na seba vzala jejich starostlivá matička. Odložila všetku ostýchavosť, pristúpila, poklonila sa Kristu Pánu a rekla: „*Rekni, aby títo dva synovia moji sedeli, jeden na pravici a druhý na ľavici tvojej, v kráľovstve tvojom.*“ Pán Ježiš vo svojej vševedúcnosti dobre vedel, že

sami synovia položili jej do úst tú prosbu, a preto, obrátiv sa k ním, pravil: „*Neviete, oč prosíte. Môžete-li piť kalich, ktorý ja piť budem*“ (Mat. 20, 22.)? Jakýže kalich rozumel Pán Ježiš? Spomeňte si na obraz, ktorý predstavuje Pána Ježiša modliaceho sa na hore olivovej, a sami si vysvetlite, čo ten kalich vyznamenáva; lebo na tom obraze vymalovaný býva anjel s kalichom, jakoby zvestoval Kristu Pánu, že vôľa Otca nebeského je, aby podstúpil muky a prehorkú smrť za spasenie ľudské.

Po vykonanej poslednej večeri odišiel Pán Ježiš do zahrady gethsemanskej, vzal so sebou Petra, Jána a Jakuba na horu olivovú, vzdialil sa od nich na dohodenie, vrhol sa na zem a modlil sa: „*Otče môj, je-li možné, nech odojde kalich tento odo mňa: však ale (staň sa) nie jako ja chcem, ale jako ty*“ (Mat. 26, 39.). Trikrát opakoval modlitbu: i ukázal sa mu anjel s neba, posilňujúc ho (Luk. 22, 43.), aby vyplnil vôľu Otca svojego nebeského, ktorá je v tom, aby do poslednej kvapky vycedil kalich prehorkého umučenia. Dej tento známy bol sv. Petrovi, lebo bol svedkom jeho na hore olivovej: keď teda protivil sa zástupu a tasil meč, ano uťal i ucho služebníka vo svojej prenáhlenosti, pravil k nemu: „Zdálíž nemám piť ten kalich, ktorý mi dal Otec,“ abych ho vycedil za spasenie sveta? Kéžbysme znali dostatočne oceniť túto ochotnosť Pána Ježiša k vyplneniu vôľe Otca nebeského! Kéžbysme dostatočne ocenili tú nesmiernu lásku Pána Ježiša, že s takou ochotnosťou podvolil sa prehorkému umučeniu, aby vyplnil vôľu Otca svojego nebeského a nadobudnul svetu spasenie!

Každý zdravý rozum nabliada, že zachovanie prikázania zaslúži odmenu, prestúpenie zákona ale trest. Toto vymeranie odmeny alebo trestu nedá sa nijak oddeliť od spravodlivosti Božej. Keby boli prví rodičia zachovali prikázanie Božie, boliby obsiahli odmenu poslušnosti svojej. Odmena poslušnosti prvých rodičov mala záležať vo večnej blaženosti: naproti tomu ale neposlušnosť mala byť trestaná večným zatracením, jestli spravodlivosť Božia nebude zadosťučinením smerená. Záležalo teda na primeranom zadosťučinení, aby urazenej velebnosti Božej navrátená bola česť a tak aby pokolenie ľudské oslobodené bolo od zatracenia večného. Že sa to stane, zaslúbil to Boh kajúcim prvým rodičom hneď v raji, keď ich potešil tou nádejou, že prijde, ktorý potre hlavu toho pekelného hada (I. Mojž. 3, 15.), ktorý prvých rodičov sviedol k pádu a podrobil svojej moci pokolenie ľudské. Aby táto nádej až do určeného času (Gal. 4, 4.) trvala v pokolení ľudskom, milosrdný Boh skrze patriarchov a prorokov obnovúval zaslúbenie Messiáša, ktorý zadosťučiní urazenej spravodlivosti Božej, navráti česť velebnosti Božej, vyslobodí pokolenie ľudské z moci diablovej a učiní pokolenie ľudské svätým dedictvom Božím. Ten Messiáš, na ktorom splnená je nádej patriarchov a predpovedanie prorokov, je J. Kristus.

Ježiš Kristus, jako opravdivý Bohom zaslúbený Messiáš, nebol a nemohol byť puhým človekom, preto že proroci predpovedali ho jako opravdivého Boha (Is. 9, 6.), jako i preto, že puhý človek nebolby schopný býval priniesť zadosťučinenie nekonečnej ceny, ktoréby bolo primerané nekonečnej velebnosti Božej. Ježiš Kristus, aby jako Messiáš splnil veľikú úlohu svoju, musel byť opravdivý Boh a spolu opravdivý človek. Tento článok viery našej krásne vyložil sv. Cyrill, apoštol otcov našich židom, keď sa s nimi pred khanom kozarským a jeho

radcami v Chersone hádal o vtelení Syna Božieho. Keď mu židia nadhodili otázku: „Jako mohol Boh vziať na seba človečenstvo, v tele panny byť počatým a z nej narodeným?“ sv. Cyrill, ukázav prstom na khana a na jeho prvého radcu, otázal sa jich: „Rekne-li kto, že prvý radca nemôže uhospiť khana, ale posledný sluha jeho, povedzte mi, mám-li ho nazvať šialeným alebo rozumným?“ Odpovedeli mu: „Šialeným, a veľmi šialeným.“ Odvetil im teda: „Tí sú teda šialení, ktorí pravia, že Boh nemohol sa vteliť v človeka, ktorý je najvelebnejší zo všetkých tvorov viditeľných, ačkoľvek — dľa viery židovskej, smestnal sa v ker, oblak, búru a dým, zjaviv sa tak Mojžišovi a Jobovi (II. Mojž. 3, 2.; 19, 16.). Messiáš, mal-li vyliečiť človeka, musel byť opravdivým Bohom; lebo keď pokolenie ľudské zkažené bolo, od koho jiného malo byť opäť obnovené, jestli nie od Boha, od ktorého bolo stvorené? Do toho stavu milosti a spravodlivosti, v ktorom bol prvý človek (Ef. 4, 24.) pred pádom svojím, nemohol ho navrátiť iný, leda zase len Boh. Messiáš musel byť spolu i opravdivý človek; lebo zdá-liž lekár, keď chce liečiť človeka nemocného, priloží náplast (flajster) na drevo alebo na kameň? Tak je, Messiáš len jako Boh mohol zadosťučiniť urazenej velebnosti Božej, a len jako opravdivý človek mohol priniesť to zadosťučinenie Bohu v mene a na mieste človečenstva.

Mám-li k tomu pridať i ja nejaké podobenstvo, teda pravím toto: Predstavte si väzňa, ktorý spútaný je na rukách a nohách, a rádby bol, keby ho niekto rozviazal a vyslobodil: ktože ho má vysvobodiť? zdá-liž ten, ktorý je podobne na rukách a nohách spútaným väzňom? zdá-liž ten mu má pomôcť v tom, v čom sám si pomôcť nemôže? Z toho poznávate teda, že ten, ktorý mu má pomôcť, musí mať svobodné nohy a ruky od väzby, nemôže byť väzňom. Prví naši rodičia a tiež my všetci jejich potomkovia skrze jejich hriech upadli sme do moci diabolskej a stali sme sa väzňami jeho: kto nás mal vyslobodiť? zdá-liž spoluväzeň, ktorý ani sám sebe pomôcť nemôže? Ježiš Kristus teda čo pravý Messiáš musel sa stať síce človekom, aby s ľuďmi obcovať a za nich k zadosťučineniu spravodlivosti Božej trpeť mohol: ale pri tom musel byť i pravý Boh, aby dľa božskej prirodzenosti povýšen bol nad človeka, ktorého od väzby rozviazať a vysvobodiť mal.

Ježiš Kristus nielen slovom zjavoval svoju božskú prirodzenosť, ale i mnohými zázrakmi a prorocstvami, skutkami to všemohúcnosti a vševedúcnosti svojej, a tak s Otcom svojim nebeským neprestal byť jednej podstaty a prirodzenosti (Ján 10, 30.). On svojím obcovaním na zemi, svojím utrpením a prehorkou smrťou zjavil i svoju pravú ľudskú prirodzenosť, a čo opravdivý človek menší bol od Otca (Ján 14, 28.) a ochotný bol plniť vôľu svojeho Otca nebeského, aby spasen bol človek. V tomto smysle pravil teda i v zahrade gethsemanskej k Petrovi: „*Zdá-liž nemám piť ten kalich, ktorý mi dal Otec,*“ abych ho pil pre spasenie ľudské? V tom sa zjavuje teda nekonečná láska Pána Ježiša i k Otcovi svojemu nebeskému i k nám biednym ľuďom: ochotný bol z lásky k Otcovi nebeskému piť kalich umučenia, aby vyplnil vôľu jeho, ktorá chcela, aby skrze jeho umučenie zadosť učineno bolo urazenej velebnosti Božej a tak človek oslobodený bol od zatracenia večného; ochotný bol z lásky k nám biednym piť kalich umučenia, abysme skrze nekonečné zásluhy jeho prehorkej smrti došli u Otca nebeského milosrdenstva a spasenia. Sv. Hieronym, vykladajúc

tú udalosť, že skala až len vtedy vydala vodu občerstvujúcu, keď na ňu Mojžiš uderil prútom divotvorným, praví, že i Ježiš Kristus stal sa studnicou nášeho ospravedlnenia a spasenia, keď dľa slov proroka: „Potren bol pre neprávosti naše“ (Is. 53, 5.). K tomu dodáva sv. Augustín tie krásne slova: „Keby Ježiš Kristus nebol býval uderen, a keby z jeho prebodnutého boku nebola sa vyprýštila voda, muselibysme večnú žízeň trpeť;“ t. j. keby Ježiš Kristus dľa svojej ľudskej prirodzenosti nebol podstúpil umučenie a keby nebol vycedil svoju predrahú krev za nás, nemalibysme večného spasenia. Nemal-li teda Ježiš Kristus piť ten kalich, ktorý mu dal Otec? Zdáliš bysme boli spasení, keby ho nebol vypil, abysme boli ním uzdravení a oživení?

Majme teda vždycky pred očima túto nesmiernu lásku Pána Ježiša, že sa za nás stal človekom a obetoval! Keď štyriročná sv. Margita slyšala, že Pán Ježiš sa tak obetoval, zvolala: „Keď ma teda Ježiš sebe vykúpil, chcem jedine jemu slúžiť.“ Sv. Augustín ale praví: „Ktorý Tebe neslúži, preto že je stvorený, zaslúži peklo: kto ale Tebe neslúži preto, že je vykúpený, zaslúži nové peklo.“

Bože, stvor vo mne srdce nové (Žalm 50, 12.), abych miloval Pána Ježiša, ktorý mňa tak miloval! Amen.

31.

Ježiš uzdravil ucho Malchusovi; kiežby i za našej doby ráčil uzdraviť mnohé uši k svätej pravde a k spasiteľným napomínaniam!

*„Dotknul sa (Ježiš) ucha jeho, a uzdravil ho.“
Luk. 22, 51.*

Všemohúci a dobrotivý Boh opatril človeka takými smysliami, ktoré mu jak k časnému tak ku večnému dobrému potrebné sú. Medzi nimi ucho so svojím sluchom nezaujíma to poslednie miesto, lebo ono je potrebné k slyšaniu a nadobudnutiu si takých známostí, ktoré sú potrebné alebo užitočné buď k časnému alebo k večnému dobrému človeka: a tak ten je poľutovania hodný, ktorému zchádza sluch, a to je veľkým oškodením a omrzáčením človeka, keď ho kto pripraví o ucho a sluch. Takého oškodenia dopustil sa sv. Peter v zahrade gethsemanskej na Malchusovi, keď mu v prchlivosti a prenáhlenosti svojej ufal ucho. A Pán Ježiš čo učinil? Pokarhal sv. Petra, že tak prenáhlene a nerozvážlive učinil; potom ale dotknul sa ucha Malchusoveho (Ján 18, 10.) a uzdravil ho, aby vo svojej dobrotivosti napravil, čo Peter vo svojej prchlivosti zle učinil. Skutok Pána Ježiša bol veľmi múdry a opatrný; učinil to, aby predišiel pomste, ktorúby bol rozvteklý zástup vylial nielen na Petrovi ale aj na ostatných apoštoloch, keby Pán Ježiš nebol tomu služebníkovi hlavného kňaza zahojil ucho. Učinil to ale snád i preto, aby tým zázračným uzdravením zjavil tomu ozbrojenému zástupu svoju moc, žeby z toho zázraku poznali jeho všemohúcnosť, jeho božskú dôstojnosť, svoju ale nespravodlivosť; učinil to, aby i príkladom potvrdil to, čo bol slovami učil: „Čítajte dobre tým, ktorí vás nenávidia“ (Mat. 5, 44.).

Kéžby Pán Ježiš i za našej doby uzdravil mnohé ucho pravé, jako tomu Malchusovi! Nerozumiem ucho telesné ale duševné, lebo

o mnohých v tomto ohľade dá sa povedať: „*Uši majú, ale neslyšia*“ (Žalm 113, 6.). Darma sa jim ohlašuje evanjelium Pána Ježiša Krista. Oni sú tí, na ktorých sv. Pavel obracal pozornosť Timothea, keď mu písal: „*Bude čas, že nebudú trpeť zdravé učenie, ale dľa svojich žiadostí budú sebe shromažďovať učiteľov, majúce svrblivé uši,*“ ktoré sú dychtivé nového a nového učenia. „*Od pravdy odvráta sluch, a obráta sa k bájkam,*“ fabulám a výmyslom ľudským (II. Tim. 4, 4.). Sú mnohí podobní židom, o ktorých svedčia Skutky Apoštolské, že keď im sv. Stefan prvomučeník, plný Ducha svätého, ohlašoval Ježiša a vytykal odpor proti pravde Božej: „*Pukali sa v srdciach svojich, škriepali zubami na neho, zacpávali uši svoje, ano oborili sa na neho a vyhnavše ho z mesta, ukameňovali ho*“ (Sk. Ap. 7, 54—57.). Taký bol osud pravdy temer vždycky, a taký bol a je i osud nebeskej pravdy Pána Ježiša. Nehovorím o židoch a pohanoch, ktorí vo slepote a tvrdohlavosti svojej odmietali od seba sv. evanjelium; nehovorím ani o neznabohoch a bludároch, ktorí odvracajú uši od sv. cirkve, ktorá čo stĺp pravdy (I. Tim. 3, 13.) hlása neomylné učenie Pána Ježiša: ale hovorím len o dieťkach cirkve katolíckej, medzi ktorými tiež nemajú uši, aby slýchali učenie Pána Ježiša. Jak mnohí vystávajú z chrámu Božieho, keď kňaz káže slovo Božie, a vystávajú ešte viac, keď vykladá katekismus! Darma si myslia, že však už oni to vedia, čo kňaz káže a čo vykladá: keby mali pokoru kresťanskú a túžbu po pravde Pána Ježiša, s ochotnosťou by prichádzali, a spolu presvedčili sa, žeby buď nečo nového slyšali, slyšanému lepšie porozumeli a zabudnuté v mysli svojej obnovili. Veru podivná vec, že i mnohí kresťania katolíci zabúdzajú na slova Pána Ježiša: „*Kto je z Boha, slovo Božie slyší: preto vy neslyšíte, lebo z Boha nieste*“ (Ján 7, 47.). Darma sa mnohým ohlašujú prikázania Božie, čo máme činiť, a zapovedania toho, čo nemáme činiť. Jestli mnohí nemajú uši pre pravdu, ktorá nenakladá žiadnu farchu, tým menej majú ochotné a povolné uši k prikázaniam, ktoré nakladajú jakú takú farchu, a k zapovedaniam, ktoré požadujú jaké také zaprenie seba. Mnohí tak majú prevrátený pochop o slobode človeka, že si namýšľajú, jakoby jich neviazal zákon Boží. Mnohí, ktorí uznávajú i zákon svetský, nevšímajú si zákona Božieho, miesto toho, aby zákonu Božiemu dali prednosť pred zákonom Božím. O, ty bezbožný prevrátený svete, zdáliš nenie Boh pánom neba a zeme, a pánom tvojím? je-li ale Boh pánom tvojím, nemáš-li sa k nemu chovať, jako služebník k pánovi svojemu? Kráľ Dávid nazýva seba služebníkom Božím, ano i sama bl. P. Maria nazýva seba dievkou Pána: a ty nechceš byť služebníkom Božím, poddaným Kráľa vekov nesmrteľného (I. Tim. 1, 17.)? nechceš jako poddaný slyšať zákon Kráľa a jako služebník rozkazy Pána svojeho? Však snáď nemyslíte, že my zvestujeme vôľu svoju, a nie vôľu Božiu, keď vám ohlašujeme nečo jako prikázanie Božie a jako prikázanie cirkve jeho? Na čo to daromné slovo vaše: „A čo mi má rozkazovať kňaz?“ Čo my jako prikázania Božie a jako prikázanie cirkve ohlašujeme vám, to nie my, ale prikazuje Boh a cirkev jeho. Keby vám predstavený obce ohlašoval kráľovský zákon, zdáliš byste ten zákon považovali za zákon toho predstaveného obce, nie ale za zákon od kráľa vydaný? Keď pri pravde Pána Ježiša, zajiste i pri Božích prikázaniach platia tie slova, ktoré Pán Ježiš povedal k apoštolom: „*Kto vás slyší, mňa slyší; kto vami pohrda, mnou pohrda*“ (Luk. 10, 16.). O cirkevných

ale prikázaniach tiež sú vám známe slova Pána Ježiša: „*Ktoby neslyšal cirkev, buď tebe jako pohan*“ (Mat. 18, 17.).

Nemajú-li ľudia uši k slovu Božiemu, v ktorom sa ohlašujú pravdy, prikázania Božie a cirkevné, ešte menej majú uši k napomínaniu a karhaniu, ktoré jim udeľuje kňaz buď na kazateľnici vo všeobecnosti alebo v zповедnici v súkromí. Odporné je také slovo i pýche i náruživostam obľúbeným. Komu nechýba na pokore a dobrej vôli, ten ovšem prijme otcovské, bár i prísnejšie, napomenutie a pokarhanie so slovami kráľa Davida: „*Dobre je, že si mňa ponížil*“ (Žalm 118, 71.): teda čiňte tak i vy, pamätajúce na to, že nemocnému síce odporný býva horký liek a citlivý nožík lekárov, ale užitočný. Jako ten zahradník nemúdre a nesvedomiteby jednal, keby nechal burinu riasť po hrádkach a výhonky po stromoch: tak nemúdre a nesvedomiteby jednal kazateľ a zповедní otec, keby mlčal k hriechom a nepravostam, k vlašnosti a nedbalosti kresťana v plnení povinností svojich; ano nekdy, berúc sa k súdu Božiemu, muselby zalamovať rukama a nariekať slovami proroka: „*Beda mne, že som mlčal*“ (Is. 6, 5.). Nemyslite, že kňaz to činí zo zášti a hnevu, alebo že má v tom potešenie, keď musí činiť výčitky a karhania: zajiste milejšieby mu bolo, keby to nemusel činiť, v tom povedomí, že to ani poslucháči ani kajúcnici nezaslubujú. I sv. Jánovi zlatoustému dostalo sa do ucha, že prísny je vo svojich kázňach: a čo na to odvetil? „*Premeňte svôj život, a ja potom tiež premením kázne svoje.*“

Ale nielen že ľudia nemajú ku kňazovi, k tomuto duchovnému otcovi a cirkevnému predstavenému úslušné a povolné uši, ale zkusujete to i vy rodičia a hospodári, a vôbec predstavení, i vtedy, keď by vám bolo to hriechom a zanedbaním povinností, kebyste mlčali. Nechcem hovoriť, že snáď sami ste si toho príčinou, keď ste hubovali proti cirkevnej a svetskej vrchnosti, a tak ste podkopali i svoju vážnosť: ale radšej chcem príspeť k utvrdeniu vašej vážnosti v oči tým, ktorí sú vám skrze riadenie Božie sverení. Kebyste u svojich najšli i neposlechlé a nepovolné uši, neodstupujte od múdreho a mierneho napomínania a karhania; lebo neviete, zdáľiž konečne nepadne dobré vaše slovo na dobrú pôdu; a nevykoreníte-li zlo, aspoň ho umenšíte, a keď ani to nedosiahnete, aspoň svedomie nebude vám činiť výčitky, že ste mlčali a nečinili zadosť svojej povinnosti.

Vy ale, ktorí máte uši a neslyšíte, keď vás duchovní a telesní otcovia, hospodári a predstavení napomínajú, pamätajte, čo povedal Pán Ježiš hluchým a tvrdohlavým židom: „*Kebych nebol prišiel a jim nebol mluvil, hriechu by nemali: ale nyní (ponevác som im mluvil) nemajú výmluvy z hriechu svojého*“ (Ján 15, 22.). Abyste nekdy, snáď už pozde, nemuseli povedať: „*Ach, kebych bol len uposlechol tie dobré napomínania a pokarhania!*“ pripustite si k srdcu zavčas každé dobré slovo, každé dobre mienené napomenutie a pokarhanie.

Bože, daj, abysme mali čujné uši nielen k svätej pravde a k prikázaniam tvojim, ale i k spasiteľnému napomínaniu! Amen.

Učenníci Ježíšovi opustili ho a utiekli; i my ho často opúšťame, i vtedy, keď sa ho máme pridržať čo najvernejšie.

*„Tehdy učenníci všeci, opuvše ho, utiekli.“
Mat. 26, 56.*

Jako keď zrazu jasné slnko ukryje sa za čierne mračno, tak sa stalo pri poslednej večeri; zrazu tá milostivá tvár Pána Ježíša, ktorá pri najsv. olt. sviatosti sa bola rozjasnila, zahalila sa smútkom. I riekol Pán Ježíš k Petrovi: „*Šimone, Šimone! hľa, satan žiadal o vás, aby vás triebil jako pšenicu* (Luk. 22, 31.). A keď kráčal s nima do zahrady gethsemanskej, doložil: „*Všetci vy pohoršíte sa nado mnou tejto noci, lebo písano je* (u proroka): *Uderím pastiera, a rozprchnú sa ovce*“ (Mat. 26, 31. Zach. 13, 7.). A v skutku stalo sa to tak, jako to bol Pán Ježíš predpovedal. Keď už ozbrojenci vrhli svoje vražedelné ruky na Pána Ježíša, aby ho sviazali a jali, učenníci jeho zdesili sa a zo strachu, žeby i oni padli do rúk bezbožníkov, opustili Majstra svojeho a utiekli. Ach, jak žalostné to muselo byť Pánu Ježíšovi, že práve vtedy, keď mu mali byť učenníci svojou vernosťou a vytrvalosťou na potešenie, opustili ho. Uderený bol Pastier, a rozprchli sa ovce.

O, jak často opustený býva Pán Ježíš od svojich za doby našej! Snad i my sami opúšťame ho, a to často i vtedy, keby sme sa mali ho pridržať čím najvernejšie. Kéžbysmetúto našu nestálosť uznali pri tomto rozjímaní!

Obyčajným to býva vo svete, že ľudia pridržajú sa priateľa, dokial mu tento dobre činí. Tak to bolo i s apoštolmi: Dokial Ježíš Kristus bol vo sláve a udeľoval im i duševné a telesné dobrodenie (Luk. 22, 35.), nebolo žiadneho nedostatku na jejich vernosti, tak že ku pr. sv. Peter navždy chcel sotrvávať s Pánom Ježíšom na vrchu Thaboru (Mat. 17, 4.). Hľadíme-li už na chovanie sa nynejšieho sveta ku Kristu Pánu, pozorujeme — bohužial, — že mnohí práve vtedy opúšťajú ho, keď im udeľuje hojné časné a večné dobrodenia; miesto toho, aby sa cítili byť zaviazanými k vďačnosti, diekovčineniu a oddanosti, k nemu sa nevďačne a neverne chovajú. Abysme sa o tom presvedčili, nemusíme ísť do tých krajov pohanských, kde kresťania nevidia chrámu temer nikdy, a kňaza missionára sotva jedenkrát za rok, pojdme len do nejakej dediny, ktorá niekoľko hodín vzdialená je od farského chrámu. Čo tam slyšíme? „O, tam šťastní sú ti — hovoria duše nábožné —, ktorí majú chrám Boží vo svojej osade, a bez obtíže a prekážky môžu chodiť, kedy si duša zažiada, do chrámu Božieho k najsv. obeti, k slovu Božiemu a k sv. sviatostiam. Potreba-li dobrej rady v pochybnostach, potešenia v trápeniach, otcovského napomenutia v neporiadkoch rodinných a manželských a návštevy nemocných, majú duchovného otca po ruke a v blízkosti“. Tak hovoria o duševnom šťastí; ani jim nenapadne pomysleť, že ti, ktorí v takej blízkosti sú s kňazom a chrámom, za šťastie si to nepokladajú. Nemýľa sa však? je to i v skutku tak tam, kde majú doma kňaza a chrám Boží? Je to práve naopak; čím viac kňazov a chrámov je kde, tým viac býva tam vlažnosti, chladnosti, ľahostajnosti a netečnosti vo

veciach náboženských. Darmo jich volá Pán Ježiš k slovu Božiemu a k sv. sviatostiam a k najsv. obeti nového zákona; darmo prísne zaväzuje kňaza k návšteve nemocných a k utíšeniu rozbrojov; necíta ani ochotnosti ani túžby po duchovnom dobrodení Pána Ježiša. Sú už i takí, ktoríby Ježiša nielen zo svet-ských kníh, ale i z chrámu a z modlitebných kníh vystrčili a vymazali. Nemajú-li však ľudia svetského ducha srdce uznanlivé a vďačné k dobrodeniam duchovným, snad predca uznanliví a vďační sú za dobrodenia telesné? Kéžby to zkusenosť dotvrdzovala! Ona však je svedkom, že práve tam nenie uznanlivosti a vďačnosti, kde je na statkoch časných viac požehnanie a štedrosti Božej. Čím viac prihádza k ním Boh s hojnosťou, tým viac utekajú od neho a obracajú proti nemu chrbát nevďaku; skorej sa pred jiedlom a po jiedle pomodlí ubohý Lazar za chlieb a vodu, než-li v šarlát odený boháč za skvostné hostenie; skorej dostaví sa do chrámu Božieho chudobný delník, aby sa poďakoval Pánu Bohu za svoj výdelok, nežli boháč za masný plat, kapitalista za hojný dôchodok a hospodár za štedrú úrodu; viac sebe váži prikázania Božie chudobný, než-li boháč a zámožný. Tak teda hľa, mnohí práve v šťastí, ktoréby jich malo viazať k vernosti a vďačnosti, opúšťajú Pána Ježiša a jeho prikázania!

Keď už ľudia nevďační v šťastí opúšťajú Ježiša: čo div, že ho tým viac opúšťajú v nešťastí. Keď boli učenníci s Pánom Ježišom v lodke na mori a povstala búrka a vlnobitie, budili ho a prosili: „*Pane ratuj nás, (lebo) hyneme*“ (Mat. 8, 25.)! Kafarnaumský králik, keď jeho synáčok umieral, prosil Pána Ježiša: „*Pane, zostúp (do domu mojeho) prv, nežli umre syn môj*“ (Ján 4, 49.)! Tak hľa, v nešťastí a nemoci, v biede a trápení máme tým vrúcnejšie prilnúť k Pánu Ježišovi, abysme ho prosili, buď aby odňal od nás kalich trápenia, alebo aby nám dal trepezlivosť pod krížom, alebo — keď nás chce odvolať z tohoto sveta — aby nás odial rúchom milosti svojej a dal nám šťastné vykroenie z tohoto sveta do blaženej večnosti. Jako to dieťatko tým viac prituluje sa k matičke svojej, čím viac tlačí ho bolesť a hrozí mu nebezpečenstvo: tak i my tým viac pritulovať sa máme ku Kristu Pánu, čím viac dolieha na nás trápenie a snad hrozí nám i smrť. Predsa čo sa deje? Mnohí milujú Pána Ježiša len dotiaľ, dokiaľ sa jim dobre (t. j. po jejich vôli) vede: jaknáhle ale Boh v nevyzpytateľnej múdrosti svojej dopustí na nich nejakú zkúšku trápenia, ihneď odvracajú svoju prívetivú tvár od neho; zabúdzajú sa i v trápení a biede modliť: „*Otče náš, buď vôľa tvoja*“ (Mat. 6, 10.)! Dobré dieťa neprestáva i vtedy milovať rodičov svojich, keď jeho vernosť zkušajú a jeho vôli v nečom odporujú; ano i vtedy, keď ho karhajú a trestajú. Nenie to dobré dieťa, ktoré, keď mu rodičia z vážnych príčin niesú po vôli, na nich hubuje a jim hrubiani. Podobne dobrý kresťan zachováva lásku a vernosť k Bohu i v trápení a chráni sa daromného a pohoršlivého zlorečenia a reptania proti Bohu, I vtedy, keď cíti, že smrť chce ho už brať do chladného náručia svojho, nereptá, ale spiecha skrze pokanie obliecť sa v rúcho milosti Božej a spojiť sa s Pánom Ježišom v najsv. olt. sviatosti, dobre vediac, že každý človek je na zemi len do času, a len v nebi má byť na veku.

My snad neoprávnene posudzujeme apoštolov, že opustili v zahrade gethsemanskej Pána Ježiša práve vtedy, keď ozbrojení vrahovia oborili sa na neho jako draví vlci na tichého bäránka; učinili to, ponač ešte neobdržali Ducha

svätého k tej neohrozenosti, s ktorou potom ohlašovali a zastávali Pána Ježiša nelakajúce sa ani múk ani hroznej smrti. Zdáliš ale my, ktorých Pán Ježiš pri krste sv. prijal za svojich a pri sviatosti birmovania obdaril Duchom svätým, pevne a verne sa držíme jeho a tej povinnosti, ktorú sme pri sviatosti birmovania vzali na seba? Zdáliš dľa toho sľubu, ktorý sme učinili, stáli sme vo viere a neopúšťame Pána Ježiša tam, kde ho nepriatelia zneuctujú, ponížujú a napádajú? Zdáliš niesú, ktorí zamlčujú svoje náboženstvo vôbec alebo svoju vieru v nektorý článok viery? Niesú, ktorí mlčia k posmechom a k tupeniu Ježiša a cirkve jeho, miesto toho, aby zastali česť Pána Ježiša a pravdu nebeského učenia jeho? Niesú, ktoríby hulákali i s tými, čoby chceli olúpiť cirkev a chrámy o poručenstva a uviesť školy novopohanské bez Boha a bez Ježiša? Niesú, ktorí vyhadzujú peniaze na spisy a knihy, ktoré duchom protikresťanským a nemravným podkopávajú vieru a vážnosť prikázaní Božích? Na dobré a mravné knihy ale nedbajú. Niesú, ktorí ešte so zalúbením počúvajú reči a čítajú knihy bezbožných a nevercov? Jed do seba hltajú, ale o mäd slova Božieho a o liek dobrého poučenia sa nestarajú. Niesú, ktorí do snemu a do úradu strkajú ľudí bez Boha, nepriateľov Pána Ježiša? Judáša sviedlo 30 strieborných, a mnohí katolíci idú len za súdkom a vreckom, nie ale za svedomím.

O, teda jak mnohí opúšťajú Ježiša pre bujnosť a bezpustnosť, pre nepoňíženie sa v kríži a trápení, pre zisk a nedbanie o sv. náboženstvo. Odstupujú od Ježiša, kdeby mu mali byť vďační, kdeby sa mali mu oddať do jeho vôle, kdeby mali zastať jeho a sv. cirkev jeho, kdeby mali dopomáhať cirkvi a pravde kresťanskej k víťazstvu nad neverou a nemravnosťou.

Bože, ráč nám dať vernosti, žebysme sa pridržali Pána Ježiša a zasadzovali sa za svätú cirkev jeho! Amen.

